

Møte tirsdag den 18. juni kl. 13.05.

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 101):

1. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Norsk klimapolitikk og om Tilleggsmelding til Norsk klimapolitikk
(Innst. S. nr. 240 (2001-2002), jf. St.meld. nr. 54 (2000-2001) og St.meld. nr. 15 (2001-2002))
2. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Rolf Terje Klungland, Sylvia Brustad og Olav Akselsen om økt energigjenvinning i industrien
(Innst. S. nr. 241 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:27 (2001-2002))
3. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Heidi Sørensen, Inge Ryan og Hallgeir H. Langeland om bruk av biodrivstoff for å redusere utslippene av farlige klimagasser fra transportsektoren
(Innst. S. nr. 242 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:56 (2001-2002))
4. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Heidi Sørensen, Hallgeir H. Langeland og Inge Ryan om konvertering av oppvarming med fossile energikilder til oppvarming med nye fornybare energikilder, for å redusere utslippene av farlige klimagasser
(Innst. S. nr. 244 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:82 (2001-2002))
5. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Vaggen Malvik, Kjetil Bjørklund og Bjørn Jacobsen om bedre indikatorer for energiforbruk i kommunene
(Innst. S. nr. 245 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:101 (2001-2002))
6. Innstilling frå energi- og miljøkomiteen om betre miljø i byar og tettstader
(Innst. S. nr. 246 (2001-2002), jf. St.meld. nr. 23 (2001-2002))
7. Innstilling frå energi- og miljøkomiteen om samtykke til godkjenning av avgjerd i EØS-komiteen nr. 123/2001 om innlemming av europaparlaments- og rådsdirektiv 98/30/EF om felles regler for det indre marked for naturgass (gassmarknadsdirektivet) i vedlegg IV til EØS-avtala (Energi)
(Innst. S. nr. 267 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 42 (2001-2002))
8. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 13. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 72):
 «Stortinget ber Regjeringa så snart som mogleg komme tilbake til Stortinget med forslag til endring av arbeidsmiljølova slik at:
 1. dei tilsette sin informasjonsrett blir ivaretatt ved oppkjøp av aksjeselskap på ein slik måte at lova også inkluderer informasjonsplikt ved aksjekjøp som overstig henholdsvis 1/3, 1/2 og 2/3 av aksjane i eit selskap (jf. arbeidsmiljølovas kap. XII § 73)

2. meldeplikta for arbeidsgivarane ved aksjekjøp som overstig henholdsvis 1/3, 1/2 og 2/3 av aksjane i eit selskap følgjer dei same framdriftsreglane som ved masseoppseiingar, nærmare beskrive under arbeidsmiljølovas § 56 A
3. det blir høve til å iverksetje sanksjonar dersom pliktene beskrive i 1 og 2 ikkje blir fulgt ved at a) endringar av verksemda ikkje kan skje før dei tilsette er informert, og b) eventuelle negative konsekvensar for dei tilsette ikkje kan iverksetjast før 1 og 2 er oppfylt.»
9. Innstilling fra næringskomiteen om et mindre og bedre statlig eierskap
(Innst. S. nr. 264 (2001-2002), jf. St.meld. nr. 22 (2001-2002))
10. Referat

Presidenten: Representanten Heidi Sørensen vil framsette et privat forslag.

Heidi Sørensen (SV): På vegne av representanten Bjørn Jacobsen og meg selv vil jeg framsette et forslag om miljøsertifisering av tømmer og trevirke.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før vi går til behandling av dagens kart: Presidenten har fått en rekke spørsmål om hvor lenge man regner med at debatten fredag vil vare. Det er umulig å si – det kommer jo an på stortingsrepresentantenes aktivitet – men i 2000 var sesjonens siste møte ferdig kl. 19.15. og i 2001 kl. 21.30. – Dette til foreløpig orientering.

Før øvrig var Lagtingets møte i går ferdig kl. 03.05.

Vi ligger et par timer etter den oppsatte kjøreplanen for dagens møte. Hvis alle komiteene debatterer slik som de har forutsatt, vil klokka kunne bli både 2 og 3 i natt. Dette til orientering før vi starter forhandlingene.

Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 1–5 behandles under ett – og anser det som vedtatt.

S a k n r . 1

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Norsk klimapolitikk og om Tilleggsmelding til Norsk klimapolitikk (Innst. S. nr. 240 (2001-2002), jf. St.meld. nr. 54 (2000-2001) og St.meld. nr. 15 (2001-2002))

S a k n r . 2

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Rolf Terje Klungland, Sylvia Brustad og Olav Akselsen om økt energigjenvinning i industrien (Innst. S. nr. 241 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:27 (2001-2002))

S a k n r . 3

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Heidi Sørensen, Inge Ryan og

Hallgeir H. Langeland om bruk av biodrivstoff for å redusere utslippene av farlige klimagasser fra transportsektoren (Innst. S. nr. 242 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:56 (2001-2002))

S a k n r . 4

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Heidi Sørensen, Hallgeir H. Langeland og Inge Ryan om konvertering av oppvarming med fossile energikilder til oppvarming med nye fornybare energikilder, for å redusere utslippene av farlige klimagasser (Innst. S. nr. 244 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:82 (2001-2002))

S a k n r . 5

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Vaggen Malvik, Kjetil Bjørklund og Bjørn Jacobsen om bedre indikatorer for energiforbruk i kommunene (Innst. S. nr. 245 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:101 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 35 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Høyre 20 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet, Venstre og Kystpartiet 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) (ordfører for sak nr. 1): Det har vært en lang og varm vår på Stortinget. Det har vært hett innenfor veggene, ikke minst på grunn av arbeidet med klimameldingen, og det har vært rekordartet varmt i været i store deler av landet. Vi har også lest at det er store skogbranner ute av kontroll i Colorado i USA, og det er store flommer i Kina.

Om det skyldes klimaendringer eller ei, er ikke godt å si, men det er viktig å huske hva som er bakteppet for det vi gjør. Vi skal gjøre det vi kan for å stoppe den globale oppvarmingen av atmosfæren. Vi kan ikke løse hele problemet her i Norge, men *vi* må gjøre *vårt*, slik at det som gjøres sammenlagt, betyr noe. Vi må feie for egen dør og holde orden i huset vårt. Oversatt i konkret politikk betyr det at vi alt nå må begynne jobben med å møte våre forpliktelser i henhold til Kyotoprotokollen. Det har vært målet for den innstillingen vi diskuterer i dag.

Regjeringen fremmet en tilleggs melding til den stortingsmeldingen Arbeiderpartiet fremmet i fjor, og til sammen inneholder disse to meldingene en rekke tiltak som vil føre til større kontroll med utslipp av klimagasser. SV har forsøkt å spille en offensiv og konstruktiv rolle i dette arbeidet, og vi mener vi har fått et godt resultat.

Regjeringen har foreslått – og flertallet i komiteen støtter – et tidlig kvotesystem for den delen av industrien som ikke er underlagt CO₂-avgift, og det er foreslått et kvotesystem fra Kyoto-perioden starter, i 2008. Samlet vil de reduksjonstiltakene som nå blir vedtatt, plassere Norge solid i teten når det gjelder å møte sine forpliktelser under Kyotoprotokollen.

Naturlig nok er det det tidlige kvotesystemet fra 2005 som har skapt størst uenighet. SV gikk tidlig ut og støttet det foreslåtte systemet. Grunnene til det er mange.

Regjeringen foreslår i tilleggs meldingen at den delen av industrien som har vært fritatt for CO₂-avgift, skal være underlagt et kvotesystem fra 2005. Målet er en reduksjon av utslippene på 20 pst. fra 1990 til utgangen av perioden, i 2007. Forslaget har møtt kraftig kritikk fra industrielt hold. Dette var ikke uventet. Mer uventet var det at det møtte slik motstand fra Arbeiderpartiet – uventet fordi Arbeiderpartiet fremmet et nesten identisk forslag om kvoteplikt fra 2008. Arbeiderpartiet vil argumentere med at det store skillet mellom disse to systemene er at Regjeringens forslag skal iverksettes tidlig, allerede fra 2005, og at det foreslåtte systemet er for smalt.

Arbeiderpartiets løsning var å foreslå et system som var enda smalere, og som dessuten belønnet nedleggelse. Etter SVs mening var Arbeiderpartiets foreslåtte alternativ en boble og et frivillig system, en kombinasjon av en lek med tall og et uferdig kvotesystem. Det synes å bære preg av et behov for å gjøre noe annet enn Regjeringen. Dette er ikke SVs måte å drive politikk på. Vi vil først og fremst ha en politikk som fører til et bedre klima. Så får det heller være at det er en politisk motstander som fremmer forslaget.

Kritikken mot det tidlige kvotesystemet kan oppsummeres som følger: Systemet vil ikke føre til noen handel fordi mesteparten av reduksjonene er gjennomført allerede. De som har noe å redusere, har allerede gjort det. Ytterligere reduksjoner nå er enten umulige eller svært dyre. Industrien ønsker derimot et system med en frivillig avtale, og tilbyr på sin side enda større reduksjoner.

For SV har ikke disse motargumentene vært gode nok til å gå mot kvotesystemet. Grunnen til det er at det er bygd inn så stor fleksibilitet at ingenting av det industrien oppnår med en frivillig avtale, er umulig å gjøre med det tidlige systemet. Det åpnes for felles gjennomføring både innen sektorer, mellom bedrifter og med aktører utenfor kvotepliktig sektor samt med aktører i andre land. Dette gir muligheter for reduksjoner og omstilling både innad i Norge og i andre land. Etter SVs mening gir det tidlige systemet også grunnlag for viktige erfaringer som kommer til god anvendelse når Kyoto-perioden starter i 2008.

SV har hatt en god dialog med industrien i arbeidet med klimameldingen, og tatt hensyn til flere av innven-

dingene industrien har kommet med. Som resultat av denne dialogen har vi bl.a. stilt krav om at reduksjoner siden 1990 skal tas med, at bedrifter som hadde en spesiell situasjon i referanseåret 1990, skal tas hensyn til, og at tildelingen av kvotene til bedriftene skal skje i dialog med bedriftene. Etter SVs mening har dette medført at kvotesystemet har blitt mer fleksibelt og anvendelig for industrien.

SV foreslo dessuten et forsknings- og utviklingsprogram for ny teknologi i kvotepliktig sektor, finansiert som et spleiselag mellom stat og bedrift. Dessverre ble SV stående alene om dette forslaget. SV fikk imidlertid gjennomslag for at eventuelle overtredelsesgebyrer skal løyes tilbake til industrien for tiltak og omstilling.

Industrien har hevdet at det ikke vil bli mye handel mellom bedriftene. Nå gjenstår det selvfølgelig å se. Men å tro at et kvotesystem utelukkende dreier seg om at en bedrift selger en kvote til en annen bedrift, er grunnleggende feil. En oljelast som fraktes fra Gulfen til Europa, er kjøpt og solgt 200 ganger før den kommer fram til raffineriet. På samme måte vil det utvikle seg et handelssystem med karbonkvoter. Dette apparatet er allerede i støpskjeen. Vi har stor tiltro til at det norske finans- og næringsmiljøet vil engasjere seg i karbonmarkedet – et marked som ifølge analytikerne kommer til å dreie seg om så mye som 200 milliarder kr pr. år når Kyoto-perioden starter.

Det har vært hevdet at det er meningsløst å starte et kvotesystem i Norge før det er startet i andre land. Men faktum er at Norge ikke er alene om å starte et nasjonalt system. Det samme gjør både Danmark, Storbritannia, EU og andre. Riktignok er ikke kvotesystemene innbyrdes like, og kanskje må vi leve med ulikheter i noen år for å finne ut hva slags system som fungerer best på lang sikt. Det er et mål å harmonisere de forskjellige kvotesystemene med hverandre, og SV går inn for flere grep som muliggjør en slik harmonisering. Likevel er det slik at Norge ferdigstiller sitt system før EU, og derfor er det viktig at vi legger opp til et system som kan legge føringer for EUs endelige kvotesystem.

Når det gjelder bruken av systemet, er det én ting som jeg vil komme nærmere inn på. Det åpnes for at kvotepliktige bedrifter kan kjøpe kvoter gjennom Den grønne utviklingsmekanismen, også kalt CDM. Dette blir spesielt aktuelt for bedrifter som ikke har noen mulighet for å redusere egne utslipp enten hjemme eller i samarbeid med andre bedrifter. Det er med forundring jeg i denne debatten har registrert enkelte aktørers motstand mot en tidlig bruk av mekanismen.

Den grønne utviklingsmekanismen er et redskap som kan føre til at både kapital og miljøteknologi kan overføres fra den rike til den fattige del av verden – midler som kommer i tillegg til dagens bistand. Bedrifter i Norge kan gjennomføre reduksjoner i utviklingsland og få tilgang på de kvotene reduksjonene representerer. Dette konseptet er en viktig del av Kyoto-protokollen, og slike prosjekter har pågått siden 2000.

For SV er det viktig at Den grønne utviklingsmekanismen fungerer godt og fører til reelle reduksjoner. Her har

ikke Regjeringen vært klar nok, etter våre begreper. Denne ordningen mangler klare krav til kvalitet, ikke minst når det gjelder muligheten til å inkludere skogtiltak i det tidligere kvotesystemet.

Dette er årsaken til at vi er enige med Arbeiderpartiet om krav til kvoter fra CDM. Dette er helt grunnleggende for at denne mekanismen skal kunne fungere, og for at vi får til reelle utslippsreduksjoner. Vi må utvikle gode kontrollmekanismer som sikrer at ingen lurer seg unna. Vi må vite at referansebanen, eller «baseline», som det heter på fagspråket, er riktig.

Ingen skal tro at vi unngår problemer med dette i en tidlig fase. Nettopp derfor kan vi ikke være enig med Arbeiderpartiet i at vi ikke skal bruke Den grønne utviklingsmekanismen i det tidlige kvotesystemet. SV mener at det er avgjørende viktig at Kyoto-perioden fra 2008–2012 fører til virkelige reduksjoner, og da er det viktig å hente erfaringer så snart som mulig. Et godt drevet system med prosjekter under Den grønne utviklingsmekanismen må utvikles i felten, med prøving og feiling. Venter vi med dette til 2008, kaster vi bort verdifull tid.

Så til tiltakene: SV har vært opptatt av at det gjennomføres tiltak som fører til reduksjoner av utslippene av CO₂ og andre drivhusgasser før kvotesystemet treer i kraft i 2005. Vi har derfor fremmet flere forslag om dette, både i innstillingen og i egne Dokument nr. 8-forslag. SV er glad for at vi har fått gjennomslag for flere av disse, både utredning av tiltak for elektrifisering av sokkelen, et introduksjonsprogram for biodrivstoff og for krav om alternative oppvarmingskilder i bygg på over 1 000 m². Dette er tiltak som vil bidra til en viktig omlegging av energipolitikken, og som SV er godt fornøyd med å ha fått på plass.

Men SV hadde også mange andre forslag til tiltak for å redusere klimagassutslippene. Vi er derfor mindre fornøyd med at regjeringspartiene ikke har strukket seg lenger med hensyn til å foreslå eller å støtte tiltak som kan iverksettes før 2005.

Når klimameldingen vedtas nå i dag, er det viktig at dette ikke blir noen sovepute, spesielt ikke med tanke på at flere av tiltakene faktisk forutsetter finansiering over statsbudsjettet. Regjeringen sitter på budsjettkamerat Fremskrittspartiet sin nåde. Det er derfor all mulig grunn til å holde et våkent øye med oppfølgingen av denne meldingen – og det kan jeg love at SV vil gjøre.

Til sist vil jeg anbefale komiteens innstilling og de forslagene SV har fremmet alene eller sammen med andre partier.

Presidenten: Representanten har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Synnøve Konglevoll (A): Som saksordføreren reddegjorde for i sitt innlegg, har SV sørget for å gi Regjeringa flertall for forslaget om et smalt nasjonalt kvotesystem fra 2005. Men dette er bare ett av mange tiltak som diskuteres i denne innstillinga. Og bortsett fra når det gjelder kvotesystemet, viser innstillinga at Arbeiderpartiet

står sammen med SV om en rekke merknader og forslag. Vi står sammen om å be Regjeringa utarbeide en handlingsplan for trinnvis konvertering av oppvarming av fossilt brensel til oppvarming med nye, fornybare energikilder. Det er et tiltak som kan gi store reduksjoner i CO₂-utslipp. Vi står sammen om at det fra 2003 bør opprettes en midlertidig og lik støtteordning til nye og fornybare energikilder tilsvarende en halv elavgift pr. 1. januar 2002. Vi står sammen om at forurensningsloven skal ligge til grunn fram til 2008. Vi står sammen om at det bør opprettes et hydrogenfond som skal brukes til å styrke hydrogen som alternativt drivstoff, og vi står sammen, som saksordføreren var inn på, om en rekke konkrete krav som bør stilles til kvoter som kan oppnås gjennom felles gjennomføring og Den grønne utviklingsmekanismen. På alle disse områdene står altså Arbeiderpartiet og SV sammen. Men regjeringspartiene er ikke med.

Mitt spørsmål til representanten Malvik er derfor: Med utgangspunkt i disse forslagene som Arbeiderpartiet og SV står sammen om, men der regjeringspartiene ikke er med, er SV enig i at Arbeiderpartiet og SV er mer offensive enn Regjeringa når det gjelder konkrete tiltak?

Ingvild Vaggen Malvik (SV): Jeg er svært glad for at Arbeiderpartiet står sammen med oss om en rekke av tiltakene som er foreslått, og som skal tre i kraft før kvotesystemet i 2005. Vi har lenge hevdet at det å foreslå et nasjonalt kvotesystem og så lene seg tilbake og vente til 2005, ikke er SVs strategi. Vi ønsker å få i verk tiltak raskt på en lang rekke sektorer.

Det er også en realitet at dersom vi kan få redusert utslippene på andre sektorer enn i industrien, vil det også på sikt komme industrien til gode. Kyoto-målet vårt er at fra 2008 til 2012 skal utslippene øke med kun 1 pst. i forhold til 1990-nivået. Det betyr at alle tiltak som gjøres på andre sektorer enn i industrien, vil minke presset med hensyn til å få ytterligere reduksjoner i industrien. Det synes vi er veldig god industripolitikk og god miljøpolitikk.

Når det gjelder debatten om hvem som er mest offensiv, tror jeg det er liten tvil om at summen av de CO₂-utslippene som SV har gått inn for, både sammen med Arbeiderpartiet og ikke minst de vi står alene om, vil vise hvem som vinner konkurransen om hvem som er mest offensiv.

Øyvind Korsberg (FrP): Saksordføreren var inne på dette med et tidlig kvotesystem. I komiteens innstilling til I og i flertallsmerknader legges det noen føringer for en tidlig kvotehandel for å begrense skaden på norsk industri.

Industriens konkurransevne skal ivaretas. Statens inntekter fra overtredelsesgebyret skal tilbakeføres til industrien i form av støtte til miljø og omstillingstiltak eller forskning på miljøteknologi. Systemet skal ta hensyn til hva slags ordninger EU vedtar å koble seg til. Det skal ikke være mulig å kjøpe seg fri gjennom de billigste tiltak i utviklingsland.

I sum er imidlertid disse føringene slik at det er uklart om det vil bli noen kvotehandel i Norge fra 2005. Det er noe vi i Fremskrittspartiet er glad for. Dersom det viser seg at det vil være umulig å innføre et nasjonalt kvotesystem eller en nasjonal CO₂-avgift med hensyn til norsk industris konkurransevne, vil da SV la norsk industri få konkurrere på lik linje med sine utenlandske konkurrenter?

Ingvild Vaggen Malvik (SV): Som jeg refererte til i mitt innlegg, stod SV alene om å foreslå et omstillingsprogram for kvotepliktig sektor. Vi foreslo et innovasjons- og forskningsprogram som ville ha betydd at kvotepliktig sektor fram til 2005 ville fått muligheten til å drive en offensiv omstillingspolitikk. Dette valgte Fremskrittspartiet ikke å støtte.

Det er en realitet at hvis man skal ta klimatrusselen alvorlig, noe som Fremskrittspartiet ikke gjør, må man komme med en del tøffe tiltak. Man trenger et nasjonalt kvotesystem for å få på plass et system som gir reduksjoner i utslippene. Dermed er det også et system som forbereder oss på Kyoto-perioden fra 2008 til 2012, da vi får et internasjonalt system.

Når det gjelder tilpasning til andre land, sier vi, som jeg refererte til i stad, at vi ønsker en harmonisering med andre land. Det er en linje som også Regjeringen har lagt seg på. På mitt spørsmål til statsråden om hvordan gasskraftverk skal behandles innenfor det kvotesystemet – det ligger jo innenfor systemet – er svaret klinkende klart: Gasskraftverk ligger inne i EUs direktiv om et kvotesystem for EU. Da er det også naturlig at vi følger opp det i Norge. Da vil man få like konkurransevilkår, samtidig som man får kvoteplikt for gasskraftverk. Det er en viktig miljøpolitisk seier for SV.

Inger S. Enger (Sp): Det er interessant å høre hvem som er mest offensiv i miljøpolitikken.

Vaggen Malvik foreslår at det kan være en leik med tall, andre kan si at det kan være en leik med ord. Dette tror jeg en kan veie litt att og fram. Det er forskjellige vinklinger en kan ha. Jeg tror at intensjonen her egentlig er veldig bra for alle.

Mitt spørsmål til Vaggen Malvik gjelder et forslag som går på biodrivstoff, siden de er så veldig offensive. Det er levert inn et Dokument nr. 8-forslag fra representanter i SV. Det er faktisk slik at de viser til dette forslaget uten at det blir nevnt noe mer om det, mens det er Arbeiderpartiet og Senterpartiet som i denne sammenhengen er de mest offensive, og som fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen om å iverksette et introduksjonsprogram for bruk av biodrivstoff.»

Jeg bare lurer på hvordan SV ser på dette.

Ingvild Vaggen Malvik (SV): Jeg er veldig glad for at Senterpartiet fokuserer på vårt engasjement for et introduksjonsprogram for biodrivstoff. Vi har fremmet et Dokument nr. 8-forslag for å få på plass et slikt program, og vi har også fått gjennomslag for at et sånt program

skal på plass. Det ligger også i innstillingen, som en flertallsmerknad.

Når det gjelder øvrige tiltak som vi ønsker for å få ned utslippene av klimagasser, er SVs politikk slik at vi ikke vil bygge Naturkrafts gasskraftverk. Det representerer 2,1 mill. tonn CO₂. Vi vil ikke bygge Industrikrafts prosjekt på Skogn – 2,1 mill. tonn CO₂. Vi vil ikke ha noe gasskraftverk på Snøhvit. Det er 0,9 mill. tonn. Vi ønsker også å få sikret avfallsdeponiene og få stoppet ny deponering av organisk avfall – 1,5 mill. tonn. Vi kan fortsette videre. Vi ønsker konvertering og oppvarming fra fossile brenslere til bioenergi – 2,3 mill. tonn. Biodrivstoffprogrammet representerer nærmere 0,5 mill. tonn CO₂. Elektrifiseringen vil bety 1,5 mill. tonn. Til sammen blir dette nesten 11 mill. tonn CO₂-reduksjoner som SV går inn for. Mye av dette er også Senterpartiet enig i, men det representerer i alle fall en liste over hvordan vi har tenkt når det gjelder å få på plass en offensiv klimapolitikk. Vi må si nei til de store punktutslippene, som f.eks. gasskraftverk representerer. De kan vi ikke bygge. Og vi må få på plass mekanismer som gjør at man på andre utslippsområder som er mer spredt, lager et system som fungerer. Det gjør at man vil få en drivkraft i systemet som gjør at man reduserer utslippene av klimagasser.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Synnøve Konglevoll (A) (ordfører for sak nr. 4): I år er det ti år siden Klimakonvensjonen ble vedtatt på det store verdenstoppmøtet i Rio de Janeiro. I september samles statslederne igjen, denne gangen i Johannesburg. Det er på tide å spørre oss sjøl om hva vi har oppnådd i løpet av disse ti årene, for det har skjedd noen viktige endringer.

I 1992 hersket det betydelig vitenskapelig usikkerhet om hvorvidt det virkelig var menneskeskapt aktivitet som hadde begynt å forandre jordas klima. I dag er det brei vitenskapelig enighet om at klimaet er i endring, og at klimaforandringer er menneskeskapt.

I løpet av de ti siste årene har vi ikke minst fått en internasjonal klimaavtale, og Norge har som et av de første landene ratifisert Kyotoprotokollen. Men utfordringene er fremdeles enorme. Til tross for at både vindkraft og solenergi i global sammenheng har økt enormt i løpet av det siste tiåret, får verden fremdeles 90 pst. av sitt kommersielle energibehov dekket av fossilt brensel. Utslippene av fossile gasser har økt med nesten 10 pst.

I Johannesburg vil klimaproblemet igjen bli et viktig tema. Da må det være en grunnleggende erkjennelse at klimaproblemet henger sammen med den stadig økende forskjellen mellom fattig og rik internasjonal.

På den ene sida har vi i den rike delen av verden lagt oss til et stadig økende forbruk og en stadig mer energikrevende levemåte, noe som har gjort at det er vi som har stått for det aller meste av klimagassutslippene. På den andre sida fører fattigdom og befolkningsvekst til rovdrift på jorda i de fattige landene, til nedhugging av skoger og til ørkenspredning og forurensing. Samtidig er det

de fattigste landene som vil bli hardest rammet av klimaendringene.

Derfor har vi i de rike landene et stort ansvar for å gå foran. Vi må legge om til en mer miljøvennlig energiproduksjon, til en samferdselspolitikk som reduserer klimagassutslippene, og til en teknologisk omlegging som gjør at også industrien reduserer sine klimagassutslipp. Det er dette dagens behandling burde ha resultert i.

I denne innstillinga er det fremmet en rekke konkrete forslag – noen er bedre enn andre. Arbeiderpartiet er med på de beste forslagene, men bortsett fra to forslag, ett om at Regjeringa skal vurdere elektrifisering, og ett om at Regjeringa må samarbeide med industrien, er ikke Regjeringa med på et eneste av disse forslagene.

Regjeringa er ikke med på forslaget om å starte elektrifiseringa av sokkelen.

Regjeringa er ikke med på forslaget om å utarbeide en trinnvis konvertering av oppvarming med fossile brenslere til oppvarming med nye fornybare energikilder.

Regjeringa er ikke med på forslaget om å opprette en midlertidig og lik støtteordning til nye fornybare energikilder tilsvarende halv elavgift pr. 1. januar 2002.

Regjeringa er ikke med på at forurensningsloven skal ligge til grunn for utslipp av klimagasser fram til 2008.

Regjeringa er ikke med på forslaget om å etablere et hydrogenfond som skal brukes til å styrke hydrogen som alternativt drivstoff.

Regjeringa er ikke med på forslaget om å iverksette et introduksjonsprogram for biodrivstoff.

Regjeringa er heller ikke med på at det skal utarbeides en samlet plan for energigjenvinning i industrien, basert på kartlegging av de mulighetene som er til stede for å kunne utnytte energi som er gjenvunnet.

Hvis Regjeringa hadde villet, kunne den vært med på alle de forslagene som Arbeiderpartiet er med på. Da kunne vi virkelig ha snakket om en offensiv miljøpolitikk. Men slik er det dessverre ikke.

Den norske klimautfordringa handler om å starte omlegginga til et mer miljøvennlig samfunn. Da må vi legge om transportsektoren, bl.a. gjennom satsing på biodrivstoff og hydrogen. Da må vi legge om til mer vannbåren varme og bygge ut ny fornybar energi, og da må vi utvikle industrien vår, slik at utslippene reduseres.

Da Regjeringa la fram sin klimamelding, la den også fram en plansje om hvor store reduksjoner tiltakene i meldinga ville føre til. Det tidlige kvotesystemet skulle redusere utslippene med 1,6 mill. tonn, og på sokkelen kunne man redusere med 1,5 mill. tonn. Å redusere bruk av fyringsolje kunne føre til 1 mill. tonn i reduserte utslipp, og tiltak i avfallssektoren skulle føre til å redusere utslippene med 2 mill. tonn. Og det hørtes jo flott ut! Men da vi fikk meldinga på bordet og skulle lese den, fant vi ikke disse tallene noen steder. Komiteen spurte Regjeringa to ganger, men Regjeringa ville ikke i et formelt brev til Stortinget gjenta tallene fra pressekonferansen. Den bare viste til at det hadde vært et regneeksempel.

Når ikke regjeringspartiene sjøl kan stå inne for de tallene som miljøvernministeren la fram, kan heller ikke

(Konglevoll)

Arbeiderpartiet legge dem til grunn. Men sett at vi likevel legger ett av dem til grunn. La oss da ta utgangspunkt i at det smale nasjonale kvotesystemet ville redusere utslippene med 1,6 mill. tonn. Da er det altså disse 1,6 mill. tonnene som er Regjeringas flaggsak i klimameldinga.

I miljøpolitikken burde det være slik at det er resultatene som teller. Jeg synes derfor det er trist at Regjeringa har blitt så opphengt i sitt eget forslag at den overhodet ikke har vært interessert i å vurdere andre løsninger, og det til tross for at den løsninga som Arbeiderpartiet og Senterpartiet går inn for i denne innstillinga, faktisk vil føre til større reduksjoner enn Regjeringas opplegg.

Vårt forslag går ut på at det stilles strenge krav til at industrien samlet skal redusere utslippene sine. På den måten kan industrien på samme måte som i sfovelavtalen gå inn i et spleiselag, og f.eks. investere i ett tiltak i en fabrikk som kunne redusere utslippene med 500 000 tonn. På denne måten ville vi sikre større fleksibilitet og ikke minst forutsigbarhet som er så viktig for industrien. Dermed kan vi også stille strengere krav, og vi foreslår derfor at industrien skal redusere utslippene sine med 30 pst., eller 5 mill. tonn, innen 2008.

For å stimulere til utvikling av ny teknologi foreslår vi at det opprettes et karbonfond, der også staten er med og bidrar. Videre forutsetter vårt forslag at tiltak skal gjennomføres i Norge. Derfor vil vi, i likhet med det som er foreslått i EU, ikke åpne opp for bruk av det som kalles for Den grønne utviklingsmekanismen, fram til 2008, fordi vi mener industrien skal forplikte seg til å gjennomføre reduksjonene innenlands.

Vi har altså fremmet et forslag som er annerledes enn det Arbeiderpartiet gikk inn for i St.meld. nr. 54 for 2000-2001. Vi hadde håpet av det kunne blitt et kompromiss som vi kunne ha samlet et bredt flertall for. Slik ble det dessverre ikke, men vi fremmer forslaget likevel. Det gjør vi ut fra den enkle forklaring at vårt forslag fører til sterkere reduksjoner enn Regjeringas opplegg, og at det er et bedre opplegg for industrien og for alle de arbeidsplassene i distriktene som det handler om.

Vi har fremmet et opplegg som er en tredje mulighet for Regjeringa. I kveld, når vi skal stemme over forslagene, vil jeg allerede nå varsle at Arbeiderpartiet vil stemme for innstillingens I om at Stortinget ber Regjeringa om å ha en nær dialog med industrien. Det burde være nødvendig for regjeringspartiene å fremme et slikt forslag i en komiteinnstilling, men vi vil ikke stemme imot det. Vi vil stemme for det, i håp om at Regjeringa i odelstingsproposisjonen vil komme tilbake med et opplegg som er mer fleksibelt, mer forutsigbart og som gir større reduksjoner enn det Regjeringa fram til nå har foreslått.

Jeg vil med dette ta opp de forslagene som Arbeiderpartiet er med på i innstillinga.

Presidenten: Synnøve Konglevoll har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Leif Frode Onarheim (H): Det er mye man er enig om, og det kommer jeg mer tilbake til senere. Erkjennelsen av hvilket ansvar vi har, er vi enige om. Det gjelder også industrien, sa representanten Konglevoll. Med en liten bisetning vil jeg bemerke at industrien vel kanskje er den som har gjort mest innenfor dette området. Slik sett er det ikke «også» industrien, men industrien må også videreføre sitt engasjement når det gjelder klimautslipp.

Regjeringspartiene har ikke vært med på alle forslagene, det er helt korrekt. Det er kommet en rekke forslag, og det er klart at mange av dem etter hvert kan utredes, vurderes og føres videre, men det er slik at man ikke kan ta stilling til en rekke nye forslag over bordet og si at dette går vi med på.

Det er litt drøyt når man snakker om disse 30 prosentene og 20 prosentene og gir inntrykk av at det ene er mye bedre enn det andre. Jeg er uinteressert i debatten hele tiden om hvem som er best. Det vi nå må være interessert i, er hvordan man får gjennomført gode tiltak som virkelig gjør at vi bedrer miljøet, reduserer klimautslippene og samtidig har den andre tanken i hodet, at industrien også må overleve.

Derfor er det en rekke ting som vi er opptatt av i denne meldingen. Vi er opptatt av at man skal klare å nå målet på 20 pst., som jeg tror er vel så godt som de 30 prosentene, hvis man sammenligner epler og epler og appelsiner og appelsiner. Det er også slik at vi ønsker å få jobbe mer med elektrifisering av sokkelen, som vi tror er en av de aller viktigste tingene som man bør gjøre i tiden fremover. Men vi har foreslått at man må gjøre disse tingene i samarbeid med industrien, ikke minst fordi vi må se hva EU gjør, og hva de andre landene gjør, slik at vi i sum kommer godt ut. Vi ønsker en offensiv miljøpolitikk, og vi ønsker å gjøre det i samarbeid med industrien. Jeg kan ikke se at vi her skal lage en kamp om hvem som er mest miljøvennlig. Vi skal sørge for å få ting gjennomført. Det er det som er det viktige.

Synnøve Konglevoll (A): Representanten Onarheim vil ikke ha en kamp om hvem som er mest miljøvennlig, og han gjør seg sjøl til talsperson for industrien. Det som er så bra med det forslaget som Arbeiderpartiet har foreslått, er at det faktisk er et forslag der vi kan kombinere de to tingene: Vi kan få til kraftige reduksjoner av klimagassutslippene i Norge, samtidig som vi skaffer forutsigbarhet for industrien.

Grunnen til at industrien er så negativ til det forslaget som Regjeringa har lagt fram, er at det er en ganske høy kostnad ved å gjennomføre tiltak på kvoter i Norge. Dersom man skal gjennomføre tiltak som vil redusere utslippene så mye at man kan selge en kvote, vil man fort få en høy kvotepris. Dersom industrien skal betale en slik kvotepris, vil det bli dyrt for industrien, spesielt for noen av de mest sårbare delene av industrien. Det er derfor vi har lagt fram et forslag om at industrien skal gå sammen i et konstruktivt samarbeid der man f.eks. skal finne ut at i denne bedriften kan vi gå sammen i et spleiselag for å få til reduksjon som industrien samlet sett kan nyte godt av. Det er et forslag som vil gjøre det mer forutsigbart, sam-

tidig som det kan utløse gode konkrete tiltak i industrien, og på den måten gjøre industrien bedre rustet til den tida vi har foran oss, hvor det kommer til å komme stadig strengere krav.

Øyvind Korsberg (FrP): I prosessen med fremleggelsen av denne saken har Arbeiderpartiet vært svært uklar når det gjelder spørsmålet om nasjonale kvoter for 2002. Det har kommet ulike signaler i media, og når man så leser innstillingen, er den med på å skape enda mer usikkerhet og forvirring.

Det står i innstillingen i en merknad fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:

«Det er videre viktig at Norge setter i verk tiltak som gir vesentlige utslippsreduksjoner før det internasjonale kvotesystemet trer i kraft fra 2008.»

Hva er «vesentlige utslippsreduksjoner»? Er det mer enn det Regjeringen foreslår, eller er det mindre?

Det står videre:

«Skal et kvotesystem fungere godt, er det nødvendig at det omfatter flere typer virksomheter og et større geografisk område.»

Hva ligger i begrepet «større geografisk område» når man her snakker om et nasjonalt kvotesystem? Og når det gjelder «flere typer virksomheter», hvilke virksomheter er det som skal rammes av et nasjonalt kvotesystem, eventuelle avgifter?

Blar man litt videre i Arbeiderpartiets særmerknader, står det at man

«ønsker likevel å legge et kvotesystem til grunn for denne sektoren i perioden før 2008 ved at sektoren tildeles en samlet kvote på 70 pst. i forhold til utslippene i 1990, og at industrien samlet gjennom avtale gjennomfører tiltak der de har størst effekt».

Hva skjer dersom det etableres nye bedrifter og man øker produksjonen? Produksjonen i Norge skjer altså ved hjelp av den reneste energien man kan få, nemlig vannkraft.

Synnøve Konglevoll (A): Jeg har litt problemer med å forstå hvordan representanten Korsberg kan få det til at vi har vært uklare i media i forhold til hva vi mener om et tidlig nasjonalt kvotesystem. Vi har ikke sagt noe annet i media enn det som vi kom fram til etter at vi hadde vurdert det en periode og fremmet våre forslag i innstillinga.

Vi har ikke hatt ulike synspunkter i denne saka. Vi har fremmet et forslag om dette i Innst. S. nr. 240. Det mener vi er det beste forslaget, og det mener vi alle sammen.

Så spør representanten Korsberg hva som er vesentlige reduksjoner. Svaret er at med de reduksjoner som vi foreslår, som kunne komme gjennom de tiltakene vi har foreslått, f.eks. å konvertere bruk av fossilt brensel til bioenergi og til ny fornybar energi, vil det bli større reduksjoner enn det vil bli med Regjeringas opplegg. Det er altså sann at vi ikke ønsker et tidlig nasjonalt kvotesystem, før 2008, nettopp ut fra argumentene om at det må gjelde et større geografisk område, altså flere land, og at det må være breiere enn det som det legges opp til i innstillinga. Derfor går vi inn for en «bobleløsning» fra

2005–2008. Når Kyotoprotokollen trer i kraft i 2008, vil situasjonen være en annen. Da er det sann at Arbeiderpartiet har fremmet et forslag, gjennomgått et sånt kvotesystem i St.meld. nr. 54 for 2000–2001 som det har blitt tilslutning til i denne innstillinga.

Ingvild Vaggen Malvik (SV): Jeg vil starte med å gi Arbeiderpartiet honnør for et godt samarbeid på tiltaks-siden før 2005.

Jeg har et spørsmål til representanten Konglevoll om Arbeiderpartiet også vil slutte seg til II om elektrifisering av sokkelen, som nå ligger i innstillingen. Ellers er tallmagien i denne saken nokså besnærende. Arbeiderpartiet hevder at deres klimapolitikk er mer offensiv, og at deres forslag til kvotesystem er mer offensivt. De ønsker å redusere utslippene for kvotepliktig sektor med 30 pst. istedenfor vårt ønske om 20 pst. Her tar Arbeiderpartiet en «russer». «Russeren» i denne sammenhengen er navnet på «hot air», reduksjoner som ikke finnes. Norge, i likhet med nesten alle andre industrialiserte land, har tatt avstand fra denne regnemåten. Men her introduserer Arbeiderpartiet begrepet i norsk klimapolitikk.

Vi kan trekke fra utslippene fra nedlagte eller planlagt nedlagte fabrikker fra Arbeiderpartiets reduksjonsmål på 30 pst. på 1990-utslippene. Da kommer en til 20 pst. reelle reduksjoner, og det er dette som er Regjeringens målsetting. Samtidig skriver Arbeiderpartiet i innstillingen til meldingen at de skal ned på 11,8 millioner tonn CO₂. Dette er i rene tonn et mindre ambisiøst mål enn Regjeringens opplegg. Når vi holder framtidige nedleggelser utenfor, er vi med vårt opplegg nede på 10,7 millioner tonn CO₂. Det er mulig at 11,8 millioner tonn i Arbeiderpartiets indre verden er mindre enn 10,7 millioner tonn, men i den virkelige verden kaller vi dette triksing med tall.

Synnøve Konglevoll (A): Når det gjelder romertallsforslaget om elektrifisering, vil jeg vise til at vi har et forslag som er mye mer offensivt enn det forslaget som det er flertall for, nemlig at man skal vurdere ulike forhold for elektrifisering. Vi har et forslag om å igangsette arbeidet med elektrifisering av sokkelen. Det mener vi er et langt bedre forslag.

Så til påstanden fra representanten Vaggen Malvik om at flertallets 20 pst. reduksjon er mer enn vårt forslag om 30 pst. reduksjon. Representanten Malvik kom med et tall her fra talerstolen, 10,7 millioner tonn. Mitt spørsmål blir da: Hvis det er det konkrete tallet som dette forslaget vil føre til, hvorfor kan man ikke da skrive det i innstillinga? Dersom det skal være hold i argumentet til representanten Vaggen Malvik, må jo miljøverministeren bekrefte det tallet i løpet av debatten i dag, og det ville jo i tilfelle gjøre at vi får et nytt moment inn i debatten. Men problemet med flertallets opplegg som vi kan lese i innstillinga, er at vi ikke får noe konkret tall å forholde oss til, og det er umulig å få et klart svar på hvordan regjeringspartiene har tenkt å regne. Så sier de også at det skal de komme tilbake til i odelstingsproposisjonen.

For eksempel har komiteens flertall en merknad på side 11, der man i en og samme merknad beskriver målsettinger på måter som kan forstås ulikt. I det første avsnittet viser man til «at Regjeringens ambisjon er en 20 pst. reduksjon av utslippene i 1990 for disse sektorene for perioden 2005–2007», altså utslippene i 1990 minus 20 pst. Men i avsnittet nedenfor sier man at «Regjeringens opplegg vil stimulere til nye tiltak for å redusere de samlede utslippene med 20 pst. i eksisterende industri». Og da må man spørre: Hva mener man med eksisterende industri? Den som eksisterte i 1990? Den som eksisterer i dag, sånn at nedleggelse skal telles med? Eller den som eksisterer i 2005–2008? Dette er meget uklart, og det hadde vært fint om statsråden kunne klare opp i det.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Siri A. Meling (H): Norge har som et av de første land ratifisert Kyotoprotokollen. Det skjedde 21. mai i år. Dette er en protokoll som forplikter.

Norge er blant verdens største produsenter av olje og gass, slik at vi bygger vår velstand på det som regnes blant de viktigste årsakene til klimautslippene globalt, nemlig fossilt brensel.

Ekspertenes og forskernes tale er stort sett entydige. Vi står overfor en stor utfordring i å begrense utslipp av klimagasser for å unngå store og dramatiske klimaendringer globalt. Kanskje er de ikke til å unngå, men vi kan gjøre noe aktivt i forhold til å begrense omfanget.

Vi har et ansvar spesielt i erkjennelsen av at endringer i klimaet først og fremst rammer de deler av verden som har det vanskeligst fra før, nemlig den tredje verden.

Klimakonvensjonen med Kyotoprotokollen representerer viktige milepæler i arbeidet med å redusere de globale utslippene av klimagasser. Kyotoprotokollen som omfatter utslippsforpliktelser for industrilandene for perioden 2008–2012, er imidlertid bare et første steg. Langt større utslippsreduksjoner må til om vi skal klare å hindre en uønsket klimautvikling.

St.meld. nr. 54 for 2000–2001, Norsk klimapolitikk, ble lagt fram av regjeringen Stoltenberg i juni 2001. Samarbeidsregjeringen sluttet seg til hovedtrekkene i denne meldingen. Men Regjeringen har lagt fram en Tilleggsmelding til Norsk klimapolitikk basert på et ønske, som også er nedfelt i Sem-erklæringen, om å føre en mer offensiv klimapolitikk i perioden 2005–2007, dvs. før den første Kyoto-perioden kommer fra 2008. Regjeringen foreslår i sin tilleggsmelding at det innføres et nasjonalt kvotesystem med kvoteplikt fra 2005, og at en rekke andre nasjonale tiltak gjennomføres. Regjeringen vil

- redusere utslippene av klimagasser ved å innføre et kvotesystem med kvoteplikt for perioden 2005–2007 for utslippskilder som i dag ikke har CO₂-avgift, der dette er praktisk mulig
- at kvotesystemet skal omfatte utslipp av CO₂ og andre klimagasser fra energi- og utslippsintensiv industri og eventuelt andre virksomheter som til sammen står for ca. 30 pst. av de norske utslippene

- at ambisjonsnivået skal være en reduksjon på 20 pst. i forhold til utslippene i 1990, justert for nedleggelse og utvidelser i perioden
- åpne for en begrenset felles gjennomføring nasjonalt i forhold til utslippskilder som enten ikke har en ansvarlig eller som det vil være krevende og kostbart å tilordne en ansvarlig aktør
- åpne for bruk av kvoter som er godkjente under Kyotoprotokollen
- at Norge bør samarbeide med andre land om å utvikle et internasjonalt kvotemarked, og at vi selv bør ha en offensiv holdning til denne utviklingen internasjonalt
- tildele kvoter vederlagsfritt med basis i historiske utslipp på en måte som bidrar til å forhindre utflytting av virksomhet fra Norge og utløser reduksjoner i utslippene
- etablere et effektivt og hensiktsmessig rapporterings- og kontrollregime
- sette et gebyr for overtredelse av kvoteplikten ut fra et mål om å oppnå utslippsreduksjoner i Norge, og hensynet til at klimakostnadene for de kvotepliktige før 2008 ikke blir så høye at de medfører nedleggelse av virksomheter som vil være levedyktige i Kyoto-protokollens forpliktelsesperiode 2008–2012

I forbindelse med spørsmål om gebyrer er det viktig å merke seg flertallsmerknaden fra komiteen hvor man sier at gebyrene skal føres tilbake til industrien til omstilling og teknologisk utvikling.

Videre vil Regjeringen utvide kvoteplikten til andre sektorer fra og med 2008, slik at kvotesystemet blir hovedvirkemidlet for å oppfylle forpliktelsene under Kyotoprotokollen.

Det skal også fremmes en odelstingsproposisjon med forslag om lovfesting av kvotesystemet.

Hovedformålet med å innføre et tidlig kvotesystem er å få utløst ytterligere kostnadseffektive tiltak i Norge. I tillegg mener vi at kvotesystemet vil kunne ha en viktig læringseffekt og således være et sterkt bidrag til at vi er forberedt på å møte kravene og mekanismene som blir stilt fra 2008.

Det nasjonale kvotesystemet fra 2005 rammer prosessindustrien spesielt hardt. Denne bransjen har fram til i dag ikke betalt CO₂-avgift eller andre avgifter på sine klimautslipp. Det er verdt å merke seg at Regjeringen varsler at utformingen av det nasjonale kvotesystemet skal skje i en nær dialog med industrien.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Vaksdal (FrP): Jeg har med interesse lyttet til representanten Melings innlegg og spesielt lagt merke til forsøkene på å bortforklare hva partiet Høyre egentlig er med på å påføre norsk næringsliv og norsk industri her i dag. Det kan umulig være enkelt for et parti som gjennom mange år har forsøkt å framstille seg som et næringslivsparti, å stå her i dag og forsvare en politikk som setter mange bedrifter og titusener av arbeidsplasser i fare.

Jeg vil derfor spørre: Hvorfor i all verden har ikke Høyre lyttet til industrien i denne saken og tatt imot den utstrakte hånd derfra om å inngå avtaler i stedet for påbud og forbud? Og hva mener Høyre med at man i ettertid, altså etter at man har vedtatt et nasjonalt kvoteregime, skal inngå en dialog med industrien, som det står i I i innstillingen? Dette må jo være i seneste laget.

Siri A. Meling (H): Fra enkelte hold og partier, bl.a. fra Fremskrittspartiet, er det blitt gjort det ytterste for å svartmale konsekvensene av Regjeringens klimapolitikk fra 2005. For min egen del føler jeg at det må bero på uvitenhet om hva Regjeringen egentlig varsler.

Heldigvis er jeg ikke alene om den oppfatningen. Det er hyggelig å registrere at investeringsviljen og framtidstroen er på plass i denne bransjen. I en artikkel i Aftenposten 11. juni omtales en investering på 600 mill. kr ved fabrikk til Amersham på Lindesnes. 14. juni kunne Dagens Næringsliv fortelle at finske Outokumpu vil satse ca. 2,5 milliarder kr i Nordzink i Odda. I tillegg vet vi at det foregår investeringer i aluminiumsverk på Husnes, i Sunndal og i Mosjøen for ca. 8 milliarder kr. Det vitner om investeringsvilje og tiltro til Regjeringen når det gjelder utformingen av rammebetingelsene.

Ranveig Frøiland (A): Det er mykje bra i innstillinga som det er brei semje om. Det er eit felles ønskje frå alle å redusera klimautsleppa.

Når Onarheim sa i stad at det industrien hadde gjort, var veldig bra, og at dei måtte få moglegheit til å gå vidare med å redusera utsleppa, så er eg heilt einig i det. Men når den same Onarheim seier til Dagens Næringsliv i går at det industrien no treng, er trening i kvotehandel, så er eg ueinig i det. Det industrien treng, er sjølvsagt krav om å redusera utsleppa, men det må gjerast på ein slik måte at den industrien vår som er mest miljøvenleg, som produserer mest miljøvenleg av alle, kan overleva. For det er ingen som er tent med at den industrien som vi har i dag, forsvinn. Då er det ikkje nok å nemna Nordzink, for det er ikkje dei som vert ramma i Odda, det er faktisk Tinfos.

Prosessindustrien er sjølvsagt veldig oppteken av dette med kvotar, men veldig ueinig i det som Regjeringa legg opp til. Dialogen med industrien burde ein ha hatt i forkant og ikkje etter at vedtaket er gjort i Stortinget. Når informasjonsdirektøren i PIL seier at kanskje det ikkje vert nokon kvotehandel før i 2008, fordi det kan verta dyrare å kjøpa kvotar enn å betala gebyr, har ein ikkje oppnådd noko. Dersom industrien kan kjøpa seg ut av dette ved å betala gebyr som vert sette så lågt at dei ikkje gjer noko for å redusera utsleppa sine, har ein ikkje klart det som ein er oppteken av, å få industrien med på å redusera utsleppa.

Høgre har alltid, slik som Arbeidarpartiet, vore oppteken av at vi skal ha ein industri som det skal stillast krav til. Men dette er feil veg å gå. Dialogen med industrien må koma no, før vedtaket. I motsett fall kan dei betala seg ut av det. Då er spørsmålet til Høgre: Kva gjer dei?

Eirin Falset hadde her overtatt presidentplassen.

Siri A. Meling (H): Vi er overhodet ikke uenig i forhold til det faktum at prosessindustrien i Norge antakeligvis er den mest miljøvennlige i verden. Det er klart at i forhold til klimautslipp har vi ingenting å tjene på å eksportere arbeidsplasser med strenge miljøkrav i Norge til andre deler av verden med mindre strenge miljøkrav. Derfor er vi nettopp opptatt av å kunne sikre framtidig konkurranseedyktighet for denne delen av industrien. Vi mener også at denne industrien må kunne overleve.

Representanten spør om det blir kvotehandel. Kvotesystemet blir innført, og det vil i seg selv kunne oppmuntre til å handle med kvoter. Men like viktig i denne opplæringsperioden, hvis vi ser på det med kvotene, er de andre mekanismene som går på utviklingsprosjekter i den tredje verden. Så opplæringsperioden for næringslivet vil gå på mer enn den rene kvotehandelen. Den vil også gå på det å benytte seg av de andre Kyoto-mekanismene. Det er viktig for industrien å kunne være i forkant når Kyoto-perioden trer i kraft fra 2008.

Øyvind Korsberg (FrP): Etter å ha hørt på Ranveig Frøilands replikk er jeg faktisk blitt enda mer forvirret med hensyn til hva Arbeiderpartiet egentlig mener i denne saken. Men la nå det ligge.

Klimapolitikken forverrer rammebetingelsene for norsk prosessindustri. Nordland fylkesting gjorde i et møte den 10. –13. juni i år etter forslag fra Høyre følgende enstemmige vedtak: «Klimapolitikken forverrer rammebetingelsene for norsk industri.» Det er altså et enstemmig fylkesting som har gjort dette vedtaket. Også Arbeiderpartiet har vært med på vedtaket. Også Senterpartiet har vært med på vedtaket. Arbeiderpartiet har også hatt egne forslag som går i samme retning. Det de er bekymret for, er konkurransevridning og at prosessindustrien får verre rammebetingelser enn det konkurrentene i andre land har.

Spørsmålet mitt til Siri A. Meling er: Hvorfor velger Høyre også i denne saken å overkjøre lokalsamfunnets ønsker, sine politiske kolleger som sitter rundt i fylkestyret, fylkesting og kommunestyret? Vi har fått en rekke slike innspill i forbindelse med behandlingen av Kyoto-meldingen. Jeg vil be representanten Meling forklare hvorfor Høyre viser en så arrogant oppførsel.

Siri A. Meling (H): Jeg vil absolutt avvise at vi skal ha en arrogant oppførsel i forhold til disse tingene. Det det i første rekke handler om, er først og fremst å erkjenne hvilken utfordring vi har når det gjelder klimautfordringen globalt. Den erkjennelsen er langt fra der Fremskrittspartiet står. Så i utgangspunktet er det klart at vi er ganske uenige.

Til det at klimapolitikken forverrer situasjonen for norsk prosessindustri. Hvis vi ikke gjør noe, hvis vi ikke gjør noen ting i forhold til å forberede industrien på de internasjonale forpliktelsene som vil komme fra 2008, gjør vi ikke jobben vår. Når vi nå sier at selve den prak-

tiske tilnærmingen og utformingen av dette nasjonale kvotesystemet skal skje i en nær dialog med industrien for å finne gode løsninger som både ivaretar klimahensyn og også konkurransevnen, er det et klart og veldig tydelig signal fra denne salen som vi forventer vil bli fulgt opp.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Øyvind Korsberg (FrP): Man kunne håpe Høyre kunne ha snakket med industrien og sine lokalsamfunn før man begynte prosessen med klimameldingen.

Siden det er fotball-VM, vil jeg starte i god sportsånd med å gratulere SV med seieren over norsk industri. Det må være en gledens dag for SV-folk her på huset for at man har tatt et langt steg for å bli kvitt industrien her til lands. At SV har fått lurt Høyre med på laget, må jo være tidenes overgang i å skifte politisk standpunkt. Det er bare å registrere at Høyre har brukt mye rar argumentasjon for å avvike sin industripolitikk. La meg som eksempel bruke Høyres Leif Frode Onarheims utspill mandag, der Onarheim sier til Dagens Næringsliv:

«Jeg føler det gir en god mulighet til å fokusere på å redusere utslipp, og det gir trening i kvotehandling.»

La meg fortsette med å sitere fra mandagens Dagens Næringsliv under overskriften «Kyoto-kvoter meningsløse». Bjart Holtmark i Statistisk sentralbyrå sier følgende:

«Når det brukes som argument at næringslivet trenger å «trene seg» på kvotehandling, sier det noe om hvor komplisert løsning dette er. Det er ingen som trenger å «trene seg» på å betale avgifter.»

Det er synd at Høyre har glemt at norsk næringsliv og industri er overtrent når det gjelder å betale avgifter. Dersom utenlandsk industri eller andre har behov for det, er Norge et utmerket land å ligge i treningsleir i for å betale skyhøye, særnorske avgifter! Det er bare å konstatere at SV har fått regjeringspartiene, med Høyre i spissen, med på å gi norsk industri langt verre konkurranseforhold enn industribedrifter etablert i andre land.

Arbeiderpartiet har kritisert Regjeringens klimatiltak for å være industrifjendtlig. Arbeiderpartiet har hos enkelte høstet mye ros for å snakke industriens sak og vise fornuft i forhold til dyre og lite nyttige klimatiltak i norsk industri. Arbeiderpartiet har imidlertid glemt å fortelle hele sannheten.

I arbeidet med klimatiltak etterlyser Arbeiderpartiet en mer ambisiøs klimapolitikk. Det er dristig sett i lys av Høyres, Kristelig Folkepartis og SVs aggressive ambisjoner. Arbeiderpartiet vil ha særnorske klimatiltak i industrien i perioden før Kyotoprotokollen implementeres.

Arbeiderpartiet foreslår et kvotesystem for industrien og kritiserer sågar Regjeringens tidlige kvotesystem for å være smalt og særnorsk. Hvordan de har fått nyhetsoppdrag på at de er negative til kvotesystem, er for meg en gåte. Arbeiderpartiets forslag medfører faktisk at det blir færre utslippkvoter til industrien enn det Regjeringen foreslår, 70 pst. av 1990-utslippene mot Regjeringens

80 pst. Arbeiderpartiet understreker det ikke skal være lønnsomt å kjøpe seg fri fra tiltak, det skal koste!

I tillegg nektes norsk industri muligheten til å redusere utslipp ved å finansiere miljøtiltak i utlandet, hvor kostnadene er langt lavere og effektene langt høyere. Derimot drømmer Arbeiderpartiet om store nyvinninger i miljøteknologi, finansiert av et karbonfond. Sett i forhold til hva Arbeiderpartiet foreslår på Stortinget, er deres vakkre ord til industrien bortimot verdiløse. I sum er Arbeiderpartiets klimapolitikk like ille som Regjeringens og SVs.

Tiltakene Regjeringen, SV og Arbeiderpartiet foreslår iverksatt før Kyotoprotokollen implementeres globalt, er et direkte angrep på norsk industri. Den globale etterspørselen av varer påvirkes ikke av norsk klimalovgivning. Industriproduksjonen forsvinner ikke, den flytter bare utenlands, og det er et dårlig virkemiddel i den såkalte globale miljøpolitikken.

De andre partienes ønske om at Norge skal være et miljøpolitisk foregangsland, må ikke få rasere et levende næringsliv her i landet. Fremskrittspartiet vil sikre norsk næringsliv likeverdige konkurransevilkår med konkurrentene i utlandet, noe som vi også fremmer forslag om. Vi må unngå urimelig strenge klimatiltak, slik som særnorsk kvotehandling eller avgiftsbruk er.

Det vil være helt håpløst for norsk industri dersom stortingsflertallet nå vedtar at industrien skal i gang med et nasjonalt kvotesystem fra 2005. For industribedriftene vil det medføre økte kostnader og konkurransevridning med hensyn til utenlandske konkurrenter.

Problemet med et særnorsk kvotesystem vil også være at vi ikke vet hvordan det vil harmonisere med et utenlandsk system som kommer etter hvert, dersom det kommer. Derfor burde man fra norsk side avstå fra et kvotesystem fra 2005 og heller vente på igangsettelsen av et bredt internasjonalt system som vi kan koble oss på. At norsk industri skal ta kostnadene med læringseffekten, blir helt håpløst etter vårt syn.

Fremskrittspartiet konstaterer at norsk industri har en velutviklet miljøbevissthet. Mange kostnadseffektive reduksjoner i såkalte klimagassutslipp er allerede gjennomført. Vurdering av kostnad og effekt må ligge til grunn for ytterligere tiltak. Norsk industri må få bruke Kyoto-mekanismene fullt ut til å investere i klimatiltak utenlands.

De fleste Kyoto-virkemidlene er avhengig av et internasjonalt system dersom de skal ha noe effekt uten å ødelegge for nasjonal industri. Regjeringen hindrer bevisst norsk industri i å kunne utnytte de internasjonale mulighetene som finnes. Det er innlysende at det er langt billigere å redusere utslippene fra gamle kullkraftverk utenlands enn ved moderne og miljøvennlige fabrikker i Norge. Eventuelle reduksjoner innenlands bør skje gjennom frivillige avtaler hvor bransjen selv finner kostnadseffektive virkemidler.

Kulde- og varmepumpebransjen ønsker å bruke en frivillig avtale for å tilfredsstille kravene til reduserte klimagassutslipp. Bransjen har allerede i dag etablert et gebyr og pantestystem for HFK/PFK.

En CO₂-avgift på disse gassene vil være med på å undergrave bransjens egne etablerte gebyr- og pantesystemer samt de øvrige utslippsreducerende tiltak som bransjen allerede har satt i gang. Innføring av en slik avgift i Norge vil påføre norske bedrifter økte kostnader i forhold til bedrifter i andre land som ikke er pålagt en tilsvarende avgift. Det blir derfor underlig at regjeringspartiene og SV vil innføre avgifter på en godt fungerende bransje, som tar de såkalte klimagassutslippene på alvor. Fremskrittspartiet ser ingen grunn til å risikere norsk næringsliv for å sikre Norge en symbolsk miljøstjerne.

Fremskrittspartiet må bare akseptere at de andre partiene her på huset aksepterer klimapanelets holdning til menneskeskapt global oppvarming. Det vi etterlyser, er en mer nyansert klimadebatt som kan bidra med mer kunnskap før vi eventuelt foretar så gjennomgripende tiltak som klimameldingen krever. Det er også forunderlig at man ikke har hatt en grundig premissdebatt i Norge, bare en tiltaksdebatt basert på klimapanelets premisser. Bare så det ikke skal være noen tvil, Fremskrittspartiet er like skeptisk som tidligere til klimapanelets værprognoser.

Gjennomføringen av Kyotoprotokollen vil ha betydelige nasjonale kostnader over lang tid. Tiltakene på de aller fleste samfunnsområder vil koste betydelige beløp og kreve gjennomgripende endringer i samfunnsstrukturen. I tillegg vil det ha effekt på eksportinntekter, deriblant gjennom redusert oljepris.

Derfor mener vi og fremmer forslag om at Regjeringen må legge frem en mer detaljert oversikt over hva dette vil koste det norske samfunnet. Hva kostnadene blir, ser ut til ikke å bry de andre partiene her på huset siden de ikke støtter vårt forslag.

Fra klimameldingen ble lagt frem og frem til i dag har vi fått mange innspill.

Fra industrien har vi fått svært mange gode argumenter for at vi ikke må innføre særnorske avgifter og et nasjonalt kvotesystem. Det industrien har sagt de må ha, er langsiktige rammevilkår, et internasjonalt kvotesystem og få lov til å bruke Kyoto-mekanismene fullt ut.

De samme argumentene har vi fått fra fagforeninger, fra ansatte, fra lokalsamfunn og også, som jeg nevnte tidligere i en replikk her, fra våre folkevalgte rundt omkring i hele landet. Derfor er vi skuffet over at de andre partiene ikke ser ut til å støtte våre forslag i innstillingen, som jeg herved fremmer.

Presidenten: Øyvind Korsberg har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Synnøve Konglevoll (A): I norsk klimadebatt, der det til tider kan være vanskelig for andre enn spesielt interesserte å følge med i alle begreper som svirrer rundt, skal Fremskrittspartiet ha én ting: De er forutsigbare, og de er ganske greie å forholde seg til – de kjører sitt eget løp.

Jeg syns særlig en merknad i denne innstillinga uttrykker Fremskrittspartiets holdning veldig godt, når de på side 6 i innstillinga skriver:

«Skulle klimapanelet faktisk ha rett i sin analyse, er skadene allerede så omfattende og forslagene til klimatililtak gjennom Kyotoprotokollen så begrensede at de har liten effekt.»

Derfor burde vi avstå fra å innføre tiltak. Enten er det ikke sant det de sier, eller så er det så ille at vi ikke trenger gjøre noe. Det er jo på en måte en form for logikk det også. Men i sin iver etter å gjøre ingenting har visst Fremskrittspartiet glemt at det faktisk er mulig å gjennomføre miljøtiltak samtidig som vi sikrer norsk industri.

Og når fylkestinget i Nordland protesterer, er det jo mot Regjeringas opplegg de protesterer, mens det som Arbeiderpartiet og Senterpartiet har foreslått, er et opplegg som industrien kan leve med, samtidig som det er et krevende opplegg. Det er riktig, fordi vi mener at når vi gir større fleksibilitet og forutsigbarhet, må vi jo også sette høyere krav.

I tillegg vil man også opprette et karbonfond som skal ha som formål å utvikle og etablere ny miljøvennlig teknologi. Derfor er mitt spørsmål til representanten Korsberg: Kan han rydde litt opp i hvem det er f.eks. fylkestinget i Nordland eller fagforeningen protesterer mot?

Øyvind Korsberg (FrP): For å ta det siste først: Både fylkestinget i Nordland og andre lokalpolitiske fora protesterer mot konkurransevridning for norsk industri. Det er dette det dreier seg om. Om det er det flertallet som regjeringspartiene og SV står for, eller om det er den politikken Arbeiderpartiet står for, spiller egentlig ingen rolle, for Arbeiderpartiets politikk er like ille som det Regjeringen og SV i fellesskap har kokt sammen. Da syns jeg representanten Konglevoll bør lese litt av de innspillene vi har fått fra lokalsamfunnene rundt omkring i landet som blir berørt av dette vedtaket som skal fattes i dag.

Det er ikke helt riktig at Fremskrittspartiet kjører sitt eget løp i klimadebatten. Det gjør også SV. Forskjellen er bare at SV har fått Høyre og regjeringspartiene med seg på sitt løp. Jeg gratulerte dem innledningsvis med seieren. Jeg håper bare vi får en mulighet til å spille returkamp, men det er jeg ikke så helt sikker på.

Når det gjelder dette med Klimapanelet, tar vi selvfølgelig høyde for at en del av de spådommene som Klimapanelet kommer med, kan være riktige. Men jeg registrerer at Arbeiderpartiet og SV i hovedsak er helt sikre på at de spådommene som Klimapanelet kommer med, er riktige. De tar ingen forbehold om at det kan være andre ting, naturlige ting, som påvirker vårt klima. At vi har hatt rundt 30 istider gjennom tidene her i Norge, velger man altså glatt å overse, og at det var varmere for tusen år siden, velger man også glatt å overse. De bruker føre var-prinsippet. Føre var-prinsippet kan også være det at man unngår å sette i gang spesielle tiltak før man er sikker på årsakssammenhengen.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg må få lov til å takka for alt det skrytet som SV får. Det er riktig at SV har ein del sigrar å visa til. Det gjeld ikkje berre klimameldinga, i går var det foreldrebetaling i barnehagar, og tidlegare

har det vore ein 40 pst. stipenddel. Så me har ein del sig-
rar i det siste som det er viktig å huska på. Det er klart at
me gjerne skal ta ein returkamp med Framstegspartiet,
både nede i kjellaren og her, som vi har gjort før.

Men hadde det vore så enkelt som Korsberg vil ha det
til! Problemet er nemleg det at straks miljøvernministe-
ren og Regjeringa har fått vedteke noko som tenderer til
å vera offensivt – altså der er ein del offensive tiltak – så
spring dei til Framstegspartiet og inngår budsjettssamar-
beid, som gjer det umogleg å få til ein skikkeleg offensiv,
som SV ønskjer seg. Det er mitt dilemma: Framstegspar-
tiet blir ein brems i å få til ein skikkeleg offensiv klima-
politikk, så sann sett sigrar Framstegspartiet òg, dessver-
re, i budsjettssamanheng – og då ikkje til fordel for miljø-
et.

Framstegspartiet prøver å framstå som industriens sto-
re forsvarar. Det gjer dei ved på ein måte å halde fast ved
Arbeidarpartiet sin gamle industripolitikk. Dess meir det
ryk, dess meir pengar tener ein. Eigentleg høyrest det ut
som ein ønskjer å importera nokre gamle rykande fabrikk-
kar frå den tredje verda og flytta dei opp hit. Det kan ver-
ka som det er Framstegspartiet sin politikk. Ein ønskjer
ikkje å ha ein offensiv miljøpolitikk.

Mitt spørsmål til Framstegspartiet: Når dei tapar i
første runde, korfor vil dei ikkje vera med og støtta det
forslaget som SV har om å utvikla teknologien, hjelpa
bedriftene til å bli meir offensive?

Øyvind Korsberg (FrP): Når det gjelder returkam-
pen i kjellaren, tror jeg det er en fordel både for underteg-
nede og for så vidt også for Langeland at vi spiller på lag,
så unngår vi store skader. De gangene vi spiller på lag,
pleier det å gå riktig bra, dersom SV gjør jobben sin.

Når det gjelder Fremskrittspartiet og Regjeringen, er
det blitt sagt av statsråder tidligere at det samarbeidet har
vært med på å styrke miljøvernet i Norge. Så det må man
jo ta med seg.

Når det gjelder å flytte hit eventuelle industribedrifter
i utlandet som forurensar betydelig, er kanskje det en god
idé, så disse bedriftene kan komme inn under den
miljølovgivningen vi har her i Norge, som sannsynligvis
er den strengeste. Men som jeg sa i mitt innlegg, tror jeg
ingen fornuftige bedriftseiere tar sjansen på å flytte til et
så spesielt land som Norge, der næringslivet må trene på
å betale avgifter.

Presidenten: Presidenten håper at denne gode stem-
ningen holder seg til 1-2-tiden i natt.

Bror Yngve Rahm (KrF): Jeg skal iallfall ikke bidra
til at stemningen blir ødelagt utover kvelden.

Jeg må få lov å si at er det noe jeg er enig med Synnø-
ve Konglevoll i, er det at Fremskrittspartiet er svært for-
utsigbart i miljøpolitikken, eller den manglende miljøpo-
litikk. Så av og til vurderer vi om det har noen hensikt å
kjøre replikkordskifter. Likevel føler jeg at det er grunn
til gjøre det, for Fremskrittspartiet tegner faktisk et bilde
av konsekvensene av dette kvotesystemet som er langt
mer dramatisk enn det prosessindustrien selv gjør. Vi har

de siste dagene fått signaler fra deler av prosessindustri-
en, som faktisk sier at dette kan vi leve med, dette tar vi
som en utfordring, nettopp fordi vi parallelt med at vi
legger inn et kvotesystem som er fleksibelt, som er forut-
sigbart, legger inn klare føringer som skal sikre konkur-
ranseevnen til norsk industri. Disse to tingene har Samar-
beidsregjeringen greid å ivareta, vi stiller oss ikke på den
ene eller den andre siden, vi greier å kombinere dette.

Så har Øyvind Korsberg vært inne på føre var-prinsip-
pet i sitt innlegg og i replikkordskiftet og brukt det på en
litt underlig måte. Jeg erindrer at i forbindelse med de-
batten om Sellafield har Fremskrittspartiet vært enig i
følgende vurdering her hjemme: Det faktum at vi ikke
helt ut vet konsekvensen av utslippet fra Sellafield, gjør
det nødvendig at vi handler nå. Hvorfor bruker ikke
Fremskrittspartiet akkurat det samme prinsippet når det
gjelder klimapolitikken? Det er det ene spørsmålet.

Det andre spørsmålet går på begrepet «særnorsk»,
som har blitt et slitt uttrykk i debatten i Norge, særlig i
miljøpolitikken. Hva tenker representanten Korsberg om
at i de fleste europeiske land snakker man faktisk om
f.eks. særseitsiske og særdanske tiltak? Her for bare en
uke siden var dansk prosessindustri ute og var bekymret
for særdanske virkemidler som ville sette dansk industri i
en konkurransemessig uheldig situasjon. Lever Korsberg
og Fremskrittspartiet i en forestilling om at klimaproble-
mene kun er noe som angår Norge, og som kun er en ut-
fordring for norsk industri, norsk næringsliv, eller tar man
innover seg at det faktisk foregår en hel masse rundt om-
kring i Europa og i de enkelte land, der alle uttrykker ak-
kurat den samme bekymringen: Vi skal gjøre noe, bare
ikke vi får kanskje særdanske avgifter, det kan være farlig?

Øyvind Korsberg (FrP): Presidenten var inne på at
det er godt miljø. Det er bestandig godt miljø der Frems-
skrittspartiet er.

Representanten Bror Yngve Rahm var inne på at deler
av prosessindustrien var glad for og fornøyd med det
som var skjedd.

Jeg skal få sitere det som står på PILs hjemmesider:

«PIL beklager sterkt at Stortinget med et knapt fler-
tall går inn for kvotehandel for deler av industrien.
PILs forslag til løsning ville med langt mindre byrå-
krati og til lavere kostnader for både bedriftene og det
offentlige sikret et minst like godt resultat for miljøet.»

Så PIL er ikke så veldig godt fornøyd med tingenes
tilstand som representanten Rahm prøver å gi inntrykk
av.

Når det gjelder Sellafield, er det rimelig enkelt. De ut-
slippene som kommer fra Sellafield, kan spores direkte
til Norge. Det er faktisk reelt utslipp, og det er problemer
det går an å gjøre noe med, rimelig enkelt.

Når det gjelder særnorske tiltak og rammebetingelser,
ligger det også i det begrepet at vi ønsker å legge forhold-
ene til rette for norsk industri og gjøre de særnorske til-
takene så gode at det er interessant for industrien å være
her til lands, og gjerne så gode at andre etablerer seg.

Når det gjelder Fremskrittspartiets syn på klimaend-
ringene og kostnadene, må vi bare få minne representan-

ten Rahm om at verken USA, Canada og Australia ser ut til å ville ratifisere denne avtalen. Det ene er at kostnadene blir for høye, og det andre er at man er mer i tvil om hvorvidt tiltakene for eventuelt å stoppe de menneskeskapte klimaendringene er gode nok.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Ingmar Ljones (KrF) (ordfører for sak nr. 5): Vi har utvikla eit leve- og forbruksmønster i Noreg som kan føra til at vi på mange område passerer jordas og skaparverkets tolegrens. Vi er sårbare for dei langsame, snikande endringane som har si årsak i at vi ikkje tek vare på naturen og forvaltar ressursane rett. Terroråttaket den 11. september viste oss kor sårbare vi er. Men vi er sårbare ikkje berre når det gjeld åtak som skakar opp ei heil verd. Vi kjenner ikkje fullt ut følgjene av den menneskeskapte forureininga. Likevel har vi rett til å forvalta og bruka, men ikkje forbruka og øydeleggja jorda sine ressursar.

Eg blir overraska når eg høyrer folk snakka om miljøhysteri. Skulle ikkje vi i vørndnad for skaparverket vera dei første til å hegna om og ta vare på skaparverket, der mennesket er den ypparste skapningen i mangfaldet av det fine samspelet som skaparverket representerer? Endringane i forbruksmønsteret har endra seg mykje dei siste 30–40 åra, og konsekvensane av ressursbruken og livsstilen byrjar å gjera seg gjeldande.

Då energi- og miljøkomiteen var på Svalbard i mai, fekk vi høyre frå det vitenskaplege miljøet der at det er stor ubalanse i prosessane i havet, på land og i atmosfæren. Mykje tyder på at ressursbruken vår fører til klimaendringar. Forskarar ved Universitetet i Norwich synte i føre veke at den globale middeltemperaturen i januar, februar og mars i år låg om lag 0,7 grader over gjennomsnittstemperaturen i åra 1961–1990. Det er ikkje sikkert at dette heng saman med utslepp av klimagassar til atmosfæren, men det er svært sannsynleg, uttalar forskarane. Dette er tydelege nok signal til at vi i Kristeleg Folkeparti vil ta dei naudsynte grepa for å snu utviklinga. Det Stortinget vedtek i dag, legg grunnlaget for ein slik snuoperasjon. Forvaltansansvaret krev at vi skal vera føre var og sørgja for at den vidare utviklinga blir leidd i ei berekraftig retning.

I året 1990 var det om lag 5,1 milliarder menneske på jorda. I år 2000 var det om lag 6,3 milliarder. I år 2020 kan det ifølgje prognosane kanskje vera om lag 8 milliarder menneske på jorda. Det kan vera to utviklingsalternativ. Det eine er at 20 pst. av menneska på jorda forbrukar 80 pst. av ressursane, og dei resterande 80 pst. skal greia seg med om lag 20 pst. av ressursane. Det andre alternativet er at vi får om lag lik fordeling av ressursane. Då kan det vera nok mat og andre ressursar til 8 milliardar menneske. Desse tala er usikre, ja vel, men alvoret er ikkje mindre av den grunn.

Det er oppmuntrande at hovudprinsippa i Samarbeidsregjeringa si tilleggsmelding no blir vedtekne i Stortinget. Vi får fleirtal saman med SV, som har jobba systematisk, for eit nasjonalt kvotesystem som skal ta til å

verka i året 2005. Det er tre år før andre aktuelle land skal følgja Kyoto-protokollen. Det nasjonale kvotesystemet skal vera eit smalt system, der dei sektorane som til no ikkje har betalt CO₂-avgift, skal gå inn. Det gjeld i all hovudsak prosessindustrien. Dette systemet vil sørgja for at dei mest kostnadseffektive reduksjonstiltaka blir gjennomførte, og det vil sikra oss verdifull læring når landa i 2008 skal inn i det breie internasjonale systemet som Kyotoprotokollen legg opp til. Dette sikrar eit effektivt og fleksibelt system, der verksemdar som gjer større reduksjonar, kan få kvotar til overs. Desse verksemdene kan selja til verksemdar med meir kostbare tiltak.

Ulike verksemdar har ulike føresetnader for å oppnå utsleppsreduksjonar. Regjeringa ønskjer ein dialog med industrien både om den endelege utforminga av kvotesystemet og om fordelinga av kvotar verksemdene imellom. Den samla tildelinga skal baserast på ein 20 pst. reduksjon, men denne reduksjonen må ikkje nødvendigvis fordelast likt mellom bransjar og verksemdar.

Prinsippet ligg fast, vi skal ha eit nasjonalt kvotesystem som vil gi den beste måten å kutta utsleppa i Noreg på. Tilleggsmeldinga slår fast at Regjeringa ved den endelege utforminga vil leggja til grunn at ingen verksemdar som er lønsame med ein internasjonal kvotepris under Kyoto-avtalen, blir nøyde til å flytta ut som følgje av særleg høge klimakostnader før 2008.

Arbeidarpartiet har hevda at det systemet vi får fleirtal for i dag, ikkje er målretta nok og berre vil føra til at industri blir lagd ned og flytta ut av landet. Dette vil eg gjerne kommentera. Eit viktig element i Arbeidarpartiet sitt forslag er at verksemdar som blir lagde ned, skal inkludrast i utsleppsmålet. «Bobla», som det blir kalla, blir fastsett ut frå ein reduksjon av samla utslepp i 1990, utan justeringar for verksemdar som blir lagde ned. Det kan berre tyda at systemet kan stimulera til nye nedleggingar.

Arbeidarpartiet har hevda i debatten i dag at deira system er meir ambisiøst enn det nasjonale kvotesystemet. Korrigert for nedleggingar er deira opplegg neppe meir ambisiøst enn Regjeringa sine mål. Dessutan legg Arbeidarpartiet opp til at målet skal vera nådd først innan 2008. Utsleppa kan difor vera høgare i perioden fram til då. Regjeringa sitt opplegg er at kvotane skal tildelast basert på ein 20 pst. reduksjon for heile perioden 2005–2007.

Eit nasjonalt kvotesystem er berre ein del av den meir ambisiøse klimapolitikken som Samarbeidsregjeringa legg opp til. I tillegg har vi fått fleirtal for ei rekkje tiltak som vil hjelpa oss å nå måla vi har forplikta oss til.

Det skal etablerast ei avgift for drivhusgassane HFK og PFK, og dei etablerte innsamlingsorgana skal oppretthaldast. Desse gassane finst for det meste i elektriske apparat som kjøleskap og frysarar. Vidare er det fleirtal for å vurdera ei refusjonsordning som tilbakefører avgifta til selskapa som står for innsamlinga.

Over halvparten av CO₂-utsleppa i Noreg kjem frå sokkelen, og nærare ¾ av auken i CO₂-utsleppa er venta å koma her. Fleirtalet i komiteen ber difor Regjeringa vurdera tiltak for å realisera elektrifiseringsprosjekt på sokkelen.

Komiteen ber vidare Regjeringa setja i gang eit introduksjonsprogram for bruk av biodrivstoff for å auka volumet av dette i Noreg. Ein meir effektiv energibruk er også viktig for å få ned utsleppa av klimagassar. Dersom vi i større grad maktar å stetta trongen for oppvarming frå andre energikjelder enn elektrisitet, har vi gitt eit viktig bidrag til klimaarbeidet. Komiteen ber difor Regjeringa vurdere verkemiddel for å stimulera til vassboren varme i større bygg.

Kristeleg Folkeparti meiner at søppel for ein stor del representerer vesentlege ressursar. Mykje meir av søppelet kan nyttast til gjenbruk, eller det kan brennast for å skaffa energi. Igjen kan det transporterast gjennom vassboren varme. For å hindra utslepp av klimagassar frå søppeldeponi må endringar i sluttbehandlingsavgifta på avfall bli lagde opp ut frå klimaomsyn. Fleirtalet i komiteen viser i denne samanhengen til at Regjeringa i tilleggsmeldinga skriv at dei vil vurdere eit forbod mot deponering av avfall som kan brytast ned.

Det er ein hugnad å kunna konstatere at det i dag blir fleirtal for ein ambisiøs klimapolitikk. Men vi politikarar greier ikkje dette åleine. Eg er glad for det engasjementet som har vore frå mange friviljuge lag, organisasjonar og einskildmenneske som har gitt oss gode råd på vegen i prosessen. Friviljuge organisasjonar, einskildmenneske og verksemder må arbeida saman for at dette skal lukkast. Alle kan gi si tilskunding. Vedtaket seinare i dag er starten på dette arbeidet. Det er nødvendig for at vi i Noreg skal medverka til ei berekraftig utvikling.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Vaksdal (FrP): Et ensidig nasjonalt kvoteregime, som representanten Ljones snakket om, vil skape store ulemper for norsk industri i forhold til industri i andre land vi konkurrerer med. Derom hersker det ingen tvil.

Regjeringen og stortingsflertallet ser ikke ut til å bry seg særlig om dette. Det viktigste er åpenbart å drive symbolpolitikk og være best i klassen. Mange bedrifter vil som følge av dette få store problemer, titusener av arbeidsplasser kan gå tapt, og vi risikerer at store deler av den industriproduksjon vi har, vil flytte ut av landet.

Vil representanten Ljones gi meg en eneste fornuftig forklaring på den globale miljøgevinst man vil oppnå ved å eksportere store deler av denne industrien til andre land, der man har en energiproduksjon som i stor grad er basert på kullkraft? Resultatet må jo bli det stikk motsatte.

Ingmar Ljones (KrF): Det er greit å få eit slikt spørsmål, for då kan eg utdjupa dette med kvotesystem, både ensidig nasjonalt kvotesystem og tildelinga elles.

Det kan vera vanskeleg å få tak på skilnadene mellom dei ulike systema også ut frå den mediedebatten som har vore, men eg skal prøva å gjera greie for det enkelt, korleis vi tenkjer det, og korleis Samarbeidsregjeringa tenkjer dette gjennomført.

Dersom vi skulle ha ei «boble» – det er eit merkeleg ord – og det altså skulle tildelast samla kvotar til prosessindustrien, og PIL sjølv skulle ta hand om det, ville det føra til at kvotane kan bli handelsvare. Og det er ikkje det som det skal fokuserast på, men å redusera klimautsleppa.

Det er meir naturleg å ha kontakt med dei einskilde verksemdene, ta utgangspunkt i det utsleppsnivået dei hadde i 1990, og så framskrive det. Har dei redusert aktiviteten, kan det bli mindre tildeling. Har dei auka produksjonen, kan det bli auke i tildelinga.

Dette ville jo vera eit system som kan kontrollerast. Då er det klare mål – 20 pst. reduksjon, med utgangspunkt i 1990. Det er forskjellig frå om ein også skulle tildela kvotar til bransjen i høve til verksemder som er lagde ned. Det er eit langt meir innflokkt system. Eg er overtydd om at industrien – og vi har hatt mange samtalar med representantar for PIL – då også vil kunna medverka og for sin del skaffa informasjon for å få eit oversiktleg og klart definert system. Ingen skal få så tronge kår at dei blir tvunga til å leggja ned før 2008, dersom dei ikkje elles ville gjera det under Kyotoprotokollen. Her er det ikkje snakk om å driva symbolpolitikk. Tvert imot, den er tydeleg og synleg. Den har også ført til sterke reaksjonar. Det er ikkje tvil om kva Regjeringa vil, og kva fleirtalet i dag vil. Så eg trur ikkje det er fare for at det blir eksportering av denne industrien til utlandet. Vi treng den her, og her kan det også skje på miljøriktig måte, i samarbeid med industrien.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Inger S. Enger (Sp) (ordfører for sak nr. 2 og sak nr. 3): Det er understreket mange ganger i dag at klimameldinga er svært viktig både i nasjonal og global sammenheng. Det er Senterpartiet naturlegvis helt enig i. I miljøsammenheng regnes jo biologisk mangfold, forøking og klimaendringer som de tre største miljøutfordringene i verden. Av disse mener vi at klimaendringer er den alvorligste trusselen.

I innstillinga er komiteen sjølsagt ikkje enig om alle ting, men de fleste vil at Norge skal være et foregangsland når det gjelder å innfri klimaforpliktelsene vi har tatt på oss etter Kyoto-avtalen, og at vi skal innføre et kvotesystem fra 2008. Det er særlig virkemidlene for perioden 2005-2007 og noen sektorvise tiltak det er litt uenighet om.

Når en er så pass langt ute i tallerrekka som nå, er det vel ikke så mye nytt å komme med. Det eneste måtte være å innføre begrepet «avtalebaserte kvoter», for det er vel i grunnen der vi ender. Men jeg vil gjerne begrunne hvorfor Senterpartiet ikke slutter seg til flertallets system med tidligkvoter, men tror det er bedre med en annen ordning.

For det første snakker vi om tida fra 2005-2007. Det er svært kort tid. For det andre tror vi ikke at dette vil virke etter hensikten. Flertallsforslaget går ut på at det skal innføres et særnorsk, smalt kvotesystem som bare omfatter noen typer virksomheter. Det innebærer at den kraftkrevende prosessindustrien får en uforholdsmessig stor

belastning. Vi risikerer at norske bedrifter, flere av dem i distrikter med svært få andre næringsmuligheter, kan bli nedlagt og produksjonen flyttet til land uten utslippsrestriksjoner, der klimautslippene pr. produsert enhet er mye høyere enn i Norge. Et kvotesystem vil først fungere etter hensikten når det blir internasjonalt og mange ulike sektorer er med. Dette er altså grunnen til at Senterpartiet har funnet det riktig å gå imot et tidlig kvotesystem fra 2005 til 2008.

Avfallssektoren må også inkluderes når det er snakk om klimapolitikk. Det er en omfattende problematikk som ikke bare har med metanutslipp å gjøre. I et bruk og kast-samfunn som vårt blir det dessverre mye søppel, og transporten blir ofte lang. Det er jo et miljøproblem i seg sjøl. Det kan bli større dersom det satses på svært store anlegg hvor avfallet transporteres inn fra et stort omland. Det er lett å si at det skal innføres forbud mot deponering av nedbrytbart avfall, men gode løsninger er noe annet. En må være klar over at det er flere anlegg som utnytter metangassen fra deponiet til produksjon av elektrisk strøm eller til varmeanlegg. Det er viktig at denne typen anlegg ikke overses, men får en særskilt behandling. Dette må jo også være en form for gjenbruk av ressurser.

Vi har et høyt strømforbruk i Norge. Dette er for edel energi til at den skal brukes mye til oppvarming. Det er derfor nødvendig å vri forbruket over til andre energikilder enn elektrisitet. Enova blir svært viktig på dette området. Selskapet må tilføres mer penger, slik at det på en effektiv måte kan gi fortgang i prosessen med å få i gang produksjon av ny fornybar energi. Biobrensel blir et viktig stikkord på dette området. Innsatsen må økes betydelig for at vi skal nærme oss nivået i nabolandene våre.

Ellers er det bra at et flertall i komiteen går inn for å se på modernisering av eksisterende vannkraftstruktur, og viser til at mikro- og minikraftverk kan bygges i alle vassdrag der det ikke medfører vesentlige inngrep.

Som jeg nevnte i en replikk til SV i stad, fremmer Arbeiderpartiet og Senterpartiet et forslag om å iverksette et introduksjonsprogram for bruk av biodrivstoff. Det er et vesentlig bidrag til transportsektoren, hvor utslippene stadig øker.

Jeg håper innsatsen framover blir brukt på aktivt arbeid med utslippsreduksjoner i samarbeid med alle involverte, slik at diskusjonen om et særnorsk kvotesystem i en treårsperiode ikke overskygger det langsiktige og viktige arbeidet.

Jeg vil også til slutt si at Senterpartiet slutter seg til forslagene under I og II. Det burde ikke vært nødvendig, men når Regjeringen legger opp til at vi skal samarbeide med industrien, er vi de første til å støtte det.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Heidi Sørensen (SV): Da jeg leste gjennom innstillingen, kunne jeg ikke unngå å legge merke til at Senterpartiet står alene om en liten merknad som understreker at i de tilfeller hvor det er konflikt mellom hensynet til å bevare biologisk mangfold og å sette i gang klimatililtak, må man prioritere å sette i verk klimatililtaket. Sagt med

andre ord må det bety at det er bedre å utrydde arter enn det er å slippe ut klimagasser. Dette er i beste fall litt sært. Både det å utrydde en art og det å slippe ut klimagasser er det vi kaller irreversible miljøproblem. Jeg lurer på hvorfor Senterpartiet har denne litt merkelige merkningen i innstillingen. Kanskje henger det sammen med at Senterpartiet også er det eneste partiet som kaster seg inn på et svært kontroversielt område, nemlig det som går på opptak av CO₂ i skog. De ønsker at dette må regnes inn i kvotesystemet så tidlig som mulig. Dette er et faglig meget vanskelig felt. Dette er et område hvor man må være veldig forsiktig så man ikke regner seg helt bort. Jeg lurer på: Hvorfor har Senterpartiet denne iveren?

Ellers er jeg veldig glad for at både Senterpartiet og Arbeiderpartiet støtter – nærmest i sin helhet – de Dokument nr. 8-forslagene som representantene Langeland, Ryan og jeg selv har lagt fram når det gjelder bioenergi og biodrivstoff. Ikke minst er jeg glad for støtten til å utfase oljefyring. Det er en stor jobb vi står overfor. Men til Senterpartiet og dere andre vil jeg si: Elsk meg gjerne, men ikke elsk meg i hjel. Når vi i merknads form har fått gjennomslag i forhold til biodrivstoff, så vær så snill, ikke la forslaget bli nedstemt i Stortinget i dag, men stå sammen for å få til resultatene. Det er det som teller.

Inger S. Enger (Sp): Når det gjelder elsking, så trur jeg andre får ta seg av det, både når det gjelder representanten Sørensen og meg.

Jeg mener at klimaendringer faktisk er den største av miljøutfordringene. Representanten Sørensen sier at det ikke går an å sette dem opp mot hverandre, men for egen del mener jeg at dette med klimaendringer er det alvorligste. Det er klart at det meget raskt vil påvirke biologisk mangfold. Man kommer ikke fra den sammenhengen. Det var det ene.

Det andre var en bitteliten merknad fra Senterpartiet, hvor det står at det er viktig at CO₂-regnskap i forhold til skog tas med. Jeg mener det er en viktig forutsetning at dette knyttes til klima, og det må knyttes til aktive tiltak. Uansett om skogen etter hvert skal inn i kvotesystemet eller ikke, er det uomtvistelig at den gir en stor effekt i klimasammenheng. Vi er opptatt av utslipp, og da må vi også være opptatt av det som binder CO₂. Jeg synes det er mangelfullt at skog og skogpolitikk ikke trekkes inn mer enn det det faktisk gjør. Det burde vært innarbeidet som en del av Norges langsiktige klimapolitikk. Det er også viktig å nevne at biobrensel ønsker vi alle å få mer av, og da er skogen ganske viktig. Dessuten er det én ting til: Hvis vi bruker trevarer i stedet for å bruke f.eks. plastikk, vil det også være ganske bra i forhold til klima.

Til slutt: Når det gjelder dette med biodrivstoff, synes jeg det ville være bedre om det ble gjort motsatt: at SV i løpet av dagen – det er god tid – fikk overbevist Regjeringen til å gå inn for forslaget.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

May Britt Vihovde (V): Stortinget gjer i dag eit historisk miljøvedtak. Global oppvarming er saman med

trusselen mot det biologiske mangfaldet den miljøtrusselen verda står overfor, og ved å vedta denne klimameldinga tek landet det første steget på det som må bli ein veldig lang veg fram mot ei meir berekraftig utvikling.

Sjølv om det framleis er stor uvisse om kor stor temperaturauken vil bli dei neste 50–100 åra, er det stor einigheit blant dei aller fleste forskarar – sjølv om Framstegspartiet hardnakka framleis påstår det motsatte – om at den globale oppvarminga vil bli betydeleg, og at denne oppvarminga skjer på grunn av menneskeleg aktivitet. Fleirtalet i Stortinget tek i dag eit langsiktig ansvar for miljø, velferd og næringsutvikling i Noreg.

Nødvendigheita av å gjennomføra tiltak mot klimaendringane dreier seg ikkje om å sikra vår eiga velferd og framtid, men først og fremst om å sikra velferda og framtida for barna våre og deira etterkommarar.

Når Framstegspartiet så tydeleg avviser heile problemstillinga, er det ikkje overraskande – dette partiet fører ein konsekvent miljøfiendtleg politikk – men det er i høgste grad uansvarleg.

Venstre er nøgd med å vera del av ei regjering som i denne saka legg fram ein offensiv og forpliktande klimapolitikk. Tilleggsmeldinga avlevert av regjeringa av Venstre, Kristeleg Folkeparti og Høgre er betydeleg meir ambisiøs enn den arbeidarpartiregjeringa leverte i fjor.

Venstre støttar ei tidleg innføring av nasjonale kvotar frå 2005. Slik dette kvotesystemet no blir lagt opp, har det fått ei god utforming. Ein 20 pst. reduksjon av klimagassutslepp frå verksemdar omfatta av kvotesystemet er ei realistisk, men framleis truverdig målsetjing.

Kvotesystemet blir innført berre for utslepp som i dag ikkje er omfatta av CO₂-avgift. Det inneber ei betydeleg utviding av kva utslepp som i Noreg dermed blir omfatta av utsleppsreducerande tiltak.

At Arbeidarpartiet og Senterpartiet går saman med Framstegspartiet mot innføring av eit forpliktande kvotesystem, og heller ønskjer å basera seg på mindre forpliktande frivillige avtalar, er ikkje overraskande. Heile Arbeidarpartiet sin regjeringsperiode på 1990-talet var prega av mykje retorikk om ei berekraftig framtid, idear om å tenkja globalt og handla lokalt, men heilt utan vilje til å gjennomføra forpliktande praktiske tiltak.

Når Arbeidarpartiet hevdar at deira forslag om 30 pst. reduksjon i utsleppa er meir ambisiøst enn Regjeringa sitt kvoteforslag, er dette meir enn tvilsamt, spesielt fordi Arbeidarpartiet inkluderer utsleppsreduksjonar som følgje av nedlagd industri i sine berekningar.

Det er ikkje ofte små land har moglegheit til å innta ei leirolle i den internasjonale utviklinga. Regjeringa og Sosialistisk Venstreparti medverkar med dette klimavedtaket til at Noreg inntek ei slik leirolle internasjonalt. Vi tek med dette eit viktig strategisk val som er viktig for miljøet, og som på sikt også er næringspolitisk nødvendig. Dette vil føra til at det må bli gjennomført ein del investeringar, men vi må òg ha klart for oss at det på sikt vil bli langt dyrare å la vera.

Til slutt har eg lyst til å seia at Sosialistisk Venstreparti og Venstre har i veldig mange miljøpolitiske saker vore einige. At Sosialistisk Venstreparti no har inngått ei

forpliktande avtale saman med Regjeringa, set me i Venstre veldig stor pris på, for me trur faktisk at når desse to partia går saman med dei andre partia i Regjeringa, så er det det beste for miljøet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Synnøve Konglevoll (A): Jeg hadde faktisk ikke tenkt å ta replikk på Venstre i dag. Men selv om representanten Vihovde nettopp kom inn i salen, kan det ikke stå uimotsagt når representanten Vihovde sier at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Fremskrittspartiet går sammen om denne saken. Det burde være tydelig bl.a. av innleggene fra Fremskrittspartiet at de er sterkt uenig i våre forslag, og at våre forslag faktisk stiller strengere krav til industrien enn Regjeringens forslag gjør. Det mener vi vi kan gjøre, nettopp fordi vårt forslag er mer fleksibelt, det er mer forutsigbart, og vårt forslag vil bidra til omstilling av norsk industri i en mer miljøvennlig retning. Derfor er det bedre miljøpolitikk, og det er bedre industripolitikk.

Så til slutt: Representanten Vihovde var veldig glad for det forpliktende samarbeidet som SV og Regjeringen har i denne saken. Jeg vil gjerne utfordre representanten Vihovde på om ikke Regjeringen da kunne følge opp dette samarbeidet og stemme for et Dokument nr. 8-forslag som SV har fremmet, men som de ikke er med på i innstillingen, nemlig om å innføre et introduksjonsprogram for biodrivstoff. Det forslaget er ikke SV med på i innstillingen, fordi de har gått i samarbeid om en merknad med regjeringspartiene i innstillingen. Men hvorfor kan ikke regjeringspartiene være med på dette forslaget, som er ganske rundt, men som likevel har et klart føringssignal om at man skal satse på biodrivstoff og introdusere det? Det ville være trist dersom regjeringspartiene skulle bidra til at det ble stemt ned i dag.

May Britt Vihovde (V): Sjølv om eg ikkje har vore i salen heile dagen, så har eg sete på kontoret mitt og prøvd å følgja med i debatten.

Eg òg registrerer at Framstegspartiet, Senterpartiet og Arbeidarpartiet ikkje er saman om alle merknader, men eg registrerer at dei går i same retning. Eg synest det er leit at Arbeidarpartiet, som i ein god del samanhengar har vist evne til å tenkja miljø, tenkja berekraftig utvikling, reverserer og stoppar opp når det verkeleg gjeld.

Eg meiner faktisk at det kvotesystemet som Regjeringa legg opp til, er det som vil gi størst effekt. Det vil òg gi omstillingsmoglegheiter for industrien vår, for å tilpassa seg eit system som kjem, og som dei då skal retta seg etter, i staden for desse avtalane.

Så er det ein del forslag som ligg føre. Men dersom ein går inn og ser i innstillinga, ser ein òg ein del merknader frå Kristeleg Folkeparti og Høgre – Venstre er ikkje med i komiteen – der dei støttar opp om intensjonen i desse merknadene. Regjeringa har uttrykt at den ønskjer å vurdere enkelte ting, og ein del ting har konsekvensar for budsjettet i 2003. Desse forslaga ønskjer ikkje me å

støtta opp om, me vil avventa kva som kjem i 2003-budsjettet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Hvis vi slipper til en taler til, går vi litt utover den reglementsmessige tiden for formiddagsmøte. Vi kan gjerne gjøre det, presidenten regner med at natten likevel blir lang nok.

Sylvia Brustad (A): Jeg hadde forventet at de vedtakene Stortinget skulle fatte i dag om klimapolitikken, ville være ambisiøse, forpliktende og konkrete. Min påstand er at resultatet vi kommer til å oppleve i løpet av kvelden, vil være det motsatte. Regjeringspartiene sørger for at svært få av de forslagene som kunne ha ført til en bedre miljøpolitikk, en miljøpolitikk som monner, får flertall.

Perioden etter 2008 er det ikke særlig uenighet om. Men for perioden fram til da får Regjeringa altså gjennom sitt forslag til et smalt, nasjonalt kvotesystem, med støtte fra SV.

Jeg må si at jeg virkelig hadde trudd at når SV støtter dette forslaget, så ville de få noe tilbake. Så langt jeg kan se, har SV ikke fått støtte til noen av de forslagene som de ønsker støtte til. Alt tyder på at symbolene er viktigere enn realiteten for disse partiene i denne saken.

Jeg må ta avstand fra en del påstander som har kommet under denne debatten, senest fra Venstres Vihovde, som fra denne talerstolen sa at Arbeiderpartiets forslag går i samme retning som Fremskrittspartiets. Nei, det er feil. Jeg tar også avstand fra Korsbergs utsagn om at Arbeiderpartiets politikk er like ille som regjeringspartiene og SVs. Dette faller på sin egen urimelighet, særlig når vi vet at Arbeiderpartiet og Senterpartiets forslag har støtte fra en samlet industri, fra både arbeidstakere og arbeidsgivere, i tillegg til Bellona.

Når vi går inn for at prosessindustrien skal redusere sine utslipp med 30 pst., i motsetning til regjeringspartiene og SVs 20 pst., er det et forslag som er bedre både for miljøet og for industrien enn det forslaget som vil få flertall her i kveld. Industrien ønsker å stå sammen om tiltakene istedenfor å få tildelt like store kvoter til hver enkelt bedrift, slik som flertallet i kveld går inn for. Jeg synes også at det samarbeidet som industrien har vært med på sammen med myndighetene gjennom svovelavtalen, har vist at industrien er villig til å ta ansvar.

Det eneste forslaget som regjeringspartiene så langt ser ut til å samle seg om, nemlig å pålegge sin egen regjering om å samarbeide med industrien, er mildt sagt oppsiktsvekkende. Men det ser ut til at det er helt nød-

vendig. Etter vår vurdering har det vært dårlig kontakt med industrien i forkant av denne prosessen. Vi får håpe at det blir bedre i framtida, og vi er gjerne med på å støtte et pålegg om at Regjeringa bør samarbeide med industrien.

For oss i Arbeiderpartiet er det resultatene som teller, ikke de fine ordene. Vi ønsker en klimapolitikk som er ambisiøs, og som gir resultater, men som samtidig er slik at vi ikke risikerer nedleggelse av industri i Norge. Det vil bare føre til at produksjonen flyttes til andre land som ikke på langt nær har så strenge miljøkrav som Norge. Med Regjeringas opplegg derimot er jeg redd for at vi vil få nedleggelse av industri i Norge. Og det er ikke noe vi har funnet på av oss sjøl. For eksempel sier direktøren ved TTI i Tyssedal det veldig klart i Hardanger Folkeblad den 14. juni:

«Vedtaket» – han snakker da om det vedtaket som flertallet vil gå inn for her i kveld – «slik jeg forstår det i dag, betyr kroken på døra for oss. 200 arbeidsplasser er i fare.»

Dette kan bli situasjonen for mange lokalsamfunn, dersom vi får se resultatene av flertallets klimapolitikk.

Arbeiderpartiet vil at vi også før Kyoto-perioden starter i 2008, skal gjennomføre reduksjoner her hjemme, slik at vi står mest mulig rustet til å oppfylle våre forpliktelser i Kyoto-perioden. Da må vi bruke penger på å utvikle en ny og moderne teknologi. Da kan ikke norske aktører kjøpe seg fri gjennom billige tiltak i u-land. Det er også bakgrunnen for at vi foreslår at det opprettes et karbonfond, der alle kan delta i finansieringa av teknologiutviklende prosjekter, i tillegg til andre tiltak som representanten Konglevoll har gjort rede for.

Jeg vil helt på tampen også nevne oljesektoren, som er en av de største kildene til klimautslipp. Vi vet at mye av utslippene kommer fra kraftproduksjonen på plattformene, og det er bakgrunnen for at vi vil få fortgang i planene om elektrifisering på sokkelen. Vi går langt når vi sier at vi ønsker at det skal bli et gasskraftverk med CO₂-håndtering. Vi går langt når vi sier at det prosjektet, sammen med andre prosjekter som gjelder elektrifisering, må bety en reduksjon på minst 3 mill. tonn CO₂.

Heller ikke dette vil regjeringspartiene være med på. Nå er det ikke noe poeng å ha konkurranse om hvem som er best. Men det er et poeng at vi fatter vedtak som betyr noe for klimaet vårt, og at vi også fatter vedtak som betyr noe for den industrien som faktisk er den minst forurensende i verden.

Presidenten: Presidenten vil nå heve møtet. Nytt møte settes kl. 18, og da fortsetter vi behandlingen av sakene nr. 1–5.

Møte tirsdag den 18. juni kl. 18

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n :

Sakene på dagens kart (nr. 101)

Man fortsatte behandlingen av

s a k n r . 1

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Norsk klimapolitikk og om Tilleggsmelding til Norsk klimapolitikk (Innst. S. nr. 240 (2001-2002), jf. St.meld. nr. 54 (2000-2001) og St.meld. nr. 15 (2001-2002))

s a k n r . 2

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Rolf Terje Klungland, Sylvia Brustad og Olav Akselsen om økt energigjenvinning i industrien (Innst. S. nr. 241 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:27 (2001-2002))

s a k n r . 3

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Heidi Sørensen, Inge Ryan og Hallgeir H. Langeland om bruk av biodrivstoff for å redusere utslippene av farlige klimagasser fra transportsektoren (Innst. S. nr. 242 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:56 (2001-2002))

s a k n r . 4

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Heidi Sørensen, Hallgeir H. Langeland og Inge Ryan om konvertering av oppvarming med fossile energikilder til oppvarming med nye fornybare energikilder, for å redusere utslippene av farlige klimagasser (Innst. S. nr. 244 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:82 (2001-2002))

s a k n r . 5

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Vaggen Malvik, Kjetil Bjørklund og Bjørn Jacobsen om bedre indikatorer for energiforbruk i kommunene (Innst. S. nr. 245 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:101 (2001-2002))

(Uro i salen)

Presidenten: Kan presidenten få be om at man trekker seg tilbake i stillhet?

– Vær så god, statsråd Børge Brende!

Statsråd Børge Brende: Takk for det, jeg håper ikke alle trekker seg tilbake i stillhet.

Det er svært gledelig at stortingsflertallet slutter seg til Regjeringens forslag om en mer offensiv klimapolitikk. Innstillingen er historisk fordi den betyr at Norge kommer raskt i gang med forberedelsene til Kyoto-avtalen og med å gjennomføre nasjonal utslippsreduksjoner.

Fjorårets rapport fra FNs klimapanel viser med all tydelighet at det er behov for handling. Menneskeskapte klimaendringer er trolig allerede et faktum. Klimaet er i ferd med å bli varmere, våtere og villere. Ifølge målinger var 1998 det hittil varmeste året på jorden, med 2001 på andre plass. Men også 1999 og 2000 var varme år. Nå hører vi at gjennomsnittstemperaturen på jorden i nyere tid aldri har vært så høy som i første kvartal i år. Dette er svært bekymringsfullt, og er signaler om en klode med stigende feber.

I tillegg til at vi risikerer mer nedbør og mer ekstremt vær, er det i våre områder grunn til bekymring over klimaendringene i arktiske strøk. Ikke bare trues isbjørnen ved at iskanten trekker seg nordover og at polarisen kanskje forsvinner, men også Golfstrømmen kan komme til å bli påvirket av klimaendringene.

De største menneskelige utfordringene står vi likevel overfor i fattige land. Land som bare i liten grad har bidratt til de menneskeskapte klimaendringene, vil paradoksalt nok merke de største konsekvensene. 800 millioner mennesker sulter, og 20 pst. av verdens befolkning mangler tilgang til rent vann. Klimaendringene gjør ikke denne situasjonen bedre. Dette rammer først og fremst fattige, som har små muligheter til å flytte eller tilpasse seg på annen måte.

Vi kan imidlertid ennå begrense endringene ved å kutte våre utslipp, og vi kan redusere skadevirkningene av klimaendringene i Norge og andre land gjennom tilpasningstiltak.

Regjeringen ønsket at norsk ratifikasjon skulle skje så tidlig at Norge kunne bidra til at Kyotoprotokollen trådte i kraft innen toppmøtet i Johannesburg i august/september. Jeg vil gjerne gi honnør til Stortinget som prioriterte denne saken, slik at Norge som ett av de første industrilandene kunne ratifisere protokollen 30. mai. Senere har også EU og Japan fulgt etter. Med de positive signalene vi har fra Russland og Øst-Europa, har jeg fortsatt godt håp om at avtalen vil kunne tre i kraft i løpet av året.

Det var et kraftig tilbakeslag for det internasjonale klimaarbeidet da USA i fjor besluttet å stå utenfor Kyoto-protokollen. Heldigvis har de aller fleste andre land valgt å stå samlet bak denne forpliktelsen, og protokollen er fortsatt et viktig instrument for å redusere i-landenes utslipp. Protokollen har et fremtidsrettet innhold – med differensierte forpliktelser, internasjonal kvotehandel og prosjektbasert samarbeid.

Løftet om en mer offensiv klimapolitikk er en viktig del av det politiske grunnlaget for Samarbeidsregjeringen. De forslagene til nasjonal politikk Arbeiderpartiet fremmet i fjor, var ikke tilstrekkelig. Derfor er tilleggsmeldingen mer konkret og offensiv når det gjelder tiltak i Norge frem til Kyoto-avtalens første forpliktelsesperiode fra 2008.

I tråd med Sem-erklæringen er et av forslagene i tilleggsmeldingen et tidlig nasjonalt kvotesystem. Med dette på plass fra 2005 vil Norge ha innført forpliktende vir-

kemidler overfor alle utslipp av klimagasser der dette er mulig. I mer enn ti år har utslippene fra store deler av industrien vært unntatt fra virkemidler som CO₂-avgift, mens andre sektorer har måttet betale.

For Regjeringen har det vært viktig å utforme virkemidler som både sikrer gjennomføring av fornuftige utslippsreducerende tiltak, og som ikke resulterer i unødige nedleggelse og utflytting av industri som vil være lønnsom når Kyoto-avtalen trer i kraft. Det foreslåtte kvotesystemet ivaretar disse hensynene.

Kvotene vil bli tildelt vederlagsfritt, der utgangspunktet for den samlede tildelingen er en reduksjon på 20 pst. i forhold til utslippene i 1990, justert for nedleggelse og nyetableringer. Dersom industrien oppnår utslippsmålet, vil ikke selve kvotesystemet medføre noen som helst kostnader for bedriftene. Tiltakene som bedriftene gjennomfører, vil kunne koste penger, men disse kostnadene vil være de samme uavhengig av hvilket virkemiddel myndighetene bruker for å oppnå dem. Industrien selv sier at det er rom for ytterligere utslippsreduksjoner i sektoren.

Det er også lagt inn sikkerhetsventiler i systemet i form av overtredelsesgebyr og åpning for å bruke kvoter som er godkjent under Kyotoprotokollen også i det tidligere kvotesystemet. Bruk av Den grønne utviklingsmekanismen, CDM, vil bidra til en teknologioverføring og investering i u-land. For å sikre en reell klimaeffekt må vi stille meget strenge krav til oppfølging og kontroll av tiltak under denne mekanismen, noe et flertall i komiteen har sluttet seg til.

Et kvotesystem er en markedsbasert løsning der bedriftene selv vil finne de beste løsningene for hvor utslippsreduksjonene skal tas – med belønning for kreativitet og innsats. Bruk av kvotesystem viser også vei til det langsiktige kvotesystemet for 2008–2012, som ble foreslått av den forrige regjeringen, og som det er bred enighet om. Regjeringen ønsker å utforme tildelingen og øvrige detaljer i systemet i nær dialog med industrien, og jeg er glad for at denne prosessen har støtte hos et flertall i Stortinget.

Kvotesystemet er en vesentlig del av en mer ambisiøs klimapolitikk, men Regjeringen legger også opp til konkrete tiltak på en rekke andre områder i forhold til det som var den opprinnelige meldingen, for å redusere de nasjonale klimagassutslippene frem til 2008.

Vi ønsker mer klimatilpassede virkemidler i avfallssektoren. Regjeringen vil legge om sluttbehandlingsavgiften på avfall på en måte som også er tilpasset klimapolitikken. Det vil også bli vurdert et forbud mot deponering av alt nedbrytbart avfall som i dag ligger og råtnet og slipper ut metangass, når det hadde vært meget mer hensiktsmessig å behandle det på en annen måte.

Regjeringen vil legge til rette for nye løsninger når det gjelder produksjon og bruk av energi. Regjeringens målsetting er at bruken av mineraloljer til oppvarming skal reduseres med 25 pst. i perioden 2008–2012, sammenlignet med gjennomsnittet for perioden 1996–2000. Regjeringen vil om kort tid også legge frem en handlingsplan for vannbåren varme.

Effektiviteten i kraftproduksjonen på sokkelen er lav. Det er derfor et betydelig potensial for reduserte utslipp gjennom krafttilførsel fra land.

Under formiddagens møte har jeg merket meg at Arbeiderpartiet i denne debatten forsøker å ri to hester. Det hevdes at Regjeringens forslag medfører for høye kostnader for industrien, og at Regjeringen har et for lavt ambisjonsnivå i tiltakene overfor industrien. Arbeiderpartiets alternativ er riktignok ikke krystallklart utformet, men ettersom allerede nedlagt industri inkluderes i utslippsmålet samtidig som målet ikke skal være nådd før ved utgangen av perioden, er dette klart mindre ambisiøst enn Regjeringens opplegg. Det er påfallende at Arbeiderpartiet mindre enn et år etter at de la frem sin egen klimamelding, kritiserer denne regjeringen for å være lite ambisiøs.

Som jeg har gått gjennom, har vi punkt etter punkt lagt frem forslag til konkrete tiltak som innebærer en mer offensiv klimapolitikk enn det arbeiderpartiregjeringen har ført. At Arbeiderpartiet i sin opposisjonstilværelse strør om seg med nye løfter og penger uten inndekning, begynner vi å bli vant til. Troverdige er en slik opptreden imidlertid ikke.

Når Kyotoprotokollen trer i kraft, vil hovedutfordringen for det internasjonale samfunnet være å etablere et globalt klimaregime som også begrenser utslippene fra USA og utviklingslandene. Regjeringen arbeider for snart å starte en forhandlingsprosess som kan lede frem til nye internasjonale avtaler basert på klimapanelets rapport. Det haster – og vil kreve stor innsats – å få et regime alle land ser seg tjent med. I Kyoto var det drøyt ti år igjen til begynnelsen av første forpliktelsesperiode, 2008–2012. I dag er det bare drøyt ti år igjen til 2013 – og vi har ennå ikke begynt å snakke om hvordan forpliktelsene da skal utformes.

Regjeringen ønsker at Norge skal ligge i front internasjonalt for å legge grunnlaget for en videre reduksjon av klimagassutslippene. Dette oppnår vi ikke uten selv å vise at vi er i stand til å føre en nasjonal politikk som gir utslippsreduksjoner. Stortingsflertallets støtte til Regjeringens mer offensive klimapolitikk er en god ballast å ha for en norsk miljøvernminister i de internasjonale forhandlingene vi står overfor.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sylvia Brustad (A): Etter å ha hørt innlegget til miljøvernministeren må jeg si at for meg virker det som om det viktigste for miljøvernministeren er å prøve å skape et inntrykk av at Regjeringa har en bedre miljøpolitikk enn Arbeiderpartiet. Det er feil. Vi synes forslaget fra Regjeringa, som SV støtter, er for lite ambisiøst, samtidig som det vil ta knekken på deler av prosessindustrien.

La oss gå forslaget litt mer etter i sømmene. Det sentrale spørsmålet må være: Vil opplegget fra Regjeringa føre til et bedre miljø i den tidlige fasen? Svaret på det er etter vår mening nei, for det er ingen garanti for at det vil bli reduserte utslipp, men det vil høyst sannsynlig bli

færre arbeidsplasser innenfor den industrien vi snakker om.

Det er slik at flere av de bedriftene vi her snakker om, ikke vil makte å ta en 20 pst. reduksjon uten at det blir nedleggelse og eventuelt opprettelser av bedrifter i andre land som ikke er så opptatt av miljø som vi er. Det er også slik at opplegget fra Regjeringa vil føre til at de kan velge å kjøpe seg fri gjennom billige tiltak i u-land. Er det god miljøpolitikk? Det er også slik at de kan velge å betale overtredelsesgebyr, som signalene tyder på at Regjeringa vil sette veldig lavt hvis de ikke makter å betale krav om 20 pst. reduksjon. Er det bra miljøpolitikk? Og argumentet om at det er viktig med trening i kvotehandel for 2008, synes jeg faller på sin egen urimelighet. Bjart Holtmark i Statistisk sentralbyrå har sagt at ingen trenger å trene på å betale avgifter, og karakteriserer forslaget som en symbolsak som mangler faglig begrunnelse. Det må jeg si at jeg er enig i.

I tillegg ligger det i denne innstillingen en lang rekke andre tiltak som regjeringspartiene velger å stemme imot – tiltak som ville ha ført til et bedre miljø, og som ville ha ført til at vi hadde fått et bedre klima.

Mitt enkle spørsmål til miljøvernministeren er som følger: Hvorfor er det så viktig for denne regjeringa å ofre arbeidsplasser innenfor prosessindustrien for et opplegg som i tillegg ikke er noen garanti for reduserte utslipp, dvs. et bedre klima?

Statsråd Børge Brende: Denne tilleggsmeldingen representerer første korsvei hvor vi nå også nasjonalt skal vise at vi er villig til å følge opp de strenge internasjonale forpliktelsene vi har sluttet oss til. Regjeringa mente at den forrige regjeringens klimamelding ikke inneholdt mange nok tiltak. Vi har kommet med flere tiltak som ikke lå der, i forhold til elektrifisering, i forhold til konvertering fra oljefyring, og vi har også kommet med tiltak innenfor avfallssektoren, som reduserer de nasjonale klimagassutslippene. I tillegg har vi foreslått et nasjonalt kvotesystem som er skånsomt utformet, som tar hensyn til industriens konkurransevne, og som også tar hensyn til at prosessindustrien fortsatt skal forbli i Norge. Men vi har hatt en utfordring i forhold til EU og til ESA, som er konkurransemyndigheten i EU, i forhold til at denne delen av industrien ikke har vært pålagt CO₂-avgift. Vi har kommet med et opplegg som vurderer om denne delen av industrien skal redusere sine klimagassutslipp med 20 pst. Arbeiderpartiet falt av. I Stortinget har Samarbeidsregjeringa fått støtte for å få gjennom dette nasjonale kvotesystemet, med stemmene fra SV. Dette er et nødvendig tiltak for å kunne få levert en mer offensiv klimapolitikk og også for å ha et klimavirkemiddel overfor denne sektoren. Men som det også står i innstillingen, garanterer denne regjeringa at vi skal utforme systemet i nært samarbeid med industrien. Det skal ikke gå noen industriarbeidsplasser tapt på grunn av dette systemet. Men vi får en mer offensiv klimapolitikk ved at denne delen av industrien også skal levere klimagassreduksjoner.

Arbeiderpartiets forsøk på å ri to hester ved at de mener at deres system skal innebære større klimagassreduksjoner samtidig som det ikke skal påvirke industrien, faller på sin egen urimelighet. Jeg synes faktisk det er blitt ganske godt avslørt tidligere her i dag – faktisk av Fremskrittspartiet. Dette systemet vil ikke behøve å levere før i 2007, mens vårt system leverer allerede i 2005, for da starter kvoteplikten.

Øyvind Korsberg (FrP): Når man hører på replikkvekslingen mellom statsråden og Arbeiderpartiet om hvem som har den beste industripolitikken, blir det i alle fall for meg en ganske underlig debatt.

Jeg sa i mitt innlegg at Arbeiderpartiets kvotesystem er omtrent like ille som det SV og regjeringspartiene har kokt sammen i lag.

Det som vi har lagt merke til underveis i prosessen med klimameldingen, er den dialogen statsråden har hatt med industrien. Den dialogen har foregått gjennom media, og der har statsråden og industrien snakket hvert sitt språk, og statsråden har vel snakket forbi industrien.

Det er klart at det er bekymringsfullt for oss som har sans for næringslivet, at det ikke er en bedre dialog mellom en statsråd og industrien. Heldigvis har regjeringspartiene også innsett dette, for det må jo være grunnlaget for at man fremmer I-forslaget. Man pålegger rett og slett statsråden å føre en dialog med industrien, slik at man ikke står i fare for å gjøre alvorlig skade og miste verdifulle arbeidsplasser.

Da kunne jeg tenke meg, som jeg var inne på i replikken til SV, at det her legges noen føringer, bl.a. med hensyn til konkurransevnen og overtredelsesgebyret, og hvordan ordningen er i EU og muligheten for å koble seg til. Dersom disse føringene gjør det slik at det blir umulig å innføre et særnorsk kvotesystem eller særnorske avgifter, vil statsråden da la norsk industri være i fred og ikke plage dem med flere særnorske tiltak?

Statsråd Børge Brende: Representanten Korsberg hørte kanskje i begynnelsen av mitt innlegg at jeg omtalte klimautfordringen som den største miljøutfordringen som vi kanskje noensinne har stått overfor globalt sett. Når man står overfor en slik miljøutfordring, kan man selvsagt lene seg tilbake og ikke gjøre noe, slik som Fremskrittspartiet velger å gjøre, eller gjøre det som Regjeringa foreslår, at vi også nasjonalt i Norge skal prøve å levere klimagassreduksjoner. Det er det denne meldingen går ut på. Og så har jeg sagt at i forhold til prosessindustrien, som ikke har noe klimavirkemiddel i dag, skal dette systemet utformes skånsomt og også være slik at det ikke skal gå noen industriarbeidsplasser tapt i Norge på grunn av dette klimagassregimet og dette kvotesystemet.

Jeg tror vi kommer til å få en veldig god dialog med industrien når dette stortingsvedtaket foreligger. Det vil være bra for norsk industri, og det vil også være en måte å forberede seg på med hensyn til hva som kommer etter 2008. Det vil også være bra i forhold til klimapolitikken.

Men det er jo interessant at Fremskrittspartiet nå har blitt så opptatt av konkurranseutsatt sektor. Det er ikke lenge siden jeg leste i en eller annen avis at det egentlig ikke var så farlig om vi mistet noen tusen arbeidsplasser innenfor konkurranseutsatt sektor. Jeg må også si at innfasingen av oljemilliarder gjennom offentlig sektor kanskje ikke er akkurat den riktige måten å håndtere denne delen av industrien på. Men på andre områder står regjeringspartiene og Fremskrittspartiet sammen i forhold til at denne industrien i år får 12 milliarder kr i skatte- og avgiftslettelser å forholde seg til. I fjor hadde man 12 milliarder kr i skatte- og avgiftsskjerpelse å forholde seg til.

Når det gjelder den merknaden som nå har blitt gjort om til et forslag, at Regjeringen skal ha en åpen og god dialog med industrien, er det selvsagt i forståelse med Regjeringen at denne er utformet i komiteen. Jeg har ingen problemer med å forholde meg til dette. Det er en selvfølge, og det står faktisk også i meldingen.

Ingvild Vaggen Malvik (SV): SV er fornøyd med at man nå får på plass et nasjonalt kvotesystem fra 2005, og spesielt fornøyd med at bruk av gass ligger innenfor systemet.

I tillegg fikk vi både Regjeringen og Arbeiderpartiet til å være med på flere av SVs forslag til tiltak som vil redusere utslippene av drivhusgasser – altså før 2005 – samt skape mange nye arbeidsplasser. Det dreier seg om elektrifisering av sokkelen, krav til luft- eller vannbåren varme i alle nye bygg over 1 000 m², satsing på biodrivstoff og tiltak for energigjenvinning i industrien. Men SV hadde også mange andre forslag til tiltak for å redusere utslippene.

Det vi er mindre fornøyd med, er at regjeringspartiene ikke har strukket seg lenger i forhold til å støtte SVs mange tiltak som kan iverksettes tidlig. Når regjeringspartiene ikke kunne støtte Arbeiderpartiets og SVs forslag om å innføre en støtteordning for ny, fornybar energi tilsvarende halv elavgift, er dette svært beklagelig, ikke minst sett i lys av det EU-direktivet om fornybar energi som Regjeringen nå har til vurdering. Sluttes vi oss til EUs målsetting om å øke andelen fornybar energi, kommer vi ikke utenom å innføre støtteordninger for slik energiproduksjon. Og i påvente av det annonserte grønne sertifikatmarkedet vil det være svært god klimapolitikk å innføre disse midlertidige støtteordningene. Men det var en utstrakt hånd som regjeringspartiene valgte ikke å ta imot.

Mine spørsmål til statsråden er derfor: Når vil Regjeringen komme tilbake med forslag om en sterkere satsing på ny, fornybar energi? Hva slags strategi har Regjeringen for å få budsjettkamerat Fremskrittspartiet med på en slik satsing? Saken er jo den at pengene til alle gode formål skal deles ut, eller rettene sagt ikke deles ut, da er det klimaverstingene i Fremskrittspartiet som skal støtte opp under statsrådets klimaengasjement. Jeg kan ikke fri meg fra tanken om at det er dette som er den egentlige grunnen til regjeringspartienes manglende støtte til SVs mange offensive klimatiltak.

Statsråd Børge Brende: Først vil jeg faktisk benytte anledningen til å takke saksordføreren for godt arbeid i komiteen. Jeg er selvsagt også, på vegne av regjeringspartiene, glad for at vi nå har fått gjennom det nasjonale kvotesystemet. Det betyr mye for at Norge skal kunne nå de målsettingene som ligger i Kyoto-avtalen, demonstrerbar fremgang før 2005. Det hjelper ikke å ha et resultat i 2007, vi må begynne å levere allerede fra 2005. Det er meget viktig.

Så er det riktig at selv om SV har hatt en utstrakt hånd, har vi ikke funnet sammen på alle punkter, og det ville vel ha vært meget overraskende. Men jeg ville ikke vært så pessimistisk hvis jeg hadde vært SV, i forhold til hva som også er mulig å oppnå i et miljøsamarbeid med Fremskrittspartiet. Selv om Fremskrittspartiet ikke akkurat er de mest offensive i klimasaken, har regjeringspartiene god erfaring med å inngå et forlik med dem i forbindelse med revidert i år, da vi greide å videreføre f.eks. en økt satsing på barskogvernet med 35 mill. kr utover det som lå i Regjeringens opprinnelige budsjett.

Når det gjelder fornybar energi, står det i Sem-erklæringen at den dagen man har en CO₂-fri teknologi, med støtte av tilsvarende elavgift, vil dette også gjelde for fornybare energikilder. Jeg merker meg at SV gjerne vil at vi så raskt som mulig skal bevilge i alle fall halv elavgift i støtte til denne fornybare energien, og det tar jeg med meg videre. Men dette er altså et spørsmål som må drøftes i forbindelse med de årlige budsjettene, og det er jo ikke det eneste budsjettinnspillet som er kommet fra Stortinget til Regjeringen de siste dagene. Vi får jo sette oss ned og lage en liste, og se hvordan vi skal få dette til å passe inn.

Inger S. Enger (Sp): Jeg tror egentlig at alle er veldig opptatt av å lykkes i klimapolitikken. I dagens utgave av Aftenposten, i artikkelen «Klar, ferdig, klima», kommenterer journalist Agnar Kaarbø arbeidet med klimameldingen. Han etterlyser resonnementer rundt dagens forbruk av fossil energi – altså kull, olje og gass – og han presenterer både en velvillig og en mindre velvillig tolkning av arbeidet. Den velvillige tolkningen – jeg liker den best – er slik:

«Teknologiutvikling i form av mindre energikrevende biler, miljøkrav til husbyggerne og gasskraftverk som på foreløpig ukjent vis tryller vekk plagsomme CO₂-utslipp, gjør Kyoto-arbeidet til en grei utfordring.»

Med dette som utgangspunkt vil jeg gjerne høre statsrådets syn på følgende problemstilling: Nå som det skal rettes så sterkt fokus på prosessindustrien i form av kvoter, overses ikke den sektoren som står for store økninger i utslippene, altså petroleumssektoren? Burde ikke den kanskje hatt strengere krav?

Jeg har også lyst til å legge til: Hva med Snøhvit-utbyggingen? I tilknytning til den blir det også ganske store CO₂-utslipp. Egentlig må jeg få legge til at det bare er Senterpartiet som kunne stille dette spørsmålet, for vi har sagt nei til Snøhvit, og vi har sagt nei til Regjeringens og SVs tidlige kvotesystem. Nå kan det sjølsagt pareres med

(Enger)

at vi sier nei til alt! (Munterhet i salen) Men jeg vil da skynde meg å si at det standpunktet vi har tatt her, vil ivareta både miljøet og de eksisterende industribedriftene i distriktene. Jeg imøteser statsrådets synspunkt.

Statsråd Børge Brende: Det var mange spørsmål på én gang. Representanten Enger har en veldig sympatisk måte å fremlegge sitt budskap på, så jeg får unngå å si hva jeg har følt de siste dagene når det gjelder Senterpartiets miljøpolitikk. Jeg tenker bl.a. på de debattene vi har hatt i forbindelse med nasjonalparker og erstatningsvern o.l., men jeg skal ta det opp på best mulig måte.

Når det gjelder petroleumssektoren, er det slik at den er pålagt en CO₂-avgift. Det er en av verdens høyeste CO₂-avgifter, og i forhold til et reduksjonskrav, som prosessindustrien nå får å forholde seg til, er CO₂-avgiften langt kraftigere. Hvis man spør prosessindustrien om den ville hatt CO₂-avgift i stedet for kvoter, tror jeg også det nasjonale kvotesystemet ville ha fremstått som veldig behagelig. Regjeringens holdning er at vi skal videreføre den norske CO₂-avgiften frem til 2008, når vi får Kyoto-systemet på plass. Det er faktisk slik at denne CO₂-avgiften har vært så høy at det har ført til en rekke tiltak på sokkelen fra oljesektorens side for å få ned klimagassutslippene. Man har valgt miljøinvesteringer i stedet for å betale avgift.

Så får vi i tiden fremover se hvordan denne dialogen med industrien blir med hensyn til det nasjonale kvotesystemet. Jeg føler at det er viktig – og det skal jeg også bidra til – å legge noe av den striden som vi har hatt de siste månedene, bak oss, og at vi må prøve å få til en bred enighet i Stortinget når det gjelder utformingen av dette nasjonale kvotesystemet, når proposisjonen kommer. Det er mange avklaringer også i forhold til EU, og det skal bli en god dialog fremover med de impliserte aktørene.

Sylvia Brustad (A): Det miljøvernministeren nå sier i forhold til industrien, henger ikke helt i hop. Miljøvernministeren sa i stad at ingen industriarbeidsplasser skal gå tapt. Og han sier videre at opplegget er skånsomt utformet og tar hensyn til konkurranseutsatt industri.

Problemet er at industrien på ingen måte opplever forslaget fra Regjeringa på denne måten og heller ikke den virkeligheten som Børge Brende beskriver. Det vi har fått demonstrert ved denne saken, er en stor mistillit fra Regjeringa til industrien. Det er en total mangel på dialog med en særdeles viktig industri i Norge, og det en industri som har bevist i praksis at de tar miljøutfordringene på alvor, gjennom frivillige avtaler når det gjelder svovel og aluminium, for å ta noe. De har sagt til oss at de også er villige til å ta sin tårn denne gangen, og de er villige til å ta mer enn det Regjeringa foreslår.

Mener Børge Brende at administrerende direktør Harald Grande ved TTI også tar feil når han sier at Regjeringas forslag vil bety kroken på døra og 200 arbeidsplasser færre? Hva sier Børge Brende til lederen i Saltenposten nylig, med overskriften: «Høyre er ikke et industriparti». Der står det videre:

«... å redusere CO₂-utslipp ved å innføre en avgift som tar knekken på den mest miljøvennlige industrien, det er og blir helt feil miljøpolitikk.»

Tar de også feil?

Jeg må si at jeg skjønner meget godt at miljøvernministerens partifeller her i huset føler behov for å pålegge Børge Brende, gjennom et romertallsvedtak, å føre en dialog med industrien. Vi skal stemme for det. Men spørsmålet er: Mener Børge Brende at alle andre, inkludert hele industrien og Bellona, tar feil når de sier at Regjeringas forslag betyr nedleggelse, eller er det slik at Regjeringa nå er på glideflukt vekk fra sitt forslag og gir en garanti om at ingen arbeidsplass skal nedlegges? I så fall er det en glad-dag i dag.

Statsråd Børge Brende: Jeg er litt i tvil om representanten Brustad lyttet til mitt svar til representanten Enger, hvor jeg i og for seg strakk ut en hånd i forhold til at vi også i Stortinget bør sette oss ned og se på en utforming av et nasjonalt kvotesystem som, som jeg også sa i mitt første innlegg, ikke vil innebære nedleggelse av arbeidsplasser. Det skjer nedleggelse av arbeidsplasser i prosessindustrien. Magnesiumproduksjonen til Hydro på Hærøya er nedlagt, men det skyldes ikke kvotesystemet.

Jeg tror at vi kan greie å ha en offensiv klimapolitikk og stille krav til industrien, men innenfor rammene av at industrien greier å beholde sin konkurransevne. Jeg synes at man kan forvente en litt mer konstruktiv holdning fra Arbeiderpartiets side, og faktisk en litt ærligere holdning, fordi man forsøker å ri to hester på en gang. Jeg mener faktisk at Arbeiderpartiet her fremstår som keiserens nye klær. For på den ene siden hevder man at man med sitt system skal redusere klimagassene med 30 pst. i prosessindustrien, og at det er mye mer offensivt, men samtidig er det ingen som skal merke disse reduksjonene til Arbeiderpartiet. Samtidig sier man at det ikke er mulig å gjennomføre noen flere rimelige reduksjoner i industrien når Regjeringa foreslår 20 pst. reduksjon. Men 30 pst., som Arbeiderpartiet foreslår, er det fullt mulig å gjøre.

Poenget er at dette ikke henger på greip. Arbeiderpartiet har meldt seg ut av prosessen når Stortinget for første gang fikk en konkret oppfølging av Kyoto-avtalen. Man har opptrådt som en spekkhugger i forhold til Regjeringens arbeid for å få til en konstruktiv dialog med industrien, og for at vi også skal få til nasjonale klimagassreduksjoner. I stedet for å bidra konstruktivt, som bl.a. SV har gjort, har Arbeiderpartiet meldt seg ut og ikke bidratt. Jeg hadde håpt at vi kunne få en bred enighet her i Stortinget om at Norge skulle være tidlig ute med å ratifisere, at vi skal være en pådriver for det internasjonale klimaarbeidet, og at vi også skal redusere nasjonalt. I stedet har Arbeiderpartiet valgt å melde seg ut, drive et spill og opptrådt som keiserens nye klær. Det er meget skuffende, og det hadde jeg ikke ventet.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Både i går kveld og i dag er det enkelte som tar til en ordbruk som presidenten ikke tror er særlig formålstjen-

lig for den framtidige politiske debatt og for forholdet mellom storting og regjering.

Øyvind Vaksdal (FrP): Dagen i dag vil gå inn i historien som en sorgens dag for norsk industri. Fagforeninger har protestert, industriedere har advart, men til tross for dette har stortingsflertallet vendt det døve øret til og vil i dag vedta et nasjonalt kvoteregime for utslipp av såkalte klimagasser. Dette uten å se på andre land vi konkurrerer med, og hva slags tiltak de eventuelt vil sette inn for 2008.

Stortingets flertall mener tydeligvis at det viktigste for Norge er å være best i klassen. Det er viktigere å drive ensidig norsk symbolpolitikk uten å ta hensyn til konsekvensene. Det spiller åpenbart ingen rolle for flertallet om vi i det hele tatt skal ha noen industriproduksjon i Norge i framtiden, og det spiller dessverre heller ingen rolle om titusener av arbeidsplasser kan gå tapt. Det samme flertallet lukker også øynene for det faktum at det eneste de kan oppnå med denne symbolpolitikken, er at store deler av industriproduksjonen flyttes ut av landet.

Vi vet alle at de aller fleste industriland som vi konkurrerer med, har en helt annen energiproduksjon enn den vi har, og hva slags miljøgevinst får vi da? Absolutt ingen miljøgevinst. Vi har i stedet sørget for en forverring av situasjonen. Som jeg sa innledningsvis, har industrien advart på det sterkeste mot et ensidig norsk kvoteregime. De har isteden kommet med en utstrakt hånd og tilbudt seg å inngå avtaler om utslippsreduksjoner, som vi har god erfaring med bl.a. når det gjelder svovel. Men nei da, påbud og forbud er den eneste riktige vei ifølge flertallet i denne salen.

Industrien har allerede gjennomført mange kostnads-effektive reduksjoner av såkalte klimagasser. Vi i Fremskrittspartiet har tillit til at norsk industri selv er best egnet til å vurdere kostnader og effekter av ytterligere tiltak. Når flertallet i dag forlanger et særnorsk kvoteregime, burde man i hvert fall tillatt norsk industri å benytte Kyoto-mekanismene fullt ut, slik at man også hadde anledning til å investere i såkalte klimatiltak utenlands. Det ville ofte ha vært billigere å investere i slike tiltak i utlandet istedenfor i moderne industri i Norge.

Fremskrittspartiet vil ikke være med på konkurransehennende tiltak som svekker norsk industri. Vi vil sikre norsk næringsliv langsiktige og forutsigbare rammebetingelser, rammebetingelser som ikke er verre enn i de land vi konkurrerer med. Det er trist å se at dette åpenbart ikke har særlig høy prioritet hos noe annet parti i denne salen.

Rolf Terje Klungland (A): Klimatrusselen er kanskje den største utfordringen menneskeheten står overfor i framtiden. I våre valg av klimapolitiske virkemidler er det derfor viktigst å legge til rette for at utslippene blir redusert.

Dessverre er vi ikke på riktig vei med flertallets innstilling her i dag. På tiltakssiden er flertallsinnstillingen for puslete, og for industrien er flertallet helt på villspor.

Jeg skal i mitt innlegg konsentrere meg om det siste, helt sikkert til fleres overraskelse.

Industrieiere, bedriftsledere og fagbevegelse har gitt klar beskjed. Samrøre mellom høyrepartiene og SV vil føre til bedriftsnedleggelse. Det vil føre til økte utslipp globalt, og det vil ramme Distrikts-Norge og eksportindustrien særdeles hardt.

Vi lever som Lotto-millionærer i Norge i dag. Alle bør se at vi er inne i en jappetid der skattelettelse og symbolpolitikk er ledende saker i opinionen.

Under den politiske streiken i Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund 6. juni sa saksordføreren for innstillingen til klimameldingen fra SV at Norge er så rikt at vi må ta oss råd til å være et foregangsland for gjennomføring av kvotesystemet. Hvem er rike? Er det bedriftene som for øyeblikket går med røde tall? Det er jo disse flertallet vil pålegge nye kostnader i form av kvoteavgifter.

Ja, Norge som nasjon er et rikt land. Det er vi takket være vår eksportindustri. Jeg vil peke på at Ekofisk-feltet har tjent ca. 1 100 milliarder kr i sin levetid – en gigantisk sum som nasjonen har nytt godt av. Samtidig har prosessindustrien i samme periode hatt to til tre ganger høyere inntekter til landet. Vi vet at olje- og gassressursene våre ikke er fornybare ressurser. Vi vet også at å videreforedle våre vannressurser er en utømmelig kilde, i alle fall så lenge det regner. Det kan faktisk virke som om ikke alle har skjønnet dette. Industrien har i denne sammenheng en stor utfordring. De må få miljøvernministeren og flertallet til å skjønne at Norge som nasjon og verdenssamfunnet er tjent med å ha denne industrien i et velutviklet og høyteknologisk land.

Arbeiderpartiet har hatt en grundig og gjennomgående behandling av saken. Vi har lyttet, vi har arbeidet, vi har konkludert og kommet fram til løsninger som vil ivareta arbeidsplassene i industrien, og som i høyeste grad også vil være til det bedre for miljøet.

Vi har et høyere ambisjonsnivå enn flertallet, men vi benytter en bærekraftig modell. Vi vet at arbeidsplasser, økonomi, tilhørighet og miljø henger sammen.

Hvis norsk smelteverksindustri velger å flytte ut av landet, vil utslippene øke dramatisk. Ikke bare klimautslippene, men kvikksølv, tjærestoffer og svovelutslipp vil øke. Er det fornuftig i forhold til miljøet?

Vi vet at når en villet nedlegging av industrien møter motstand, når folk står uten arbeid, når folk blir tvunget til å flytte uten å få solgt sine hus, når demonstrasjonstogene står på Løvebakken, ja da skal de få ta ansvar de som vil en slik politikk.

Miljøvernministeren har valgt å markere seg på internasjonale miljøsaker. Han har gått til angrep på andre land på en måte som de har følt ubekvem. Vi skal være offensive, så det er bra. Men at den samme miljøvernministeren skjønner så lite av virkningen av nasjonale miljøtiltak, er overraskende. Det bør forbause flere enn Arbeiderpartiet at stortingsflertallet gjennom vedtak her i dag pålegger Regjeringen å samarbeide med næringslivet. En skulle i alle fall tro at «næringspartiet» Høyre ikke trengte en slik oppfordring.

Leif Frode Onarheim (H): Vi har nå hatt en rekke innlegg knyttet til de to meldingene om norsk klimapolitikk. Det har blitt mye diskusjon om hvilken regjering som er mest ambisiøs i klimapolitikken, og det er demonstrert stor uenighet om virkemidler for å nå de mål som meldingene har satt opp. Det har vært mye svartmaling, og med sterk tale.

Jeg vil gjerne ta en litt annen innfallsvinkel. Jeg tror det er viktig for at våre oppdragsgivere, velgerne, skal forstå hva som er sentralt i denne diskusjonen. Det er etter min mening følgende:

Et meget solid flertall, alle unntatt Fremskrittspartiet, ser alvorlig på klimaendringene. Ingen av oss *vet* med sikkerhet i hvilken grad menneskeskapte utslipp av klimagasser påvirker miljøet, men flertallet baserer seg på FNs klimapanel og de rapporter som de utarbeider, og dessuten ønsker flertallet å følge føre var-prinsippet. Det vil være uansvarlig å vente og se. Flertallet er enig i at det er viktig å gjennomføre tiltak så snart som mulig, og ikke vente på Kyoto-avtalen som forhåpentligvis trer i kraft fra 2008. Flertallet er enig i at industrien må gjennomføre tiltak i denne tidlige fase, og redusere utslippene med rundt 20 pst. i forhold til 1990. Arbeiderpartiet har satt tallet til 30 pst., men sammenligningen halter. I beste fall er Arbeiderpartiets reduksjon omtrent den samme som den regjeringspartiene og SV legger opp til.

Flertallet er samtidig enige om at de tiltak som pålegges industrien, ikke må føre til at bedrifter som vil være levedyktige under Kyoto-regimet, pålegges så store belastninger at de flytter ut eller nedlegges i denne tidlige periode. Et stort flertall er enig i at til tross for betydelige utslipp er norsk prosessindustri av de aller beste bedrifter i verden når det gjelder utslipp av klimagasser. En nedleggelse eller flytting av virksomheten vil derfor ikke tjene miljøet, men øke utslippene. Klimautfordringene er globale!

Hvorfor tar jeg denne innfallsvinkelen og peker på det som et stort flertall er enige om, i stedet for å videreføre diskusjonen om det vi er uenige om? Jeg tror det er fordi det er nødvendig å demonstrere overfor det norske folk og oss selv i Stortinget at klimagassutslippene er alvorlige, at Stortinget mener det er helt nødvendig å intensivere prosessen med å få disse utslippene ned, og at våre forpliktelser i henhold til Kyotoprotokollen vil kreve at vi alle må bidra til disse reduksjoner. Klimaendringene er globale. Derfor må vi parallelt arbeide for at flest mulig land slutter seg til Kyotoprotokollen.

Tiltakene for å redusere klimagassutslippene må i tillegg til industrien bl.a. omfatte transportsektoren, avfallshåndtering og sterkere satsing på fornybar energi. I dette omfattende perspektiv må vi etter min mening ikke la nyanser i oppfatning om hvordan de tidlige tiltak skal gjennomføres, overskygge hovedutfordringen.

Industrien er imidlertid engstelig for hvordan ensidige tiltak overfor norsk industri vil virke. Regjeringspartiene og SV presiserer i innstillingen i form av romertallsvedtak at detaljutformingen av det tidlige kvotesystem skal og må skje i nært samarbeid med industrien. I dette ligger

det at tildeling av kvoter til bedrifter og bransjer skal drøftes, hvor bl.a. hensyn tas til spesielle forhold i basisåret 1990, hva slags teknologi som er tilgjengelig for bedriftene for å redusere utslippene, og til hvilke kostnader. Grunnen til at regjeringen Bondevik har ønsket et kvotesystem er at det er markedsbasert, og at det gir både myndigheter og industri en viss erfaring med systemet. Flertallet i komiteen ønsker også at industrien skal kunne ta i bruk internasjonale Kyoto-mekanismer, som f.eks. Den grønne utviklingsmekanismen. Også dette vil være viktig læring som kan komme til nytte i gjennomføringen av Kyotoprotokollen.

Jeg har merket meg i debatten, ikke uten forbauselse, at Fremskrittspartiet er veldig opptatt av industrien. Det gleder meg meget. Det står i skarp kontrast til det partiet sa for en tid siden: «Industri trenger vi ikke lenger – legg den i møllpose, kanskje vi eventuelt trenger den når oljen er slutt.»

I det samarbeid med industrien som komiteeflertallet ber om, må det også tas hensyn til hva som skjer i EU og ellers i verden, og vedtaket om samarbeid vil være en sikkerhetsventil for å få et effektivt og godt system med krav til utslippsreduksjoner på flere områder, men som industrien kan leve med. Det er bare i et tillitsfullt og godt samarbeid mellom myndigheter, bedrifter og organisasjoner at det kan oppnås nødvendige resultater. Og det er bare når vi alle forstår nødvendigheten og viktigheten av å redusere våre klimautslipp, at vi kan lykkes. Det står om alvorlige konsekvenser. Stortinget skal ta stilling til en viktig start på dette arbeidet.

Torny Pedersen (A): Stoltenberg-regjeringen la fram klimameldingen i juni i fjor. Siden den gang har det kommet internasjonale avklaringer med hensyn til det videre arbeidet med Kyoto-avtalen, bl.a. gjennom møtene i Bonn og Marrakech. Dette er avklaringer som er meget viktige for at Norge gjennom nasjonale tiltak kan nå sine Kyoto-forpliktelser.

Komiteen har fulgt opp store deler av St.meld. nr. 54 for 2000–2001 fra arbeiderpartiregjeringen, bl.a. sterkere fokus på elektrifisering av Nordsjøen og vektlegging av arbeidet med å få fram gasskraftverk med CO₂-håndtering. Bare gjennom ny teknologi kan vi redde det globale klima. Jeg forventer at Regjeringen følger opp hydrogenprosjektet på Notodden og pilotanlegget med CO₂-frie gasskraftverk.

Med dette som utgangspunkt er det skuffende og nærmest en avsporing at Regjeringen, sammen med SV, vil presse fram en nasjonal særnorsk kvotehandel for den mest konkurranseutsatte delen av norsk industri.

Enda mer provoserende blir det når miljøvernminister Børge Brende nesten daglig omtaler denne industrien som en utslippsintensiv industri, og han presiserer gang på gang at denne industrien ikke betaler CO₂-avgifter eller elavgifter. Det er jo en villet politikk som også Høyre har ivret for, men da var de i opposisjon.

Sannheten er at norsk prosessindustri er den eneste sektoren i Norge som faktisk har redusert sine utslipp av klimagasser fram til i dag, og som fortsatt ønsker å redu-

sere sine utslipp ytterligere dersom Bondevik-regjeringen legger til rette for fornuftige rammebetingelser.

Norsk prosessindustri er den mest miljøvennlige prosessindustrien i verden, men er totalt avhengig av konkurransevilkår som ikke er dårligere enn det andre land kan tilby sin industri. Og det er ingen andre land som har pålagt eller vil komme til å pålegge sin industri verken elavgift eller klimakostnader før 2008.

Et nasjonalt smalt system, som er foreslått av regjeringen Bondevik, og som SV støtter, dog med en rekke forbehold og selvmotsigende premisser, er ikke uttrykk for en offensiv klimapolitikk, men rett og slett et tilbake-skrutt i klimadebatten. Jeg vil kalle det en teknologibremse, der norsk prosessindustri taper innflytelse, og hele landet taper som miljønasjon.

Et smalt og tidlig innført kvotesystem i 2005–2008 med individuell kvoteplikt pr. bedrift, der alle behandles likt i tildeling av gratiskvoter, vil komme til å ødelegge tusenvis av industriarbeidsplasser ute i distriktene. Ingen har i dag kvoter å selge, og tiltakskostnaden ligger på fra 210 kr pr. tonn og oppover.

Dersom Norcem i Kjøpsvik alene skal ta 20 pst. fra 1990-nivået, betyr det 666 000 kr pr. ansatt i merutgifter med beregning etter 200 kr pr. tonn. Norcem har allerede gjennomført betydelige miljøtiltak. De har bl.a. satsert stort på alternativ brensel i stedet for kull og koks. Norcem Kjøpsvik har dermed redusert sine utslipp med nesten 40 pst. CO₂ pr. tonn sement.

Også Elkem Salten i Nordland arbeider aktivt med miljøtiltak. De har tredoblet forbruket av flis og redusert bruken av kull og koks betraktelig. Her vil kvotehandel koste 108 000 kr pr. ansatt. Produksjonen vil stoppe, og ca. 250 arbeidsplasser forsvinner med underbedriftene som bl.a. er avhengig av spillvarmen fra verket. Indre Salten har fra før en arbeidsledighet på i overkant av 5 pst.

Dersom denne industrien selv får lov til å ta ansvar for egne miljøproblemer, er de villige til å redusere CO₂-utslippene med 30 pst. Men da må de få muligheter, som Arbeiderpartiet sier, til selv å inngå avtaler og fordele ansvar.

Hvorfor må dette gjøres så vanskelig? Hvorfor ikke bygge på de gode erfaringene med aluminiumsavtalen fra 1997 og svovelavtalen fra tiden med Stoltenberg-regjeringen, en avtale som i dag velges av land etter land i EU, og som har gitt meget gode resultater? (Presidenten klubber.) –

Presidenten: Tiden er ute.

Torny Pedersen (A): Er målet til miljøvernministeren en skryteliste i kofferten til Johannesburg? (Presidenten klubber.) – Dit skal også Bellona.

Presidenten: Presidenten gjør representanten oppmerksom på at taletiden er ute.

Før vi går på treminuttersinnleggene vil presidenten innstendig oppfordre til å ta et kollektivt ansvar for at det utover kvelden er flere saker på dagsordenen, slik at vi

slipper å komme i den situasjonen at vi behandler viktige saker kl. 02.00–03.00 om natten. Det kollektive ansvaret påligger dem som sitter i salen nå, like mye som dem som skal ha ordet sent i kveld i andre saker.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Tor-Arne Strøm (A): Klimakonvensjonen med Kyoto-protokollen er viktig i arbeidet med å redusere de globale utslippene av klimagasser. At Norge bør ha en pådriverrolle i dette arbeidet, mener jeg er meget viktig, og det har man også denne debatten i dag vist til.

Norge er et velutviklet land med store energiresurser og høy teknologisk standard. Hvordan vi forvalter våre ressurser, vil kunne påvirke andre lands arbeid med klimagassutslipp. Selvsagt må dette gjøres på en måte som samtidig sikrer Norges internasjonale interesser og norske virksomheters konkurranseevne.

Regjeringen ser det som viktig å ha et globalt perspektiv i klimapolitikken. Det forutsetter jeg at alle på Stortinget har. Jeg har imidlertid vanskelig for å se hvordan Regjeringen gjennomfører dette fullt ut i praktisk politikk. Flertallets innstilling, dvs. regjeringspartiene med støtte fra SV, inneholder etter min mening flere svakheter.

Jeg er noe forundret over alliansen mellom partiene Høyre og SV i kampen for et bedre miljø. Hvis konsekvensene av deres vedtak blir at produksjon flyttes til andre land, vil det ha både næringsmessige og miljømessige konsekvenser. Da kan en spørre om hva som egentlige er intensjonene. Er det kun å redusere de norske utslippene, uten tanke på hva dette vil ha å si for det globale miljøet? Eller er intensjonene noe annet?

Arbeiderpartiet har fremmet forslag om reduksjon av klimagassutslipp fra industrien som vi mener ville gitt et bedre resultat både miljømessig og industrielt. Jeg vil her vise til at SO₂-avgiften ble erstattet med en avtale med industrien. Avtalen ble etablert etter drøftelser mellom Arbeiderpartiet og industrien om hvordan de i fellesskap mente utslippsreduksjonene best kunne oppnås, samtidig som industrien opprettholdt konkurranseevnen. Denne avtalen vil sikre at Norges forpliktelser på SO₂-utslipp i henhold til Gøteborgprotokollen blir oppfylt, dette bare for å vise til at det er mulig at andre forslag til løsninger kan gi et bedre miljømessig resultat. Da blir det galt å ri prinsipper fremfor å sikre bedre miljømessige løsninger.

Nå er det også noen lyspunkter i flertallsinnstillingen, bl.a. at det tidlige kvotesystemet må utvikles i nær dialog med industrien, samt at systemet er fleksibelt nok til å sikre konkurranseevnen til prosessindustrien. Det er viktig at et nasjonalt kvotesystem tar hensyn til at man ikke ønsker en nedbygging av industrien her i landet, for så å bygge opp en slik industri andre steder i verden der rensekraftene ikke er så strenge og energikildene er mer forurensende.

Jeg ønsker videre å trekke fram oppmerksomheten komiteen har vist for mulighetene for energigjenvinning i industrien. Miljømessig vil dette ha stor betydning, samt

at bedriftene vil få en bedre plattform for fremtidig eksistens.

Det kan virke som om Stortinget i hovedsak er enige om målet. Det er veien til målet som Stortinget ikke er helt enige om. Jeg håper at det i fremtiden vil være mulig å oppnå større grad av enighet i slike viktige saker. Det vil være avgjørende for miljøet, industrien og ikke minst for landet.

Jeg håper at man med de vedtakene man gjør her i kveld, ikke er med på å bidra til å bygge ned industrien, spesielt ikke i distriktene.

Kjell Engebretsen hadde her overtatt presidentplassen.

Åsa Elvik (SV): Det er visst somme som meiner at måten Kyoto-avtalen no blir gjennomført på, set norske arbeidsplassar i fare. Kan det verkeleg vere slik at næringspartiet Høgre og distrikts- og sysselsetjingspartiet SV har gått heilt bort frå sine viktige målsetjingar? Sjølv sagt ikkje.

Sist onsdag kunne vi lese i Nationen om Nycomed Amersham som satsa 600 mill. kr på å byggje ut kontrastvæskefabrikken i Lindesnes. Bedrifta planlegg 50 nye arbeidsplassar.

Norsk industri er nettopp historia om teknologisk endring, om innovasjonar, om forskning og nyskapande aktivitet. Leverandørindustrien, til oljesektoren, verftsindustrien, treforedlingsindustrien, metallindustrien og den kjemiske industrien har alle eksempel som viser at utviklinga av eit nytt produkt eller ein ny produksjonsmåte blir avgjerande for korleis bedrifta utviklar seg.

Norsk industri har kontinuerleg vakse under endring. Mange av dei bedriftene som er i Noreg i dag, er avanserte, sterke og nyskapande. Norsk industri er villig til endring, han er nyskapande, og han er kompetanseintensiv.

Det er nødvendig for meg å presisere at norsk industri er god, han har verdier som alltid vil vere viktige. Vilje til endring, kompetanse og innovasjon vil vere muskel i Kyoto-bevegelsen som delar av industrien no skal gjenomgå. Derfor vil Kyoto gi meir og betre verdiskaping enn før. Det vil bli grunnlaget for fleire sysselsette, ikkje færre.

Vi har i samband med saksbehandlinga føreslått å bruke 1 milliard kr på eit program for utvikling av miljøteknologi i norske bedrifter for auka og raskare miljøinnovasjon. Dessverre er det ingen andre parti på Stortinget som støttar det. Vi har tillit til norsk næringsliv. Vi veit at det finst livskraft og evne til nyskaping, og vi meiner at dette er ein riktig veg å gå for å halde fram med å fremje dette.

SV har vore i dialog med industrien i dette arbeidet. Mange av dei innvendingane som industrien har kome med, har vore gode innvendingar. Derfor har vi sett visse krav til gjennomføringa av dette nasjonale kvotesystemet, og det har ordføraren for saka gått grundigare inn på.

Når Stortinget i dag gjer dette historiske vedtaket, er oppfordringa mi til industrien og til Arbeidarpartiet at dei

tek initiativ til at dialogen held fram slik at den vidare utforminga av kvotesystemet blir best mogleg. For dialogen har vore nyttig, og eg trur at dialogen framleis vil vere nyttig for å utvikle eit godt nasjonalt kvotesystem.

Lena Jensen (SV): Norge er gjennom Klimakonvensjonen som ble signert i Rio de Janeiro i juni 1992, artikkel 6, forpliktet til å arbeide for større forståelse for og kunnskap om klimaendringene, årsakene til dem og effekten av dem. Klimaproblemene er så kompliserte at oppgaven med opplæring er meget viktig i alle deler av befolkningen. Uten dette blir det til syvende og sist et problem som en liten del av det politiske miljø jobber med.

Klimautfordringene er enorme. Mange av svarene ligger i holdning, kunnskap og handling, og i skjæringsfeltet og sammenhengen mellom disse. Sentralt er undervisningen og kunnskapsformidlingen overfor førskolebarn og barn og unge i grunnskolen, i videregående skole og innenfor høyere utdanning. Miljø- og ressursforvaltning og miljøkunnskap må ligge til grunn i all undervisning.

En samlet utdanningskomite, minus Fremskrittspartiet, sier i innstillingen til St.meld. nr. 16, som Stortinget skal behandle i morgen, at til grunn for opplæringen av lærere må det ligge en forståelse av internasjonale utfordringer når det gjelder fattigdom, miljø og en forsvarlig ressursforvaltning. Dette betyr at miljølære skal være en basis i utdanningen av våre barn og unge, og dette gjelder både nasjonalt og internasjonalt.

En samlet kirke-, utdannings- og forskningskomite har uttalt at skjæringsfeltet mellom miljø og energi var en av de fire prioriterte satsingsområdene innenfor forskningen vår. Dette må følges tett opp gjennom at man har en flerfaglig og tverrfaglig forskning, og at samfunnsfagene må prioriteres mer.

Norge som olje-, gass- og fiskerinasjon har et spesielt ansvar for vår forvaltning av våre ressurser og forskning på alternative miljøkilder. Samtidig må vi kunne møte disse utfordringene gjennom økt kunnskap og en høyere investering i utstyr. Samtidig er vi rike nok, og vi har råd til dette.

Polarinstituttet i Tromsø er svært viktig for klimaforskningen. Norge har på Svalbard et unikt utgangspunkt for klimaforskning, noe SV mener er viktig og framtidigrettet. Men forskningen i Arktis er krevende. Det koster penger, og det koster økt innsats. Når Regjeringen går sammen med budsjettkameratene i Fremskrittspartiet, og Fremskrittspartiet er nøkkelen til å bestemme nivået på klimaforskningen, lover ikke dette godt.

Sylvia Brustad (A): Jeg er av den oppfatning at det er en real sak å være uenig, og jeg synes at alle partier skal respekteres for det. Da må jeg si at å bli beskyldt for å være «spekkhugger», slik Arbeiderpartiet ble av miljøvernministeren, er sterke ord fra en statsråd.

I tillegg presterte statsråden å beskyldte oss for at vi ikke var villig til å samarbeide med regjeringspartiene. Det må jeg bare si er faktisk feil. Det er også helt feil at vi har meldt oss ut av prosessen. Vi inviterte bl.a. regje-

ringspartiene til en bred dialog for å få til et opplegg, men sannheten er at regjeringspartiene ikke hadde mandat til å flytte på opplegget fra Regjeringen med én millimeter.

Vi har dessuten en samlet industri bak oss, og også arbeidstakerne, arbeidsgiverne og Bellona er for vårt opplegg. Jeg synes miljøvernministeren gjennom slike utsagn som han kom med fra talerstolen her i sted, bagatelliserer det en samlet industri sier er virkeligheten og resultatet av dette forslaget. Jeg regner med at de også vil merke seg de beskyldninger miljøvernministeren har kommet med overfor dem.

Vi i Arbeiderpartiet driver definitivt ikke et spill! Vi har et ekte engasjement for miljøet vårt, for klimaet, men også for norsk industri. Dette kan og bør etter vår mening gå hånd i hånd.

Så til debatten om 20 pst. og 30 pst. og hvem som er mest for reduksjoner. Ifølge Regjeringens opplegg vil man ha utslippsreduksjoner på 20 pst. for hver enkelt bedrift. Vi sier at industrien må greie 30 pst. samlet. Det er hovedforskjellen, og det er en ganske vesentlig forskjell.

Jeg vil på tampen av denne debatten oppfordre miljøvernministeren til å tenke igjennom den situasjonen som er på dette viktige politikkområdet pr. nå. Jeg vil oppfordre miljøvernministeren til ikke å investere mer prestisje i denne saken enn det som allerede er gjort. For det må fortsatt være slik at det er resultatene som teller, og det går jeg ut fra at vi alle sammen er enige om. Jeg velger å stole på miljøvernministerens garanti om at ingen bedrifter skal legges ned, og derfor må jeg også si at jeg ser fram til behandlingen av odelstingsproposisjonen i denne salen noe senere.

Heidi Sørensen (SV): Jeg vil bruke mitt innlegg til å skryte av Høyre og av Arbeiderpartiet. Først av Høyre: Det er flott at Høyre og Regjeringen fremmer et forslag om et tidlig kvotesystem. Det står også respekt av måten det er arbeidet fram på, og det står respekt av det arbeidet miljøvernministeren og hans folk har lagt ned. Det er også sagt mye fint om dette tidligere i dag.

Til Arbeiderpartiet vil jeg si: I fjor i juni la Stoltenberg-regjeringen fram en klimamelding som ikke inneholdt tilstrekkelige virkemiddel for å kunne føre en offensiv klimapolitikk. Dette er jeg veldig glad for at Arbeiderpartiet nå har tatt innover seg, og i løpet av behandlingen av denne tilleggsmeldingen har Arbeiderpartiet, sammen med forskjellige, fremmet ikke mindre enn 12 forslag, som alle hver for seg ville ha vært et bidrag til å skjerpe regjeringen Stoltenbergs klimamelding.

Jeg er spesielt glad for at Arbeiderpartiet er med på vårt forslag om å redusere oljefyring med 80 pst. innen 2012. Det står det ingen ting om i regjeringen Stoltenbergs klimamelding – fra 0 pst. til 80 pst. på ett år, det er bra.

Så er jeg kjempeglad for at Arbeiderpartiet er med på vårt forslag om å gi gode støtteordninger til ny fornybar energi. Dette stod det heller ikke noe om i regjeringen Stoltenbergs klimamelding, og det er kjempebra at de har

fått det til nå. Så er jeg glad for at man er med på vårt forslag om tilskuddsordning til småhus og husholdninger som vil investere i fornybare energikilder og vannbåren varme. Jeg er kjempeglad for initiativet om hydrogenfond, og for ikke å snakke om hvor glad jeg er for at Arbeiderpartiet vil være med på å stille krav til Den grønne utviklingsmekanismen. Det stod ingen ting om det heller i regjeringen Stoltenbergs klimamelding. Og jeg er kjempeglad for støtten vi har fått i forhold til forslaget vårt om å sette i gang et introduksjonsprogram for biodrivstoff. For heller ikke dette stod det noe om i regjeringen Stoltenbergs klimamelding.

Det er bare å gratulere Arbeiderpartiets representanter i komiteen med å ha flyttet på viktige steiner i Arbeiderpartiets klimapolitikk i løpet av behandlingen av denne meldingen.

Hvis jeg får lov til å si følgende til Sylvia Brustad og Børge Brende: Jeg har en drøm! Tenk om det kunne være sånn at Arbeiderpartiet hadde jekket seg litt ned og blitt med på Høyres forslag til kvotesystem! Og tenk om det var sånn at Børge Brende jekket seg litt ned og ble med på Arbeiderpartiets og våre forslag når det gjelder klimameldingen! Summen av det ville ha vært en offensiv og framtidsrettet klimapolitikk, og det trenger dette landet.

Siri Hall Arnøy (SV): Jeg slutter meg til hærskaren av unge kvinner fra SV som er mer opptatt av klimapolitikken enn av presidentens nattesøvn, og håper på presidentens tålmodighet.

Det har vært sagt mange ganger fra denne talerstolen i denne debatten at klimautfordringen er en av de mest alvorlige miljøutfordringene vi står overfor. Dette alvoret begynner etter hvert å gå opp for de fleste. SV ønsker derfor et bredt spekter av tiltak. Heidi Sørensen var inne på en del av dem i sitt innlegg. Jeg vil ta fram et konkret eksempel for å vise hvordan SV har gått inn i sektor etter sektor og sett på hva man konkret kan gjøre for å redde klimaet. Det dreier seg om mye, mye mer enn kvotesystem.

Det er en kjensgjerning at avfallssektoren står for 7 pst. av de totale klimautslipp fra deponier. Videre fører avfall med seg transport, og det fører med seg energiforbruk, fordi vi har et bruk og kast-system. Mye kan gjøres ved hjelp av avfallminimering, mye kan gjøres ved hjelp av gjenvinning – også på energisiden.

Men, igjen med presidentens nattesøvn i tankene vil jeg nå spesielt konsentrere meg om et av SVs strålende forslag, nemlig forslaget om å be Regjeringen innføre et forbud mot deponering av nedbrytbart avfall. Vi vet at nedbryting, særlig da av organisk avfall, fører til store utslipp av metan. Jeg registrerer at flertallet i komiteen imøteser en vurdering av dette fra Regjeringen. Vi i SV er for så vidt klare til å ta tak i de konkrete utslippene når vi ser dem, men det kan jo hende at Regjeringens vurderinger fører til samme kloke konklusjon, at vi må gjøre noe med utslippene.

Oppfordringen går til Regjeringen: Kom tilbake med en vurdering der dere faktisk tar tak i disse konkrete utslippene og gjør det samme på alle de andre konkrete

områdene der SV har kommet med innspill til hva som nå kan gjøres utover kvotesystemet.

Presidenten: Presidenten har en viss forståelse for at miljøpolitikken kan være viktigere enn presidentens natesøvn.

Bror Yngve Rahm (KrF): Vi går smått om senn inn mot landingspunktet – antakelig – for denne debatten, som er et resultat av en relativt lang prosess, først i Regjeringen, deretter i komiteen. Det har vært knyttet relativt mye spenning til denne saken, og det har vært høy temperatur både i mediene og også tidvis i debatten i dag.

Jeg tror det er grunn til å følge opp litt i forhold til noe av det som Sylvia Brustad var inne på, at vi må konstatere at vi faktisk er uenige, og at vi må ha respekt for det. Det tror jeg er et godt utgangspunkt i forhold til den videre prosessen når detaljene i det som i kveld blir vedtatt som kvotesystem, skal utarbeides.

Vi har fra regjeringspartienes side – i motsetning til hva representanten Vaksdal sa, at det var en sorgens dag – lyst til å si at dette er en gledens dag, idet dette etter vår oppfatning er startskuddet for en mer offensiv og god miljøpolitikk, som samtidig ivaretar hensynet til norsk industri.

Det er viktig, og da har vi i alle fall et felles mål om at vi ikke har noe ønske om at norsk prosessindustri på noen som helst måte verken skal legges ned eller flagges ut, men at vi skal innrette kvotesystemet på en slik måte at den industrien fortsatt skal bestå med Norge som arnested. Det er et ønske vi har. Men vi mener altså noe annet og har tro på at det systemet som Regjeringen, sammen med SV, i dag får flertall for, er et mer effektivt virkemiddel, mer fleksibelt virkemiddel, og ikke, slik som det er hevdet, et dyrere virkemiddel. Vi opplever kanskje at det blir framstilt dit hen fra noen av representantene i dag at det å velge Arbeiderpartiets modell nær sagt er kostnadsfritt. Det er jo ikke det. Det koster industrien ganske betydelig å gjennomføre tiltak, selv om de er aldri så frivillige.

Vi tror at det systemet som Regjeringen nå får flertall for, er det beste og mest effektive, også i forhold til norsk industri og de læringsprosesser man skal gjennom for å være best mulig forberedt når det store internasjonale systemet forhåpentligvis en gang kommer på plass. Da vil Norge etter vår oppfatning ha et konkurransefortrinn. Hvis man ser det i et litt langsiktig perspektiv, og det bør industrien gjøre, så bør man se at man her har muligheter som man kanskje ikke hadde hatt hvis man hadde gått inn for frivillige avtaler.

Når vi nå nærmer oss avslutningen av debatten, vil jeg si at vi inviterer alle partier i Stortinget til en dialog om detaljene i den odelstingsproposisjonen som kommer. Vi registrerer med respekt for hverandre at vi er uenige om systemene, men vi kan iallfall se om det er mulig å finne sammen når det gjelder viktige føringer for det som blir det endelige opplegget.

Så til slutt en liten takk til SV for konstruktivt bidrag til å sikre Regjeringens politikk, og ikke minst til sakens

ordfører, som har gjort en aldeles utmerket jobb med en vanskelig og krevende sak.

Statsråd Børge Brende: Norge var nr. 2 av i-landene i forhold til å ratifisere Kyotoprotokollen. Vi har også internasjonalt stått på gjennom mange år for å få til en mest mulig forpliktende Kyoto-avtale. Situasjonen nå er at USA har valgt ikke å ratifisere, og det samme har også Australia sagt fra om. Det er en spennende politisk prosess på gang i Canada i så måte.

Jeg synes vi skal være litt stolte her i dag av at vi i Norge, selv med den internasjonale utviklingen som har vært på dette området, er villig til å stå ved Kyotoprotokollen. Det er noen tøffe klimagassreduksjoner vi må foreta nasjonalt i årene fremover. Men i forhold til at dette er den største miljøutfordringen vi står overfor, så synes jeg det er bra at vi har en relativt bred politisk enighet om dette.

Det har også blitt ganske stor enighet om de tiltakene som Regjeringen har foreslått, både i forhold til avtalsektoren, konvertering av oljefyring og elektrifisering av sokkelen. Det er sågar en del i Stortinget som går enda lenger i forhold til disse tiltakene.

Det har vært en utvikling i forhold til den første klimameldingen som ble fremlagt, også til den tilleggsmeldingen vi kom med, og stortingsbehandlingen som har vært. Det viser seg at det er stor interesse knyttet til fornybar energi og til hvordan vi i enda sterkere grad i årene fremover, kombinert med et nasjonalt kvotesystem, skal få et skikkelig klimavirkemiddel i Norge. Her går vi også foran internasjonalt.

Jeg kan love Stortinget at Regjeringen også i de internasjonale forhandlingsrundene som kommer i årene fremover i forhold til hvordan utformingen av den grønne utviklingsmekanismen skal være – felles gjennomføring – skal legge stor vekt på at dette skal være gode miljøprosjekter, at det skal være åpne prosesser, og at de skal være verifiserbare.

Når det gjelder det representanten Brustad sa om at jeg angivelig skulle ha sagt at ingen bedrifter skulle legges ned, tror jeg det må være en liten tilsnikelse. Det jeg sa, var at ingen arbeidsplasser skulle legges ned som følge av det nasjonale kvotesystemet. Jeg sa vel tvert i mot at mange bedrifter innenfor prosessindustrien har blitt nedlagt i de siste årene, ikke minst nå magnesiumproduksjonen til Norsk Hydro på Herøya. Det er faktisk noe annet. Men i samarbeid med industrien tar Regjeringen på alvor at vi skal greie forpliktende reduksjoner på 20 pst. innen 2008 også på denne sektoren, og at utformingen skal skje på en skånsom måte.

Grunnen til at jeg nå håper på et godt samarbeid med Stortinget fremover, er at dette er vanskelig i forhold til EU og ESA. Det er et kvotedirektiv på gang i EU som vi nå vil forsøke å påvirke slik at det kan komme på toppen av dette.

Jeg vil også legge vekt på å ha et godt samarbeid med Stortingets partier, også de som har valgt, i henhold til dem selv, mer ambisiøse målsettinger for klimagassreduksjoner.

Ingvild Vaggen Malvik (SV): Jeg vil på tampen av debatten få lov til å takke for et veldig konstruktivt samarbeid både med regjeringspartiene og med statsråden i denne saken.

Det er slik at miljø- og fattigdomsproblemene er den største utfordringen som verden står overfor. Den enorme rikdommen vi har i nord og fattigdommen i sør, henger uløselig sammen med trusselen om global oppvarming og truende klimaendringer. Det er derfor vi gjør dette. Det er derfor vi trenger en offensiv klimapolitikk. Det er derfor vi har kjempet og jobbet for å få på plass flest mulig tiltak for å få ned utslippene av klimagasser. Det er derfor vi støtter et nasjonalt kvotesystem som skal innføres fra 2005. Det er grunnlaget for hvorfor det er viktig, og hvorfor det er nødvendig, at et politisk flertall i denne salen tar ansvar for utviklingen framover og viser at Norge tar sin del av byrden for å få ned utslippene av klimagasser. Det er den eneste måten å få med seg resten av verden på. U-landene peker på oss og sier: Hvis ikke dere klarer å demonstrere at dere klarer å redusere deres utslipp av klimagasser, så vil ikke vi være med på en forpliktende avtale. USA peker på u-landene. Hvis ikke u-landene er med, vil ikke USA være med heller i perioden etter 2012. Nå er det slik at vi skal i gang med forhandlinger om ytterligere reduksjoner utover Kyoto-perioden. Da har vi gjennom denne klimameldingen fått et grunnlag for at vi kan ta vårt ansvar, gjøre vår del av jobben, for å få utslippene ned til + 1 pst. av 1990-nivået, som er vårt Kyoto-mål.

Gjennom denne klimameldingen får vi på plass en offensiv klimapolitikk. I tillegg vil jeg også hevde at dette er god sysselsettingspolitikk, fordi vi iallfall ikke legger inn incentiver for nedleggelse.

Det som er utfordringen framover, er å skape et politisk flertall for de tiltakene som er nødvendige, og som foreløpig ikke har tilslutning fra et flertall i denne sal, tiltak som går enda lenger i å få ned utslippene. Det er også en veldig fornuftig strategi for å minske presset på industriktoren. Jo mer vi klarer å redusere utslippene i andre sektorer, desto mindre press behøver vi å legge på industrien for at utslippene av klimagasser skal reduseres i den sektoren. Så hvis vi framover får på plass et flertall for de offensive tiltakene som SV har frontet, ser jeg mer positivt på framtida.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1–5.

(Votering, se side 3298)

S a k n r . 6

Innstilling frå energi- og miljøkomiteen om betre miljø i byar og tettstader (Innst. S. nr. 246 (2001-2002), jf. St.meld. nr. 23 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ingmar Ljones (KrF) (ordfører for saka): I dag har vi sjansen til å proklamere at vi vil ha ein offensiv, målretta og miljøvenleg by- og tettstadspolitikk. Byar og tettstader har funksjonar som servicestader og møteplassar, ikkje berre for innbyggjarane i dei kommunane det gjeld, men også som knutepunkt for kommunane rundt desse stadene. Som saksordfører er eg glad for at eit breitt fleirtal står bak hovudprinsippa i meldinga, og eg vil takka for godt miljø – for å halda meg i terminologien – og samarbeid i komiteen i denne saka.

Mange finn det å bu i by som det beste bualternativet. Her finn folk eit mangfald av kulturelle tilbod, utdanningstilbod, arbeid, variert tenestetilbod, ulike lag og organisasjonar, og mange kulturalar møtest.

Tett bustadmønster gir ei rekkje utfordringar i høve til by- og arealplanlegging, utbyggingsstruktur, gode bu-miljø, bevaring av grøne areal og etablering av nye. Ein byutviklingspolitikk som stimulerer til heilskapleg tenking og planlegging i høve til bustad, arbeidsplassar, kulturtilbod, miljøvenleg energibruk og kollektivtransport vil løysa mange av dei miljøutfordringane byane har.

Komiteen viser til at Planlovutvalet i si første delutgreiing har gjort framlegg om ei rekkje tiltak for å gjera planarbeidet enklare og meir effektivt. Ein samla komite sluttar seg til målsettinga for dette arbeidet, og komiteen vil understreka at lover, retningslinjer og forskrifter for plan- og byggesaker må vera klare. Då vil godkjennande styresmakter, planleggjarar og dei som leverer inn søknad om godkjenning av aktuelle prosjekt, kunna ha ei felles forståing av kva krav som blir stilte til berekraftig by- og tettstadsutvikling.

Komiteen meiner at kommunane må ha høg plankompetanse, der ulike faggrupper som kan vurdere ulike aspekt ved byutviklinga, blir trekte inn i planarbeidet.

Komiteen meiner vidare at eit godt kollektivtilbod som fører til at ein større del av innbyggjarane reiser med kollektive, miljøvenlege transportmiddel i staden for å bruka personbil, er viktig både for å redusere klimautsleppa og for å betra bymiljøet.

Komiteen er kjend med at luftkvaliteten i mange byar er dårleg, spesielt gjeld dette på kalde og tørre vinterdagar med mykje svevestøv. Dette skapar problem for mange menneske og spesielt for dei som har luftvegsplager og allergi. Arbeidet med å gjera luftkvaliteten betre må difor ha høg prioritet.

Eit fleirtal i komiteen er kjent med at fleire norske byar har hatt kampanjar mot å kjøra med piggdekk, for å redusere mengda av helsefarleg asfaltstøv. Det har gitt gode resultat, og det bør vurderast om det skal innførast permanent avgift på bruk av piggdekk eller piggdekkfor-

bod i større byar. Rein luft er viktig både for trivnad og helse.

Arbeidet med å redusera støy må intensiverast. Eit fleirtal i komiteen sluttar seg til det nasjonale målet om at støyplaga skal redusert med 25 pst. innan 2010. Det er i denne samanhengen overlag viktig å hindra at nye støykjelder blir oppretta.

I byar og tettstader er det eit stort potensial for enøktiltak. I område der bustader og bustadkompleks ligg tett, ligg det godt til rette for system med fjernvarme av ulike slag og vannbårne varmesystem baserte på fornybare energikjelder. Dei mange store bygningane som finst eller blir reiste i byar og tettstader, er òg stader der det kan monterast energieffektive system for oppvarming.

Komiteen vil streka under at det er kommunane og dei regionale styresmaktene i samvirke med staten som har hovudansvaret for utviklinga i byområda og tettstadene. For Kristeleg Folkeparti er det viktig at lovverket blir brukt til miljøvenleg byutvikling. Dei føringane vi legg i dag gjennom behandlinga av stortingsmeldinga «Bedre miljø i byer og tettsteder» er ein start på endå meir berekraftig utvikling i byane.

Med dette tilrår eg innstillinga frå komiteen.

Rolf Terje Klungland (A): Miljøutfordringene i samfunnet er relativt sett store. Miljøspørsmålene har kommet på dagsordenen etter hvert som velstanden har økt og vitenskapen har utviklet seg.

Det er et bredt ønske i komiteen om å gjøre noe med miljøet i byene og tettstedene våre. Også her finner vi likevel forskjellige holdninger i forhold til hva en mener er best i det lange løp. Flertallet, bestående av regjeringspartiene og SV, vil pålegge en permanent avgift for bruk av piggdekk i byene. Arbeiderpartiet mener at dette må bestemmes av hver enkelt by dersom de har problemer med miljøet. Vi mener også at miljøavgiften ikke bør være permanent. Det er med en viss overraskelse vi registrerer hva partiene som gikk til valg på lavere avgifter, nå gjør. Løftene sitter jammen langt inne!

Videre vil Senterpartiet og SV gi kollektivtransporten forkjørsrett i lyskryss, mens Arbeiderpartiet og SV vil ha en forsøksordning med å prøve ut gratis buss. Dette er forsøkt i andre byer i Europa, bl.a. i Hasselt i Belgia. Situasjonen i byen var i 1995 at bysentrum var i ferd med å bli kvalt av økende biltrafikk og massiv forurensning. Trafikkulykkene ble flere, og folk flyttet ut av byen. Det ble også lagt planer om milliardinvesteringer i nye motorveier. Det politiske flertallet i byen bestemte seg for å sette i gang tiltak for å bedre miljøet. I stedet for å bygge vei gikk det offentlige inn med midler til kollektivtrafikk, og la samtidig forholdene til rette for gående og syklende. Den utløsende effekten for et bedre miljø kom likevel med gratis buss. Hvert år siden prosjektet startet, har passasjertrafikken økt kraftig. Trafikken i sentrum er redusert med 16 pst., handelen har økt kraftig, restaurantene opplever gylne tider, og miljøet er radikalt forandret.

I 1997 var det 300 000 bussreiser i Hasselt årlig. I løpet av det første året økte antallet passasjerer med over åtte ganger, til 2,7 mill. I dag er det ca. 3,5 mill. passasje-

rer i året, altså mer enn en tidobling av passasjergrunnlaget i løpet av fem år.

Kristiansand by skal nå starte en bussmetrobane, og gratis buss var en viktig valgkampsak i Vest-Agder. Samtlige partier som representerer fylket på Stortinget, altså Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Høyre, mente da at gratis buss var veldig interessant og noe som det måtte arbeides videre med. Jeg må si at jeg ikke har merket så mye til det arbeidet fra de andre partiene. Nå viser det seg at det bare er Arbeiderpartiet og SV som følger opp løftet om en forsøksordning med gratis buss. En kan godt spørre hvor løftene fra de andre partiene har blitt av.

Meldingen vi behandler i dag, er full av fromme ønsker. I miljøpolitikken trengs det mer enn fromme ønsker, det trengs handling. Vi i Arbeiderpartiet venter spent på den videre oppfølgingen fra Regjeringen.

J o r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Øyvind Halleraker (H): Det gode byliv er nærmest blitt et begrep i enkelte kretser etter at Samarbeidsregjeringen lanserte denne lettere omskrivningen av det erkjente sosiologiske begrepet «det gode liv».

Miljøet i byer og tettsteder er viktig for folk. Søken etter en mer urban livsførsel med bylivets kvaliteter har vært utslagsgivende når norske byer og tettsteder i de siste tiår har opplevd en såpass sterk vekst i antall innbyggere og arbeidsplasser. Det er her det skapes flest arbeidsplasser, og det er hit folk flytter for å oppleve flere tilbud og større mangfold innenfor mange områder.

Norge, som jo nærmest var et atypisk land i så henseende, hadde en svært desentralisert bosetting og virksomhet knyttet til ressursgrunnlaget. Byer og tettsteder har som hovedregel dannet seg som en markeds plass for sitt nære omland. Det er en viktig kjensgjerning som det er grunn til å minne om.

Jeg kjenner faktisk bare én by i Norge som ikke har hatt en slik bakgrunn i tradisjonell forstand, nemlig Bergen. Bergen var i mange hundre år by for det meste av Norge fra Lindesnes til Nordkapp, basert på handel med fisk i særlig grad. Handelstradisjonene plasserer også Bergen i en slik rolle som hansastad og som utadventt europeisk by. Den dag i dag er det mulig å spore en type kontinental bykultur i Bergen, som de lenge var alene om i Norge.

Men tiden innhenter de fleste, bykulturen har fått fornyet utbredelse og fokus, vi urbaniseres mer eller mindre alle sammen, og blir på den måten også mer like våre brødre og søstre ute i Europa, som for øvrig alltid har hatt en definert by-/tettstedstruktur, med klare grenser mot sitt desentraliserte omland.

Derfor er det helt på sin plass når Samarbeidsregjeringen tar denne utviklingen på alvor og gjennom sin stortingsmelding om miljøet i byer og tettsteder fokuserer på byens kvaliteter og muligheter, men også problemer og utfordringer. Da blir det et overordnet mål at byene blir levende og pulserende, og et sted der boliger, sosialt liv

så vel som kulturliv og næringsvirksomhet har en like naturlig plass.

Samarbeidet med private om utbyggingsopplegg og planløsninger blir svært viktig. Menneskene påvirkas av de omgivelser planleggeren og utbyggeren former, så vel følelsesmessig som sosialt. Derfor er hensynet til bevisst utforming viktig. Arkitekten og planleggeren har et viktig ansvar for å utvikle byens historiske tradisjon, egenart og bærekraft.

Dette er kanskje den viktigste forutsetning for å skape et godt miljø i byer og tettsteder. Det gjelder selvfølgelig både bygningsmassen og grøntstrukturen, som begge deler er viktige ingredienser i identitetsdannelse for byens innbyggere.

Like viktig er kanskje holdninger og hensynet til forurensning, så vel visuell som støymessig av ulike decibel. Men også holdninger til andre forurensningsproblemer, som saksordføreren på en utmerket måte trakk opp, er selvfølgelig viktige. For å sikre byenes og tettstedenes pulserende liv er det også viktig med fokus på tilgjengelighet og framkommelighet, som selvfølgelig er et «must» for en by. Dette er alle viktige forutsetninger for en by eller et tettsteds funksjonalitet, eller som selve utgangspunktet for å utvikle det gode byliv. Da blir miljøvennlige byer og tettsteder viktige, fordi alt som kan samles under dette begrepet, skaper trivsel, enten det nå gjelder arealutnyttelsen i trivelige bytun som boligområder, eller en rasjonell vegstruktur og et velfungerende og attraktivt kollektivtilbud.

Her er det mange områder å ta fatt på, noe Regjeringens melding legger stor vekt på. Det er også i tråd med Regjeringens øvrige politikk at kommunene må få stor frihet og innflytelse som ansvarlig areal- og eiendomsmyndighetsutøver i eget lokalmiljø.

Avslutningsvis, la oss avlive myten én gang for alle: By står ikke mot land, heller ikke i denne saken. By og land har ulike funksjoner i den nasjonale arbeidsfordelingen og er gjensidig avhengig av hverandre. Livskraftige byer og tettsteder er nødvendige for sine respektive områder i alle deler av landet.

Øyvind Vaksdal (FrP): Skal vi ha livskraftige og trivelige byer, er det avgjørende at vi har et samspill og en balanse mellom næringsinteresser og miljøinteresser. Det er derfor viktig å huske på at det er byene som har bruk for handelen, og ikke handelen som har bruk for byene. Vi har den senere tid hatt en utvikling der store deler av den handelsvirksomhet man tidligere hadde i sentrumsområder, nå er flyttet til kjøpesentra utenfor sentrum. Dette har bl.a. sin bakgrunn i vanskeligere tilgjengelighet i sentrumsområdene mange steder. Gågater, grøntanlegg, parker og bilfrie soner er selvfølgelig positivt for opplevelsen i byområder, men flere steder der dette er overdrevet, har det medført at handelen i stor grad har stoppet opp. Miljøvernernes ønske om bilfrie sentrumsområder har derfor mange steder medført økt bruk av bil, altså stikk i strid med målsettingen.

Bymiljømeldingen og flertallet i komiteen fokuserer mye på kollektivtransport, samtidig som bruk av person-

bil nærmest blir sett på som et onde. Fremskrittspartiet mener forholdene også må legges til rette for bruk av personbil. Nyere personbiler er blitt støysvake og har stadig mindre utslipp. Dette, i tillegg til at mange foretrekker å bruke bilen til sine transportoppdrag, gjør at vi ikke ser noen grunn til å begrense bilbruken verken i eller utenfor tettbygd strøk. Vi ønsker i stedet å gjøre det mer lettvtint å bruke bil og vil derfor arbeide for videreutvikling både av veinlegg og parkeringskapasitet også i tettbygde strøk.

Jeg er svært tilfreds med at en enstemmig komite har satt fokus på tilgjengeligheten for funksjonshemmede i byer og tettsteder. Jeg er imidlertid noe forundret over komiteens flertall når det gjelder å få redusert mengden av asfaltstøv. Komiteens flertall skriver i innstillingen at de «er kjent med at fleire norske byar har hatt kampanjar» for å få redusert mengden av dette helsefarlige støvet. De skriver videre at dette har gitt gode resultater, og så konkluderer de med at de ønsker en vurdering av å innføre permanent avgift på bruk av piggdekk, alternativt et piggdekkforbud, i større byer. Her har vi altså et eksempel på en kampanje som har vært frivillig, og som har virket etter hensikten og gitt gode resultater, og så konkluderer en med avgifter og forbud. Det er meg komplett ubegripelig, og jeg mistenker flertallet nok en gang for å ville bidra til at enda mer av bilistenes penger skal finne veien til en eller annen offentlig kasse. Noen annen forklaring på dette finner jeg ikke.

Hallgeir H. Langeland (SV): Lat meg starta med å ta opp forslaga Arbeidarpartiet og SV står saman om, og forslaga frå SV.

Eg takkar saksordføreren for innsatsen, og startar med å seia at det er mange velmeinte ord og mange gode ønske i bymiljømeldinga og innstillinga frå komiteen. Men problemet er at det blir veldig mange ord, og når ein kjem til det konkrete, trekkjer ein seg. Komiteen er einige om at ein skal ha ein offensiv by- og tettstadpolitikk, einige om at kollektivtransporten skal vera sentral, einige om at ein skal dempa presset på nære friluftsområde og jordbruksområde, einige om at ein skal satsa på fortetting og meir på å utvikla grøntområde, leikeplassar og parkar, einige om at ein skal redusera bruken av privatbil, einige om å ta vare på kulturminne og kulturmiljø, redusera støy frå trafikken og redusera klimagassutslippa og energiforbruket – berre for å nemna nokre av ønskemåla. Men så er problemstillinga at når ein skal bevega seg frå desse gode ønska og over til praksis, ramlar partia av lasset. Arbeidarpartiet listar opp ein del av dei forslaga som regjeringspartia ikkje ville vera med på, som ville sikra nokre av dei måla som ein har i meldinga, men som altså ikkje eit fleirtal sluttar seg til. SV har ein del andre forslag som er konkrete i forhold til dei ønskemåla som står i bymiljømeldinga, og som komiteen innstiller på, men med ein gong det blir konkret, stikk ein halen mellom beina og seier: Nei, me kan ikkje vera konkrete. Eit par eksempel på det: kollektivtransporten, som nettopp blei behandla i Stortinget òg, i samband med kollektivmeldinga. Ei rekkje SV-forslag

som går konkret inn og sikrar dei målsetjingane som ligg i bymiljømeldinga, blir ikkje vedtekne eller følgde opp. I innstillinga om bymiljømeldinga er SV med på eit forslag som går på at ein ber Regjeringa om å ta nye bybaneinitiativ, f.eks. På Nord-Jæren, der eg kjem frå, har det lege planar om bybane lenge, men ein ventar på planleggingsmidlar for å koma vidare i prosessen, slik at ein kan realisera det ønskemålet ein har, at kollektivtransporten skal ha ein sentral plass. Men så lenge ein ikkje har pengar til dette, eller ønskjer å vera konkret, blir det berre fine ord.

Det same kan ein seia om det som òg statsråden uttrykkjer i ei pressemelding, i forhold til ein offensiv for å redusera plager frå støykjelder. Når me frå Stortinget si side forsøker å vera konkrete, f.eks. i forhold til Grorud, som Arbeidarpartiet og SV har foreslått å laga om til ei miljøsona – der bur det 120 000 menneske, ein kan ofte ikkje gå ut på grunn av luftforureining, og det er store helseplager på grunn av støy – når me ber om tilslutning til ein politikk for å gjera noko der, seier ein nei, det må me koma tilbake til. Samtidig seier ein at ein skal satsa på miljø og redusera støy frå trafikken. Det blir med andre ord noko luftig og lite konkret.

Eit anna forslag – det er mogleg at det er så godt at ein skulle kunna koma på det sjølv i neste omgang – går på, slik ein har gjort ein del plassar, offensivt å gå ut for å få bygd over motorvegen og bruka det til tomteareal. Rundt omkring i det ganske land er det mange aksjonsgrupper som jobbar for nettopp det. Problemet er at dei ikkje finn interessantar som vil bruka tomtene, fordi det blir for dyrt. Norske Boligbyggelags Landsforbund sa dette konkret på høyringa, at staten må bidra med midlar til dette dersom det skal bli realisert. Det er eit enkelt grep – det kjem til å kosta litt, men ikkje all verda – som reduserer støyen for tusenvis av menneske, som reduserer helseplagene, og som tek i bruk areal og på den måten hindrar press på friområde og jordbruksareal. Desse konkrete forslaga er ein altså ikkje villig til å gå inn i og sjå på i det heile, og det skuffar SV. Det er altså det konkrete som blir det vanskelege.

Så kan ein òg seia at mange av desse luftige tinga som blir presenterte i bymiljømeldinga, fører til at ein må auka innsatsen på planleggingssida. Men straks Arbeidarpartiet og SV går inn på formuleringar som seier noko om kommuneøkonomi, ramlar ein av lasset. Heilt konsekvent er det slik at alt som kostar pengar, vil ein ikkje ta i. Og det er jo klart at dersom ein ikkje er villig til å gå inn på tiltak som kostar pengar, blir det rett og slett berre tome ord, og då blir bymiljømeldinga valtaler og valflesk utan konkret innhald som materialiserer seg i konkrete miljøtiltak.

SV kjem også i spørsmål knytte til bymiljøet, som i klimapolitikken, til å stilla med offensive og konkrete forslag – slik me gjer i samband med bymiljømeldinga – og invitera til å vera med og danna fleirtal saman med Regjeringa. Regjeringa hadde sjansen i forhold til dei forslaga me hadde i samband med bymiljømeldinga. Der ønskte dei ikkje å gjera det. Det betyr at Regjeringa ikkje var villig til å følgja opp den offensive bymiljøpolitikken

som SV ønskjer seg på dette området, men me, som er landets fremste parti for miljø, har ikkje gitt oss.

Inger S. Enger (Sp): I meldinga om bedre miljø i byer og tettstader som vi nå behandlar, tas det til orde for ei utvikling som ivaretar det gode liv i byer og tettstader og positive kvaliteter ved å bo sentralt. Byene og tettstedene bør i framtida være tette, funksjonelle, mangfoldige og i større grad basert på miljøvennlig transport. Grøntstrukturene, det biologiske mangfold og viktige kulturmiljøer skal sikres som en forutsetning ved tettere byutvikling. Og det er ikke vanskelig for noen å slutte seg til dette. Men det bør også være et viktig mål for norsk regionalpolitikk at folketilveksten i byene begrenses. Man skal ha tette byer, men man må begrense tilveksten. Det vil minske både pressproblemene i byene, og det vil hindre fraflytting fra distriktene. Byer og landdistrikt er gjensidig avhengige av hverandre, og en balansert utvikling er viktig både menneskelig sett og ut fra samfunnsøkonomiske betraktninger.

Kommunene og fylkeskommunene spiller en viktig rolle for utvikling av byer og tettstader gjennom ansvaret for arealplanlegginga. Byområdene skal utvikles med utgangspunkt i samordnede areal- og transportplaner i et regionalt perspektiv. De rikspolitiske retningslinjene for slik planlegging skal revideres, og prinsippene i denne meldinga vil danne grunnlag for revisjonen. Dette kan sikkert være riktig, men samtidig kan en ikke uten videre regne med at de rikspolitiske retningslinjene er like godt egnet i mer spredtbygde områder.

Klungland var i sitt innlegg veldig opptatt av kollektivtrafikken, og jeg har egentlig bare tenkt å trekke fram ett enkelt tema her, og det gjelder transport, altså framkommelighet. For at folk skal bruke kollektivtransport – og det bør en jo i størst mulig grad gjøre – må det legges til rette for det. Overgang til mer kollektiv transport vil gi gode miljøeffekter på flere områder.

Vi mener det er behov for at en mye større del av lokaltrafikken i byene må over på kollektive transportmidler. Det er ulike virkemidler som kan tas i bruk for å få til en slik overgang. Noen vil være meget økonomisk krevende, og det vil ta lang tid å få opp tiltakene. Jeg tenker da på bygging av baner osv. Men raske løsninger kan f.eks. være å legge til rette for flere kollektivfelt, å la kollektivtrafikk få prioritet i lyskryss og å øke rutefrekvensen på kollektivmidler. Det vil koste, men det kan være samfunnsøkonomisk nødvendig og helt riktig.

Denne stortingsmeldinga inneholder som de fleste andre massevis av gode intensjoner, og i dette tilfellet altså om å forbedre miljøet i byer og tettstader. Det er bra, men det koster penger. Jeg må få si til representanten Langeland at ikke bare SV og Arbeiderpartiet, men også Senterpartiet er svært opptatt av at vi må ha penger til dette.

Gjennomføringa av intensjonene krever økt plankompetanse og ekstra offentlig innsats. Det vil være nødvendig med store investeringer for å få det til. Dette blir det umulig for kommuner og regionale myndigheter å utføre dersom det ikke tilføres midler som er i samsvar med

oppgavene. Slik kan det dessverre komme til å gå med den dystre utviklinga som det nå legges opp til i kommuneøkonomien. Det ville være synd dersom disse gode intensjonene som vi har i denne meldinga, bare blir skrivedarbeid.

May Britt Vihovde (V): Denne stortingsmeldinga inneheld ei god og heilskapleg vurdering av kva som må til for å fremja betre miljø og bukvalitet i byar og tettstader. Venstre, og eg vil tru ikkje minst Venstres lokallag rundt omkring i landet, vil heilhjarta slutta seg til hovuddelane i meldinga. Den inneheld nettopp dei verkemidla som skal til for å utvikla intime og menneskevenlege byar og nærmiljø. Venstre slåst lokalt for dette over heile landet.

Meldinga representerer eit oppgjær med over 50 års by- og tettstadsutvikling i Noreg, og ikkje minst eit oppgjær med dei siste 50 års livsstilsideal – eit ideal først og fremst henta frå California på 1950-talet, med einestader i store bustadfelt og eigen bil. Byane blei utvikla med eit klart skilje mellom bustad, arbeidsplass og fritidsaktivitetar.

Denne meldinga inneheld ei rekkje verkeleg gode tiltak, med knutepunktutvikling, klok og tilpassa fortetting, ivaretaking av miljø og historie, kollektivtiltak og ei gjenerobring av byen sitt historiske sentrum. Alt er glimrande tiltak og representerer ei heilskapstenking alle lokalsamfunn i Noreg bør følgja.

Problemet er at areal- og stadsutviklinga dei fleste plassar i Noreg framleis går i feil retning. Byane flyt utover i minst like stort tempo som tidlegare, det blir lagt stadig meir til rette for eit bilbasert innkjøpsmønster, 1 pst. av kulturminna i landet blir borte kvart år, og det biologiske mangfaldet i byggesonene er under stadig press.

God byutvikling viser seg å vera lett å gå inn for i overordna planar, men langt vanskelegare å gå inn for i praksis i rekkja av einskildsaker rundt omkring i kommunane. Det har vist seg å vera eit område det har vore lett for mange parti å meina noko om – det gjeld også opptil fleire av dei partia som dannar fleirtal for denne meldinga her i kveld – men langt vanskelegare verkeleg å ha vilje til å gjennomføra.

Det er først og fremst dei folkevalde rundt omkring i kommunane som har ansvaret for ei god og menneskevenleg by- og tettstadsutvikling. Stadsutvikling er ein kulturkamp som blir kjempa i kvar einskildsak rundt omkring i norske kommunar. Slik sett vil resultatata ved kommunevala til neste år vera mykje viktigare for utviklinga enn det vi vedtek her på Stortinget. By- og tettstadsutvikling er då også eit område der det er store forskjellar mellom partia i mange kommunar.

Staten si oppgåve blir først og fremst å ta vare på eit overordna ansvar for kultur og miljø. Eit godt og kreativt eksempel på dette som har hatt stor betydning, er kjøpesenterstoppen som blei innført av Venstres miljøvernminister; Guro Fjellanger, under den førre Bondevik-regjeringa.

Eit område der statens innsats er heilt avgjerande, er i forhold til satsinga på kollektivtrafikk. Ei auka satsing på kollektivtrafikk og utbygging av fleire sykkelstigar er

heilt avgjerande for å utvikla meir miljøvenlege byområde. Her har storting og regjering eit stort ansvar. At Regjeringa tar sitt ansvar, viser det grunnlaget denne regjeringa er bygd på, nemleg Sem-erklæringa.

Staten bør også gå inn i gode einskildprosjekt rundt i kommunane. Miljøbyprosjekta har vist seg å gi gode resultat, og erfaringane frå desse bør nyttast og vidareførast. Eg vil spesielt trekkja fram statens avtale med Oslo kommune om eit forpliktande samarbeid om betre miljø i Groruddalen.

Mange lokale velforeiningar gjer òg ein kjempeinnsats for å setja fokus på sitt eige nærmiljø – og ønskjer aktivt å vera med på å vidareutvikla dette.

Dette er gode tiltak som det er viktig at det offentlege stiller opp for, både med økonomiske ressursar og med støtte til planlegging og vidareutvikling. Den frivillige innsatsen for å vidareutvikla nærmiljø i miljøvenleg retning er ein viktig kapital å ta vare på.

Elles registrerer eg at SV også i samband med denne meldinga har ei rekkje forslag knytte direkte til neste års budsjett. Det blir spennande å sjå korleis Sosialistisk Venstreparti vil prioritera mellom masse gode tiltak når budsjettet blir lagt fram.

Eg vil òg minna om at dei første 5 millionane til bybanen i Bergen var det faktisk denne regjeringa som kom med. Det viser at denne regjeringa gjer, og vil gjera ein god innsats for bybanen.

Til slutt: For ei som ikkje er fødd og oppvaksen i byen, men som har vandra rundt i Bergens gater og i det gamle miljøet i Bergen, er det òg viktig å ta med seg den historiske ballasten, det å bli betre kjent med byen og den historiske bakgrunnen. Ei lita påminning i desse travle tider er kanskje at representantane, når dei har litt betre tid, tek seg ein tur til Bymuseet og opp til Frognerparken for å bli kjent med Oslo bys historie.

Statsråd Børge Brende: I forhold til den debatten som nå pågår, vil jeg si at det ikke koster mer å drive god planlegging enn å drive dårlig planlegging. Denne bymiljømeldingen tar faktisk opp mange spørsmål, om hvordan vi skal få til bedre og mer miljøvennlige byer gjennom en mye bedre og mer bevisst planleggingsprosess i kommunene, fylkene og også fra statens side. Jeg synes det var viktig at vi fra Regjeringens side fikk fremlagt en sak om bedre miljø i byer og tettsteder samtidig som kollektivmeldingen kom. Jeg synes det er flott at komiteen har fått avgitt innstilling knyttet til denne meldingen i en travel vårsesjon. Det gir viktige signaler nå i forhold til bedre arealplanlegging. Denne saken har ligget altfor lenge, og vi har nå fått stadfestet at det er et klart flertall i Stortinget for at vi skal ha tettere og mer miljøvennlige byer i årene fremover.

Det er mye som er mulig å få til også innenfor de ramme vi har. Tenk på hva som er mulig i forhold til å ta vare på det biologiske mangfoldet gjennom bedre kartlegging, og det at man også er mer bevisst på å ta vare på dette når man regulerer. Det er også mulig å ta bedre vare på marka og grøntdragene hvis man har et bevisst forhold til det.

Forrige fredag vernet Regjeringen flere områder bare i Oslo marka, opprettet flere naturreservater og verneområder for å ta vare på det biologiske mangfoldet på veldig viktige områder for folk flest i et oppland med 1 mill. brukere. Og mer kommer også på de punktene der.

Men voksende byer og tettsteder kan fremme miljøkvaliteter dersom vi er villig til å utvikle mer konsentrerte byer og bystrukturer. Bare se på hva man kan få til gjennom litt kreativitet. Jeg kan nevne de to kornsiloene på Cuba på Grünerløkka, som ble til hybler for studenter – et veldig bra prosjekt. Jeg synes også det har vært andre spennende tanker som har vært oppe her når det gjelder å kunne greie å få til fortetting innenfor rammene av dagens bymønstre, uten at det går på bekostning av parker og grøntareal. Det blir en kjempeutfordring. Da er transformasjon av gamle industriområder også helt avgjørende.

Vi må dempe presset på grøntareal og nære friluftsområder og rekreasjonsområder. Vi må sette klare grenser mot kystnære områder og verdifulle jordbruksareal. Vi må ta bedre vare på kulturminnene våre. 1 pst. av kulturminnene forsvinner hvert år på grunn av dårlig oppfølging. Kulturminner er en viktig bit også av det å ferdes i by. Å styrke kollektivtransporten er avgjørende, slik at den blir ryggraden i transportsystemet og i utviklingsmønsteret. Der har Regjeringen lagt opp til milliardatsing utover det som har ligget fra før av.

Med stortingsmeldingen om bedre miljø i byer og tettsteder legger Regjeringen opp til å stimulere til helhetlig tenkning og planlegging som positivt utnytter samspillet mellom byutvikling, miljø og helse, kultur og næringsutvikling. Jeg er glad for at et bredt flertall slutter seg til prinsippene i meldingen.

Det er et mål å satse på fortetting og utvikling av områder innenfor de eksisterende by- og tettsteds grensene. Sentrumsområdene kan og bør utnyttes på en mer effektiv og miljøvennlig måte ved å ta gamle industriområder, havneområder og gamle trafikkområder i ny og moderne bruk.

For å stimulere til nye løsninger vil jeg invitere til gjennomføring av pilotprosjekter, som f.eks. utprøving av miljøsoner i særlig miljøbelastede områder. Her kan man med utgangspunkt i et mål om å gjøre noe med lokal luftforurensning og støy også gjøre noe med nedslitte grøntområder, forfalle offentlige rom, trafikkfarlige områder, dårlig tilgjengelighet og glemte kulturminner – gjøre et forfallent kvartal om til en lokal miljøperle.

Bare se på de utfordringene vi har på støysiden: Over 500 000 nordmenn sliter virkelig med støypoblemer, og nå må vi starte et langsiktig og forpliktende arbeid for at vi skal nå målsettingen om en 25 pst. reduksjon i støyen frem til 2010, noe Regjeringen også vil følge opp.

Jeg vil komme tilbake til disse problemstillingene i forbindelse med fremleggelsen av meldingen om rikets miljøtilstand til høsten.

Det er viktig å se utbygging i sammenheng med kollektivtilbudet. Utbygging nær kollektivtransporten er viktig for å sikre en effektiv og miljøvennlig transport.

Dette er også et positivt virkemiddel for å redusere behovet for bruk av privatbil. Kollektivtransporten spiller en viktig rolle i byområdene både i forhold til fremkommelighet, luftkvalitet og klima.

Jeg tror jeg avslutter der, så jeg ikke pådrar meg presidentens ytterligere frustrasjoner her i kveld, selv om det er mye som kunne ha vært sagt utover dette i denne sakens anledning.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rolf Terje Klungland (A): Som jeg nevnte i mitt innlegg, er det en stor grad av enighet i meldingen som nå ligger til behandling. Vi er enige om at kommunene skal få en større rådgiverrolle i forhold til forskjellige ting. Vi er enige om at planprosessene skal bedres, og vi er enige om at spesielle bygg og byer og steder skal vernes. Så langt – så godt. Men når det kommer til det økonomiske spørsmålet, bakker altså flertallet ut og vil ikke følge opp i forhold til at kommunene som faktisk allerede har en trang økonomi, blir pålagt ytterligere oppgaver uten at det skal følge med penger. Vi går allikevel ut fra at Regjeringen er klar over dette og vil komme tilbake til det i den videre prosessen.

Arbeiderpartiet og SV vil også ha en forsøksordning med å prøve ut gratis buss i noen byer. Det er forsøkt i andre byer i Europa, med suksess. Situasjonen i Hasselt i Belgia var veldig lik den situasjonen som Kristiansand nå er i, der det er økende biltrafikk og stor forurensning – trafikkulykkene øker, og det er lite trivelig i byen. Den utløsende effekten for å bedre miljøet var at de satte inn gratis buss. Dette førte til en radikal økning av passasjerer.

I valgkampen lovte kandidatene fra Høyre og Kristelig Folkeparti at dette skulle følges opp i Stortinget. Vil Regjeringen følge opp de løftene som ble gitt i Vest-Agder i valgkampen?

Statsråd Børge Brende: Jeg tilhører dem som velger å ta budsjettspørsmål i forbindelse med budsjettbehandlingen, og ikke først og fremst i forbindelse med meldingen og andre løpende vedtak i løpet av året i Stortinget. Men jeg forstår at det er en dyd som er på vei tilbake, og det er nok tidligere medlemmer av finanskomiteen som har en hang til å henge seg opp i det. Men jeg tror nok at vi bør erkjenne at i forbindelse med meldinger, legger vi prinsipper, og så er det Regjeringens oppgave å følge opp intensjonene i det som er vedtakene i forbindelse med de årlige budsjettprosessene. For dette skal jo henge sammen.

Som jeg sa innledningsvis, mener jeg det er mulig å gjøre veldig mye bra også innenfor de rammene man har. Kommunene disponerer vel noe slikt som 200 milliarder kr, og det er ganske mye penger. Jeg har selv vært kommunalråd i seks år og sittet i bygningsrådet i minst like mange år, og jeg vet forskjellen på god og dårlig planlegging. Det ser jeg også når jeg reiser rundt omkring i Norge. Kristiansand er nevnt som et eksempel her, hvor man har foretatt en fantastisk transformasjon av

havneområdet, hvor man til og med har fått en strand og badeplass midt i byen, og hvor man også har fått et grøntområde, som er veldig positivt. Det er det denne meldingen går ut på, at vi nå må ha visjoner for grønnere og mer miljøvennlige byer.

Når det gjelder løfter som har vært gitt i Vest-Agder i valgkampen om gratis buss, må jeg si at jeg har nok med å holde meg oppdatert på de løftene som er gitt på nasjonalt nivå. Det som fremgår av kollektivmeldingen, og som i alle fall er mitt syn, er at det er viktig å øke tilgjengeligheten – altså avgangsfrekvensen på kollektive tilbud – og jeg synes også det er viktig å ruste opp det materielle man har, fremfor å tilby gratis ordninger.

Hallgeir H. Langeland (SV): Det er mogleg at noko oppfatta mitt første innlegg som litt negativt, derfor skal eg begynna denne replikken med å vera positiv til to tiltak, som delvis er inne i denne saka.

Det eine går på dette bybaneprojektet som ein har klart å koma i gang med i Bergen. Det synest eg er positivt. Men det er også mange andre prosjekt på bybanar, bl.a. på Nord-Jæren, som gjer det nødvendig å auka innsatsen på dette området. Det andre dreiar seg om eit forslag – som SV i si tid var med på – om eit kulturminnefond, som òg har betydning i forhold til den problematikken me her snakkar om. Dette er noko som Stortinget tre eller fire gonger har vedteke som ein aldri har klart å koma med – men som denne regjeringa har kome med, og som tek vare på noko av intensjonen i bymiljømeldinga.

Eg har lyst til å utfordra statsråden på det meir konkrete. Eg synest at det står veldig mykje bra i bymiljømeldinga. Komiteen har formulert mykje bra – altså ein brote med ønskemål, kor flott det skal bli osv., men når ein kjem til det konkrete, enten det gjeld kollektivmeldinga, bymiljømeldinga eller budsjettet, så ramlar ein litt av lasset. Lat oss f.eks. ta dette med overbygging av motorvegar som gjer noko med støyen og luftforureininga, og som reduserer helse- og støyproblema til folk. Det kan gjerast i eit spleiselagsystem, f.eks. mellom bustadbyggingelag, Vegvesenet og kommunane. Kva er det som gjer at statsråden og regjeringspartia er negative til å gå inn i dette, når ein faktisk kan spare grøntområde og jordbruksareal?

Til slutt: Kvifor er det slik at ein ikkje vil vera med på å gjera Groruddalen til ei miljøsone når ein veit kor mange folk som bur der, og når ein veit kor store helse- og miljøproblem det er i området?

Statsråd Børge Brende: Jeg vil først takke for hyggelige ord når det gjelder meldingen vi har fremlagt knyttet til bedre arealplanlegging i byer og tettsteder. Den burde vært fremlagt for Stortinget for lenge siden. Det er også viktige prinsipper som blir fastslått her i forhold til at miljøet skal prioriteres i forbindelse med planleggingen. Miljøverndepartementet er jo øverste planmyndighet i Norge, og disse prinsippene som nå er fastslått fra komiteen, vil også være førende for de avgjørelsene som vil bli fattet fra vår side i disse sakene. Det er

derfor vi har fått den utkvittert. Det ligger faktisk mye makt og myndighet i forhold til det å drive god planlegging rundt omkring i kommunene.

Jeg synes det er fint at man også understreker den positive holdningen som vi har vist i forhold til bybaner og ikke minst i forhold til kulturminnefondet som vi nå har fått etablert, og som forhåpentligvis kan vokse i årene fremover.

Når det gjelder den konkrete budsjettmessige oppfølging av det som fremgår av meldingen, synes jeg det er naturlig å ta det i forbindelse med de årlige budsjettene. Nå kan ikke jeg love at vi til høsten – sammen med det andre som er prioritert – vil innfri disse ønskene. Noen av dem håper jeg vi får til i løpet av de nærmeste årene, for det er viktig å gjøre våre byer mer miljøvennlige enn i dag. En del av det er også enkle tiltak. Jeg nevnte transformasjon, og jeg nevnte kornsiloer. Representanten Langeland var inne på overbygging av motorveier. Det synes jeg er et spennende initiativ. Jeg har ingen penger jeg kan love bort her og nå, men jeg kan love at vi skal gå inn i dette og se på hvilke muligheter det åpner for. For det er mangel på areal i byene. Vi skal greie å holde dem innenfor dagens rammer, og ikke utvide dem slik at det blir mer behov for bilbruk og mindre attraktivt med kollektiv transport. Så må vi passe på at denne fortettingen ikke skjer på grøntarealene, parkenes og markas bekostning. Dette er noe vi må ta med oss. Dette er en spennende tanke, for da utnytter man et rom som i dag ikke er utnyttet til noe.

Heidi Sørensen (SV): Meldingen om bymiljø er til dels poetisk og vakker i sin omtale av alt som er bra, og hvor flott det skal bli i norske byer. Når vi kommer til virkemidlene og hvordan vi skal gjennomføre dette, er den dessverre langt mindre musikalsk.

Jeg har lyst til å ta opp to ting i forhold til de utfordringene vi står overfor. Det første handler om kollektivtrafikken. Det slås fast i bymiljømeldingen at kollektivtrafikken skal være ryggraden i transportsystemet i norske byer. Av en eller annen kuriøs grunn er det målet ikke gjentatt i kollektivmeldingen. Det burde det kanskje vært. Kan statsråden oppklare det? Men hva mener man med «ryggraden»? Hvis jeg sier at jeg har som mål at minst 40 pst. av alle reiser som blir foretatt i en by, skal skje med kollektivtransport, har vi da nådd målet om at kollektivtransporten er ryggraden? Eller må vi gå enda høyere? Hva tenker statsråden om det?

Jeg registrerer også at regjeringspartiene ikke står sammen med SV når vi foreslår å ta fatt i noe som kanskje er det mest identitetsskapende for alle norske byer. De har faktisk det til felles at nesten alle av dem ligger ved siden av en elv. Og i overgangen, i det vi kaller de blågrønne strukturene – det skulle kle denne regjeringen å være opptatt av dette – så finnes også mye av det biologiske mangfoldet og det spennende kulturlandskapet.

Vi har etterlyst en handlingsplan for nettopp å ta vare på dette. Bare ett eksempel, fra Groruddalen: Alnaelva alene har flere verneverdige arter enn de fleste norske nasjonalparker. Klarer vi å ta vare på den, har vi gjort noe.

Og kan også statsråden svare meg: Syns han at Groruddalen er egnet som en sånn miljøsoner?

Statsråd Børge Brende: Når representanten Sørensen innledet med å si at meldingen som Regjeringen har fremlagt, er både «poetisk og vakker», skjønnte jeg det kom noe spennende etter det. At representanten Sørensen var glad for at det stod at kollektivtransporten skal være ryggraden i transportsystemene rundt byene, er også positivt. Hun savnet imidlertid denne omtalen i kollektivmeldingen, og det får jeg ta til etterretning. Men intensjonene i kollektivmeldingen er akkurat de samme, selv om man ikke har valgt akkurat de samme ordene. Jeg mener at både denne meldingen og kollektivmeldingen varsler en økt satsing på kollektivtrafikken i byene. Det er helt nødvendig for å kunne få ned luftforurensning og få ned støy. Og det tror jeg det er enighet om på Stortinget. Men hvordan vi skal greie å innfase den nødvendige økonomiske satsingen på det, får de årlige statsbudsjettene vise, og den evnen vi har til å prioritere dette opp.

I forhold til miljøsoner og de store byene er det ikke slik at de store byene bare har fine elver som renner gjennom, men de er også vendt ut mot kysten, mot havet eller fjorden. Så det å ta vare på både det biologiske mangfoldet og vannkvaliteten og vannspeil er viktig. Det arbeidet som den forrige regjeringen også stod for i Groruddalen, vil vi videreføre; det er som en stor norsk by i seg selv. Det har miljøkvaliteter allerede i dag, men dem må vi kunne bygge videre på også i tiden fremover.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ingmar Ljones (KrF): Representanten Klungland omtala vurderinga av høve til å innføre piggdekkavgift eller piggdekkforbod. Det omtala han som å påleggja bilistane ei ny avgift. Representanten må diverre ha misforstått, for det er heilt fritt om bilistane vil kjøra med piggdekk og eventuelt betala, eller velja det riktige alternativet, nemleg å kjøra piggfritt. Det kostar ingen ting, det sparar miljøet, det reduserer slitasten på vegane, og det er tryggare i trafikken. Alle ting talar til fordel for å kjøra piggfritt. Altså: ingen pålegg om avgift, men ei god ordning.

Det er litt interessant å nemna at i Oslo innførde dei piggdekkavgift, og det gav så godt resultat at dei kunne avvikla avgifta, og der var det, av alle parti, Arbeidarpartiet som var pådrivar for å få innført nettopp piggdekkavgifta.

For meg er dette ei helsesak. Med utgangspunkt i møte med barn og unge med astma, som mange dagar i året ikkje kan gå ut fordi det er ein del bilistar som brukar piggdekk, fightar eg gjerne for å redusera piggbruken.

Representanten Langeland hadde ei fin opplisting av ein del av dei mange positive elementa i meldinga. Eg synest det lovar veldig godt når han vil gå lenger enn det som meldinga og innstillinga tilseier. Det legg til rette for eit godt samarbeid, der vi altså kan gå vidare i ei så viktig

sak og leggja viktige føringar for utviklinga i byar og tettstader.

Vi støttar at det skal leggjast til rette for miljøsoner, og det er heilt naturleg at det skjer etter eit lokalt initiativ gjennom bydelen og gjennom bystyret. No blir det lagt til rette for å kunna oppretta slike miljøsoner, så eg reknar med at det er mange som vil ta den utfordringa.

Kollektivsatsinga har fått brei omtale i meldinga. Det er vel få område som er omtala så mange gonger, men så er kollektivsatsinga også viktig for eit pulserande bysamfunn, og det er eit miljøriktig initiativ i høve til byane.

Representanten Enger viste til det som er omtala på side 7 i innstillinga, om kollektivfelt og å gje kollektivtrafikken prioritet i lyskryssa. Den merknaden fekk ikkje støtte frå regjeringsfraksjonen. Men i kollektivmeldinga har dei same partia nettopp støtta dette. Årsaka her er at då denne merknaden blei ført inn i starten, var det ei anna formulering, og då kunne vi ikkje slutta oss til den. Så blei merknaden endra, men ved ein glipp er vi ikkje med i den. Representanten og dei andre kan gjerne føya inn at regjeringspartia også støttar merknaden på side 7 høgre spalte.

Kommuneøkonomien står alltid sentralt. Ikkje noko skulle vera meir triveleg om vi her også kunne leggja føringar for det arbeidet som finanskomiteen skal gjera. Men i staden for å ta opp ein kamp om økonomien akkurat her er vi meir opptekne av føringane vidare. Eg snakka med ein rådmann, og han sa at forslaget for planavdelinga var eit godt forslag, f.eks. å kunna få litt anna samansetjing av faggruppene på planavdelinga. Han sa at det treng ikkje kosta noko som helst ekstra, men «vi treng dette sparket». Eg trur mange av kommunane får eit godt incitament til no å leggja til rette for tiltak som ikkje nødvendigvis treng kosta pengar. Men vi må også vera klar over at kostar det noko, må det takast opp i neste omgang.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. (Votering, se side 3301)

S a k n r . 7

Innstilling frå energi- og miljøkomiteen om samtykke til godkjenning av avgjerd i EØS-komiteen nr. 123/2001 om innlemming av europaparlaments- og rådsdirektiv 98/30/EF om felles regler for det indre marked for naturgass (gassmarknadsdirektivet) i vedlegg IV til EØS-avtala (Energi) (Innst. S. nr. 267 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 42 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Hallgeir H. Langeland (SV) (ordfører for saka): Eg vil først ta opp forslaga frå Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slik at det er gjort, og orientera om at SV og Senterpartiet kjem til å stemma mot innstillinga til slutt.

Komiteen var samrøystes i saka eit stykkje på veg når det galdt tidsplanen for dette opplegget. Ein skulle behandla odelstingsproposisjonen og gassmarknadsdirektivet samtidig for å sjå dei i samanheng. Det har ein no gjort, men i eit langt høgare tempo enn det saksordføraren og fleirtalet i energi- og miljøkomiteen hadde tenkt seg i utgangspunktet.

Men her er det makta som rår. Når eit fleirtal i energi- og miljøkomiteen vil følgja regjeringspartia sitt ønske om å behandla saka i vår, blir det gjort. Og i forhold til den prosedyren som me hadde for behandlinga av direktivet, heldt eg fram som saksordfører.

På høyringa som ein hadde om dette direktivet, som m.a. omhandlar tredjepartstilgang til gassnettet, var alle høyringsinstansane – Senter for Europarett, Øystein Noreng frå BI, Europaprogrammet, norske gasselskap – ein tydige på ein ting: Ein burde ikkje hasta dette igjennom i Stortinget, men bruka tid og tenkja på konsekvensane. Ikkje nokon – unnateke Senterpartiet og SV – vel i dag å høyra på det som høyringsinstansane åtvara mot, å innlemma dette direktivet i det tempoet ein har nå.

Professor Øystein Noreng la vekt på at Noreg burde venta for å sjå korleis liberaliseringsprosessen internt i EU gjekk. For, som ein veit, dei store monopolselskapa i Tyskland og Frankrike styrkjer posisjonen sin og dermed monopolet sitt i forhold til nedstraumssida, altså det motsette av ei liberalisering. Dette meinte Noreng gjorde det nødvendig for Noreg å venta for å sjå korleis nettopp desse større gasskjøparane i Europa vil delta i liberaliseringsprosessen framover, for motstanden i desse landa mot denne liberaliseringa var stor.

Noreg bør då etter Senterpartiet og SV si meining nettopp venta og sjå korleis denne liberaliseringsprosessen vil gå i EU. Men ein vel altså ein annan strategi. Ein er oppteken av å følgja opp det som etter mi oppfatning ser ut til å vera Høgre si drivkraft: å vera flinkast i klassen i forhold til EØS-saka og i forhold til Brussel. Og Venstre og Kristeleg Folkeparti blir med på den galeien.

Det eine forslaget frå Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet er då i samsvar med det som alle som var med på høyringsrunden om direktivet, ønskte seg, nemleg å bruka meir tid – altså eit utsetjingsforslag.

Fleire parti har i valtalane sine og òg i talane sine sagt at det er viktig at ein har ein heilskapleg gasspolitikk frå norsk side for å sikra nasjonen sine interesser. Ein må sjå på korleis Noreg fungerer som produsent, transportør, forvaltar, eksportør osv. Ein må òg sjå på korleis grunnrenteproblematikken slår ut i forhold til den liberaliseringsprosessen som ein nå gjev seg inn på. Dette er nokre uklare element. Og når ein veit at intensjonen frå EU-kommisjonen si side for direktivet er billigare gass, burde ein, ut frå reint nasjonale interesser, stoppa opp og tenkja: Gjer me denne jobben godt nok? Er det slik fatt at me faktisk klarar å motarbeida EU-kommisjonen sin po-

sisjon med utgangspunkt i dette direktivet? Det trur ikkje SV.

Det andre forslaget frå Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet er fremma for at ein i samband med den gassmeldinga som kjem til hausten, skulle diskutera ein heilskapleg norsk gasstrategi i forhold til Europa. Me konstaterer at me sannsynlegvis ikkje får fleirtal for ein politikk som hadde sikra nasjonen sine interesser på ein betre måte enn det fleirtalet gjer i dag.

Presidenten: Hallgeir H. Langeland har tatt opp de forslag han refererte til.

Rolf Terje Klungland (A): Når vi i dag skal behandle felles regler for naturgass i det indre marked, er det vel ikke noe Norge først og fremst har vært en pådriver for. Vi skal verne om vårt, men ha tilgang til andres, er fortsatt en politisk holdning i enkelte partier.

Norge som en stor gassseksportør kommer sikkert ikke til å tjene på en liberalisering i utgangspunktet. Men når det er sagt: Denne behandlingen har etter Arbeiderpartiets syn ingenting med omfanget av vår framtidige gass-eksport å gjøre. Hvis en ser politikken under ett og sammen med energibehov og klimapolitikk, vil norsk gass fortsatt være en god vare både for våre samarbeidsland og for Norges framtidige inntekter.

Likevel er det prinsipielle grunner for å være for en liberalisering av markedet. Jeg skjønner godt at EU, som en stor gassimportør, vil liberalisere markedet. De har vel den samme begrunnelse som Senterpartiet i sin tid hadde for å gjøre det samme med kraftmarkedet her i landet, nemlig at det skal komme forbrukerne til gode. I et system med nok varer vil dette føre til lavere pris. Det er beklagelig at vi på elmarkedet ikke er i den situasjonen i dag.

Norge er i dag knyttet til en EØS-avtale, som innebærer at vi skal ha fri flyt av varer og tjenester. I denne saken er dette kanskje en ulempe for Norge isolert sett, men hva vil situasjonen bli dersom Norge krever tilgang til markedet fra våre samarbeidsland uten at de skal få tilgang på våre varer?

EØS-avtalen er kommet i stand ut fra ønsket om et felles marked. Det er våre eksportinntekter avhengige av. Gjennom den næringspolitikken som stortingsflertallet nå legger opp til, med høye renter, sterk krone og norske særavgifter, kan det være vanskelig å se sammenhengen i strategien, og det vil føre til at en senere må lide for vedtakene.

Departementet framholder i proposisjonen at en innlemmelse av direktivet ikke vil få særlig innvirkning i forhold til Norge. Det er jo ikke slik at gasselgerne i Norge med dette direktivet er påtvunget salg. De må bare gjøre det på en annen måte enn de har gjort fram til i dag.

Norge har allerede startet omorganiseringsarbeidet i forhold til direktivet. Statoil har just inngått nye gassavtaler med Storbritannia uten Gassforhandlingsutvalget, GFU.

Medlemmene fra SV og Senterpartiet, mindretallet i komiteen, har bemerket at de «registrerer at etterspurn-

(Klungland)

den etter gass i Europa vil auke sterkt i dei neste 20 åra og at norsk gass reknar med å ha ein monaleg marknadsdel i mange av dei største EU landa». Samtidig sier de samme partiene at «EU signaliserer auka avgifter på bruk av gass som kan verke som ein tollsats».

Det kan være grunn til å spørre hvordan dette henger sammen. Er det slik at EU ønsker norsk gass, eller er det slik at de ikke gjør det?

Så én ting helt til slutt: Det kan reises kritikk mot behandlingen av direktivet og odelstingsproposisjonen. Senterpartiet og SV bør gis innrømmelser i så henseende. Men prinsippet fra disse partiene om at når en først er for sent ute, så kan en drøye det litt til, håper jeg ikke for mange i Norge vil bruke. Det kan være at inkassobyråene ikke liker en slik framgangsmåte!

Leif Frode Onarheim (H): Tidsplanen i forhold til denne saken har vært kritisert. Jeg kan forstå det når det gjelder odelstingsproposisjonen. Når det gjelder St.prp. nr. 42, har det vært en høring, og det har vært en vanlig, god behandling.

EU har sagt at de vil intensivere arbeidet med nye el- og gassmarkedsdirektiver, og vil forsøke å komme i gang fra 2004. Vi har forståelse for det. Regjeringen tar sikte på en enkel gjennomføring av disse prinsippene.

Det er klart at Høyre hadde ønsket at vi hadde hatt større innflytelse på energisektoren. Norge er en stormakt innenfor energi. Vi ville kunnet ha større innflytelse hvis vi hadde sittet rundt bordet i EU. Nå må vi mer følge med på og gjennomføre de direktiver som kommer.

Gass er viktig for Europa. Vi har gjennom EØS-avtalen sluttet oss til at det skal være fri konkurranse. Da må vi også akseptere at det blir frie markeder også for våre produkter.

Vi støtter forslaget om å gi samtykke til at gassmarkedsdirektivet gjennomføres.

O d d b j ø r g A u s d a l S t a r r f e l t hadde her teke over presidentplassen.

Øyvind Vaksdal (FrP): Gassmarkedsdirektivets formål er å åpne det indre gassmarkedet i Europa for konkurranse. Dette oppnås hovedsakelig ved å gi naturgassforetak og kvalifiserte gasskjøpere rett til å få adgang til rørledninger for overføring og distribusjon av gass. Det slås fast i for-talen til gassmarkedsdirektivet at flere av EUs medlemsland er svært avhengige av å importere gass, og det kan vi som stor eksportør av gass selvfølgelig glede oss over. Det påpekes videre at det indre gassmarkedet må baseres på konkurranse og etableres gradvis.

Departementet fremholder i proposisjonen at innlemmelsen av gassmarkedsdirektivet i EØS-avtalen og gjennomføringen av det i norsk lovgivning ikke vil få særlig innvirkning i forhold til Norge. Gassmarkedsdirektivet gjelder i det vesentligste i forhold til nedstrømssektoren, som for Norges vedkommende i hvert fall så langt er marginal. Nå har vi imidlertid registrert noe skepsis fra selskaper som driver eller som har planer om å drive ned-

strøms i Norge. Vi er tilfreds med at departementet i svar på spørsmål fra komiteen hevder at en legger opp til en gjennomføring av direktivet på nedstrømssektoren som skal være så enkel som mulig innenfor de rammer direktivet oppstiller. I tillegg vil departementet vurdere anvendelse av direktivets unntaksregler, som skal være tilpasset nedstrømsindustriens behov.

Mange av de praktiske konsekvenser av direktivet er fra norsk side allerede gjennomført. Jeg viser i den forbindelse til opprettelsen av et nytt statsaksjeselskap for transport av naturgass som ble behandlet av Stortinget i fjor i forbindelse med delprivatiseringen og børsnoteringen av Statoil. I tillegg til dette er Gassforhandlingsutvalget avviklet.

Gassmarkedsdirektivet har selvfølgelig flere sider, og det har vært mange innspill til komiteen, både i høring og skriftlig til komiteens medlemmer.

Vi har etter en samlet vurdering kommet til at vi støtter implementeringen av gassmarkedsdirektivet.

Bror Yngve Rahm (KrF): Saken vi nå behandler, er en direkte oppfølging av vedtak som er gjort i Odelstinget tidligere i dag om samtykke til godkjenning av avgjørelse i EØS-komiteen, nr. 123/2001, om innlemmelse av europaparlaments- og rådsdirektiv 98/30/EF om felles regler for det indre marked for naturgass i vedlegg IV til EØS-avtalen.

Det er et bredt flertall i komiteen som samtykker i at det såkalte gassmarkedsdirektivet skal innlemmes i EØS-avtalen, og jeg vil derfor takke komiteen for en rask og smidig behandling av denne saken – noen vil si *for* rask.

Direktivets formål er, som også Vaksdal var inne på, å åpne det indre marked for konkurranse. Det skal man oppnå i hovedsak ved å gi naturgassforetak og såkalt kvalifiserte gasskjøpere, altså kunder, rett til å få adgang til rørledninger for overføring og distribusjon av gass. «Slik adgang skal gis på ikke-diskriminerende og objektivt grunnlag», som det står.

I og med at direktivet er hjemlet i EU-traktatens bestemmelser om etablering av det indre marked, er det også EØS-relevant.

Et flertall i komiteen legger til grunn at departementet i proposisjonen fremholder at innlemmelsen av gassmarkedsdirektivet i EØS-avtalen og gjennomføringen av det i norsk lovgivning ikke vil få særlig innvirkning i forhold til Norge. Direktivet gjelder i det vesentlige i forhold til nedstrømssektoren, som for Norges vedkommende er marginal. Det finnes pr. i dag ikke særskilt norsk lovgivning som regulerer gassmarkedet nedstrøms. I forhold til Norge vil derfor direktivets regler for nedstrømssektoren ikke medføre konsekvenser av vesentlig betydning. Flertallet har likevel merket seg at departementet legger opp til en gjennomføring av direktivet på nedstrømssektoren som skal være så enkel som mulig innenfor de rammer direktivet beskriver, herunder vurdere anvendelse av direktivets unntaksregler og tilpasset nedstrømsindustriens behov.

Flertallet i komiteen har merket seg at departementet i proposisjonen sier at gjennomføring av gassmarkedsdi-

rektivet i norsk rett heller ikke vil innebære vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser for eierne av rørledningene eller for gasskiperne. I dag er det riktig nok ingen rett i petroleumsloven for utenforstående tredjemann til å kunne få adgang til de norske oppstrømsrørledningene. Loven har likevel alltid åpnet for at utenforstående tredjemenn kan forhandle adgang til oppstrømsrørledningene med eierne av disse. Allerede i dag skipes det i stor grad tredjepartsgass i de store gassrørledningene på norsk kontinentalsokkel. Tredjepartene er i dag andre gassprodusenter på norsk kontinentalsokkel, mens gassmarkedsdirektivet også, som nevnt, vil innebære at kjøpere av gass skal gis rett til tredjepartsadgang. Flertallet i komiteen antar likevel at denne forskjellen ikke vil innebære noen vesentlige kostnader eller ha nevneverdige konsekvenser for øvrig.

Flertallet legger til grunn at de endringer som på denne bakgrunn er gjort i det norske gassforvaltningssystemet, både vil legge forholdene godt til rette for at norske myndigheter kan ivareta ressursforvaltningshensyn i nødvendig utstrekning også i fremtiden, samtidig som norske gassprodusenter kan tilpasse seg de strukturendringer som nå finner sted i det europeiske gassmarkedet. Dette vil bidra til å sikre verdiskapingen fra norsk sokkel. De foretatte endringer synes å være i samsvar med det hovedprinsipp som alltid har ligget til grunn for utformingen av norsk petroleumpolitikk, nemlig at olje- og gassressursene på norsk kontinentalsokkel skal forvaltes slik at de kommer hele det norske samfunn til gode. Flertallet i komiteen mener at de nye elementene i gassforvaltningssystemet synes å ivareta hensynet til helheten i norsk olje- og gasspolitikk på en god måte.

Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har skrevet seg ut av flertallet i innstillingen og har også redegjort for sine synspunkter – iallfall SV, så langt. Det har i debatten blitt hevdet at Norge – og det er fra SVs side spesielt – ved å godta dette direktivet vil tape årlige inntekter på i størrelsesorden 9–10 milliarder kr. Jeg mener logikken når det gjelder denne påstanden, er sviktende og bygger på feil premisser. De som argumenterer for dette, synes å mene at hovedhensikten med direktivet er at gassen skal bli billigere, ikke å etablere felles regler for omsetning av naturgass i Europa.

I innstillingen refererer mindretallet kun til professor Noreng, som mener virkningen av implementeringen vil være slik. Det hadde vært ønskelig at mindretallet kunne fått et bredere faktagrunnlag for å trekke slike drastiske konklusjoner. Utviklingen av gassprisen, og følgelig inntektene til statskassen, vil ikke bestemmes av om Norge sier ja til direktivet eller ikke. Salg av norsk naturgass fra norsk kontinentalsokkel til det europeiske markedet er en fullt ut kommersiell virksomhet, og vil fortsatt være det. Alle prognoser fra IEA og EU viser at gassforbruket i EU vil øke betydelig i de kommende år. Det betyr også at etterspørsel og tilbud vil avgjøre hvilket prisnivå gassen i fremtiden vil ligge på.

Inger S. Enger (Sp): Stortinget er i dag invitert til å innlemme gassmarkedsdirektivet i EØS-avtalen og norsk

lovgivning. Dette er en sak som kan få store konsekvenser for forvaltningen av norske naturressurser og norsk økonomi. Senterpartiet mener at Stortinget må ta seg tid til en mye grundigere behandling enn det som det er lagt opp til i dag. Konsekvensene av direktivet må bli mye bedre belyst før det eventuelt kan innlemmes i norsk lovgivning.

I Norge har vi ønsket å forvalte petroleumsformuen på en miljømessig forsvarlig måte og til beste for fellesskapet. Den politiske viljen til å skjerme naturressursene har vært en viktig forutsetning for at Norge i dag er et av verdens rikeste land. Gassmarkedsdirektivet kan gjøre det vanskeligere å få til en langsiktig og god utnyttning av ressursene.

Regjeringen har hatt et stort hastverk med å få Stortinget til å innlemme direktivet. Fristen for å meddele norsk tiltredelse til direktivet utløp som kjent i april – én måned før forslaget ble oversendt til Stortinget. Jeg stiller meg derfor uforstående til at dette er blitt gjort til en hastesak når fristen likevel har gått ut.

Saken hadde fortjent mer omfattende utredninger, flere høringer og større muligheter til å få svar på spørsmål. Det ble gjennomført én høring, der samtlige fagpersoner som møtte, uansett hvilket EU-standpunkt de måtte ha, var svært skeptiske til å innlemme gassmarkedsdirektivet så raskt. Professor Øystein Noreng ved Handelshøyskolen BI uttalte at Norges syn så langt i forhandlingene med EU om liberalisering av gassmarkedet framstår som godtroende, og at vår forhandlingsposisjon var svekket. Han mente at Norge f.eks. kunne vente med å iverksette gassmarkedsdirektivet til gassmarkedene i Tyskland og Frankrike er reelt åpnet. Han påpekte også at vi burde utnytte vår forhandlingsposisjon til å sikre en større del av avkastningen på gassressursene i Norge.

Etter manges oppfatning kan direktivet medføre et årlig tap i norske gassinntekter på opptil 10 milliarder kr. Målet med direktivet er å liberalisere gassmarkedet og redusere prisene til forbruker. Gassmarkedsdirektivet innebærer at gasselskapene i EU etter hvert får tilgang til hele verdikjeden, fra produsentstedet til forbruker. Da blir resultatet fort at en større del av verdiene vil bli hentet ut i EU, istedenfor å forbli i Norge.

Dette resonnementet står i kontrast til den informasjonen som kommer fra Regjeringen. I stortingsdokumentene blir det flere steder gjentatt at departementet ikke regner med at endringene vil få «vesentlige konsekvensar». Olje- og energiministeren skriver som svar på spørsmål nr. 4 fra komiteen at norsk petroleumsvirksomhet vil bli marginalt påvirket av at direktivets oppstrømsregler blir gjennomført i Norge, og han legger videre vekt på at Norge er forpliktet til å gjennomføre direktivet. I et annet svar til komiteen skriver ministeren at det ikke finnes grunnlag for å konkretisere noe tall på tapte gassinntekter.

Poenget er at når synspunktene i så stor grad bygger på antakelser, og synet på hva som kan bli resultatet, er så sprikende, blir det klart at den rekordraske saksbehandling vi nå opplever, virker uheldig.

Det blir her lagt opp til at Norge skal være flinkere enn EU-landene sjøl til å implementere nye direktiv.

Hvorfor skal Norge innføre dette regelverket raskere enn f.eks. Tyskland og Frankrike? Hvorfor kan vi ikke bruke mer tid til å kunne vurdere og stille betingelser for eventuelt å godkjenne direktivet?

Senterpartiet vil stemme for mindretallsforslagene, der vi vil utsette behandlingen av gassmarkedsdirektivet til gassmeldinga foreligger, og til det foreligger reelle resultater om innhold, balanse og tempo i hele liberaliseringsprosessen.

Statsråd Einar Steensnæs: Regjeringen går med denne proposisjonen inn for å ta gassmarkedsdirektivet inn som en del av EØS-avtalen.

Komiteen har etter mitt syn gjort et godt arbeid i denne viktige saken, og jeg er svært godt fornøyd med den støtten som et solid flertall i energi- og miljøkomiteen har gitt i saken. Jeg er selvfølgelig også tilfreds med at Stortinget behandler denne proposisjonen vedrørende gassmarkedsdirektivet nå i vårsesjonen. Når det gjelder spørsmålet om utsettelse av denne saken, slik flere talere har vært inne på, viser jeg til den avklaring og debatt som var i forbindelse med behandlingen i Odelstinget tidligere i dag.

Gassmarkedsdirektivet er vedtatt i EU, og Norge var aktiv overfor sentrale medlemsstater og overfor kommisjonen så langt dette lot seg gjøre under drøftingen i rådet om direktivet, før det ble vedtatt i 1998.

Gassmarkedsdirektivet inneholder regler om organisering av gasssektoren og om hvordan den skal virke, herunder bl.a. om markedsåpning gjennom tredjepartsadgang til gassrørledninger. Direktivet har også regler om at tredjeparter kan nektes adgang til rørledningene på nærmere angitte vilkår, herunder bl.a. manglende kapasitet i rørledningene og hensynet til gassalgskontrakter med betalingsforpliktelser, såkalte take-or-pay-kontrakter. Slik gassmarkedsdirektivet er utformet, dreier det seg i det alt vesentlige om nedstrømssektoren som er lite utviklet i Norge.

Olje- og energidepartementet vil fremme en stortingsmelding om gass i Norge høsten 2002. I denne meldingen vil en skissere hvordan og på hvilke nærmere vilkår en nedstrøms gasssektor i Norge bør utvikles i framtiden. På det nåværende tidspunkt har det derfor vært mest hensiktsmessig å foreslå en rammelov der Kongen gis fullmakt til å gi utfyllende regler i forskrift. Dette ble vedtatt i Odelstinget tidligere i dag.

I gassmarkedsdirektivet er det inntatt en egen bestemmelse om at visse tredjeparter også skal ha rett til adgang til oppstrøms gassrørledninger, som ilandføringsrørledninger fra norsk kontinentalsokkel til kontinentet. Til gjennomføring av disse reglene i direktivet har Odelstinget derfor vedtatt lovendringer som er nødvendige for å gjennomføre direktivets hovedregler for oppstrøms gassrørledninger i petroleumsloven. Disse vil utfylles med forskriftsbestemmelser.

Gassmarkedsdirektivet medfører store utfordringer for norske gassprodusenter, men vil samtidig gi store muligheter for de samme aktørene. Gjennomføringen av direktivet i andre EØS-land gjør det mulig for norske

gassprodusenter å posisjonere seg i det europeiske gassmarkedet. De utfordringene gassmarkedsdirektivet innebærer, vil i stor grad få betydning for Norge som gasseksportør, uavhengig av om det implementeres i norsk rett.

Når det gjelder norsk implementering av gassdirektivet, vil den eneste effekten være at andre enn eierne på visse vilkår gis rett til adgang. Dette vil likevel få begrenset betydning for Norge som gasseksportør. Allerede i dag er det stor grad av tredjepartsbruk av norske gassrørledninger.

Det har vært hevdet at gjennomføringen av gassmarkedsdirektivet i Norge vil medføre lavere norske gassalgsinntekter. Jeg vil gjerne knytte noen bemerkninger til dette.

Direktivet regulerer primært hvordan EU organiserer sitt indre gassmarked. For Norge som produsent vil utviklingen i dette markedet generelt kunne ha innvirkning på gassprisen. En slik effekt vil inntreffe helt uavhengig av om Norge gjennomfører direktivet nasjonalt eller ikke, og vil dermed også gjelde alle leverandører av gass til det europeiske gassmarkedet. Norges svar på disse utfordringene er å ha et godt integrert gasstransportsystem, en nøytral operatør av systemet, og sterke, kvalifiserte oljeselskaper som produsenter og selgere av norsk gass.

For å møte disse utfordringene har Regjeringen, i tråd med Stortingets fullmakter som ble gitt på bakgrunn av St.prp. nr. 36 for 2000-2001 og Innst. S. nr. 198 for 2000-2001, opprettet Gassco som en nøytral operatør av systemet og tatt initiativ til at det opprettes et felles eierskap for transportsystemene for gass, kjent som GasLed.

På bakgrunn av de nevnte forhold mener jeg at gjennomføringen av gassmarkedsdirektivet i norsk rett samlet sett ikke vil medføre konsekvenser av særlig betydning for Norge som gasseksportør. Vi har allerede gjennomført de aktuelle tiltakene fra myndighetenes side, og selskapene har også kommet langt i sin tilrettelegging for et slikt gassalg.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Rolf Terje Klungland (A): Representanten for Senterpartiet sa i sitt innlegg tidligere i dag at departementet bygde sine tall på antakelser. De regnet med at vi kunne komme til å tape 9–10 milliarder kr i året. Jeg går ut fra at det også er antakelser.

Statsråden sier at dette ikke vil ha den store betydningen for norsk gasseksport. GFU er avvirket. Når det gjelder omorganiseringen av gasshandelen i Norge og utad, har det skjedd mye. Statoil har nå inngått avtale om salg uten GFU. Likevel er det altså en stor uenighet her i salen om konsekvensene av å innlemme direktivet. Jeg vil be statsråden om å utrede litt mer om hva innlemmelse av direktivet vil bety reelt sett i forhold til dagens ståsted, og å si litt om hvorfor det er denne uenigheten.

Statsråd Einar Steensnæs: Spørsmålet som representanten Klungland tar opp, har jeg også kommentert i et brev til komiteen datert 16. mai. Det gjelder spørsmål nr. 3, hvor det i Ny Tid den 3. mai i år ble antydnet at di-

rektivet kan påføre et tap i størrelsesorden 10 milliarder kr, eller 300 milliarder kr over 30 år. Det har jeg kommentert slik at det bygger på den antakelse at markedet skulle være svært påvirket av om Norge implementerer direktivet eller ikke. Det forholder seg ikke slik. Det er EU som på sin side vil gjennomføre dette uavhengig av om Norge implementerer dette eller ikke. Dermed er det EU som skaper markedet for gassen, slik at gassleverandørene for sin del må forholde seg til dette markedet.

Nå er vi i den heldige situasjonen at gass, særlig norsk gass på grunn av leveringssikkerhet og kvalitet på andre måter, er etterspurt. Det er altså et marked som er i balanse, og det er slik at det er et behov for ytterligere leveranser av norsk gass. Dermed er markedet tilfredsstillende i den forstand at prisen på gass er gunstig for tiden. Det viser bl.a. den nylig inngåtte kontrakt mellom Statoil og britiske kjøpere om 5 milliarder standard kubikkmeter gass over ti år, er det vel, og er dermed en betydelig leveranse på langsiktige kontrakter. Det viser altså at den antakelsen at det skulle ligge et betydelig tap i implementeringen, ikke medfører riktighet. Jeg anser disse tallene for å være rent spekulative.

Øyvind Korsberg (FrP): Som statsråden sa i sitt innlegg, er det viktig å ta vare på norsk nedstrømsvirksomhet. Det er en sektor som har mange planer. Fra enkelte med slike planer har det vært litt usikkerhet med hensyn til gassmarkedsdirektivet. I et brev fra Olje- og energidepartementet til komiteen datert, 7. juni, skriver energiministeren:

«Olje- og energidepartementet skal sørge for at gjennomføringen av direktivets nedstrømsregler ikke vil være til hinder for etableringen av infrastruktur for gass.»

Det er vel og bra. Men det står også at man har som intensjon å etablere en forsiktig regulering av markedet. Siktemålet er med andre ord en minimumsgjennomføring og muligheten for å benytte direktivets unntaksregler.

Jeg vil gjerne at statsråden benytter anledningen til å utdype disse formuleringene litt mer nøye.

Statsråd Einar Steensnæs: Den oppfordringen fra representanten Korsberg vil jeg gjerne følge opp, og det er også riktig at jeg i brev til komiteen, datert 7. juni, kommenterer dette nærmere.

I liten grad er nedstrømsaktiviteter implementert på norsk sokkel. Infrastruktur fra nedstrømsdistribusjon av gass er bare i begrenset grad tatt i bruk, men det er ønskelig ut fra ulike vurderinger at vi i sterkere grad skal kunne ta i bruk mer naturgass i Norge. Vi bør derfor være forsiktige når vi regulerer, slik at vi ikke kommer til uforvarende å legge så sterke restriksjoner og hindringer rent praktisk at dette ikke kommer i gang.

Det er ønske om, slik jeg også har forstått Stortinget, at vi skal legge til rette for økt bruk av gass. Jeg har derfor uttrykt meg slik at vi vil etablere en forsiktig regulering av markedet så langt direktivet tillater dette. Derfor er også den loven som ble vedtatt av Odelstinget tidligere

i dag, en rammelov, som skal utfylles med forskrifter. Jeg legger opp til at disse forskriftene skal tilpasses et forsiktig begynnende marked for naturgass i Norge. Hensikten skal være et positivt signal til alle de selskapene som har planer om å drive nedstrømsaktivitet for naturgass, slik at de kan merke at dette blir møtt med en positiv og åpen holdning, og ikke med reguleringer som har den motsatte effekten.

Jeg vil for øvrig bare legge til at jeg legger opp til at detaljene for et slikt opplegg for regulering av nedstrømsgassmarked vil bli omtalt nærmere i den bebudede gassmeldingen. Vi er allerede i gang med å etablere forskrifter på de områdene jeg har nevnt i mitt innlegg.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg synest det er interessant når fleire av dei representantane som har vedteke å kjøra denne saka igjennom i eit stort tempo, stiller spørsmål ved ein del vitale ting. Ein spør bl.a. om eit beløp på 10 milliardar, som har dukka opp, og som statsråden i brev til komiteen har sagt at er spekulasjonar.

Men statsråden kan ikkje garantera overfor nokon her kor stort tapet ved implementeringa av gassmarknadsdirektivet blir. Han har heller ikkje det rette talet, for han veit det ikkje. Derfor sa alle høringsinstansane som var her på huset, at her må ein ha betre tid. Her må ein analysa og gå inn i dei ulike prosessane og dei ulike konfliktane som er mellom Noreg, som sel gass, og EU, som kjøper. EU har som mål å kjøpa billig gass. Men eit fleirtal vel altså å gå vekk frå ei seriøs behandling og over på ei hurtigbehandling for å tilfredsstilla Høgre og Regjeringa. Dette er uansvarleg, og svara på dei spørsmåla som dei som har vore med på denne prosessen, nå stiller, må ein gje når rekninga melder seg.

Men la meg nå høra kva statsråden kan seia om desse tala i det heile, i og med det er ulike interesser, og i og med at dersom ein skulle gjort som ein gjer med olje, burde ein jo samarbeida med dei, Russland og Algerie, som sel gass. Det var jo der våre interesser låg som seljar.

Så vil eg òg spørja: Kva trur statsråden er grunnen til at alle høringsinstansar, Europaprogrammet, Senter for Europeanett, og Øystein Noreng, er kritiske til den måten nasjonalforsamlinga nå lét seg overkjøra på i denne saka?

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg deltok ikke i den høringen, og jeg undrer meg også litt over hvorfor en kommer med den type tall. Nå er det ikke sikkert at alle høringsinstansene la til grunn at tallet skulle bli slik som Ny Tid presenterer det. Men det er klart at heller ikke statsråden selvfølgelig kan si noe sikkert om prisestimatet, og det kan være at på grunn av implementeringen av gassmarkedsdirektivet i EU vil markedet bli preget av mer konkurranse. Det er jo det som har vært EUs motivasjon, å skape en fri konkurranse i markedet, og vanligvis ville jo det gi seg utslag i lavere priser. Så langt kan vi ikke se at det har hatt en stor effekt på dette. Det er de tall jeg reagerte på, og som jeg ble bedt om å kommentere, som gjør at jeg synes det er rent spekulative tall, og det er

ikke noe grunnlag for å si at effekten vil bli den som er her. Men poenget er at uavhengig av om Norge implementerer dette direktivet eller ikke, vil salgsbetingelsene bestemmes av EUs egen implementering av gassmarkedsdirektivet. Det er der prissettingen skjer, og jeg har sagt også i brev til komiteen at om Norge skulle la være å implementere gassdirektivet av ulike grunner, vil likevel salgsbetingelsene og prissettingen på markedet være den samme. Norge har altså ikke den innflytelse på prissettingen som skulle tilsi at Norge skulle la være å implementere direktivet. Så vil jeg si at dette er nødvendig rett og slett. Dette er et EØS-relevant direktiv, og vi er omfattet av Norges folkerettslige forpliktelser under EØS-avtalen til å implementere det etter vedtak i EØS-komiteen. Her er det også spørsmål om bare å følge opp de forpliktelsene en har inngått, i og med at EØS-avtalen er en del av det folkerettslige grunnlag Norge er forpliktet på.

Inger S. Enger (Sp): Det ble tidligere i debatten nevnt at vi stort sett henviste til høringsrunden og i særdeleshet til professor Noreng når det gjaldt betenkelighetene. Jeg vil derfor gjerne sitere en annen person, som ikke var på høring, men som er ganske kjent. Det er Hallvard Bakke. Han skriver i en kronikk i Dagsavisen 8. april d.å. om flere viktige spørsmål som burde ha vært drøftet før Stortinget tar stilling til gassmarkedsdirektivet. Han nevner bl.a. risikoen for overgang til mer kortsiktige gassalgskontrakter, risiko for manglende investeringsvilje i felter og rørledninger framover, og trusselen fra EU om bøter overfor norske selskaper. Hallvard Bakke skriver:

«Ingen av disse for oss så viktige spørsmålene er drøftet i regjeringens proposisjon nr. 42, som gir inntrykk av at den nye gasspolitikken nærmest er uproblematisk for Norge. Stortinget bør sette foten ned» ... «Vi bør nå tenke grundig gjennom vår gasspolitikk». ... «I mellomtiden bør ingen vesentlige nye utbygginger settes i gang og direktivet legges på vent.»

Jeg synes det kan være interessant å høre hvilket syn statsråden har på dette, og om det ikke hadde vært en fordel med en grundigere utredning av disse spørsmålene før Stortinget fatter sin beslutning.

Statsråd Einar Steensnæs: Så vidt jeg fikk notert meg fra innlegget til representanten Enger, var det tre forhold Hallvard Bakke tok opp. Det ene var faren for at vi skulle bli tvunget til å inngå bare kortsiktige kontrakter, det andre var faren for at vi skulle bli bøtelagt av EU-systemet hvis vi ikke overholdt bestemmelsene, og det tredje var faren for, så vidt jeg forstod, at det norske gassledningstransportssystemet ikke skulle være kompatibelt med EØS-regelverket.

To av disse forholdene har jeg kommentert i brev til komiteen. Det ene gjelder de kortsiktige kontraktene. Der er det avklart eksplisitt at EU ser på samme måte som Norge fordelene ved langsiktige kontrakter. Langsiktige, forutsigbare og stabile gasskontrakter er i tråd med gassmarkedsdirektivet og ikke i strid med det. Også kundene i EU ser fordelene av at de har leveringssikker-

het, og det må veies opp mot pris. Leveringsdyktighet og sikkerhet er faktisk en del av forklaringen på at norsk gass oppnår gode priser. Det andre har jeg også kommentert, nemlig gassledningene. Både initieringen på transportsystemet gjennom Gassco og initieringen på eiersiden ved at eierne går sammen i en slags «joint venture» gjennom Gassco er i tråd med gassmarkedsdirektivet og har ikke blitt bestridd, men støttet av EU-systemet. Dette er en form for nøytral operasjon av rørsystemet som sikrer alle kunder og også tredjeparter adgang til rørsystemet på like vilkår.

Det tredje punktet har jeg ikke kommentert, og det er faren for at det skulle foreligge bøter eller annen form for reaksjoner fra EU-systemet hvis vi ikke forholder oss til regelverket innenfor gassmarkedsdirektivet. På dette punktet kan jeg ikke se at EU reagerer på annen måte enn det som skjer for andre forpliktelser og andre direktiver. Da har vi en klar prosedyre for hvordan vi skal forholde oss, og da er bøter og straff på den måten som representanten Enger nevnte, siste ledd i dette, og man pleier å løse sakene lenge før man kommer dit.

Rolf Terje Klungland (A): Forutsetningen for et marked er at det er varebestemt hvordan markedet fungerer. Ingen kan i utgangspunktet styre et marked. Det er jo nettopp det som er utfordringen med et slikt system som vi lever i.

På høringene i komiteen 6. juni i år framkom det at liberaliseringen i EU-landene hemmet motstand fra Frankrike og Tyskland. Det er derfor usikkert om transportselskapenes nedstrømsmonopoler og de regionale detaljistmonopolene vil bli avvirket. Dette kan etter Arbeiderpartiets syn påvirke markedet.

Hva er statsrådets vurdering i forhold til at det ikke skjer en liberalisering i EU samtidig som vi nå innlemmer direktivet? Hva vil statsråden foreta seg i forhold til påstanden om at det er motstand i Frankrike og Tyskland?

Statsråd Einar Steensnæs: EØS-avtalen er en avtale med likeverd, dvs. at alle parter i avtalen skal behandles under like vilkår, og alle parter er på samme måte forpliktet av regelverket i EØS-avtalen. Det er selvfølgelig viktig for Norges del å påse at alle parter forholder seg ryddig og konsekvent, også når det gjelder implementering. Så dette er et forhold man er oppmerksom på. Jeg har registrert bekymringen. Men for Norges del vil vi om nødvendig måtte ta dette opp med kommisjonen, og selvfølgelig vil vi sørge for at de vilkår som Norge har forpliktet seg på og gjennomført også, blir gjennomført på samme måte på EU-siden. Det er uakseptabelt at det skulle oppstå en skjevhet i konkurranseforhold fordi partene forholder seg ulikt til gassmarkedsdirektivet.

Jeg har for øvrig ikke noen grunn til å anta at dette i dag skulle representere et problem, men skulle det oppstå den type problemstillinger som knytter seg til like konkurransevilkår, har Norge på samme måte som EU-landene en anledning til å ta opp disse spørsmålene gjennom EØS-komiteen.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Odd Roger Enoksen (Sp): Det er sagt at det er ganske mange antakelser ute og går i forhold til hva som vil bli virkningene av implementeringen av gassmarkedsdirektivet. Det er helt riktig. Det er mange antakelser ute og går, både hos dem som er for gassmarkedsdirektivet, og hos dem som er mot implementeringen av direktivet. Det er nettopp noe av problemet og burde være tilstrekkelig til at det ville være fornuftig å ta seg noe bedre tid til å utrede denne saken grundigere og se på hvilke konsekvenser det vil få bl.a. for framtidige inntekter fra gassalg.

I vedlegg 1 til innstillingen, brev fra olje- og energiministeren datert 28. mai, står det følgende:

«Av direktivet fremgår det at siktemålet med direktivet er å etablere et indre gassmarked basert på konkurranse. Markedsliberalisering er derved direktivets hovedintensjon. En forventet effekt av en slik liberalisering har vært reduserte priser til forbruker.»

Å tro at reduserte priser til forbruker ikke skal få konsekvenser for leverandør, er i beste fall naivt. Det er helt opplagt at det også vil slå ut på produsenten. Det er ikke slik som statsråden sa, at Inger Enger i sin replikk til statsråden hevdet at vi ville få en overgang bare til kortsiktige kontrakter, Inger Enger sa en overgang til mer kortsiktige kontrakter, og det er nettopp det som vil være situasjonen. Selvsagt vil det være mulig å inngå langsiktige avtaler, og selvsagt vil leverandørene og kundene være interessert i å få langsiktige avtaler, men det vil til enhver tid være en restkapasitet i rørledningsnettet som man vil forsøke å utnytte. Den kan utnyttes på én måte, og det er gjennom spotsalg på kortsiktige kontrakter. Da konkurrerer man verken på langsiktighet eller leveringsdyktighet. Spotkontrakter som skal utnytte ledig kapasitet, vil nettopp være kjennetegnet av mangel på forutsigbarhet. Da har man ett virkemiddel, og det er konkurranse på pris. Dette salget i et spotmarked for ledig rørtransportkapasitet vil komme til å presse prisene nedover og vil over tid også presse prisene på de langsiktige kontraktene nedover.

De som er for denne avtalen, kan altså om ti år komme til å hevde at dette ikke har hatt noen betydning for inntektene, for vi har hatt en generell utvikling som har medført lavere priser. Man kan godt komme til å ha sine ord i behold. Det ville være umulig å påvise hva som har vært den direkte årsaken til at vi vil få en prisnedgang. Men at vi vil få en prisnedgang som følge av at rørledningsnettet nå åpnes for tredjepart og ledig kapasitet, i tillegg til at GFU og de samordninger av ressursforvaltning som lå i det, allerede er opphevet, er jeg ikke et øyeblikk i tvil om. Å tro noe annet er etter min oppfatning i beste fall naivt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7. (Votering, se side 3302)

S a k n r . 8

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 13. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 72):

«Stortinget ber Regjeringa så snart som mogleg komme tilbake til Stortinget med forslag til endring av arbeidsmiljølova slik at:

1. dei tilsette sin informasjonsrett blir ivaretatt ved oppkjøp av aksjeselskap på ein slik måte at lova også inkluderer informasjonsplikt ved aksjekjøp som overstig henholdsvis 1/3, 1/2 og 2/3 av aksjane i eit selskap (jf. arbeidsmiljølovas kap. XII § 73)

2. meldeplikta for arbeidsgivarane ved aksjekjøp som overstig henholdsvis 1/3, 1/2 og 2/3 av aksjane i eit selskap følgjer dei same framdriftsreglane som ved masseoppseiingar, nærmare beskrive under arbeidsmiljølovas § 56 A

3. det blir høve til å iverksetje sanksjonar dersom pliktene beskrive i 1 og 2 ikkje blir fulgt ved at a) endringar av verksemda ikkje kan skje før dei tilsette er informert, og b) eventuelle negative konsekvensar for dei tilsette ikkje kan iverksetjast før 1 og 2 er oppfylt.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3302)

S a k n r . 9

Innstilling fra næringskomiteen om et mindre og bedre statlig eierskap (Innst. S. nr. 264 (2001-2002), jf. St.meld. nr. 22 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 40 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Høyre 20 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Sosialistisk Venstreparti 15 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 5 minutter og Kystpartiet 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte med inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre vil det bli foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Presidenten håper at ingen absolutt føler behov for å utnytte taletiden fullt ut.

Oystein Hedstrøm (FrP) (ordfører for saken): Innstillingen og stortingsmeldingen som vi behandler nå, om et mindre og bedre statlig eierskap, er etter Fremskrittspartiets oppfatning en av de viktigste sakene som be-

handles i Stortinget i denne vårsesjonen. Meldingen er blitt lagt frem etter at Regjeringen i budsjettet for inneværende år fremmet forslag om fullmakt til salg av en rekke statlige eierandeler. Stortingsflertallet ønsket en bredere debatt om spørsmål om statlig eierskap før man eventuelt gav sin støtte til Regjeringens forslag til et slikt nedsalg. Særlig ble Regjeringen bedt om å drøfte hvordan staten kunne utøve et mer profesjonelt eierskap, hvordan det kunne sikres et aktivt privat eierskap, og hvordan norske institusjonelle investorer kunne utvikles.

Innstillingen til stortingsmeldingen om eierskap er blitt et omfattende dokument om en svært viktig sak, og som alle ser, er det gjort vesentlige endringer i forhold til Regjeringens forslag.

Jeg vil i en viss utstrekning ta for meg flertallets merknader og forslag, og går ut fra at representantene for de ulike partier selv redegjør for sine standpunkter.

I merknadene har komiteen tatt som sitt utgangspunkt at meldingen ikke bare skaper grunnlag for en eierskapspolitikk, men i realiteten er en debatt om norsk næringslivs fremtid i en globalisert økonomi. Til tross for at Norge har verdens økonomisk sterkeste stat, opplever næringslivet svekket konkurransevne, en økende filialisering og til dels betydelig nedbygging. Nasjonale strategier blir således særlig viktige i en globalisert verden, fordi konkurransen og sårbarheten øker. Denne utviklingen øker kravene til staten som eier. Staten kan ikke som før bruke eierskap til å styre og regulere. Statens eierrolle må profesjonaliseres, samtidig som det må trekkes et reelt skille mellom den politiske og den forretningsmessige rollen.

I de mange høringer som komiteen har gjennomført, har bedriftene entydig slått fast betydningen av forutsigbarhet og langsiktighet i statens eierskap. Saken er ikke om det er staten som er eier som sådan, men problemet som kan oppstå, er at markedet ikke har tillit til at staten opptrer som en profesjonell og kommersiell eier.

Flertallet avviser Regjeringens forslag om å legge alt forvaltningsansvaret til Næringsdepartementet. En slik løsning innebærer en altfor nær kobling mellom det politiske og det kommersielle. Det forutsetter at det må trekkes et formelt skille mellom den politiske rollen og den forretningsmessige rollen. Flertallet har kommet frem til at dette bør skje ved at forvaltningsansvaret for statens eierandeler tas ut av departementene. En mulighet er at ved å fordele eierinteressene på to eller flere forvaltningsselskaper med ulik kompetanse kan man oppnå både makt og risikospredning. Både Folketrygdfondet, Argentum Fondsinvesteringer og det foreslåtte strukturfondet kan benyttes i denne sammenheng.

Slik Fremskrittspartiet ser det: Profesjonaliseringen av statens eierskap innebærer at forskjellen mellom statlig og privat eierskap blir langt mindre enn før. Industrisamfunnets ideologiske konflikt mellom arbeid og kapital har forvitret. Staten og private er ikke lenger motpoler i en ideologisk konflikt. Murens fall har forsterket denne utviklingen, noe som også får konsekvenser for rollefordelingen mellom staten og private. Dette er også bakgrunnen for at Fremskrittspartiet de senere år i sterkere

grad har satt fokus på statens rolle og forholdet mellom staten og private. Industrisamfunnets ideologiske vurderinger om statens rolle må i kunnskapssamfunnet erstattes av en profesjonalisering av statens rolle og partnerskapsløsninger mellom staten og private.

Derimot deler vi i Fremskrittspartiet Regjeringens bekymring for statens dominerende rolle i Norge. Derfor har vi lagt vekt på at Regjeringen må utarbeide en plan for å styrke det private eierskapet. En av Regjeringens begrunnelser for økt statlig nedsalg er at dette vil styrke norske private eiere. Virkeligheten er imidlertid ikke slik. Et så omfattende statlig utsalg/nedsalg som Regjeringen foreslår, ville bety at det mest sannsynlig selges til utenlandske eiere, fordi Norge mangler private eiermiljøer som kan konkurrere om verdiene. Det viser erfaringene fra delprivatiseringen av både Statoil og Telenor.

Komiteen har gjennomgått Regjeringens forslag til utsalg/nedsalg av statlig eide selskaper. En del av forslagene har komiteen ingen merknader til. Andre har flertallet foreslått blir begrenset eller utredet videre. Uansett mener flertallet at intet salg må finne sted før det foreligger en konkret plan for å styrke det private eierskapet, og jo raskere en slik plan foreligger, desto raskere vil fullmakten for et statlig nedsalg kunne bli gitt. Her vil det særlig være Fremskrittspartiet som vil stille seg positiv til å redusere statens direkte eierskap. I innstillingen er det omtalt en rekke konkrete forslag til tiltak som en slik plan bør inneholde.

For det første må de generelle rammevilkårene bedres, og det bør skje raskt. Det er pekt på en rekke svakheter ved skattesystemet som gjør det skattemessig gunstigere å investere kapital i konsumgoder enn i aktiv næringsvirksomhet. Særlig har vi understreket de problemer som formuesskatten skaper for aktive eiere. Dersom det av provenymessige grunner ikke er rom for å fjerne eller gjennomføre vesentlig skattelette nå, bør Regjeringen i statsbudsjettet for 2003 vurdere hvordan formuesskatten kan fjernes på en slik måte at de som oppnår denne fordelene, kan belastes hvis de velger å ta ut kapital i form av forbruk.

For det andre bør staten utvikle og videreføre virkemidler som styrker privates rolle i en nyskappingsprosess. Regjeringen bes derfor fremme forslag til nye landsdekkende såkornfond i statsbudsjettet for 2003 eller i samband med den varslede meldingen om virkemiddelapparatet. En tilsvarende ordning bør også opprettes for inkubatorselskaper, som nå opprettes over hele landet.

For det tredje viser den private interessen for Argentum at det er et stort behov for statlig kommersiell medvirkning også i ventrefasen. Det er bakgrunnen for forslaget fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet om at staten øker bevilgningen til Argentum Fondsinvesteringer som et virkemiddel til å styrke tilgangen på risikokapital.

For det fjerde mener vi at det bør opprettes et statlig strukturfond av betydelig størrelse. Bakgrunnen er den tiltagende filialiseringen av norsk næringsliv. På samme måte som Norge var i stand til å utnytte råvarer som

vannkraft, fisk og malm til å bygge norsk industri for 100 år siden, bør vi nå bruke den nye råvaren kapital til å bevare og utvikle kunnskapssamfunnets norske industri.

Strukturfondets formål bør være å investere i privat-eide internasjonalt orienterte selskaper for å gi disse en bedre plattform for å gjøre oppkjøp og strukturere selskapene videre. Eller for å si det tydeligere: I en global økonomi handler det om volum og kapitalstyrke. Norske selskaper sliter med et konkurransehandikap som følge av et høyt kostnadsnivå og en lavere kapitalbase enn mange konkurrenter.

Gjennom et statlig strukturfond kan staten bruke sin kapitalstyrke til på kommersielle vilkår å støtte opp om norske selskaper. Norske Skog, som er et av de viktigste og mest vellykkede private selskapene i Norge, har i et brev til komiteen foreslått opprettelsen av et statlig strukturfond på mellom 50 milliarder kr og 100 milliarder kr. Det pekes på at tidsperspektivet for en investering kan være tre til fem år. Både aksjer og ansvarlig lån bør benyttes, men da med normal forretningsmessig risiko og avkastning på investeringene.

Dette er bakgrunnen for at komiteens flertall, Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, derfor fremmer forslag om at Regjeringen utreder et slikt strukturfond i den varslede virkemiddelmeldingen, dog senest i løpet av inneværende år.

La meg i denne sammenheng også få ta kraftig avstand fra de påstander som bl.a. talsmenn fra Høyre og Sosialistisk Venstreparti har fremført, om at et slikt strukturfond skulle komme norske rikfolk til gode. Et slikt strukturfond ville det være vår egen eksportindustri og de som er en del av den globale konkurransen som ville kunne ha nytte av. Mange av disse bedriftene ligger i Distrikts-Norge.

Det foreligger altså betydelig muligheter for Norge til å benytte økonomiske virkemidler som et ledd i en strategi for økt verdiskaping til beste for nasjonen. Norske myndigheter har til nå gitt avkall på å benytte statens kapitalstyrke som et komparativt fortrinn for utviklingen av norsk næringsliv.

I den forbindelse vil jeg vise til konklusjonene i boken «Rikdommens problem», omtalt i meldingen og redigert av Kjell Roland, Torger Reve og ingen ringere enn en statsråd i Bondevik II-regjeringen, nemlig Victor D. Norman. Det fremkommer i boken at så lenge staten står for brorparten av sparingen i Norge og denne kapitalen nesten systematisk kanaliseres ut av landet, har vi nesten bestemt at store internasjonalt orienterte bedrifter skal selges ut. Det blir vanskelig å forankre eierskapet av større industrielle systemer i Norge.

Fremskrittspartiet mener vi gjennom forslag og merknader, enten alene eller sammen med andre partier i innstillingen, har fokusert på og foreslått grep som monner, og som samtidig kan styrke privat eierskap og privat næringsvirksomhet. Bedring av risikokapitaltilgangen til gründer- og nyskappingsvirksomhet kan f.eks. sikres gjennom såkornfond og Argentum Fondsinvesteringer med en forsvarlig basiskapital som styres på forretnings-

messig grunnlag med en betydelig risikoprofil til i hovedsak norske bedrifter i Norge.

Man kan også bidra til en hensiktsmessig næringsstruktur ved å etablere det nevnte strukturfondet med en betydelig størrelse, hvor en betydelig del av statens aksjer kan plasseres, sammen med en betydelig egenkapital. Formålet må være å bidra til en fornuftig og rasjonell struktur i norsk næringslivs viktigste bransjer i et europeisk og globalt marked. Fondet holdes atskilt fra myndighetene og skal arbeide etter sunne forretningsmessige prinsipper og med en fornuftig risikokapital. Et slikt strukturfond kan etableres ved å bygge på Folketrygdfondets nåværende organisasjon og virksomhet, men med andre vedtekter. De internasjonale markedsaktører ser nemlig ikke på Folketrygdfondet som staten, men som en privat aktør på linje med forsikringssekskapenes aksjporteføljer, som også kan opptre som eiere i større strukturspørsmål.

Når det gjelder sikring av en del av landets pensjonsforpliktelser, kan det gjøres ved å omdanne Petroleumsfondet til et reelt pensjonsfond, basert på en betydelig del av porteføljeforvaltningen med minimal eller begrenset risikoprofil. Pensjonsformålet bør sikres gjennom grunnlovsbeskyttelse.

I sum vil alt dette skape et helhetlig system som ivaretar hensynet til en styrket tilgang på risikokapital, bedre muligheter for utvikling av en fornuftig, langsiktig næringsstruktur og delvis fondsbasert pensjonssystem, som sterkt vil bidra til å redusere det direkte statlige eierskapet. Det avgjørende er imidlertid at fondskonstruksjonene er etablert før nedsalg og overføring av aksjer fra staten til fondene.

En annen side ved diskusjonen om statens eierskap er hensynet til viktige nasjonale eierinteresser. Det er et tankekorst at i dag er nesten alle de strategisk viktigste selskaper i Norge helt eller delvis eid av staten. Dette er en klar endring fra et par tiår tilbake, og er en konsekvens av at i den globale økonomien handler det i stor grad om å kjøpe eller bli kjøpt. Uten tilstrekkelig volum, kapitalstyrke og kompetanse vil norske selskaper forsvinne til utlandet. Statens betydning som strategisk eier blir langt viktigere enn før.

Avslutningsvis: Som det fremgår av innstillingen, har stortingsflertallet endret Regjeringens forslag på vesentlige punkter. Det gjelder organiseringen av det statlige eierskapet og betydningen av samarbeidsløsninger mellom staten og private, særlig når det gjelder å få frem såkornkapital, og det gjelder Regjeringens forslag til nedsalg i enkelte selskaper, som i hvert fall på kort sikt ikke vil bli gjennomført.

Fremskrittspartiet er derimot innstilt på å bidra til et nedsalg i statlige bedrifter dersom Regjeringen legger frem en plan for å styrke det private, norske eierskapet. Dette haster dersom vi skal få stoppet den filialisering av norsk næringsliv som vi trolig bare har sett begynnelsen av, og hindre at en delprivatisering bare betyr et salg ut av Norge, slik som det skjedde med Telenor og Statoil. Ansvaret for å fremme forslag om en slik plan ligger nå hos Regjeringen.

Jeg vil ta opp Fremskrittspartiets forslag nr. 6 og 7, inntatt i innstillingen.

Presidenten: Representanten har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Silja Ekeland (H): Fremskrittspartiet har i tidligere år stått sammen med Høyre om å ville selge seg ned i statlige selskaper. Fremskrittspartiet argumenterte prinsipielt for at staten skulle redusere sine eierandeler i selskaper der staten er eier eller medeier.

Senest i behandlingen av budsjettet for 2001 var Fremskrittspartiet med på en merknad sammen med Høyre som sa at de to partiene ville ha en nedtrappingsplan i alle selskaper der staten har eierinteresser. Det er tydelig at Fremskrittspartiet nå har inntatt et annet standpunkt. Jeg har hørt at en av begrunnelsene for Fremskrittspartiets snuoperasjon er at staten er blitt så rik og har så mye penger. Jeg vil derfor opplyse representanten Hedstrøm om at staten ikke har blitt vesentlig mye rikere i løpet av det siste året. Dessuten fantes det også i fjor ganske sikre prognoser på hvor rik staten Norge ville være i 2002.

Jeg ber derfor om at representanten Hedstrøm gir en forklaring på hva som gjør at Fremskrittspartiets virkelighetsoppfatning har endret seg så totalt i forhold til statlig eierskap fra 2001 til 2002.

Øystein Hedstrøm (FrP): Det er riktig at Fremskrittspartiet tidligere gikk lenger enn Høyre, og ville raskere enn Høyre gå for nedsalg og ut salg av statlige virksomheter. Men med vårt nye program, vedtatt på landsmøtet i fjor, har det skjedd et skifte. Vi ønsker fortsatt nedsalg og ut salg av statlige virksomheter, og det gjelder særlig de ikke-strategiske selskapene, men vi ønsker å haste langsomt.

De fleste av oss husker sentralbanksjef Gjedrems årstale. Han spådde da en reduksjon på 60 000 industriarbeidsplasser i Norge frem til år 2010. Så det har gradvis endret seg, og selv om det vil være landsmøtet og program hvert fjerde år som kanskje best gir utslag for det enkelte parti når det legger om politikken, så har det altså utkrySTALLISERT seg ved denne eierskapsmeldingen. Vi ønsker å haste langsomt når det gjelder nedsalg og ut salg, for vi vil ha en plan på plass først. Vi ønsker ikke at det skal være slik at verdiene skal gå over i Petroleumsfondet og bli investert i Chase Manhattan Bank, The Coca-Cola Company, Ford Motors, The Texas Company, uten at det skaper en eneste arbeidsplass i Norge, eller gir særlige ringvirkninger for norsk industri. Den planløsheten tar Fremskrittspartiet avstand fra. Derfor ønsker vi å få utredet forskjellige fondskonstruksjoner.

Vi ser på vårt naboland, Sverige, hvor AP-fondene og pensjonsfondene – ja, de har faktisk fonderingsløsninger klare – har vært brukt siden 1960-tallet med suksess for svensk industri og med god avkastning internasjonalt. Det de krangler om i Sverige, er hvor mye av pengene de skal plassere i Sverige, og hvor mye internasjonalt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk, og vi går tilbake til den ordinære talerlisten.

– Beklager, presidenten så ikke at Sanner bad om ordet – bad han om ordet før presidenten avsluttet replikkordskiftet, eller mens presidenten gjorde det?

Jan Tore Sanner (H) (fra salen): Mens, president.

Presidenten: Men det går ikke, beklager, man får holde seg til spillereglene.

Olav Akselsen er neste taler.

Olav Akselsen (A): Verda er i total forandring. Globaliseringa blir stadig sterkare. Landegrensene blir mindre og mindre. Dette ser me på dei fleste områda i samfunnet, men i særleg grad gjeld dette for næringslivet.

Samanslåingar og oppkjøp skjer i stadig raskare tempo. Storleik blir viktigare og viktigare i dei fleste bransjar. Det handlar om å kjøpa eller å bli kjøpt, å eta eller å bli eten. Storleik og nettverk er avgjerande for å kunna lukkast, og tilgang på kapital er heilt nødvendig for å kunna henga med.

Marknaden er òg i total forandring. Medan næringslivet for få tiår sidan stort sett var basert på vidareforedling av lokale råvarer for ein lokal marknad, blir ein i dag i stadig sterkare grad møtt med konkurranse frå verksemdar som er lokaliserte i heilt andre verdsdelar. Underleverandørar og kundar kan òg vera plasserte på den andre sida av kloden.

Det globale næringslivet blir vove stadig tettare saman. Kriser i andre verdsdelar slår òg ut for norsk næringsliv, noko me m.a. såg etter terrorhandlingane i USA den 11. september i fjor.

Noreg har ein liten og svært open økonomi, og sjølv svært store norske bedrifter blir små i internasjonal samanheng. Det gjev særlege utfordringar for Noreg.

For Arbeidarpartiet er ein del av det gode liv å ha gode, stabile og interessante arbeidsplassar for innbyggjarane og eit sikkert inntektsgrunnlag for framtidige generasjonar. Det er derfor viktig at me sikrar at ein del viktige bedrifter blir styrte frå Noreg, og at bedriftene har hovudkontor og viktige funksjonar som forskings- og utviklingsavdelingar plasserte her i landet. Me må unngå at Noreg blir eit filialland der all næringsverksemd blir styrt frå utlandet.

Meldinga som me behandlar i dag, gjev dessverre ikkje svar på dei utfordringane me no står overfor. Eg vil ikkje kritisera Regjeringa for det, for når ideologien om at staten bør eiga minst mogleg, styrer innhaldet, må det bli slik. Men for dei som har eit vidare perspektiv, f.eks. korleis me skal halda oppe norske bedrifter, så blir denne meldinga altfor snever i sitt innhald. Det er berre eigarskap som gir grunnlag for styring av bedrifter. Privat norsk eigarskap er avgrensa. Det er derfor berre eit aktivt statleg engasjement som kan sikra nødvendig eigarskap.

Regjeringa vil selja seg ned til ein tredjedel i strategisk viktige selskap. Ved å eiga ein tredjedel av aksjane i eit selskap vil staten lett koma i ein pressa situasjon dersom dei andre eigarane samlar seg mot staten. Dersom

staten berre eig minimum av dei ein treng for å ha negativ kontroll med eit selskap, vil ein òg vera forhindra frå å bruka aksjane i ein handel, slik f.eks. Hydro gjorde då dei overtok Saga. Staten bør derfor etter Arbeidarpartiet sitt syn ha ein buffer, slik at handlekrafta blir større enn om ein berre eig eit minimum av det som er nødvendig for å ha kontroll i eit selskap.

Regjeringa sitt forslag om eit massivt statleg nedsal i viktige norske bedrifter får heldigvis ikkje fleirtal i dag. Om Regjeringa sin plan hadde blitt gjennomført, ville aksjane i all hovudsak blitt overførde til utanlandske eigarar, mens inntektene staten hadde fått inn av salet, ville ha blitt plasserte i utanlandsk næringsliv gjennom oljefondet.

Noreg er i dag i ein unik finansiell situasjon og har rikeleg tilgang på kapital. Etter Arbeidarpartiet sitt syn burde me nytta denne sjansen til å sjå om det var mogleg å nytta noko av den kapitalrikdomen for å møta dei utfordringane den globaliserte økonomien gjev norsk næringsliv. Me burde sjå om det var mogleg å kombinera staten sin kapitalrikdom med næringslivets kapitalbehov.

Regjeringa sin strategi for å styrkja den private eigarskapen er i all hovudsak skattelette. For å betra kunnskapen om korleis ei skatteomlegging vil verka, har Regjeringa sett ned eit offentleg utval som skal gjennomgå skattesystemet og koma med forslag til endringar. Me i Arbeidarpartiet støttar dette arbeidet, men vi vil likevel sjølv sagt stå heilt fritt til å vurdera dei forslaga utvalet måtte koma med.

På same måten har me ønskt å greia ut om det er andre måtar å styrkja norsk eigarskap på. Ein slik måte kunne vera opprettinga av eit strukturfond. Men sjølv om me i Arbeidarpartiet støttar utgreiinga av eit slikt fond, vil me sjølv sagt òg her stå heilt fritt til å vurdera innhaldet i ei slik utgreiing når den måtte vera ferdig.

På same måten som me i Arbeidarpartiet ønskjer betre kunnskapar om korleis endringar i skattesystemet vil slå ut, ønskjer me òg kunnskap om korleis eit slikt fond kunne ha verka. Denne kunnskapen har Regjeringa av ukjente grunnar panikk for å få. Ja, så stor er panikken i regjeringspartia at dei har betalt SV 1 milliard kr for å sleppa å innhenta denne kunnskapen. Eg kan ikkje skjøna anna enn at det må vera ei svært dyr betaling for svært lite. For Arbeidarpartiets del vil eg iallfall slå fast at me sjølv sagt vil gå mot opprettinga av eit strukturfond, dersom det har dei negative konsekvensane som enkelte hevdar. Men den kunnskapen får me dessverre ikkje moglegheit til å innhenta i denne omgangen.

Med unntak av gjennomslag for å kunna selja Entra Eiendom AS og Raufoss ASA har Regjeringa lidd totalt nederlag i denne saka. Omtrent det einaste som står igjen av meldinga, er høvet til å selja politistasjonar, sorenskriverkontor og andre offentlege bygg, slik at staten må leiga desse tilbake. Kva slags logikk som ligg bak eit slikt opplegg, må eg innrømme at eg har vanskar med å sjå, men at dei vil overføra verdier til dei private, kan det umogleg vera tvil om. Ved sal av Raufoss ASA er det stor fare for at selskapet blir slukt av ein stor utanlandsk

konkurrent, og at produksjonen blir flytta ut av Noreg. Eg synest det er dumt at fleirtalet tek denne sjansen i dag.

Staten vil vera den viktigaste eigaren i norsk næringsliv i lang tid. Derfor er det ekstra viktig at staten utøver ein profesjonell eigarskap, både for å ta vare på den kapitalen som er sett inn i selskapa, og for å ta vare på dei selskapa staten eig heilt eller delvis. Regjeringa ønskjer å samla mest mogleg av det staten eig, i eitt departement. Eg er overtydd om at dette ikkje er den beste måten å forvalta dei verdiane og dei selskapa staten eig, på. Det er altfor stor spreieing i det staten eig, til å kunna få ei offensiv eigaroppfølging ved å samla alt ein eig på ein plass. Eg er derfor svært glad for at eit fleirtal vil påleggja Regjeringa å setja ned eit utval som skal sjå på betre måtar å organisera statens eigarskap på.

På eitt område er eg einig med Regjeringa. Dei generelle rammevilkåra må vera på plass for å ha eit oppgåande næringsliv. Eg kan berre konstatera at norsk eksportretta næringsliv slit meir enn på svært mange år. Me har problem med høg rente. Me har ein usedvanleg sterk kronekurs – den sterkaste på ti år – og dei siste åra har me hatt svært dyre lønsoppgjjer. Dette gjev seg no utslag i reduserte sal, reduserte inntekter og manglande overskot i svært mange norske eksportbedrifter. Mange arbeidsplassar er som følgje av dette utsette og står i fare. Eg kan ikkje sjå at Regjeringa har bidrege nemneverdig til å betra den situasjonen som norske eksportbedrifter i dag er oppe i.

Seinare i veka skal me handsama revidert nasjonalbudsjett her i salen. Eg må berre konstatera at Regjeringa ikkje nyttar det høvet til å betra rammevilkåra for industrien vår. Det er synd, for no begynner det å hasta. Dersom me ikkje greier å snu denne trenden, er eg redd for at spørsmålet om eigarskap blir underordna. Derfor nyttar me i Arbeidarpartiet revidert nasjonalbudsjett til å fremma forslag om ei næringspakke. Med eit mindre ekspansivt opplegg enn Regjeringas og med spesifikke tiltak retta mot næringslivet viser me at me tek utfordringane på alvor. Dessverre var det ikkje fleirtal for å ta desse nødvendige stega i rett retning i denne omgangen.

I Arbeidarpartiet er me glade for at det i dag ikkje blir fleirtal for Regjeringas storstilte planar om å selja seg ned i og ut av ei rekkje norske bedrifter. Med fleirtalets opplegg ligg no alt til rette for eit stadig stort og viktig engasjement frå staten si side. Dette er i tråd med den politikken Arbeidarpartiet lenge har stått for. Det er positivt at fleirtalet i kveld stiller seg bak denne linja, og eg reknar sjølv sagt med at Regjeringa tek dette til etterretning, og at dei ulike forslaga som i dag får fleirtal, blir følgde opp.

Til slutt vil eg setja fram dei forslaga Arbeidarpartiet står bak åleine eller saman med andre.

Presidenten: Olav Akselsen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Ivar Kristiansen (H): Jeg registrerer at det er litt selektivt hva slags kunnskap Arbeiderpartiet etterlyser,

nærmest fra sak til sak. Nå beskylder man regjeringspartiene og SV for ikke å ønske kunnskap om dette såkalte statlige strukturfondet av betydelig størrelse. Når det gjelder denne kunnskapen, tror jeg ærlig talt vi kjenner veldig mange av sporene, vi kjenner premissleverandørene, vi kjenner forretningsideene, og vi kjenner faktisk litt til forsøkene med praktiseringen av dette. Vi behøver ikke å gå så veldig langt herfra, til nabokommunen hvor vi finner litt av sporene av de praktiske resultatene med hensyn til IT Fornebu.

Det pussige er jo at i går i barnehagedebatten, da det kanskje var enda mer behov for kunnskap, ønsket ikke Arbeiderpartiet denne type kunnskap som man i dag vil ha andre til å ta innover seg i andre saker.

Det som imidlertid er litt merkelig, er at vi ikke klarer å finne noen prinsipielle spor i Arbeiderpartiets eierskapspolitikk. Sitter man i posisjon, kommer man til Stortinget, som man gjorde i juni for ett år siden, da man kjærbad Stortinget om en hurtigbehandling for å få fullmakt til et raskt nedslag i Telenor ASA. Denne gangen helgarderer man ved å si at vi går prinsipielt for 51 pst. Hva er det som prinsipielt har endret seg på dette året, annet enn at Arbeiderpartiet fra å være i posisjon er kommet i opposisjon?

Samtidig er det grunn til å minne om at Arbeiderpartiet erkjenner at vi savner norske eierskapsmiljøer som er i stand til å ta den utfordringen som vi snakker om her i dag. Hva slags strategi er det Arbeiderpartiet egentlig har for å styrke og ruste opp de norske eierskapsmiljøene? Vi finner ingenting av disse ønskede sporene i merknadene til denne saken her i dag.

Olav Akselsen (A): Det viktigaste for Arbeidarpartiet har i denne samanhengen vore å få sett ein stoppar for Regjeringa sin ukritiske plan om å selja seg ut av norsk næringsliv. Det har me heldigvis greidd.

Dersom ein les våre merknader, vil ein sjå at det ligg ei prinsipiell linje til grunn for våre standpunkt på dette området. Arbeidarpartiet har heile tida meint at staten skal spela ei viktig rolle i norsk næringsliv. Det finst sjølvsagt eksempel på dårleg statleg eigarskap, på same måte som det finst eksempel på dårleg privat eigarskap, men etter mitt syn har me i Noreg god erfaring for at staten kan spela ei positiv og viktig rolle i næringslivet.

Så er det altså slik, som eg gjorde greie for i mitt innlegg, at verda er i total forandring, og det betyr at me har andre utfordringar i dag enn det me hadde for nokre år sidan, og det burde også Høgre ta innover seg. I dag er det slik at dersom staten sel seg ut, vil ein i svært stor grad bli kjøpt opp av større utanlandske konkurrentar, og desse selskapa vil i staden bli filialar av utanlandske selskap.

Når det gjeld forholdet til Telenor, blir det spurt om kva som er den prinsipielle forskjellen frå i fjor. Den er der ikkje. Det einaste Arbeidarpartiet gjer i dag, er å bekrefta og spesifisera det me stod for i fjor. I fjor var ein i ein heilt aktuell og akutt situasjon der Telenor forhandla om å overta eit anna selskap, og i den samanhen-

gen måtte ein eventuelt bruka aksjane. Arbeidarpartiet har opna for at aksjane skal kunna brukast, og det har heile tida vore meininga at dersom Telenor skal kjøpa seg opp i eit anna selskap, skal dei gjera det bl.a. ved å bruka aksjane, og dersom statens eigarandel i selskapet skal gå ned, skal det skje ved at staten blir vatna ut. No har me ei regjering som er svært oppteken av å selja seg ut i mest mogleg av det staten eig, og derfor måtte me presisera dette, slik at ein her ikkje selte seg ned til ein tredjedel i Telenor.

Oystein Hedstrøm (FrP): Komiteens leder var inne på at det hastet med virkemidler for å styrke norsk industriell virksomhet. Han var også inne på dette med skatt, at man ville avvente konklusjonene Skauge-utvalget kom til, og at Arbeiderpartiet på bakgrunn av det ville trekke sine konklusjoner.

I innstillingen viser en samlet næringskomite til at skatte- og avgiftsnivået i prosent av BNP ligger over gjennomsnittet i Europa, og at vi har ordninger som favoriserer passivt eierskap. Det er mer gunstig å investere i Hafjell og Blindleia enn i næringsvirksomhet og ta en risiko og hente ut en fortjeneste den veien.

For Fremskrittspartiet er det veldig viktig å få fjernet formuesskatten. Men et flertall i komiteen, som ikke er et flertall her i salen, sier at det er fordelingspolitiske hensyn som har vært viktigst når det ikke har blitt endringer i formuesskatten til nå. Derfor foreslår man å utrede hvordan beskatningen av næringsformue kan fjernes uten at det får provenymessige eller fordelingsmessige konsekvenser.

Mitt spørsmål til lederen blir: Kan Arbeiderpartiet være med på en fjerning av formuesskatten på næringsformue dersom inndekningen gir en slik innretning?

Olav Akselsen (A): I svært mange år har me høyr t påstanden om at skattenivået i Noreg er svært mykje høgare enn i andre land i Europa. Nye utgreiingar viser at dette ikkje er tilfellet. Skattenivået ligg omtrent på nivå med det som er i våre konkurrentland, men innretninga er forskjellig.

Bakgrunnen for å ha skatt er todelt: Den skal skaffa staten inntekter, men for Arbeidarpartiet har også dei fordelingsmessige verknadene alltid vore viktige. Arbeidarpartiet står fast på at me ønskjer utjamning i samfunnet. Det betyr at dei som har den sterkaste ryggen, også skal bera den største børa og dermed bidra meir til statskassen gjennom skattesetelen.

Så er det slik at det no pågår ei utgreiing. Me ventar på den med spenning, og har ingen låste posisjonar på førehand. Me ønskjer sjølvsagt skattemodellar som vil stimulera til næringsverksemd i Noreg og også til at det skal vera mogleg å eiga og driva næringsverksemd ut frå Noreg. Men samtidig vil det frå Arbeidarpartiet si side alltid vera viktig å ta vare på dei fordelingspolitiske sidene ved skattespørsmål.

Når det gjeld det konkrete forslaget, meiner eg me i merknads form i innstillinga viser at me òg vil vera med og vurdera det spørsmålet.

Svein Atle Roseth (KrF): Under kap. 2.2 har Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet kome til følgjande konklusjon:

«Det er i større grad kompetanseoppbygging, innovasjon og spredning av teknologiske nyvinningar som gjør at land med høgere innslag av offentlig sektor ikke har hatt lavere økonomisk vekst enn land med større privat innslag.»

Min merknad til Akselsen må då vere: Her er ikkje noko bevis for at det å ha ein sterk offentleg eigarskap gir ein betre gevinst. Så vi kunne for så vidt kome til den motsette konklusjonen, at det kanskje ville vere fornuftig å ta i bruk meir privat eigarskap.

Punkt nr. 2: Når ser Arbeidarpartiet for seg ei gunstigare tid for å begynne å tenkje på å styrkje den private eigarskapen, altså at staten kanskje sel seg ut?

Og punkt nr. 3: Er det ikkje ein fare for at staten kan bli for dominerande som eigar i næringslivet, slik som situasjonen er i Noreg i dag?

Olav Akselsen (A): Denne replikken viser nok at me først og fremst er på ulike klodar når me vurderer dette spørsmålet. Me opplever no ei globalisering utan like. Og det er slik at i svært mange bransjar der norske bedrifter hevda seg godt for få år sidan, m.a. innanfor riggbransjen, finst det i dag, trass i at ein hadde store internasjonale selskap og høg internasjonal kompetanse, ingen norske eigarmiljø igjen, ingen norske selskap, rett og slett fordi desse selskapa er kjøpte opp frå utlandet.

Derfor hadde eg håpt at ein kunne ta innover seg denne nye kunnskapen og prøva å leggja av seg litt av den ideologien som har styrt denne debatten dei siste ti åra. Eg meiner at Arbeidarpartiet langt på veg har gjort det. Statleg eigarskap er ikkje lenger eit mål i seg sjølv, og det er heller ikkje slik at Arbeidarpartiet vil bruka statleg eigarskap til å styra, slik som ein gjorde på 1950-, 1960- og til dels 1970-talet. Me ønskjer å styra gjennom lover og reglar og ha dei same reglane også for private selskap.

Det er altså slik at me har heilt andre utfordringar. Ein del av utfordringane består i å ta vare på og vidareutvikla bedrifter med norske eigarar. Slik me ser det, er den einaste garantien for at det kan skje, at staten har ein stor del av desse selskapa.

Det er sjølvstyk ikkje slik at me kan bevisa at det at staten har stort innslag i norsk næringsliv, har bidratt til at Noreg har utvikla seg betre enn andre. Men eg meiner iallfall at erfaringane våre beviser at statleg eigarskap i næringslivet svært godt kan kombinast med ei positiv utvikling og effektiv drift, i motsetning til det som mange har hevda.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Ivar Kristiansen (H): La meg få lov å starte med å gi ros til saksordføreren for hans arbeid med denne store, tunge og viktige saken. Han har – som vanlig – forberedt saken godt, selv om jeg må understreke at denne gangen vil det nok etter hvert fremkomme at jeg ikke slutter meg

like mye til hans anbefalinger som det som har vært vanlig.

Stortingsbehandlingen av eierskapsmeldingen har skapt flere overraskelser. Når vi imidlertid i natt voterer, er jeg glad for at Regjeringens forslag i all hovedsak får flertall, dog noe skiftende flertall.

Stortingsmeldingen har jo sin bakgrunn fra Sem-erklæringen, hvor målsettingen er at staten rydder opp i sitt eierskap i næringslivet og samtidig definerer hva man vil med eierskapet i hvert enkelt tilfelle. Stortingsmeldingen er et grundig politisk håndverk, som tar opp flere prinsipielle spørsmål som i stor grad krever avklaringer.

Imidlertid er den politiske stabilitet og fasthet i standpunkter og programerklæringer her i huset ikke hva det en gang var. Derfor har saken skapt store rom for overraskelser. I noen tilfeller under prosessen har jeg stilt meg selv spørsmålet om det er en like sterk motivasjon hos enkeltpartier til å skulle påføre Regjeringen riper i lakken som å stå ved tidligere inntatte standpunkter og holdninger.

I forbindelse med statsbudsjettet for 2001 stod Høyre og Fremskrittspartiet sammen om følgende merknad:

«Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre peker på at det ikke er en naturlig oppgave for staten å drive næringsvirksomhet. Utgangspunktet for en velfungerende økonomi er at private bedrifter opererer i et marked der reguleringene begrenses til konkurranse-, sikkerhets- og miljøkrav. Det beste virkemiddelet for å fremme nasjonalt eierskap, sysselsetting og vekst i næringslivet, er konkurransedyktige rammebetingelser og et lavt skatte- og avgiftsnivå. Disse medlemmer understreker at staten derfor bør konsentrere seg om å skape konkurransedyktige rammebetingelser og utforme et oversiktlig regelverk. Privat, kompetent eierskap kan bidra til å styrke statsbedriftenes markedskontakt, gi dem tilgang til et bredere teknologisk og kommersielt miljø og en større internasjonal kontaktflate. Disse medlemmer mener på denne bakgrunn staten bør avvikle sitt næringsengasjement i selskaper der spesielle hensyn ikke tilsier noe annet.»

På denne bakgrunn ble det da fremsatt følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram en nedtrappingsplan for statens eierinteresser i norsk næringsliv. Forslaget bør inneholde en nedtrappingsplan for alle bedrifter der staten har eierinteresser, eventuelt en vurdering av hvilke spesielle hensyn som skulle tilsi fortsatt statlig eierskap.»

Det er nettopp det Regjeringen har levert, i tråd med den merknaden som jeg refererte til. Det er derfor trist å se at Fremskrittspartiet så til de grader har skiftet politisk side og ståsted. Når Fremskrittspartiet, som har saksordføreren i forbindelse med denne meldingen de selv har etterspurt, nå ønsker det motsatte av det de gjorde for et drøyt år siden, kan man virkelig snakke om keiserens nye klær.

Eierskapsmeldingen tar nettopp til orde for det Høyre og Fremskrittspartiet for et drøyt år siden etterspurte: å skille tydelig mellom statens ulike roller som henholds-

vis sektorpolitisk myndighet, tilsynsmyndighet og eier. I dagens globaliserte verden bør og må staten i rollen som både eier og reguleringsmyndighet først og fremst konsentrere seg om å opptre forutsigbart og profesjonelt, og ikke minst være i stand til å kunne skille mellom sine ulike roller.

Så må jeg få tilføye at det er med stor lettelse jeg kan slå fast at forslaget om å utrede behovet for og organiseringen av et statlig strukturfond av betydelig størrelse vil falle. Krefter fra Norsk Investorforum snakker ikke akkurat om småpenger når de omtaler de beløp de anser som nødvendig fra statens side som bidrag til å øke egen og eventuelt andres kapitalstyrke. Jeg er glad for at regjeringspartiene fikk SV med på en avtale som bidrar til å fase ut strukturfondet, og som samtidig bidrar til å øke kapitalstyrken for bedriftsutvikling i Distrikts-Norge. Jeg kjenner igjen argumentene fra forslagsstillerne som ønsker å fyre av startskuddet for strukturfondet. Det er interessant å registrere at mens politikere flest, dog med mange unntak, har vært nøkterne med å dele ut oljepenger til i hvert fall privatpersoner, får strukturfondtanken høylytt applaus av noen av landets rikeste milliardærer. Statlige fond i milliardklassen ville betydd at vanlige arbeidsfolk hadde subsidiert de rikeste i Norge med risikovillig kapital. Forslaget fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet bryter rett og slett med tankegangen om at vi må legge rammebetingelsene til rette for at alle på like vilkår kan få avkastning på sine investeringer, ikke ved at de som er best økonomisk rustet, også skal få de beste vilkår fra statens side.

Et annet skremmebilde som presenteres i debatten rundt eierskapsmeldingen, er påstanden om at «Norge kjøpes opp av utlendinger». Ifølge FN-publikasjonen World Investment Report var utenlandske direkte investeringer i Norge i år 2000 på 53 milliarder kr, mens norske direkte investeringer i utlandet var på 73 milliarder kr. I den offentlige debatten er bekymringen at utenlandske eiere er blitt for mange og for store, ikke at det oftest er positivt for landet med innslag av utenlandsk eierkapitel.

Det er videre grunn til å bli forundret over Arbeiderpartiets snuoperasjoner i sine holdninger til enkeltbedrifter med statlig eierskap. Der man tidligere var for å gi Regjeringen fullmakter, trekkes disse nå tilbake. Ja, Arbeiderpartiet opptreer nå også med en såkalt buffer på 10 pst. ekstra statlig eierskap, som skal legges på toppen av 34 pst.-grensen. Hvem man ikke stoler på i denne garderingsprosessen, hadde jeg håpet at vi kunne få svar på i kveld. Jeg hadde nok forventet at Arbeiderpartiet, som har påtatt seg ambisjonen om å bli ny og moderne, hadde gitt oss noen signaler om hvordan vi kan styrke det private eierskapet i Norge, hvordan vi skal kunne legge til rette for å stimulere private eierskapsmiljøer. Men den som leter i innstillingen, leter dessverre forgjeves.

Jeg vil avslutningsvis ta opp forslagene fra Høyre, SV og Kristelig Folkeparti, nr. 1 og 2.

Når det gjelder komiteens innstilling til vedtak under V, er det å oppfatte som Regjeringens oppfølging av det som måtte bli resultatet av utvalgsarbeidet som er fore-

slått i forslag nr. 11. I en slik sammenheng vil jeg anbefale regjeringspartiene å stemme for disse forslagene.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Ivar Kristiansen har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Øystein Hedstrøm (FrP): Regjeringspartiene er enig med SV om å utrede en ordning med regionale fond som skal bidra til å gi økt kapitalstyrke til distriktene i Norge. Det står ingenting i innstillingen om hvorvidt det skal være ett eller flere regionale fond. Det står ingenting om innretningen av dette eller disse fondene. Skal det være en variant av SND Invest, som Stortinget har vedtatt å privatisere, eller skal det være en utvidelse av de såkalte regionale såkornfondene? I Aftenposten i går kunne vi lese påstander om at det var inngått en skriftlig avtale og løfter om 1 milliard kr til dette fondet. Så det kunne være greit å be representanten Kristiansen orientere nærmere om hva Regjeringen har tenkt seg. Jeg regner også med at departementet, næringsministeren og Regjeringen er orientert om dette når det dreier seg om så store beløp. Og er det snakk om at det skal komme bevilgninger alt i statsbudsjettet for 2003 når det gjelder disse regionale fondene?

Når det gjelder dette med et strukturfond, forstår jeg ikke at man har problemer med å kunne utrede det. Vi fikk et brev fra Jan Reinås. Han er ikke medlem av Norsk Investorforum, men av NHO, som jo står nær Høyre, og de er veldig opptatt av å koble norske naturressurser mot modne bedrifter for å bidra til å få Norge ut av råvareklemma. Jeg synes det er et veldig godt forslag han har kommet med, og som burde ha fortjent å bli utredet videre. Og jeg kan egentlig ikke forstå at regjeringspartiene hadde noe imot dette, men i stedet prioriterer, hvis det er riktig, 1 milliard kr til å utrede et regionalt fond til distriktene.

Ivar Kristiansen (H): Jeg legger merke til med betydelig interesse at man nå i kveld forsøker å tone ned ambisjonene rundt dette såkalte statlige strukturfondet av betydelig økonomisk størrelse. Jeg er ikke så sikker på at det er helt representativt for det man egentlig ønsker, og jeg føler meg ganske trygg på at forslagsstillerne, som har som ambisjon å få dette fondet etablert – sannsynligvis i størrelsesordenen 50–100 milliarder kr – mener alvor med dette. Jeg finner ingen andre signaler så langt i debatten og i de høringer vi har hatt, bl.a. med Norsk Investorforum, som har tydet på at man ikke mener alvor med dette. Og med de konsekvenser vi ser at dette får, hvor man reduserer muligheten for avkastning fra Petroleumsfondet, og sender dette ut på en ny, usikker og atskillig mer risikofylt seilas, så skulle det bare mangle at vi ikke stemmer imot dette. Da er avtalen med SV for småpenger å regne, til gunst for Distrikts-Norge og bedriftsutviklingen i Distrikts-Norge, i forhold til dette eks-

perimentet som man nå ønsker å få utredet, og sannsynligvis ønsker å få satt i gang.

Det er helt korrekt at regjeringspartiene har inngått en skriftlig avtale med SV. Beløpet på 1 milliard som er antydnet fra Hedstrøm, er en del av avtalen. Det er også en del av avtalen at Regjeringen har en frist på seg til 1. februar 2003 for å få utredet spørsmålet om hvordan bedriftsutviklingsfondet skal organiseres. Men dette er meget alvorlig ment fra avtalepartnernes side.

Inge Ryan (SV): De siste årene har Stortinget bevilget store beløp til Statkraft slik at de har hatt mulighet til å foreta diverse oppkjøp. Vi har sett at Statkraft har vært meget offensivt på banen i en rekke deler av landet der man ønsker å kjøpe opp fylkeskommunale, kommunale og private e-verk. I meldingen ser vi at regjeringspartiene signaliserer klart at man ønsker å omdanne Statkraft til AS på sikt, og man ønsker også, som det står, å inngå «strategiske allianser». Jeg tror mange av de kommunene og fylkeskommunene som har solgt deler av eller hele e-verk, trodde at når man solgte til Statkraft, så var man sikker på at dette ble i offentlig eie også i framtida. Man følte seg trygg på at å selge til Statkraft var å selge til staten, og dermed ville man sikre seg at dette ble det norske folks eiendom, om ikke kommunalt, så i hvert fall statlig.

Mitt spørsmål til Kristiansen blir derfor følgende: Er ikke Høyre redd for at hvis man lager aksjeselskap av Statkraft og begynner å inngå strategiske allianser, så vil det norske eierskapet vannes ut etter hvert, og at man etter hvert kan oppleve at det blir utlendinger som overtar norske vannkrafteiendommer? Og syns ikke Høyre det er problematisk overfor de kommunene som i god tro har solgt til Statkraft, at man kan oppleve at det blir utenlandske eiere som faktisk skal styre over naturressursene deres i framtida?

Ivar Kristiansen (H): I forhold til EUs konkurransemyndigheter er det nok nødvendig at denne saken blir utredet på en tilstrekkelig måte, slik at vi får svar på de spørsmål som ikke minst ESA stiller, som bl.a. angår hjemfallsinstituttet. Videre tror jeg at det er noen i denne sal som har et noe nostalgisk forhold til Statkraft. Og det har man full rett til å ha. Det skulle sannelig bare mangle at man ikke har det også. Men jeg tror at den tid er forbi, som jeg antydte at noen går rundt og tror, at Statkraft har som forretningsidé å skulle opptre som en slags leverandør av billig kraft, særlig til industriknutepunkt i Norges land. Den tid er dessverre forbi. Det er heller ikke lenger i nærheten av å være Statkrafts forretningsidé. De har langt andre ambisjoner, bl.a. det å være en storaktør på det nordeuropeiske marked. Derfor tror jeg at om vi går veien om å la Statkraft kunne bli et eventuelt allment aksjeselskap, så vil det gi selskapet større fleksibilitet. Det vil gi dem større kapitaltilgang på det frie marked, og det kunne også åpne for en mulighet til å være en solid aktør i en eventuell nordisk løsning. Men disse spørsmål tror jeg vi og representanten Ryan får atskillige anledninger til å kunne komme tilbake til. Jeg har ikke hørt at noen i Høyre eller i regjeringspartiene har lagt noen føringer for

at vi skal selge oss ned til under en kontrollerende post i Statkraft.

Marit Arnstad (Sp): Representanten Kristiansen brukte ikke så mye av taletiden sin på å snakke om Høyres egen politikk, men dvelte i grunnen mer ved andre partis politikk. Han nevnte bl.a. behovet for forutsigbarhet og profesjonalitet når det gjelder statlig eierskap. Man kan selvfølgelig stille seg spørsmål om hvor profesjonelt og forutsigbart det er å ta 84 pst. utbytte av Statkraft i et revidert nasjonalbudsjett, når man allerede har fastsatt en utbytteprofil som skal være 50 pst. av årsresultatet pr. år. Det er ikke sikkert at bedriften oppfatter det som så veldig profesjonelt, men la nå det ligge.

Han påpekte også mangelen på fasthet og konsekvens i forhold til tidligere standpunkt hos enkelte partier. La meg få lov til å dvele litt ved det, for Senterpartiet står bak et forslag i denne innstillingen som omhandler skattebetingelsene for private, aktive eiere. Vi er opptatt av at de private, aktive eierne bør få bedre betingelser, også i forhold til de institusjonelle investorene. Mange av dem er jo i dag i en situasjon der de plages av akkurat den samme konkurranseulempen som annen fastlandsindustri føler på, både akutte problemer i forhold til eksport og problemer i forhold til den sterke kronekursen.

I en slik sammenheng kunne det jo som et første skritt, være naturlig å fjerne formuesskatten på næringsaktiva. Det er et forslag Høyre tidligere har stemt for, men som de merkelig nok ikke har sluttet seg til i denne innstillingen. Vi vet i dag at det ikke er flertall i Stortinget for å fjerne hele formuesskatten, som Høyre vil, men det har altså tidligere i denne sal vært et flertall for å fjerne den delen av formuesskatten som omhandler næringsaktiva. Spørsmålet er – hvis man forlanger litt fasthet og konsekvens hos andre – om det er fasthet og konsekvens nok hos Høyre til å bli med på et forslag som de tidligere har stemt for, om å fjerne formuesskatten for næringsaktiva?

Ivar Kristiansen (H): Jeg tror ingen i dette landet skal behøve å miste nattesøvnen på grunn av bekymring for at ikke det står svært høyt på Høyres ambisjonsliste å få fjernet formuesskatten i Norge. Men det ville jo se noe merkelig ut hvis Regjeringen nå skulle få inn en tilfeldig meny av forslag fra Senterpartiet som går i nokså mange forskjellige retninger, samtidig med at de har nedsatt Skauge-utvalget, som nettopp sitter og utreder disse spørsmålene, med en klar marsjordre fra Regjeringen og en ambisjon som helt klart går i retning av ikke bare det som er representanten Arnstads ønske, men også å se dette i en noe større sammenheng. Når jeg sier «i en noe større sammenheng», er jeg ikke helt sikker på at våre veier og Senterpartiets veier går helt parallelt, iallfall ikke hvis vi skal passere noen landegrensener.

Så vet jeg ikke om det er noen grunn til å være overrasket over at Senterpartiet velger Statkraft som det selskapet man presterer størst medlidenhet med i denne eierskapsdebatten. Jeg tror det finnes mange andre som kunne ha fortjent å få atskillig større oppmerksomhet.

Det finnes neppe ett selskap i dette landet som har fått større statlig oppmerksomhet i løpet av de siste år enn nettopp Statkraft. Man har nærmest stått i kø for å tilby selskapet milliardbeløp i fornyet egenkapital, og de har sannelig fått omtrent alt de har bedt om. Jeg er ikke sikker på om det vil være situasjonen i det videre løp, men jeg klarer ikke å nære den samme bekymring for Statkrafts økonomiske bæreevne for å møte fremtiden, som representanten Arnstad gjør. Det er andre selskaper som fortjener større omtanke.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Inge Ryan (SV): SV ønsker at staten skal være en stor og tung eier i det norske samfunnet. Vi ønsker at staten skal ha betydelig eierskap når det gjelder norske naturressurser. Vi vet – sjøl om man kan bli beskyldt for å være nostalgisk når man sier det – at historisk har vi bygd dette landet ved at vi har hatt kontroll over de store naturressursene, høstet av de store naturressursene og bygd landet på den måten. Det bør vi også kunne gjøre framover og legge til rette for at framtidige generasjoner kan få lov til å høste av disse ressursene.

Likeså er vi opptatt av at vi skal være tunge eiere innenfor en del av lokomotivene. Vi har noen få tunge lokomotiver i Norge, som på en måte er avgjørende for at vi skal ha et oppegående næringsliv. Også her mener vi at staten skal ha en vesentlig rolle.

Det tredje jeg vil dra fram, gjelder infrastrukturbiten, at staten har kontroll med viktige områder innen infrastruktur som tele og strøm, slik at vi sørger for at vi får et likeverdig tilbud over hele landet og kan ha begge hendene på rattet på så viktige områder.

Så vil noen spørre: Hvorfor er det så nødvendig at staten skal holde på med dette? For det første skal staten tjene penger på det. SV mener at det er ingenting som tilsier at ikke staten skal kunne tjene gode penger på å være eier av disse viktige bedriftene. For det andre skal man ivareta det norske folks ressurser. Man skal ivareta det norske folks ressurser der man har en dualistisk tenking. Man har en dualistisk tenking på en del områder der man skal tjene penger, men enkelte ganger må man også ta samfunnsøkonomiske hensyn når man tar ulike beslutninger. Vi kan ikke bygge et samfunn der vi kun tenker bedriftsøkonomi. Da får vi et samfunn som i hvert fall SV ikke ønsker seg. Det betyr ikke at vi sier at vi ikke skal ha bedrifter som tjener penger, for det må stå i fokus hos enhver bedrift. Tjen mest mulig penger, men ikke for enhver pris! Og noen ganger er det andre hensyn som må ivaretas i tillegg til det bedriftsøkonomiske. For det tredje er det viktig at vi eier disse viktige bedriftene, for at vi kan føre dem videre til kommende generasjoner. Også våre etterkommere fortjener å få lov til å ta hånd om oljen i Nordsjøen, oppdrettsanleggene, kraftverkene osv., og ikke bare måtte kikke på etter at vi har overlatt dem til andre enn den norske stat.

Vi ser i meldinga at Regjeringa legger opp til et betydelig nedsalg som det ikke er flertall for. Hva er problemet med nedsalg, vil noen si. Jo, problemet med nedsalg

er at det er starten på noe som vi egentlig ikke ser enden på. Eller kanskje ser vi enden på det. En god sjakkspiller ser alltid tre-fire trekk fram. Og det er mulig at næringsministeren er en glimrende sjakkspiller, der han ser tre-fire trekk fram, der han starter med å gjøre om fra foretak til AS, så i neste runde blir det delprivatisering, så i tredje trekket blir det enda mer delprivatisering, og så i det fjerde trekket er det sjakk matt, over og ut, bort med det. Det er problemet når man starter denne karusellen med nedsalg. Derfor er vi i SV meget kritisk til ethvert nedsalg, fordi det er starten på noe som vi frykter kan bli dramatisk for det norske samfunnet.

Dersom vi hadde hatt hungersnød i landet, vi hadde manglet ved, og vi hadde manglet klær, og ungene manglet mat, skulle SV ha tatt en dialog med Regjeringa for å selge ut en del av den statlige eiendommen, så vi kunne ha skaffet folket mat og klær. Men så vidt jeg vet, er det ingen nød i Norge i dag – fra Finnmark i Nord og til Agder i Sør – der det er en stor mangel på penger. Derfor trenger ikke vi disse pengene. Det er faktisk et problem for oss hva vi skal gjøre med disse pengene når vi får dem inn. Og da er det for SV ubegripelig at vi i en slik situasjon, der vi har for mye penger i samfunnet, skal skaffe oss enda mer penger, samtidig som vi kvitter oss med viktige bedrifter og viktige naturressurser, der vi faktisk kan beholde hele kilden og høste hvert eneste år. Vi rokker ikke ved kilden i det hele tatt, vi høster hvert år. Det må være en mye bedre måte å forvalte disse bedriftene på.

Utøvelse av eierskap er et annet tema i meldinga. Under høringene i komiteen hadde vi bl.a. Kongsberg Gruppen inne. De sa til oss i komiteen at staten hadde vært en glimrende eier når de skulle gå fra å være en våpenprodusent til å satse på maritim teknologi. Tidligere statsråd for Høyre, nå styreleder i Kommunalbanken, var ikke i tvil om at staten var den beste eieren. Det er altså mange eksempler som viser at staten faktisk er en glimrende eier. Men på noen områder er staten for dårlig eier, og der har næringsministeren et særskilt ansvar for å sørge for at man skjerper seg og gjør en bedre jobb. Og et av de områdene der vi er for dårlig eier, er i forholdet til Statkraft, når vi gir dem så uforutsigbare rammebetingelser at vi hopper fram og tilbake med hensyn til utbyttepolitikken.

Det legges opp til fondering. Jeg skal ikke gå inn på alle de områdene der det legges opp til fondering, men la meg dvele ved det fondet som SV er aller mest glad for å ha fått på plass under denne behandlingen. Det er fondet som skal gå til næringsfattige områder i distriktene. Vi leverte inn forslaget om det i Stortinget den 9. januar. Det var ikke mye gehør for det da, men vi ser at forslaget har modnet fort. I dag har vi flertall for å etablere et næringsutviklingsfond for de mest næringsfattige områdene i Norge, der befolkninga er i ferd med å gi opp, der man faktisk er nødt til å flytte fra fordi det mangler arbeidsplasser. For oss i SV er det en stor dag når vi har fått dette næringsutviklingsfondet på plass, og jeg vil sitere en av direktørene i SND, som sier at dette er en av de viktigste beslutningene som blir gjort i forhold til norsk distriktpolitikk, der man på en måte snur en pessimisme til

en optimisme i de mest sårbare områdene i Norge, der vi nå skal ta et krafttak for å få arbeidsplasser og aktivitet opp. Derfor er vi glade for at vi har fått til en avtale med regjeringspartiene der vi allerede nå har avsatt 1 milliard kr, slik at vi kommer oss i gang med dette viktige arbeidet.

SV er glad for at det blir et betydelig mindre nedslag av statlige bedrifter enn det det var lagt opp til. I meldinga het det «et mindre og bedre statlig eierskap». Etter denne behandlinga vil det nok hete et bitte lite mindre og mye bedre statlig eierskap.

Til slutt vil jeg ta opp de forslagene som SV har fremmet.

Presidenten: Representanten Ryan har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Michael Momyr (H): I likhet med SV ønsker Høyre også en sterk stat, men vi ønsker en begrenset stat, og vi ønsker å begrense statens eierskap. I sin mest salvesfylte del av innlegget var representanten Ryan innom hva vi skulle ha gjort hvis vi hadde hatt hungersnød. Det bringer tankene mine inn på litteraturen og «Og bakom synger skogene», der Dag Bjørndal kom på den tanke at han burde gjøre dem som var husmenn, til selveiere. Det gjorde han ut fra et resonnement om at de burde være eiere i middel og tanke, som han sa. Det understreker nettopp det som er Høyres syn, at det er viktig at den som eier, også har et forvalteransvar. Det er en prinsipiell overbevisning som jeg har, at privat eierskap også fører med seg et forvalteransvar som er viktig.

Representanten Ryan og jeg er enige om at et distriktsfond på 1 milliard kr er fornuftig. Det er midler som kan brukes på en klok måte. Slik representanten Ryan uttrykker det, vil det være med på å kunne gi grunnlag for vekst og utvikling i distriktene. Men det jeg har lyst til å utfordre representanten Ryan på, er om han er like villig til å være med når Høyre fremmer forslag som går på å bedre rammevilkårene, og som går på å ha en stram finanspolitikk som gjør at konkurranseutsatte næringer i distriktene faktisk klarer å konkurrere i et tøft marked. Ønsker representanten Ryan også å være med på å legge like mye vekt på den delen, som på det som har med fondet å gjøre?

Inge Ryan (SV): Representanten Momyr spør om SV er villig til å bidra til at næringslivet kan få gode rammevilkår. På det spørsmålet er svaret et ubetinget ja. Det er klart at næringslivet skal ha gode rammevilkår. Så er spørsmålet: Hvilke typer rammevilkår er de beste for næringslivet? Der er nok oppfatningene noe forskjellige i Høyre og SV, etter det jeg har erfart fra tidligere behandlinger. Men jeg vil understreke at det er ikke bare rammevilkår direkte rettet mot bedriftene som er viktige for å få bedrifter i Distrikts-Norge til å overleve. Det er en rekke andre faktorer – som infrastruktur, kommuneøkonomi, det å opprettholde butikken osv. – som også er avgjørende for at bedrifter skal kunne bestå, for det er en

sammenheng mellom alt sammen. Men vi er villige til å diskutere ordninger med alle partier i Stortinget for at norsk næringsliv skal ha mulighet til å konkurrere og ha mulighet til å opprettholde arbeidsplasser både i byer og på landsbygda.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg forstår representanten Ryan godt da han forhandlet med regjeringspartiene om et regionalt fond og fikk løfter om 1 milliard kr, siden han har jobbet for et slikt regionalt fond. Jeg har litt større problemer med regjeringspartiene, som har vært ideologiske i forhold til dette med eierskap. Dette er jo et selektivt virkemiddel som skal brukes i næringssvake distrikter. Det sier Regjeringen ja til og putter inn 1 milliard kr. Jeg regner med at det har vært godkjent av statsministeren selv, på bakgrunn av beløpets størrelse. Jeg husker også da vi forhandlet med Regjeringen i fjor om statsbudsjettet, og det ble brudd mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet. Bruddet kom da vi hadde inne – jeg tror det var – 675 millioner kr i et statsbudsjett. Så dette kan settes inn i litt større dimensjoner.

I går behandlet vi jordbruksoppkjøret. Da var Regjeringen villig til å legge inn 12 milliarder kr. Disse 12 milliarder kr betales av konkurranseutsatt næringsvirksomhet også i distriktene, som sliter med store avstandsulemper – langt fra markedene, små hjemmemarkeder osv. Man tar fra disse bedriftene i form av skyhøye skatter og avgifter, og så skal man dele ut litt tilbake. Jeg kjenner ikke igjen Høyre i denne politikken. Jeg synes det er leit at man ikke kunne utrede et strukturfond, for det kunne jo være en fonderingsløsning som var generell, som gjelder for en viss type bedrifter, eksportrettede osv., og naturressurser knyttet til disse over hele landet. Jeg synes det er leit at også SV sa nei til Argentum, for det er nettopp venture-investeringer Norge mangler i stor utstrekning for å videreutvikle knoppskyting i norsk næringsliv.

Mitt spørsmål til representanten Ryan blir: Hvordan har han tenkt seg innretningen på dette fondet? Hva vil han prioritere i forhandlingene?

J o r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Inge Ryan (SV): Da jeg kom på Stortinget for ni måneder siden, hadde jeg et mål i tillegg til at jeg skulle styre landet sammen med resten av de 165 representantene. Det var å få tatt et løft for norsk distriktpolitikk, slik SV har lovet sine velgere. Når vi da får mulighet til å få tatt et løft for norsk distriktpolitikk, er det det som er det viktige. De partiene som er villige til å danne et flertall sammen med oss slik at vi kan få tatt det løftet, ønsker vi å ha et konstruktivt og godt samarbeid med. I denne saken har regjeringspartiene og SV flertall. Når tilbudet går ut på at vi kan bruke 1 milliard kr på satsing mot de mest næringssvake områdene, synes vi det er et forslag som vi er meget glade for at vi får gjennomført.

Representanten Hedstrøm spør om hvordan de detaljerte innretningene blir på dette. Til det må jeg svare at vi

(Ryan)

nå i løpet av sommeren skal jobbe med denne saken sammen med regjeringspartiene. Det har vært såpass kort tid, og ting har gått såpass fort, at vi har ikke alle detaljer på plass. Men SV har sammen med regjeringspartiene blitt invitert til å utforme en større detaljeringsgrad på forslaget, slik at vi treffer de målgruppene som vi ønsker å treffe.

Svein Atle Roseth (KrF): Eg vil gje representanten Ryan ros for historieskildringa og kan for så vidt stille meg bak den. Frå Kristeleg Folkeparti sin ståstad er vi nok kanskje noko meir optimistiske med omsyn til framtida – aksjeselskap i Statkraft eller ikkje. Vi trur vi kan leve godt med den utgreiinga.

Når det så gjeld det SV har gjort i denne samanhangen, vil eg tillate meg så seint på kveld og langt ut i sesjonen å rose dei for praktisk god tilnærming i arbeidet på dette feltet.

Så har eg for så vidt ei utfordring til SV om å vere litt rause tilbake når det gjeld forslag nr. 8, som går ut på å sende denne meldinga tilbake til Regjeringa. For eit parti som har oppnådd så vidt mykje i denne saka, burde det vere ei dårleg øving, og eg vil difor be SV om å vurdere å fråfalle det forslaget.

Inge Ryan (SV): Når SV ønsker å sende denne meldinga tilbake, er det fordi vi er grunnleggende uenig i det kraftige nedsalget som Regjeringa legger opp til. Vi er helt uenige med Regjeringa i den grunnleggende politikken der staten skal kvitte seg med betydelig eierskap i Norge. Det er årsaken til at SV ønsker å sende meldinga tilbake. Derfor kan jeg dessverre ikke imøtekomme den oppfordringen.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Olaf Gjedrem (KrF): Fyrst vil eg gje ros til saksordførar for godt arbeid. Eg vil òg gje honnør til komiteen som valde å gje si tilslutning til at meldinga vart handsama i vårsesjonen, noko eg trur har mykje å seia for mange bedrifter. Og endeleg vil eg gje honnør til departementet som har levert ein grundig analyse av framtida på staten sin eigarskap i Noreg under tittelen «Et mindre og bedre statlig eierskap».

Stortingsmeldinga og innstillinga om dette temaet syner at skilnaden mellom partia ikkje er så stor i saka som me handsamar i dag, i alle fall ikkje når det gjeld spørsmålet om korleis staten skal eiga, og om statlege eigardelar i dei fleste av selskapa som me har drøfta.

Det er for det fyrste fleirtal i Stortinget for Regjeringa si tilråding når det gjeld korleis staten skal opptre som ein profesjonell og god eigar. Eg vil her visa til dei ti boda for god eigarskap som er gjennomgått i meldinga, og som berre SV har signalisert at dei er ueinig i, på eitt punkt.

Vidare er heile komiteen med på å streka under at det er viktig å skilja organisatorisk mellom dei statlege forvaltningsoppgåvene og dei oppgåvene som staten har

som eigar av enkeltsselskap. Det er viktig at me er einige om dette, ettersom staten i lang tid framover kjem til å vera ein viktig eigar av selskap. I Kristeleg Folkeparti trur me òg at auka fokusering på lønsam drift i statseigde selskap er ein fordel for å tryggja arbeidsplassane i selskapa – for ikkje å seia ein føresetnad. Arbeidsplassane som kastar av seg, vil alltid vera dei tryggaste.

Når det gjeld kva for grunngeving staten skal ha for å eiga selskap, er òg komiteen relativt samla. Me er einige om at selskap som tek i vare reint sektorpolitiske omsyn, som Vinmonopolet, gjerne framleis kan liggja under eit fagdepartement, og det er brei semje om å ha politisk kontroll med korleis viktige naturressursar vert nytta.

Me er òg einige om målet om norsk forankring i viktige sektorar som havbruk, petroleum, kraftsektoren og finansnæringa. Frå regjeringspartia si side legg me opp til å ta omsyn til styrken i dei private eigarmiljøa når reduksjon av statlege eigardelar blir vurdert. Me vil stimulera utviklinga av private eigarmiljø, og på dette punktet går det eit skilje mellom regjeringspartia og opposisjonen. Me går ikkje med på argumentet om at den einaste måten å sikra at ei verksemd vert verande norsk på, er at ho vert verande statleg for all framtid.

Me har i Kristeleg Folkeparti og merka oss at det med berre tre unntak er fleirtal i Stortinget for dei vurderingane som Regjeringa har gjort i tilknytning til den statlege eigardelen i dei opp mot 40 enkeltsselskapa som er omtala i meldinga.

Arbeidarpartiet sitt forslag om å avgrensa fullmakta for Telenor til å kunna gå heilt ned til 34 pst. eigardel berre i tilfelle som gjeld fusjonar og oppkjøp, er slik eg ser det, eit overflødig forslag. Det har aldri vore snakk om at vår regjering skulle selja Telenor-aksjar for milliardbeløp for kontantar. Det var industrielle løysingar for Telenor som var i fokus då regjeringa Stoltenberg, ved næringsminister Grete Knudsen, bad om ei generell fullmakt til å gå ned til 34 pst., og industrielle løysingar er framleis det som det skal vera aktuelt å bruka fullmakta til. Forslag 3 frå Arbeidarpartiet og Framstegspartiet om å avgrensa fullmakta er dermed ei heilt unødvendig markering. Men om punkt 1 i forslag 3 skulle få fleirtal ved voteringa i kveld, vil eg oppmoda representantane frå Kristeleg Folkeparti til å stemma for punkt 2 i forslaget, om å opna for å gå ned til 34 pst. ved fusjon eller oppkjøp.

Berre når det gjeld tre selskap, Kongsberg-gruppen, Nammo og Norsk Hydro, har fleirtalet i Stortinget nokre andre vurderingar av kva den statlege eigardelen skal vera. Men skilnadene er ikkje store når det gjeld prosentdel, og både regjeringspartia og opposisjonen er einige om at ettersom det ikkje ligg fullmakter for desse selskapa i dag, vil ein eventuell reduksjon i den statlege eigardelen måtta leggjast fram i ein stortingsproposisjon.

Slik eg les merknadene frå opposisjonen, vil ein uansett vurdera saka med friske auge om det kjem ein proposisjon med ei god industriell løysing for eit eller fleire av desse selskapa, også om dette inneber ei utvatning av den statlege eigardelen. Fleirtalet har dermed neppe noko mot at staten utgreier også slike moglege løysingar.

Også for Statkraft vert det drøfta ei moglegheit for å finna industrielle løysingar, over tid eventuelt gjennom samanslåing med andre aktørar i Norden. Ikkje noko i komitemerknadene er til hinder for at Regjeringa vurderer slike løysingar vidare, noko som sjølvstøtt eventuelt vil måtta leggjast fram for Stortinget i ein eigen proposisjon.

Når det gjeld Regjeringa sitt syn på statleg eigarskap i Statkraft, er det ingen tvil: Sal av aksjar for kontantar er uaktuelt. Selskapsforma er dermed ikkje det avgjerande nå. Men me er opne for å få til langsiktige strategiske og industrielle løysingar, der Statkraft inngår i ei større eining. Eg forståar at dei fleste partia kan vera med og diskutera dette, om me etter kvart står framfor ein konkret situasjon. Eg har tru på at me i så tilfelle vil få til ei brei løysing i Stortinget.

Som mange har fått med seg i avisene, har regjeringspartia og SV inngått ein avtale i samband med at saka blir behandla i Stortinget. Me er m.a. einige om at me ikkje skal gå inn på tanken om eit gigantisk strukturfond, eller ei utgreiing av dette, som var tenkt å bidra med billeg statleg kapital til utvalde bedrifter. I staden er me einige om følgjande:

- Regjeringa skal innan 1. februar neste år leggja fram forslag om eit regionalfond på om lag 1 milliard kr. Fondet skal fokusera på distriktsbasert næringsliv og næringssvake område. Det skal utgreiast om det skal etablerast som regionale fond knytt til kvar landsdel.
- Regjeringa skal fremma forslag til korleis SNDs verkemiddel for å betra kapitaltilgangen til norsk næringsliv skal styrkjast.
- Folketrygdfondet skal få høve til å investera aksjar som ikkje er børsnoterte.

Dette er tiltak som vil betra tilgangen på kapital for det private næringslivet i Noreg, og me ser med glede på at det blir fleirtal for dette. Dette vil også vera spesielt positive tiltak retta mot distrikta.

Private bedrifter, både små, mellomstore og store, er rygrada i den norske verdiskapinga. Desse bedriftene treng kapital, og dei har godt av eigarar som stiller krav til lønsam drift. Det er viktig for Noreg at me har kompetente eigarar som kan stå for dette. Her er me ved ein heilt vesentleg del av grunngevinga for å gjera noko med skatteinivået for bedriftene. Me har teke bort dobbeltskattlegginga på aksjeutbyte, og i Sem-erklæringa har regjeringspartia lova at formuesskatten gradvis skal trappast ned. Dette har ikkje som føremål å gje ein føremon til dei rike, men å gjera det meir attraktivt å driva næringsverksemd i Noreg, og for nordmenn å eiga i Noreg. Dette har betydning også for næringsvake distrikt. Dei undersøkingane eg kjenner til, viser at om lag 70 pst. av det som vert teke ut som aksjeutbyte, vert reinvestert i næringsverksemd, så denne endringa vil eg gjerne stå for.

På bakgrunn av det som er sagt, og det som har kome fram i debatten elles, vil eg rå representantane frå Kristeleg Folkeparti til å stemma for mindretalsforslaga nr. 1 og 2, frå Sosialistisk Venstreparti og regjeringspartia Høgre og Kristeleg Folkeparti, og for III i innstillinga. Alle desse forslaga har fleirtal her i salen.

Vidare vil eg rå Kristeleg Folkeparti sine representantar til å stemma mot II og IV.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Grethe Fossli (A): Representanten Ivar Kristiansen beskyldte Fremskrittspartiet for å ha skiftet klær. Det er det jammen andre i denne salen som har gjort også! Da jeg hørte Kristelig Folkepartis representant nå, fikk jeg en følelse av at de enten har arvet eller lånt klærne til Høyre.

Jeg har lyst til å minne representanten fra Kristelig Folkeparti om noen saker som for ikke lenge siden ble behandlet i Stortinget. I debatten om Kommunalbanken 1. juni 1999 sa Arbeiderpartiets Dag Terje Andersen følgende:

«Arbeiderpartiet står sammen med sentrumspartiene bak flertallets innstilling og har understreket det proposisjonen gir uttrykk for, nemlig at vi i tillegg til at KLP får anledning til å kjøpe 20 pst. av aksjene, ser det som et mål at kommunene overtar aksjene etter hvert som staten kan selge dem ut. Vi understreker ønske om at statlig og kommunal sektor sammen skal eie selskapet, bl.a. ved at vi presiserer at retten til å overta aksjer også skal gjelde etter eierskiftet.»

Når det gjelder Nammo AS, foreslo Høyre i Innst. S. nr. 154 for 1999-2000 følgende:

«Stortinget ber Regjeringen redusere statens eierskap i Nammo AS til 34 pst., etter overtagelsen av Raufoss ASAs aksjer.»

Det stemte Kristelig Folkeparti imot. Nå stemmer de for forslaget om nedsalg i begge selskaper – pluss mange andre.

Jeg undret meg da jeg hørte innlegget til Olaf Gjedrem, der han sa at det bare var tre selskaper vi var uenige om. Jeg kan nevne noen hvor det er uenighet mellom venstresiden og regjeringspartiene: SND Invest, Telenor, Stor-Oslo Lokaltrafikk, Raufoss, Kommunalbanken, Kongsberggruppen, Hydro, Nammo og Extra.

Olaf Gjedrem (KrF): Kristeleg Folkeparti har lange tradisjonar for å samarbeida med andre parti og koma fram til kompromissar i vesentlege saker. På den måten har me kanskje også fått eit nokså positivt rykte om at vi er konstruktive.

Eg meiner me har hatt den same tilnærminga til det sakskomplekset som er oppe her i kveld. Og for partiet sin del må eg seia at me meiner at me kan stå inne for dei forslaga som er fremma i denne stortingsmeldinga.

Det er rett, som representanten Fossli seier, at det er visse endringar i forhold til det me tidlegare har gått inn for. Det er forskjellige argument for det, men me har hatt ein seriøs gjennomgang av statlege selskap og ei relativt grundig analyse, og vurdering, av det enkelte selskapet og kvifor ein eventuelt skal satsa på ei statleg vidaremedverking. Ut frå denne prosessen har Kristeleg Folkeparti funne å kunna gå inn på dei konklusjonane som representanten Fossli nemnde. Samtidig er me nå i ein posisjon der Noreg er så rikt at me kan vera med og aktivt leggja

til rette for at privat eigarskap i større grad kan få prega norsk næringsliv og overta den plassen som staten har hatt. Eg trur faktisk at me nærmar oss ein situasjon der det er trygt å ta ein del nye steg og utfordra eige miljø og den norske befolkninga generelt, med all sin rikdom, til i fond og på annan måte å vera med og byggja industrien for framtida på ein betre måte og meir oppfyllande enn det staten kan i mange selskap.

Øystein Hedstrøm (FrP): Representanten Gjedrem nevnte avtalen som regjeringspartiene har gjort med Sosialistisk Venstreparti angående fondskonstruksjoner rettet mot næringsvake bedrifter og distrikter.

For meg virker dette litt spesielt. Man skal utrede innretningen av flere fond, men man legger inn pengene først. Og det blir jo litt etter innfallsmetoden, slik som jeg ser det, når man legger inn en hel milliard først, uten å vite hvordan denne konstruksjonen til syvende og sist blir.

Regjeringen, og nærings- og handelsministeren, har tidligere varslet en virkemiddelmelding der man har understreket at man skal se de totale virkemidlene på landsbasis i en helhet. Så løfter man med lynets hastighet ut en bit – og legger inn en milliard. Føler ikke representanten Gjedrem at dette er litt problematisk i forhold til hvor mye man skal legge inn til andre virkemidler, og i forhold til en helhetlig tenkning om hvilke virkemidler Norge skal ha for å få en god nytte-kost-effekt?

Olaf Gjedrem (KrF): Kristeleg Folkeparti er eit distriktsvenleg parti, så på vegner av partiet må eg seia at me er udelte tilfredse med denne avtalen, og me trur at han vil vera med på å gje ein ny giv i distriktssatsinga. Eg trur òg at representanten Hedstrøm er kjend med at det er ein del representantar for parti i denne salen som har brukt mykje av det siste halve året til å understreka at Kristeleg Folkeparti ikkje har levd opp til sin tidlegare tradisjon på dette feltet.

Me meiner det ikkje er ein rett måte å framstilla oss på, men me føler dette er eit godt bevis på det motsette, at Kristeleg Folkeparti har ei spesifikk interesse for å styrkja distrikta i deira viktige kamp for å bli styrkte og kunna overleva i framtida. Det er vesentleg for heile landet.

Ein annan grunn til at me med lett hjarte ser på dette forslaget som me nå har fått fleirtal for i merknader med SV, er at me til dels var tvilande til det strukturfondet som me såg konturane av, som eit stort mindretal nå ber om blir utgreidd. For å få utgreidd eit fond er det svært lett å be om påfylling av kapital. Når me ser at det har kome inn skriv til komiteen der ein nemner ein storleik på 50–100 milliardar kr, er det klart at me blir litt usikre. Me føler at det ikkje er rett å stilla så stor statleg billig kapital til disposisjon for eit privat investormiljø som vil kunna ha stor nytte av eit slikt fond. Me føler at dette er ei vesentleg meir målretta og nødvendig satsing for å styrkja eit utsett næringsliv i Noreg.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Marit Arnstad (Sp): Min taletid er så kort at jeg skal ikke trekke opp hele det bakteppet som enkelte andre talere har gjort når det gjelder både den globaliseringen som foregår i forhold til internasjonal økonomi, og de markedsendringene som norsk industri står overfor. Det er gjort tidligere i kveld, og det er sagt mye klokt omkring det.

La meg bare få lov til å konstatere at gjennom den innstillingen vi behandler i dag, har vi endelig fått debatten om statens eierskap ned på et fornuftig og realistisk plan. All honnør til saksordføreren for å ha bidratt til det!

Vi har fått debatten om statlig eierskap ned fra et plan der ideologiserte korttenkte postulerer om at staten skal eie minst mulig, fikk dominere, og over på det som er viktig, nemlig en realistisk gjennomgang av både de enkelte selskaper i statens eierportefølje, statens eierrolle og behovet for en nasjonal forankring i forhold til både eierskap, kunnskap, teknologi og utvikling.

Vi har i innstillingen også hatt et sterkt behov for å drøfte spørsmålet om oppbyggingen av privat kapital i Norge og aktive private eieres stilling og muligheter i tiden framover. Slik sett er innstillingen gjennomgående et nederlag for Høyres tenkning omkring statlig eierskap – og godt er det!

Statens eierportefølje er variert. Det er en eierportefølje som består av bedrifter innenfor svært ulike bransjer. Det varierer fra de viktige strategiske områdene basert ikke minst på viktige naturressurser, til virksomheter som har mer rene samfunnsmessige oppgaver, og monopolbedrifter, gjerne innenfor infrastruktur.

Det at statens eierportefølje er så variert som den er, tilsier at en drøfter en ulik eierforvaltning og en ulik eierstrategi i forhold til de ulike typer bedrifter. Det er vanskelig å velge en enkel rolle for staten å forholde seg til med så mange ulike bedrifter og virksomheter i den samlede portefølje. Derfor har også flertallet i komiteen under det kapitlet som handler om drøfting av eierrollen, konkludert med at å samle eierrollen i ett departement er uklokt, og at det er et behov for at Regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en bred gjennomgang, både for en bedre organisering og forvaltning av eierrollen. Det er en klar beskjed fra et flertall om at jobben i denne sammenheng ikke er gjort godt nok. Dette er det behov for å se nærmere på.

Når det gjelder statens eierrolle, har jeg lyst til å understreke at det klareste budskapet fra de høringene komiteen har hatt, har vært at staten i de aller fleste tilfeller har vært en langsiktig og stabil eier, som i mange tilfeller også har bidratt på en positiv måte til å få bedrifter gjennom nødvendige omstillinger og omdanninger.

De fleste har også framhevet behovet for at staten i årene framover utøver sitt eierskap profesjonelt og forutsigbart. Et par av dem har i den sammenhengen trukket fram utbyttepolitikken, hvilket jeg må si jeg har ganske stor forståelse for. Det gjør seg ikke å være en profesjonell statlig eier med en såpass tilfeldig og til dels grådig utbyttepolitikk som staten av og til utøver.

Bedriftene har også framhevet, nesten uavhengig av hvilken bransje, behovet for den nasjonale forankringen.

Det er en erkjennelse som går tvers gjennom de ulike virksomhetene. Behovet for en nasjonal forankring er der, ikke bare når det gjelder bedriften fysisk sett, men for hele det miljøet som bygges opp rundt mange av statens bedrifter, som jo opererer i noen av de viktigste industrielle miljøene Norge har skapt innenfor olje og gass, annen offshoreteknologi, IT og kraftsektoren for øvrig.

Komiteen har gjennomgått de ulike selskapene, og vi har våre merknader til de ulike selskapene. Min mangel på taletid gir meg ikke mulighet til å gå gjennom det, men det har vært en interessant mulighet for oss til å gå gjennom de ulike selskapenes egenart.

Jeg har også lyst til å si noen få ord om mangelen på privat kapital og kanalisering av privat kapital, framfor alt i det norske samfunnet. Komiteens flertall har valgt å se på ulike muligheter for å kunne styrke privat kapitaltilgang. Noen av oss har ikke i denne omgangen konkludert med at sånn eller sånn må det være, men vi har sagt at vi er positive til å få mer kunnskap og en bedre utredning av de mulighetene som finnes for privat kapitaltilgang, enten det gjelder såkornfond, strukturfond, Argentum, SND eller regionale fond.

Senterpartiet har også foreslått, som vi har gjort tidligere, å fjerne formuesskatten på næringsaktiva. Det synes vi er et viktig forslag, nettopp for å styrke de aktive private eierne. (Presidenten klubber.)

O d d b j ø r g A u s d a l S t a r r f e l t hadde her teke over presidentplassen

Presidenten: Presidenten lurer på om representanten skal ta opp forslag.

Marit Arnstad (Sp): Det er så mye igjen som jeg skulle ha sagt, men jeg vil til slutt ta opp forslag nr. 10, fra Senterpartiet.

Jeg vil også varsle at Senterpartiet kommer til å stemme for forslag nr. 1.

For øvrig vil jeg anbefale Senterpartiets medlemmer å stemme for innstillingen – alle romertall.

Presidenten: Representanten Arnstad har teke opp det forslaget ho refererte til.

May Britt Vihovde (V): Venstre sitt hovudmål er at Noreg skal vere eit attraktivt land å driva næringsverksemd i, og at norske bedrifter skal ha gode eigarar som tilfører økonomiske ressursar, nettverk, marknadstilgang og kompetanse. Venstre meiner dette er langt meir sentralt enn eigaren sin nasjonalitet.

Det er vidare viktig, særleg for små bedrifter, at skatte-reglar og andre vedtak legg til rette for at eigaren kan vera aktiv i eiga bedrift.

Den offentlege eigarskapen i norsk næringsliv er omfattande, organisert på ei rekkje ulike måtar og har svært ulike formål. Staten som stor og dominerande eigar er i seg sjølv eit demokratiproblem. I dei fleste tilfella framstår staten dessutan som ein passiv investor i store, vel-etablerte bedrifter. Samtidig er det eit stort udekt behov

for risikovillig kapital til dei nye bedriftene som skal veksa og gi verdiskaping i framtida.

Venstre ønskjer at staten skal rydda opp i sin eigarskap i næringslivet og definera kva ein vil med eigarskapen i kvart einskilt tilfelle. Målet med direkte offentleg eigarskap må vera å ta vare på økonomisk verksemd og oppgåver som marknaden elles ikke kan løysa, f.eks. særlege infrastrukturoppgåver eller å forvalta viktige fellesverdier. Det er ikkje eit mål at statlege verksemdar på reine marknadsvilkår, dels som monopol og dels i konkurranse med private, skal tilby tenester – og produkt – som private kan gjera like godt eller betre. I dei fleste tilfella vil truleg fellesskapet sine interesser kunna bli tekne vare på like godt eller betre ved å bruka lovverk, rammevilkår og kontrollmynde.

For mange statsselskap vil det vera positivt å få private inn på eigarsida og få moglegheit til å skaffa seg strategiske partnarar. Delprivatisering og børsnotering kan difor vera aktuelle verkemiddel.

Det eg har sagt så langt, er frå Venstre sitt program. Det er godt samsvar mellom dette og den stortingsmeldinga som blir handsama i dag. Merknadene frå våre regjeringspartnarar byggjer i all hovudsak på dei same prinsippa. Dei problema som er omtalte om staten sine ulike roller, er i ferd med å finna si løysing – om dei ikkje alt har gjort det.

Venstre har aldri hatt statsskrek, men er oppteke av maktbalanse og fornuftig forvaltning av ressursane. Grunngevinga for statleg eigarskap er ikkje den same som før. Samtidig er det ikkje snakk om store hastesal av statlege aksjar. Regjeringa ber ikkje om fullmakter i denne omgangen, men vil vurdere kvart einskilt selskap for seg, også når det gjeld tidspunkt for eventuelt sal.

Venstre er einig med ein samla komite som peikar på at staten framleis skal spela ei aktiv rolle i næringspolitikken, ikkje minst gjennom forskning og utvikling, og gjennom skattepolitikken.

Men eit hovudproblem i norsk næringsutvikling er behovet for ein sterkare privat og aktiv eigarskap. Difor må ein også føra ein politikk som gjer det lønsamt å investera i næringslivet. Skattepolitikken må stimulera folk flest til å investera i utvikling av arbeidsplassar, heller enn å investera i bank og eigedom. Difor er det så leitt når slike tiltak blir møtte med dogmatikk og symbolpolitikk frå sosialistane – frå Sosialistisk Venstreparti til Senterpartiet. Mantraet om skattelette til dei rikaste blir gjenteke og gjenteke, for i realiteten å undergrava viktige incitament for ein sterk, norsk, privat eigarskap.

Arbeidarpartiet hadde mange gode argument mot dobbeltskattlegging av aksjeutbytte då dei sat i regjering. Nå er dette ofra på symbolpolitikken sitt alter. Dei rike klarer alltid å sno seg, og det er ikkje slik at slike skattesymbol gir reelle inntekter til bruk for fellesskapet. Mykje av argumentasjonen rundt formuesskattlegginga følgjer det same mønsteret.

Venstre er svært glad for kompromisset mellom regjeringspartia og Sosialistisk Venstreparti når det gjeld fondsoppbygging. Den statskapitalistiske fondsoppbygginga som Arbeidarpartiet og Framstegpartiet på under-

leg vis har gått saman om, er eit feilspor. Her er det snakk om å subsidiere dei rikaste. Eigentleg gir ein heilt alminnelege kapitalistar eit sugerør ned i oljebrønnen som dei ikkje fortener. Norsk kapital, som vegrar seg mot å ta altfor stor risiko, vil altså ha staten med. Då er det kanskje ikkje så farleg om ein investerer feil.

Den private kapitalen flyt fritt verda rundt. Den blir investert der prosjekta er tiltrekkjande, og der ein kan tena pengar. Nyskaping er ikkje avhengig av staten sin kapital, og staten si oppgåve i denne fasen av kapitalisme må først og fremst vera å regulera, kontrollera og likebehandla kapitaleigarar – ikkje subsidiere og favorisera nokre få store investorar.

Då er det langt meir fornuftig å styrkja tiltak som kan gi kapital der det manglar kapital, og der det kanskje manglar vilje og innsikt til å våga å satsa, nemleg i næringssvake eller einsidig baserte distrikt.

Venstre kan slutta seg til alle merknader der Høgre og Kristeleg Folkeparti er med.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Olav Akselsen (A): Det er tydeleg at representanten May Britt Vihovde er ein heldig person. Ho sit nemleg inne med total kunnskap om korleis eit slikt fond som me har diskutert her i dag, ville verka, og alle dei negative sidene ved eit slikt fond. Om det faktisk var slik, ville det ikkje då ha vore ein fordel å få ei utgreiing når det gjeld dette spørsmålet og få det dokumentert, slik at me som ikkje har den totale kunnskapen på dette området, også kunne fått eit betre grunnlag for kva me skulle meina? Eg må innrømme at eg har veldig lita forståing for at regjeringspartia over bordet kunne «cashe ut» 1 milliard kr for å hindra at andre skulle få den kunnskapen som May Britt Vihovde openbert sit inne med.

May Britt Vihovde (V): Arbeidarpartiet og Framstegspartiet ønskjer altså å setja pengar i fond, der dei store investorane som treng kapital, òg kan få ha staten med som eigar. Det ønskjer ikkje Venstre, men vi ønskjer i staden å stimulera det private næringslivet til å vera med på å ta risikoen ved å investera. Men i næringssvake område i Distrikts-Noreg er det viktig at staten er med og sikrar kapitalen der kanskje dei private investorane ikkje vil vera med – eller ikkje tør vera med – og investera. Det er veldig mange gründerar rundt omkring – mange som sit med ein idé, og som ønskjer å vurdera ideane saman med nokon og vera med og investera.

Det er fleire som har vore inne på dette og stilt spørsmål til regjeringspartia og til Sosialistisk Venstreparti om korleis dette fondet skal innrettast. Eg reknar med at regjeringspartia og Sosialistisk Venstreparti skal vera med, gå gjennom og tilretteleggja for slikt fond. Men eg har tru på at dette vil vera eit fond som dei små gründerane ute i Distrikts-Noreg ønskjer å vera med og vidareutvikla i sine små lokalsamfunn, men at dei ikkje får dei store investorane med seg. Det er dei vi må tilretteleggja dette fondet for. Men korleis det i detalj skal utformast, er noko vi vil diskutera vidare.

Olav Akselsen (A): Eg har forståing for at representantar for eit lite parti som Venstre ikkje har kapasitet til å setja seg inn i alle spørsmål og saker som blir behandla i denne salen. Eg synest likevel at når ein kjem med basante påstandar om andre parti sin politikk, bør det vera eit minimum av innhald i den kritikken.

Det står ikkje i den meldinga me behandlar i dag, at enkeltparti går inn for å oppretta eit strukturfond. Det er slik at enkeltparti ønskjer meir kunnskap om korleis eit slikt fond kunne fungera, bl.a. for å skapa moglegheiter for meir kapital til norsk næringsliv. Regjeringspartia har valt å betala ut 1 milliard kr utan noka som helst behandling i komite eller andre stader, for å hindra andre parti i å få den kunnskapen.

Eg vil gjerne ha ei grunngjeving for kvifor dette skjedde.

May Britt Vihovde (V): Eg føler ikkje noko behov for å gi representanten Akselsen ei grunngiving for korleis ein har forhandla seg fram til dette utmerkte forslaget, som Sosialistisk Venstreparti og regjeringspartia står bak. Men vi kan jo invitara Arbeidarpartiet til å vera med og støtta det, dersom Arbeidarpartiet er einig i at dette kan vera eit godt tiltak.

Men vi ønskjer i alle fall å snevra inn staten sine investeringar i fond slik at dei verkeleg blir brukte der det er behov for dei, og heller stimulera det private næringslivet til å vera med på større investeringar der det ikkje er behov for at staten stiller opp.

Marit Arnstad (Sp): Ettersom Venstre jo er en del av regjeringskoalisjonen, må jeg få lov til å utfordre Venstre på litt presisjon i forhold til det de faktisk går inn for.

For det første: Når representanten Vihovde utfordrer Arbeiderpartiet til å støtte forslaget om regionale fond, så står Senterpartiet og Arbeiderpartiet bak forslaget – Senterpartiet og Arbeiderpartiet står bak alt som står om regionale fond i innstillingen. Det blir det et bredt flertall for her i dag. Jeg ser ikke noen motsetning mellom det å utrede behovet for regionale fond og det å utrede behovet for et strukturfond. Det som står i innstillingen, er ikke at man skal opprette et strukturfond. Det står at man skal utrede behovet for og organiseringen av et slikt strukturfond.

Jeg vil gjerne støtte gründerne i distriktene gjennom regionale fond, men jeg vil også gjerne ha muligheten til å støtte de større lokomotivene i norsk industri. Og jeg spør meg sjøl: Kunne et strukturfond f.eks. ha vært en mulighet for å hindre at Dyno ble solgt ut av Norge, og at Hydro Seafood ble solgt ut av Norge? Det er også en mulighet som kunne ligge i et slikt strukturfond, men nå frarøves vi altså muligheten til å utrede behovet for et slikt mulig fond.

For øvrig vil jeg på nytt be om det samme som representanten Akselsen bad om, nemlig begrunnelsen – mer presist – for hvorfor man fratar oss denne mulige kunnskapen.

May Britt Vihovde (V): Her er det vel ein ganske prinsipiell skilnad mellom regjeringspartia og kanskje

Senterpartiet og Arbeidarpartiet. I allfall meiner faktisk Venstre at dei store industribedriftene kan ein best stimulera ved å leggja til rette for gode skattevilkår og gode rammevilkår generelt. Vi ser ikkje behovet for dette store strukturfondet. Vi ønskjer heller å kanalisera staten sine midlar gjennom fond som er meir retta direkte mot dei som ikkje har den same tilgangen til kapital som ein del av desse store bedriftene og norsk næringsliv generelt har. Vi vil heller stimulera til gode skattevilkår. Mellom anna har nå Regjeringa sett ned eit utval som skal vurdere ei stor skatterreform, som kanskje gir flat skatt og lik skatt på kapital og på arbeidsinntekt, som vil gjera delingsmodellen overflødig. Det vil i allfall gjera at norsk næringsliv kan få betre føresetnader, og kan vera med på å investera og ta del i dei investeringane som trengst for det næringslivet som ikkje har behov for statleg risikokapital.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Karl-Anton Swensen (Kp): Kystpartiet er generelt opptatt av at det private lokale eierskapet i Norge skal styrkes, men vi ser ikke nedslag av statlige bedrifter som aktuell politikk på dette tidspunkt. De senere års utvikling viser at børsnotering av norske selskap stort sett får som konsekvens at eierskapet går ut av landet. Det norske finansmiljøet er for lite til å demme opp for utenlandske multinasjonale oppkjøp.

Vi har merket oss en merknad fra næringskomiteens flertall, hvor det står at

«det på det nåværende tidspunkt ikke bør gis noen fullmakt til nedslag av statlige eierandeler. Flertallet mener at før eventuelle nedslag blir vurdert må Regjeringen ha en plan for å styrke det private eierskapet, dels gjennom rammevilkår, dels gjennom samarbeidsløsninger mellom staten og private».

Flertallet viser så til forslagene som er fremmet om ulike fond.

Dette er Kystpartiet enig i.

Tiden tillater ikke en gjennomgang av alle de bedriftene som er foreslått solgt helt eller delvis, men noen bedrifter er viktigere enn andre. Kystpartiet har vært imot delprivatisering av Statoil. Vi har tidligere betegnet det som et tyveri av folkets eiendom. Dette mener vi fortsatt. Vi mener at en eventuell delprivatisering av Statkraft vil være et enda grovere tyveri, idet verdien i Statkraft i den grad det ikke er et resultat av hjemfallsretten fra industri-selskaper, er fremkommet ved folks innbetalinger gjennom strømregning. Kystpartiet vil ikke omdanne Statkraft til aksjeselskap, men vil beholde dette selskapet som en statlig forvaltningsbedrift. Slik vil vi sikre at ikke vårt fornybare verdiskapningsgrunnlag selges ut av landet. Omdanning til aksjeselskap er erfaringsmessig første skritt på veien mot delprivatisering. Dette er spesielt viktig i en situasjon hvor ESA forlanger at Norge skal oppheve hjemfallsretten, og slik legge til rette for langsiktige utenlandske investeringer i norsk kraftindustri. Dette er etter Kystpartiets syn uakseptabelt.

Vi vil også grunngi hvorfor vi gikk imot nedslag av Cermaq ASA. Da Statkorn fikk 1,2 milliarder i kapitaltil-

førsel, var det nettopp for å sikre norsk eierskap til havbruksnæringen, som i altfor stor grad har utenlandsk eierskap i dag. Her har man friskt i minne Hydros salg av Hydro Seafood til nederlandske Nutreco, som i dag eier og kontrollerer en betydelig del av denne næringen i Norge. Derfor støttet vi et statlig oppkjøp i Hydro for å forsikre oss om at vi også i framtiden har slike viktige bedrifter i Norge og på norske hender. Kystpartiet mener at havbruksnæringen i størst mulig grad bør domineres av norske private aktører med lokal forankring, men i den grad det ikke er mulig, er norsk statlig eierskap en bedre løsning enn salg til utlandet. Vi må ikke sette oss i en slik situasjon at vi ikke selv har eierskap til våre viktigste næringer. Kystpartiet er svært bekymret over den utvikling at de norske fiskerier, både saltvannsfiske og oppdrett, gjennom børsen selges ut av landet.

Statlig eierskap har en annen begrunnelse i dag enn det hadde før, da staten holdt liv i ulønnsomme bedrifter for å sikre arbeidsplassene. I dag er begrunnelsen for et sterkt statlig eierskap behovet for å beskytte lønnsomme bedrifter og naturressurser mot utenlandske oppkjøp. Dette betyr selvsagt at staten som eier skal rette lønnsomhetskrav til virksomheten, samtidig som man tar hensyn til sysselsettingen. Utenlandserfaringer med den globale ubegrensede kapitalisme viser en utvikling der stadig færre eier stadig mer, og der eiere som ensidig ser på sitt personlige utbytte, presser fram en internasjonal konkurransesituasjon som ikke er til det beste for verken enkeltansjon eller arbeidstakere.

I fjor åpnet Stortinget for at utenlandske investorer kunne få investere i norsk apotekvirksomhet. Dette resulterte i at tyske interesser allerede har kjøpt opp nærmere 90 pst. av norsk apotekvirksomhet. Som man ser og erfarer, er konsekvensene av slike ting fatale. Denne lovendringen gjorde man uten å legge inn begrensninger på hvor stor del av denne næringen som kunne kjøpes opp av utenlandske eiere, noe som selv EU har satt begrensninger på.

Norge har en unik mulighet til å ivareta et næringsliv som fordeler godene og ivaretar avtalefestede rettigheter for folk flest. Det er en mulighet vi ikke skal selge ut i en tid da statskassen flyter over av penger.

Kystpartiet vil støtte flertallets innstilling, og vi vil støtte de romertallsforslag som ligger i innstillingen.

Så vil vi til slutt rose Fremskrittspartiet for den viktige rollen de har spilt i denne saken for å stoppe et eventuelt nedslag av statlige bedrifter. Et slikt standpunkt står det respekt av.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Olaf Gjødrem (KrF): Grunnen til at eg bad om replikk, var det omgrepet som representanten frå Kystpartiet brukte i samband med eit visst privat innslag i statlege selskap. Det blir brukt uttrykk som «tyveri». Eg føler at det er ein uting og ein dårleg praksis at det frå Stortingets talarstol blir brukt slike lada omgrep, som ikkje har rot i verkelegheita. Det at det er fleirtal her gjer politiske vedtak som gjev private folk høve til å kjøpa opp eigendelar

i tidlegare statlege selskap, er langt, langt frå tjuveri. Eg tek avstand frå at ein brukar slike uttrykk når private får sleppa til på bedrifter som tidlegare var statlege, og at me får inn meir private folk som vil føla forvaltaransvar og eit ansvar for å driva bedrifta lønsamt.

Eg vil òg visa til, som representanten for Kystpartiet ikkje såg ut til å ta omsyn til, at me lever i ei globalisert verd. Me har tidlegare i debatten fått tal som viser at norske interesser kjøper seg sterkare opp i utanlandske bedrifter enn det som er tilfellet når det gjeld utanlandske investorar i Noreg. Vil det vera ei uønskt utvikling for norske interesser? Eg trur ikkje det. Eg trur ei slik internasjonalisering av norsk næringsliv vil vera svært positivt for Noreg og eit vilkår for framtidig vekst. Derfor vil eg ikkje vera med og setja eit negativt stempel på ei slik utvikling. Eg vil heller sjå positivt på at Noreg er med som ein viktig internasjonal aktør og på det private feltet for å utvikla vårt eige næringsliv, men òg i full solidaritet med andre land. Om det er u-land eller andre land, så skal Noreg vera ein viktig aktør som ein av verdas rike nasjonar.

Karl-Anton Swensen (Kp): Når det gjelder dette med tyveri, vil jeg begrunne det med at dette er verdier som er bygd opp av innbyggerne. Når man slipper til utenlandsk kapital som får råderett over disse ressursene – de evigvarende ressursene som vi har innenfor vannkraft – og lokale energiverk blir solgt ut av landet, så vil jeg karakterisere det som et tyveri av verdier som folket har bygd opp. Det er mulig det er sterkt uttrykt, men på sikt tror jeg vi vil se at det vil oppleves som et tyveri for de som er avhengig av disse satsingene rundt omkring i distriktene.

Når det gjelder dette med at vi lever i en globalisert verden, så tror jeg det er viktig at vi stopper opp litt og ser hvor utviklingen går hen. Vi bruker betydelige beløp utenlands og investerer i utenlandsk industri og aksjer, både via Oljefondet og via andre selskaper. Det hadde vært mye mer fornuftig å bruke disse ressursene innenlands for å øke verdiskapningen i landet.

Dette er jo en sak om disse fornybare ressursene, fiskeri osv. Dette er evigvarende ressurser som er fornybare, som vi ikke kan reversere med disse handlingene her. Derfor står vi på det standpunktet som vi står på, at vi skal beholde mest mulig av verdiskapningen i landet fremover for våre kommende slekter.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om replikk, og me går tilbake til den ordinære talarlista.

Grethe Fossli (A): Debatten synes jeg har vært preget av «øynene som ser». Regjeringspartiene mener de har vunnet alle slag, og jeg lurer av og til på hvordan man leser merknader. Jeg synes den beste beskrivelsen av resultatet av behandlingen av denne meldingen, er den tittelen som representanten Inge Ryan satte på meldingen etter at avstemningen vil bli ferdig i dag.

Størst forskjeller i beskrivelsen har det vært når det gjelder det såkalte strukturfondet, og her har det svirret

både beløp og andre påstander om hvordan et slikt strukturfond vil virke og se ut. Og derfor har jeg lyst til å referere det forslaget som flertallet fremmer når det gjelder dette fondet:

«Stortinget ber Regjeringen utrede behovet for og organiseringen av et statlig strukturfond av betydelig størrelse som på kommersielle vilkår kan bidra når norske bedrifter trenger økt kapitalstyrke, jf. komiteens merknader i Innst. S. nr. 264 (2001-2002). Utredningen bes lagt fram i forbindelse med den bebudede virkemiddelmeldingen.»

Det er altså en slik utredning som regjeringspartiene og SV er så veldig engstelige for at vi skal få vite resultatet av.

Representanten Olav Akselsen har redegjort for Arbeiderpartiets syn i denne saken samt omtalt noen av de selskapene hvor vi er uenige med Regjeringen.

Jeg har lyst til å konsentrere meg litt om Kommunalbanken, hvor staten har 80 pst. av aksjene. Kommunalbankens oppgaver, kort fortalt, er å yte lån til kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper og andre selskaper som utfører kommunale oppgaver. Banken skjøtter sine oppgaver på en utmerket måte, og har den aller høyeste «ratingen» for internasjonale låneopptak, nettopp fordi det offentlige er eier. Dette gjør at banken oppnår svært gode lånevilkår på det internasjonale låne markedet, noe som igjen kan overføres til norske kommuner. Kommunalbanken har faktisk like god «rating» som den norske stat, og en slik «rating» kan ikke selges. Hvis det offentlige selger seg ned, vil dette kunne virke direkte inn på bankens lånevilkår og dermed på prisen på kommuners lån. Igjen vil dette kunne gå ut over de små og mellomstore kommuner, som er avhengig av Kommunalbanken.

Det er også slik at Kommunalbanken ikke koster det offentlige noen ting. Staten har snarere fått god avkastning på sine aksjer i Kommunalbanken. Et av argumentene til Regjeringen for å redusere statens eierandeler i de bedriftene vi behandler i dag, er at statlig eierskap i et så stort omfang som vi har i Norge, er et særnorsk fenomen. Slik er det ikke med Kommunalbanken. Det finnes faktisk offentlig eide kommunalbanker i alle de nordiske land, i de fleste land i Vest-Europa og i et stort antall stater i USA og Canada. Skiftende regjeringer i disse landene har faktisk funnet det lønnsomt å overføre fellesskapets kredittverdighet til kommunale låntakere.

Statsråd Gabrielsen er kjent for å være en politiker som har et spesielt forhold til Høyres ideologi, og dette gjennomsyrrer ofte hans politiske uttalelser og handlinger. Han gikk høyt ut på banen da han startet arbeidet med denne meldingen, men har nok landet relativt hardt etter hvert. Det er for så vidt greit nok at en Høyre-politiker har Høyre-ideologi, men av og til har man et inntrykk av at ideologien overskygger det rasjonelle og fornuftige – så synes også å ha skjedd i forhold til Kommunalbanken og noen av de andre bedriftene som det i dag handler om. Vi er derfor overrasket over at han har fått gjennomslag for dette i Regjeringen, spesielt med Kristelig Folkepartis velsignelse.

Kommunalbanken drives effektivt. Ved utgangen av 2001 var det bare 29 ansatte. Driftskostnadene i forhold til forvaltningskapitalen ligger godt under nivået i storbankene, og jeg tror neppe at noen private banker i Norge har et så godt kostnadstill. Derfor: Hvorfor i all verden skal staten selge seg ut av en slik bank?

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Ansgar Gabrielsen: For å gjøre meg ferdig med den engstelsen som representanten Fossli nettopp gav uttrykk for når det gjelder Kommunalbanken, og for at den engstelsen ikke skal bre seg og bli sittende utover natten, vil jeg sitere de fire siste linjene som er sagt om Kommunalbanken i meldingen:

«I 2000 solgte staten 20 pst. av aksjene til KLP, med et mål om ytterligere kommunalt eierskap. Regjeringen vil vurdere ulike måter å følge opp dette på.»

I 2000 gjorde man altså det. Da var det andre enn denne regjeringen som satt. – Det bør ikke engste verken representanten Fossli, Kommunalbanken eller mulige innlånere til Kommunalbanken.

Men det synes i hvert fall å være stor interesse for og bred enighet om at det var gode grunner til å foreta en gjennomgang av statens eierskapspolitikk. I Sem-erklæringen slo regjeringspartiene fast behovet for en slik gjennomgang. I et internasjonalt marked, der det stilles stadig økende krav til et aktivt og kompetent eierskap for at selskapene skal kunne utvikle sin konkurransestyrke, må vi alltid være villig til å stille kritiske spørsmål ved om de store verdiene staten eier, forvaltes på den beste måten og i riktig omfang.

Det er med tilfredshet jeg kan konstatere at det er bred enighet om sentrale elementer i så vel grunnlaget for som innholdet i en norsk, statlig eierskapspolitikk. I debatter som den vi har her i kveld, vil det ofte være slik at ulike syn på enkelte forhold overskygger det vi i stor grad er enige om. Det er en del av politikkenes vesen.

Vi er alle enige om at eierskap er av betydning for verdiskapingen. Det er viktig av vi gjennom kobling av kapital og kompetanse kan legge forholdene til rette for næringsutvikling. I Norge, hvor en stor del av formuesoppbyggingen skjer på statens hånd, er det særlig viktig å stille spørsmål ved *om* og eventuelt *hvordan* staten kan møte de krav som stilles til et moderne og konkurranse-dyktig eierskap.

Det er bred enighet om at dette betyr at vi må ha en mest mulig profesjonell forvaltning av statens eierskap. Det er ikke uventet at det vil være ulike synspunkter på hvordan vi bør innrette oss for å få til dette.

I meldingen har Regjeringen understreket betydningen av å stimulere til økt Eiermedvirkning fra private. De aller fleste partier synes å støtte et slikt syn, selv om det er ulikt syn på hvilke virkemidler som bør tas i bruk. Gjennom det arbeid som allerede er i gang, bl.a. om skatt i Skauge-utvalget, om pensjonsforhold i kommisjonen ledet av Sigbjørn Johnsen, gjennom de etablerte såkornordningene, industriselskapet Argentum samt eventuelle

nye fondsordninger som vil bli vurdert på grunnlag av Stortingets behandling her i dag, har vi allerede mange elementer på plass for et slikt videre arbeid.

Jeg ser med tilfredshet at Stortinget i det alt vesentlige slutter seg til Regjeringens syn på hvilke prinsipper som bør legges til grunn for utøvelse av godt eierskap. Dette er meget viktig. Det er ved konsekvent å gjennomføre disse prinsippene i den operative eierskapsutøvelsen at staten som eier kan oppnå tillit blant aktørene i markedet. Tillit til staten som eier er viktig for utviklingen i de selskapene det gjelder, og det er viktig for verdien av statens eierandeler. Oppfølgingen av de prinsipper for godt eierskap som det nå er bred enighet om, vil stå sentralt i den videre profesjonaliseringen av statens forvaltning.

I stortingsmeldingen omtales om lag 40 selskaper. Jeg har ved mange anledninger sagt – også i meldingen, og jeg gjentar det her – at uansett hvilken politisk leir vi kommer fra og uansett hvilken rolle vi har hatt opp gjennom årene, må vi ha et så åpent sinn at vi med jevne mellomrom stiller de helt grunnleggende og enkle spørsmålene: Hva var begrunnelsen for at staten på et tidspunkt ble eier i nettopp dette selskapet? Holder begrunnelsen fortsatt? Hvis svaret er nei, så må vi stille spørsmål om hva gjør vi med det. Det ligger verken mye politikk eller kritikk mot tidligere vedtak i en slik gjennomgang. Verden rundt oss er i endring, og de løsninger som en gang ble vurdert som de beste, er ikke nødvendigvis det i dag.

La meg også understreke et meget viktig forhold. Regjeringen har i denne meldingen ikke fremmet noen konkrete forslag til nedsalg i noe selskap. Vi har gjennomført en fordomsfri vurdering av det statlige eierskapet i disse selskapene, og redegjort for Stortinget for hvordan Regjeringen finner det naturlig å konkludere. Det er dette vi har invitert Stortinget til å drøfte.

Jeg har notert meg at av de førtittalls selskaper som er gjennomgått i eierskapsmeldingen, er det faktisk kun for tre–fire selskaper at et flertall i Stortinget – jeg understreker et flertall i Stortinget – har klart avvikende vurderinger og konklusjoner fra det Regjeringen har. Jeg kan ikke tolke det annerledes enn at Stortingets flertall i det vesentlige også slutter seg til de vurderinger Regjeringen har foretatt av statens eierskap i enkelt-selskaper. Og Hedstrøms antydning om disse selskapene tolker jeg som en invitt til å komme tilbake til Stortinget i konkrete sammenhenger. Det ville føre for langt å gå inn på alle de enkelte selskaper i denne debatten, men jeg ønsker likevel å kommentere to selskaper – Telenor og Statkraft.

I denne sal den 15. juni i fjor behandlet Stortinget arbeiderpartiregjeringens proposisjon om adgang til å redusere statens eierandel i Telenor ASA ned til 34 pst. Og i debatten sa da bl.a. Øystein Hedstrøm:

«Fremskrittspartiet er enig i at staten gis fullmakt til å redusere sin eierandel i Telenor. Vi mener det er fornuftig at selskapet selv bestemmer fremdriften for dette, basert på forretningsmessige vurderinger. Gjennom å gi fullmakt for nedsalg og emisjon ned mot 34 pst., vil det gi større fleksibilitet og muligheter til raskere beslutninger om løsninger som er til selskapets beste,

og som ivaretar statens og dermed befolkningens verdier.»

Det er som jeg skulle ha sagt det selv. Og den er vel heller ikke helt riktig den antydningen Hedstrøm hadde i stad, om at skiftet av politikk var på grunn av endring i programmet, for programbehandlingen i Fremskrittspartiet foregikk ikke etter 15. juni i fjor når det gjelder den stortingsperioden vi nå er inne i. Jeg støtter som sagt Hedstrøms vurderinger for ett år og tre dager siden, og kan ikke se at det skulle være noen grunn til at det synet ikke lenger skulle være gyldig.

Flertallets merknader om å begrense statens adgang til å selge aksjer i Telenor til 51 pst. innebærer således en 180 graders snuoperasjon, både for Arbeiderpartiet og for Fremskrittspartiet – altså på ett år! Her ser vi langsiktigheten satt i høysetet. Denne type atferd skaper også uheldige signalvirkninger for selskapet. Jeg er likevel tilfreds med at et flertall åpner for å inngå strategiske avtaler der statens eierandel kan reduseres ned mot 34 pst., og at saksordførers opprinnelige forslag, som var bredt annonsert, ikke fikk flertall. Jeg antar at Telenor har gjort en god jobb i Arbeiderpartiet.

For Statkrafts vedkommende peker komiteen på at en eventuell omdannelse til aksjeselskap bør drøftes i sammenheng med flere ulike forhold. Jeg er helt enig i dette, og den videre saksgang er allerede lagt opp med dette for øye. Det vil bli fremmet egne saker om henholdsvis statsforetaksloven og hjemfallsordningen. Dette vil ligge til grunn for et eget saksfremlegg om Statkraft. I et slikt fremlegg vil det bl.a. bli fremmet konkrete forslag til hvordan de nåværende industrikontraktene bør håndteres, og hvordan kapitalstrukturen i et aksjeselskap bør være, altså slik som Stortinget nå også ber om.

Jeg konstaterer at et flertall på Stortinget for enkelte selskapers vedkommende ikke har avvist reduksjon av statens eierandel. Men flertallet har lagt til grunn at dette i så fall bør være i situasjoner hvor selskapet deltar i fusjoner eller lignende, hvor aksjer blir brukt som betaling og statens eierandel blir redusert. Slike saker må etter flertallets vurdering fremlegges for Stortinget som egne saker.

Jeg må med all respekt etterlyse en bedre begrunnelse for disse konklusjoner enn det som er gitt i innstillingen og så langt i denne debatten. Vi er alle enige om at det er viktig at staten opptre mest mulig profesjonelt i sitt eierskap, og at det statlige eierskapet bør være til gagn for det enkelte selskap. Men det betyr at nettopp når det dreier seg om fusjoner, strategisk samarbeid, betyr profesjonalitet i eierutøvelsen forutsigbarhet, rask beslutningsprosess og diskusjon om strategiske og forretningsmessige forhold. Med en fullmakt gitt fra Stortinget på forhånd, kan departementet møte disse kravene. Når saken må forelegges for Stortinget, blir det langt mer utfordrende, og det er en reell fare for at ellers fornuftige industrielle løsninger ikke kommer opp til beslutning. Det kan ikke være dette vi ønsker. Jeg viser i den forbindelse til Arbeiderpartiets merknader i komiteens innstilling om den fullmakten på 34 pst. som den daværende arbeiderpartiregjering foreslo vedrørende Telenor.

I komiteens innstilling og også i debatten i dag er det fremmet mange synspunkter på behovet for å bygge opp nye fondsordninger av ulike slag, dels som anvendelse av inntekter som måtte komme fra statlig nedsalg, og dels som virkemiddel for å øke eierbasen i Norge. Nå bør vi for det første ha en edruelig holdning til hvilke inntekter det kan være snakk om, og tidspunktet for eventuell realisering. De store summer enkelte snakker om, forutsetter at all reduksjon i statens eierandeler skjer ved salg. Det vil ikke skje.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Olav Akselsen (A): For det første er det slik statsråden tek heilt feil – og det trur eg inst inne han veit – når han påstår at Arbeidarpartiet har endra syn på Telenor. Det har aldri vore meininga at desse aksjane skulla seljast på børsen. Det var snakk om at selskapet kunne inngå alliansar slik at den statlege delen blei vatna ut. Og det står me fast på.

Ein må då kunna slå fast at Regjeringa lid eit totalt nederlag i denne saka. Det blir ikkje eit storstilt sal av statlege aksjar, slik Regjeringa føreslo. Det blir ikkje fleirtal for å omdanna Statkraft til AS. Det er ikkje fleirtal for Regjeringa sin måte å organisera staten sin eigarskap på. Tvert imot blir Regjeringa pålagt å utgreia organiseringa og forvaltninga av statleg eigarskap og koma tilbake igjen til Stortinget med dette. Regjeringa blir pålagt å fremja forslag om å etablera nye landsdekkjande sårkornfond. Og Regjeringa har late seg pressa til å «casha» ut 1 milliard kr for å unngå utgreiing av eit strukturfond.

Eg reknar med at Regjeringa tek desse avgjerdene til etterretning, og at ho fører ein politikk deretter og kjem tilbake igjen til Stortinget med dei forslaga ein ber om.

Alle veit at det er Høgre sitt primære ønske å selja Statkraft. Eg reknar med at dei jobbar vidare for det synet. Då er det viktig at ein får teke vare på dei verdiene på best mogleg måte. Slik som eg ser det, vil Regjeringa hindra Statkraft i å utvikla seg. Dei skal ikkje få meir pengar av staten, dei skal heller ikkje få meir pengar frå det private, og ein tar ut eit utbytte på 80–90 pst. Det betyr at selskapet blir redusert. Med tanke på at Høgre ein gong i framtida vil selja dette selskapet, er ikkje det då ei usedvanleg dårleg forvaltning av staten sine pengar?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Jeg skal ikke prøve meg på den olympiske øvelse som går på å beskrive nederlag og seire i Stortinget – til det har jeg hørt altfor mye dumt sagt av forgjengere. Men det som er helt riktig, er at stortingskomiteen denne gang har valgt å fremme veldig mange forslag i forbindelse med behandlingen av en melding som går veldig konkret på det som har med fullmakt å gjøre. Det jeg hadde tenkt å legge opp til, var for så vidt det den regjeringen som Akselsen selv var en del av, la frem i St.prp. nr. 1 i fjor, nemlig at vi i forbindelse med de årlige budsjettene skulle ta de konkrete fullmaktene og si ja eller nei til dem. Den tanken har jeg for så vidt fremdeles.

Når det gjelder det med å betale 1 milliard kr for å unngå å få utredet dette fondet, er det sånn at dette fondet må antas ikke å ha kommet på beina hvis ikke det var for Norsk Investorforums engasjement og relativt konkrete tanke om dette, og de har vel kanskje utredet det tilstrekkelig i forhold til forslagsstilleren. Det var et punkt i tillegg. Det var en instruksjon til Regjeringen om milliardpåfyll på Argentum. Og der kan man virkelig si at man tar beslutningene i løse lufta. De første investeringene vil antakeligvis bli foretatt til høsten. Det er ikke mulig å greie å investere de pengene de allerede har fått, innen en lang tids horisont. Jeg har hatt møte med selskapet, og det er relativt entydig.

Når det gjelder Statkraft, er vårt forslag og vår antydning å komme til Stortinget med en sak om å gjøre Statkraft om til et AS i den hensikt at Statkraft skal ha akkurat de samme fordeler og ulemper som alle andre aktører i den bransjen. Jeg er fullstendig klar over at det er spesielle kontrakter Statkraft har som det må korrigeres i forhold til.

Når det gjelder utbyttepolitikken i heleide statlige selskaper, ser jeg fullt ut at den utbyttepolitikken som har vært ført, ikke har vært ideell i forhold til å bygge opp egenkapital verken nå eller tidligere.

Øystein Hedstrøm (FrP): Det mest oppsiktsvekkende, synes jeg, som har skjedd ved behandlingen av denne saken, er at Regjeringen og SV med lynets hastighet inngår en bindende avtale, og dette må være løftet opp på statsministernivå, for det dreier seg om 1 milliard kr som man lover bort til et selektivt fond til næringssvake områder. Det kan ikke være i tråd med Høyre som det dominerende parti i Regjeringens ideologi å bedrive den type selektiv næringsvirksomhet. Det er det ene.

Jeg vil også minne om Fremskrittspartiets og Regjeringens forhandlinger om budsjettet i fjor som strandet på 675 mill. kr. Jeg tror det var det tallet, det var i hvert fall under 1 milliard kr. Her skjer det altså med lynets hastighet og etter innfallsmetoden. Man bestemmer seg for 1 milliard kr uten at man vet innretningen, uten at man vet sammenhengene.

Vår næringsminister har lenge snakket om en virkemiddelmelding, at man skal se virkemidlene i en helhet for nasjonen Norge. Så med lynets hastighet lover man bort 1 milliard kr til en helt spesifikk bit av virkemiddelapparatet. Mitt spørsmål til statsråden blir: Synes han dette er en gjennomtenkt og gjennomarbeidet måte å legge fram virkemidler på og få de beste nytte-kost-løsningsene på på dette området for nasjonen Norge?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Når man skal karakterisere noe som gjennomtenkt og ikke-gjennomtenkt, må en ha en referanseramme og se på hva en skal sammenligne med. Når en sammenligner med enkelte av de tingene Hedstrøm har ført i pennen i innstillingen til meldingen, synes jeg ikke dette virker direkte dårlig gjennomtenkt.

Det å bli karakterisert som «lynets hastighet», var for så vidt smigrende, men vi begynte denne gjennomgangen av alle virkemidlene i november. Vi har hatt utallige mø-

ter om dette med næringslivet, og vi har fått inn 60 innspill fra ulike næringsorganisasjoner, slik at jeg har en rimelig god oversikt over hva som er situasjonen der ute, og hva som er ønsket.

Når det gjelder denne avtalen som regjeringspartiene har inngått med SV om 1 milliard kr til et fond som særlig skal se på tiltak i næringssvake områder i distriktene, karakteriserer jeg ikke det som selektive næringstiltak, som Hedstrøm sa. Dette er kapital, et fond, og det er vel snakk om egenkapital i bedrifter som må anses som lønnsomme.

Jeg tror definitivt at det i distriktene i Norge vil være behov for egenkapital også til lønnsomme prosjekter. Gjennom den prosessen vi har hatt hva gjelder virkemiddelgjennomgang, er det helt åpenbart at vi har behov for noen generelle virkemidler knyttet til egenkapital som er landsdekkende, definitivt. Men det er også slik at det er interessante prosjekter ute i distriktene hvor man med relativt små midler i egenkapital kan være med og stable ting på beina. Så jeg vurderer den avtalen som er inngått, som å være meget nyttig til å realisere lønnsomme prosjekter i distriktene. Det har i forhandlingene vært understreket, så vidt jeg har skjønnet, ikke minst fra representanten Ryan fra SV, at man snakker om lønnsomme prosjekter i Distrikts-Norge.

Inge Ryan (SV): Et av hovedargumentene til Regjeringa for at man vil selge seg ned i statlige bedrifter, er at man ser på staten som en for dårlig eier.

Nå er situasjonen den at etter denne stortingsbehandlingen vil staten fortsatt være en betydelig eier. Også med Regjeringas forslag ville staten ha vært en noe mindre betydelig eier, men fortsatt en eier.

Mitt spørsmål til statsråd Gabrielsen blir følgende: Hvem er det som har ansvaret, og hvem er det som tar ansvaret for at staten blir en glimrende eier? Føler statsråd Gabrielsen det ansvaret sjøl, at han har en oppgave i å sørge for at staten blir en glimrende eier, slik at man faktisk kan være i samme klasse som de beste private eierne?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Nå har jeg vel ikke noe tro på at jeg, uansett hva jeg gjorde og ikke gjorde, skulle få betegnelsen at jeg hadde utført glimrende eierskap. Til det kjenner jeg Stortinget for godt. «Passere» vil vel kanskje kunne gå hvis det var særdeles godt det som var gjort.

Det står ingen steder i meldingen at Regjeringen antyder at staten er en for dårlig eier. Det er ikke det det handler om. De antydningene vi har om nedre grense, innebærer at staten fremdeles vil være den definitivt mest dominerende eier på Oslo Børs også i framtiden, selv om man skulle gå ned til de postene vi snakker om.

Et eksempel på hva jeg mener med godt eierskap i bedrifter som er til vurdering: I Raufoss ASA, som heldigvis et flertall bestående av Fremskrittspartiet og regjeringspartiene vil se på, eier staten 50 pst. Der var jeg for en uke siden. Jeg hadde møte med de ansatte. Jeg hadde møte med styret, og jeg hadde møte med ledelsen. Det er

helt åpenbart at når det gjelder en bedrift i et marked som f.eks. produserer bildeler for bilindustrien, er det ikke sikkert at morgendagens struktur hva gjelder de selskapene som har innpass i de få bilselskapene som blir tilbake, er et eller annet enslig, lite selskap på Raufoss.

Spørsmålet er om vi gjør en god jobb ved å tviholde på den eierandelen, eller gjør vi en god jobb ved å si til selskapet: prøv å få tak i en eier, en global aktør på bildeler som vil kunne tilføre denne bedriften kompetanse, markedsadgang, nettverk og alt i denne forbindelse. Staten som eier har etter mitt skjønn ingen ting å tilføre den bedriften utover det faktum at vi har en eierandel som er verdt, hva vet jeg, et antall titalls millioner kroner. I et slikt tilfelle mener jeg at vi utover godt eierskap når vi gir selskapet i oppdrag å se på muligheten til å få noen til alternativt å overta den eierposisjonen. I motsatt fall tror jeg vi gjør en generaltabbe. Godt eierskap er ikke å blande seg inn i detaljer, men i de store linjer.

Marit Arnstad (Sp): Det statsråden står overfor i dag, er et stort nederlag i forhold til den første store stortingsmeldingen han har fremmet overfor Stortinget. I den sammenheng er det sikkert klokt at han ser ut til å ha dempet den litt mer ideologiserte retorikken til fordel for en litt mer realistisk retorikk. Det tror jeg er klokt i forhold til de konklusjonene som ligger i innstillingen.

Jeg ble litt overrasket over at han beskylder andre partier for ikke å tenke langsiktig. Regjeringen kan ikke først invitere Stortinget til å ha en mening om de ulike statlige selskapene og så mene at det ikke er langsiktig hvis de konkluderer annerledes enn Regjeringen, som f.eks. når det gjaldt Telenor, som ble trukket fram her i dag.

Jeg skjønner at statsråden har tenkt å komme tilbake til Stortinget med en sak om Statkraft. Jeg vil også spørre: På hvilken måte og når har statsråden tenkt å komme tilbake til Stortinget med en egen sak om ulike modeller for organisering av statens eierskap? Et flertall sier i dag nei til å samle det i ett departement.

Jeg vil også spørre statsråden om når han kommer tilbake til Stortinget med en plan for å styrke det private eierskapet, som jo vil være en forutsetning for at en del partier som sikkert vil være mer positive enn det Senterpartiet er når det gjelder nedsalg, i det hele tatt skal se på nedsalg.

Når det gjelder Statkraft, vil jeg spørre: Er det slik, hvis jeg har oppfattet statsråden rett, at man er villig til å betale mellom 1 og 2 milliarder kr i kompensasjon for industrikraftkontraktene bare for å få gjort om bokstavene SF til AS i Statkraft? Det er det som industrikraftkontraktene faktisk koster. Hva skal man i tillegg gjøre med de 1 TWh, altså to Alta-kraftverk, som hjemfaller fra i dag og fram til 2010? Hvem skal de hjemfalle til hvis Statkraft blir AS? De kan iallfall ikke hjemfalle til Statkraft.

Statsråd Ansgar Gabrielsen: I spørsmålet om når man vil kunne komme tilbake til Stortinget med en plan

for hvordan eierskapet skal håndteres, har jo, så vidt jeg kan se, flertallet i komiteen kanskje ikke akkurat valgt en måte å angripe det på hvor man kan bli beskyldt for å komme med noe som lyn fra klar himmel.

Det skal, så vidt jeg husker, ifølge forslag nr. 11 som ligger på pulten, nedsettes et utvalg som skal utrede dette. Jeg antar at Arnstad har lang erfaring og vet hvor lang tid slike utvalg vanligvis bruker. Et såkalt hurtigarbeidende utvalg bruker vel vanligvis ikke mer enn halvannet til to år, men vi har jo utvalg som har holdt på lenger enn det. Jeg vil håpe de vil kunne greie dette på et par år. Så får jo Regjeringen i etterkant gjøre det som står i V, nemlig å komme tilbake med det til Stortinget på en egnet måte. Men jeg tror ikke man skal begynne å se i hyllene i morgen etter den utredningen.

Når det gjelder Statkraft og alle de detaljene som inngår i å omgjøre det til eventuelt et AS, vet Arnstad like godt som meg at jeg ikke på noen måte kan svare på hva som ligger i det. Det ligger i sakens natur.

På bakgrunn av det som representanten Arnstad var inne på, og som for så vidt Akselsen også spurte om, om statsråden har tenkt å etterleve de vedtak som kommer fra Stortinget, vil jeg svare at om det er til glede eller sorg, vet jeg ikke, men det kommer jeg til å gjøre.

Øystein Hedstrøm (FrP): Representanten Arnstad tok opp det helt vesentlige, og jeg skal lese det. Det står på side 34 i innstillingen at flertallet, de fire partier,

«mener at det på nåværende tidspunkt ikke bør gis noen fullmakt til nedsalg av statlige eierandeler. Flertallet mener at før eventuelle nedsalg blir vurdert, må Regjeringen ha en plan for å styrke det private eierskapet, dels gjennom rammevilkår», og dels gjennom disse forskjellige fondskonstruksjonene som nevnes.

Fremskrittspartiet er vel det partiet som ligger nærmest Regjeringen, og som kan være en garantist for et visst nedsalg eller utsalg. Da snakker jeg om ikke-strategiske selskaper, for i de strategiske selskapene setter vi en nedre grense på 34 pst. Det er absolutt et minimum.

Men det er to pilarer. Vi må bedre rammebetingelsene for det private næringslivet. Det går på formuesskatten, så her har jo Regjeringen muligheter i inneværende stortingsperiode å komme med forslag, slik at vi får like vilkår for utlendinger og nordmenn som ønsker å investere i norsk næringsliv, slik at ikke avkastningen for nordmenn blir dårligere.

Så har vi den andre pilaren som går på forskjellige fondskonstruksjoner. Statsråden nevnte et utvalg som er på gang, og fondering av tilleggs pensjonene, men han nevnte også Argentum, og det finnes flere muligheter.

Det næringslivstopper sier, er at fondskonstruksjoner med profesjonelle styrer og vedtekter uavhengig av statmakten kan behandles likt med private, institusjonelle investorer. Man ser ikke på dette som staten. Hvis Regjeringen kan komme oss i møte på disse punktene og legge fram en plan som ivaretar disse to pilarene, slik at også norske interesser kan være med og konkurrere om norske virksomheter, slik at avkastningen til skattebetalerne blir

bedre og vi får et bedre og større norsk eierskap, er det i tråd med det Fremskrittspartiet ønsker.

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Det er positivt det Hedstrøm sier, både når det gjelder invitten til å diskutere et eventuelt nedsalg og også enkeltelskaper, og at man skal komme tilbake til det. Det står i innstillingen at man «mener at det på det nåværende tidspunkt ikke bør gis noen fullmakt til nedsalg av statlige eierandeler». På neste side foreslår man nettopp en slik fullmakt. Så jeg er litt i tvil om hva det helt eksakt betyr, men det blir vel kanskje anledning til å få greie på i et treminutters innlegg hva det eksakt betyr at det ikke bør gis fullmakt. Regjeringen har ikke bedt om noen fullmakter i denne meldingen. På bakgrunn av det som står i innstillingen, vil vi selvfølgelig vurdere om vi skal fremme en slik sak i forbindelse med statsbudsjettet.

Når det gjelder den veldige engstelsen, som jeg vil kalle det, for at det i norske selskap skal være en viss prosentandel utenlandsk eierskap, må jeg si at jeg føler at den frykten er ubegrunnet. Jeg har vært statsråd i seks-syv-åtte måneder, og hver gang jeg har besøkt et annet land, uansett hvor det måtte være, har det hele tiden vært interesse for å tiltrekke seg utenlandsk kapital og utenlandsk kompetanse, og for at norske bedrifter skal investere i andre land. Da er det altså slik at det p.t. er like store norske investeringer i utlandet som det er utenlandske investeringer i Norge. Jeg tror det er helt avgjørende for norsk næringslivs fremtid at vi opprettholder åpenheten og opprettholder balansen, slik at man ikke blir ensidig i noen retning. Etter mitt skjønn er det ingen som forestiller seg at man fra Regjeringens side skulle ønske at utenlandsk eierskap overtok fullstendig, selv om det ikke er helt riktig at norske næringslivsledere er enig med Hedstrøm når det gjelder dette punktet.

Presidenten: Replikkordskiftet er avsluttet.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Carsten Dybevig (H): Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet arbeider for å opprette et strukturfond på mellom 50 og 100 milliarder kr. De sier her i salen i dag at de ønsker å utrede den saken. Det er vel ikke slik at man ønsker å utrede bare for å utrede. Man ønsker vel å utrede fordi man ønsker å gjøre noe med saken, bruke de 50–100 milliarder kr til å skyte inn i norsk næringsliv. Det er formålet til både Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet. Så uansett hva man sier, er det formålet.

Det er ikke uventet at den norske aktive forvaltningen som lever av å investere penger, ønsker å kunne bruke statens penger til investeringer i næringslivet og mener selvfølgelig at det er en god løsning for landet. Men allikevel synes jeg forslaget ikke er så veldig godt. Staten har som oppgave å sørge for rammebetingelser som gir høyest mulig vekst for hele landet og selvfølgelig også en tøff konkurranse mellom bedriftene. De målene kan ikke lett kombineres, og de kommer ofte i konflikt med statens eierrolle. Derfor bør ikke staten eie bedriftene

som kan drives lønnsomt av private. I Norge er en altfor mektig stat faktisk stadig et mye større problem enn at utlendinger eier bedrifter i Norge.

Så er det slik at Fremskrittspartiet de siste dagene har vært med på å bevilge kolossale summer, i hvert fall i forslag. I går var det barnehageforliket, hvor det var en diskontert verdi på den beslutningen på 75–150 milliarder kr, avhengig av hvilken diskonteringsfaktor man bruker. Senere kommer altså strukturfondet og Folketrygdfondet, som man snakker om å fondere med flere hundre milliarder kroner. Når man snakker om strukturfondet, er det norsk næringsliv som etterspør disse pengene. Man kan jo stille seg spørsmålet om næringslivet selv har mangel på tillit til norsk næringsliv, fordi man ønsker staten som en mektig investor i det norske næringslivet. Er det også mangel på tillit til norske næringslivsledere og norsk lederskap som gjør at staten må være en garantist for fremtidige investeringer? Mener vi at staten har vært en suksessfull investor så langt i de prosjektene den har vært med i? Der staten ofte er med, blir kravet til avkastning lavere, og ofte når resultatene blir negative, blir kravet til subsidiering stadig større. Det vi trenger i Norge, er gründerkapital. Det skal vokse ut av initiativ, kreativitet og arbeid i de tusen små og mellomstore bedriftene, ikke gjennom massivt statlig bruk av penger til norsk næringsliv. Det gavner ikke næringslivet på lang sikt, og det gavner ikke Norge og nasjonen på sikt. Det er rammebetingelsene, lavere skatter og avgifter osv. som hjelper norsk næringsliv.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9. (Votering, se side 3302)

J ø r g e n K o s m o gjeninntok her presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering i fem minutter, uttalte **presidenten:** Da er Stortinget klar til å gå til votering over sakene på dagens kart.

Presidenten skal forsøke så langt som vi har oversikt over, å gi veiledning om de ulike partiers stemmegivning til de ulike forslag, både primært og subsidiært. Bli det feil, får man heller be om ordet til en stemmeforklaring. Vi tar den tiden vi trenger.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram 22 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–4, fra Ingvild Vaggen Malvik på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
- forslag nr. 5, fra Synnøve Konglevoll på vegne av Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet
- forslag nr. 6, fra Ingvild Vaggen Malvik på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 7–11, fra Synnøve Konglevoll på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet

- forslag nr. 12, fra Synnøve Konglevoll på vegne av Arbeiderpartiet
- forslagene nr. 13–17, fra Øyvind Korsberg på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 18–22, fra Ingvild Vaggen Malvik på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Forslagene nr. 18, 19, 20 og 22, fra Sosialistisk Venstreparti, er omgjort til oversendelsesforslag.

Forslag nr. 18 lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å innføre et forbud mot deponering av nedbrytbart avfall for å redusere utslippene av metan.»

Forslag nr. 19 lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å sørge for at bevilgningene til Enova gradvis økes gjennom økt påslag i nettarriffen. Påslaget i nettarriffen må dobles i 2003 til 0,6 øre/kWh og øke til 2 øre fram til 2005.»

Forslag nr. 20 lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å utvirke at: I tråd med målet om utfasing og substitusjon av HFK og PFK settes 1. januar 2006 som siste dag disse gassene kan tillates importert, brukt og solgt i nye anlegg. Utfasingen kan administreres av de eksisterende organene. Tilsvarende utfasingsmål settes også for bruk av SF₆, som tillegg til avtalen om innsamling.»

Forslag nr. 22 lyder i endret form:

«Stortinget ber Regjeringen starte arbeidet med å gjennomgå eksisterende lover og forskrifter med tanke på tilpasning i forhold til de nasjonale klimapolitiske målsetningene.»

Presidenten foreslår at disse forslagene blir oversendt Regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Det votes over forslag nr. 21, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å utarbeide ramme- og iverksette et innovasjons-, forsknings- og utviklingsprogram som har til hensikt å stimulere til Kyoto-relaterte miljøinnovasjoner i norsk næringsliv.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 81 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.16.12)

Presidenten: Det votes over Forslagene nr. 13–17, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen avstå fra å innføre tiltakene i klimameldingen.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om at industrien får bruke Kyoto-mekanismene fullt ut når og dersom Kyoto-avtalen er på plass internasjonalt.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede de samfunnsøkonomiske kostnader ved implementering av Kyoto-avtalen.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen avstå fra å innføre et nasjonalt kvotesystem.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen avvente med innføring av kvotesystem til det er et bredt internasjonalt kvotesystem på plass.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 80 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.16.39)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 12, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å starte arbeidet med å elektrifisere sokkelen. Innen 2008 skal det gjennomføres elektrifisering på sokkelen kombinert med gasskraftverk med CO₂-håndtering. Disse prosjektene bør redusere CO₂-utslippene på sokkelen med om lag 3 millioner tonn CO₂.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 75 mot 21 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.16.57)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 7–11, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med et forslag om opprettelse av et Nasjonalt karbonfond som skal ha som formål å utvikle og etablere ny miljøvennlig teknologi der alle virksomheter kan delta.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å iverksette et introduksjonsprogram for bruk av biodrivstoff.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Det åpnes ikke for at norske aktører kan benytte tiltak innenfor Den grønne utviklingsmekanismen (CDM) før 2008»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen tildele prosessindustrien en samlet gratisvotepå 70 pst. i forhold til 1990-nivå og inngå en avtale med industrien om reduksjon på 30 pst. av klimagassutslippene i forhold til 1990, til 11,8 millioner tonn innen utgangen av 2007.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Det stilles krav om at det installeres vann- eller luftbåren oppvarming i alle nye næringsbygg med over 1 000 m².»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 68 mot 28 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.17.19)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 6, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med et konkret forslag om kvalitetskrav til prosjekter og kvoter som oppnås gjennom felles gjennomføring og den grønne utviklingsmekanismen.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 61 mot 35 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.17.38)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 5, fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om

- at det utarbeides en samlet plan for energigjenvinning i bransjen basert på kartlegging av de muligheter som er til stede for å kunne utnytte gjenvunnet energi når industrien, andre aktører og myndigheter inngår i et forpliktende samarbeid,
- at det opprettes avtaler med bedriftene om energigjenvinning basert på medvirkning og samarbeid med myndighetene,
- at det innføres et langsiktig avgiftsfritak for gjenvunnet energi,
- at arbeidet med dette kommer i gang umiddelbart.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet ble med 59 mot 37 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.17.59)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1–4, fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til forhandlinger om ytterligere reduksjoner av utslipp av drivhusgasser i tiden etter Kyoto-perioden (2008-2012), på første partsmøte etter at protokollen trer i kraft.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen:

1. Utarbeide en handlingsplan for trinnvis konvertering av oppvarming med fossile brensler til oppvarming med nye fornybare energikilder. Handlingsplanen skal ta utgangspunkt i følgende målsetting: 30 pst. konvertering innen 2005, 50 pst. konvertering innen 2008 og 80 pst. konvertering innen 2012.
2. Fra 1. januar 2003 opprettes en midlertidig og lik støtteordning til nye fornybare energikilder tilsvarende halv el-avgift pr. 1. januar 2002. Ordningen skal på en effektiv måte gi fortgang i prosessen med å få i gang produksjon av ny fornybar energi i Norge, herunder å nå målet om 4 TWh varmeenergi innen 2010. Ordningen administreres av Enova. Forslaget om utforming av ordningen tas med i statsbudsjettet for 2003.

3. Fra 1. januar 2003 innføres det en tilskuddsordning for bedrifter og husholdninger i småhus til kjøp av anlegg for vann- eller luftbåren oppvarming med nye fornybare energikilder, inkludert varmepumper som erstatter fossil oppvarming eller oppvarming ved hjelp av panelovner.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge forurensningsloven til grunn for utslipp av klimagasser fram til 2008, og ber Regjeringen komme tilbake til dette i en odelsingsproposisjon.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen etablere et hydrogenfond som skal brukes til å styrke hydrogen som alternativt drivstoff. Innen 2008 skal det være etablert et nettverk av minst 65 fyllestasjoner.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 54 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.18.22)

Komiteen hadde innstillet:

I

Stortinget ber Regjeringen utvikle detaljene i det tidlige kvotesystem i nær dialog med industrien for å sikre den foreslåtte reduksjon i klimagassutslipp fra bedriftene, samtidig som systemet er fleksibelt nok for å sikre konkurranseevnen til prosessindustrien.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

II

Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Gassmeldingen om å vurdere tiltak for sterkere grad av elektrifisering av sokkelen.

Presidenten: Presidenten regner med at Fremskrittspartiet ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 81 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 00.19.30)

Videre var innstillet:

III

St.meld. nr. 54 (2000-2001) Norsk klimapolitikk og St.meld. nr. 15 (2001-2002) Tilleggsmelding til Norsk klimapolitikk – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:27 (2001-2002) – forslag fra stortingsrepresentantene Rolf Terje Klungland, Sylvia Brustad og Olav Akselsen om økt energigjenvinning i industrien – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:56 (2001-2002) – forslag fra stortingsrepresentantene Heidi Sørensen, Inge Ryan og Hallgeir H. Langeland om bruk av biodrivstoff for å redusere utslippene av farlige klimagasser fra transportsektoren – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:82 (2001-2002) – forslag fra stortingsrepresentantene Heidi Sørensen, Hallgeir H. Langeland og Inge Ryan om konvertering av oppvarming med fossile energikilder til oppvarming med nye fornybare energikilder, for å redusere utslippene av farlige klimagasser – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:101 (2001-2002) – forslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Vaggen Malvik, Kjetil Bjørklund og Bjørn Jacobsen om bedre indikatorer for energiforbruk i kommunene – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt sju forslag. Det er

- forslagene nr. 1–4, fra Hallgeir H. Langeland på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 5–7, fra Hallgeir H. Langeland på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det votes først over forslagene nr. 5–7, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa kome tilbake til Stortinget med ein handlingsplan for å sikre den blågrøne strukturen i byområda våre.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa leggje helse- og miljøfaglege kriterium til grunn for revideringa av luftkvalitetsforskriftene. Dei nye forskriftene må òg innehalde krav om at alle nye prosjekt/tiltak som vil auke luftforureininga i allereie belasta område, ikkje kan gjennomførast utan kompenserande tiltak.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa, i samband med budsjettforslaget for 2003, kome med forslag til tiltak som kan føre til at tomtearealet over sterkt trafikkerte vegar blir teke i bruk.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 81 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.21.41)

Presidenten: Det votes så over forslagene nr. 1–4, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa koma tilbake til Stortinget med ein handlingsplan for berekraftig bruk og vern av bynære marker, som sikrar ei langsiktig og økologisk forsvarleg forvaltning av bymarkene, og som fremjar fortetting av bystrukturen.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa ta nye initiativ for å få i gang bygging av bybanar, og at dette skjer i samband med statsbudsjettet for 2003.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa gjøre Groruddalen til ein miljøsona med spesielle tiltak og virkemidler for å redusere luftforurensningen, støybelastningen og andre miljøbelastninger, samt verne om Groruddalens miljøkvaliteter.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa revidere dei «Rikspolitiske retningslinjene for å styrke barn og unges interesser i planleggingen», med tanke på å gjere dei tydelegare og meir forpliktande.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 61 mot 35 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 00.22.00)

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 23 (2001-2002) – om bedre miljø i byar og tettstader – vert å leggje ved protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Under debatten har Hallgeir H. Langeland – han har vært ganske aktiv i dag – satt fram to forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa i den varsla gassmeldinga leggje fram ein heilskapleg norsk gasstrategi i ein europeisk gassmarknad i endring.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget utset handteringa av gassmarknadsdirektivet til gassmeldinga ligg føre og det ligg føre reelle forhandlingsresultat om innhald, balanse og tempo i heile liberaliseringsprosessen.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 74 mot 22 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 00.22.45)

Komiteen hadde innstillet:

Stortinget samtykkjer til godkjenning av avgjerd i EØS-komiteen nr. 123/2001 om innlemming av europaparlaments- og rådsdirektiv 98/30/EF om felles regler for det indre marked for naturgass (gassmarknadsdirektivet) i vedlegg IV til EØS-avtala (Energi).

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har varslet at de ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 76 mot 20 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 00.23.31)

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Det voterer over forslag oversendt fra Odelstingets møte 13. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 72):

«Stortinget ber Regjeringa så snart som mogleg komme tilbake til Stortinget med forslag til endring av arbeidsmiljølova slik at:

1. dei tilsette sin informasjonsrett blir ivaretatt ved oppkjøp av aksjeselskap på ein slik måte at lova også inkluderer informasjonsplikt ved aksjekjøp som overstig henholdsvis $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{2}$ og $\frac{2}{3}$ av aksjane i eit selskap (jf. arbeidsmiljølovas kap. XII § 73)
2. meldeplikta for arbeidsgivarane ved aksjekjøp som overstig henholdsvis $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{2}$ og $\frac{2}{3}$ av aksjane i eit selskap følger dei same framdriftsreglane som ved masseoppseiingar, nærmare beskrive under arbeidsmiljølovas § 56 A
3. det blir høve til å iverksetje sanksjonar dersom pliktene beskrive i 1 og 2 ikkje blir fulgt ved at a) endringar av verksemda ikkje kan skje før dei tilsette er informert, og b) eventuelle negative konsekvensar for dei tilsette ikkje kan iverksetjast før 1 og 2 er oppfylt.»

Presidenten gjør oppmerksom på at Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet opprinnelig står bak dette forslaget, som er oversendt fra Odelstinget, og regner følgelig med at Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot. – Det ser ut til å være en riktig antakelse.

V o t e r i n g :

Forslaget ble med 54 mot 42 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 00.24.18)

Votering i sak nr. 9

Presidenten: Under debatten er det satt fram ti forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Ivar Kristiansen på vegne av Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 3, fra Olav Akselsen på vegne av Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet
- forslag nr. 4, fra Olav Akselsen på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslag nr. 5, fra Inge Ryan på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
- forslagene nr. 6 og 7, fra Øystein Hedstrøm på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 8 og 9, fra Inge Ryan på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 10, fra Marit Arnstad på vegne av Senterpartiet
- forslag nr. 11, fra Olav Akselsen på vegne av Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Forslagene nr. 1–10 er inntatt i innstillingen, mens forslag nr. 11 er omdelt på representantenes plasser i salen.

Olav Akselsen har bedt om ordet til stemmeforklaring.

Olav Akselsen (A): Det viser seg ved nærare lesing at forslag nr. 4 er nærast identisk med forslag nr. 2. Eg vil derfor på vegner av Arbeidarpartiet og Senterpartiet trekkja forslag nr. 4 til fordel for forslag nr. 2.

Så er det omdelt eit forslag i salen, forslag nr. 11, og det er slik å forstå at den utgreiinga sjølvstog skal gjerast før V vil bli kravt sett i verk.

Presidenten: Presidenten forstod det slik at representanten Olav Akselsen trakk forslag nr. 4 til fordel for forslag nr. 2. – Det er bekreftet.

Presidenten: Inge Ryan – til stemmeforklaring.

Inge Ryan (SV): En kort stemmeforklaring så det ikke blir noen misforståelse under voteringa. Forslag nr. 5 stemmer SV for. Vi regner med at det faller, så subsidiært stemmer vi for forslag nr. 3, punkt 1. Forslag nr. 3, punkt 2 stemmer vi imot.

Presidenten: Marit Arnstad – til stemmeforklaring.

Marit Arnstad (Sp): Helt kort: Senterpartiets medlemmer vil, dersom forslag nr. 5 faller, stemme subsidiært for forslag nr. 3, punkt 1. Dessuten støtter Senterpartiet subsidiært forslag nr. 1, og stemmer for øvrig for alle romertall i innstillingen.

Presidenten: Da skulle de stemmeforklaringer som det var behov for å gi, være gitt.

Presidenten vil først la votere over forslag nr. 10, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forslaget til statsbudsjettet for 2003 fremme forslag om fritak for formuesskatt på næringsaktiva.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble mot 7 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Presidenten vil så la votere over forslag nr. 8, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Regjeringens melding om eierskap, St.meld. nr. 22 (2001-2002) Et mindre og bedre statlig eierskap, sendes tilbake til Regjeringen.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 82 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.28.30)

Presidenten: Presidenten vil så la votere over forslag nr. 9, fra Sosialistisk Venstreparti:

«Stortinget ber Regjeringen om å ikke selge flere aksjer i Statoil ASA.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 81 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.28.51)

Presidenten: Presidenten vil så la votere over forslagene nr. 6 og 7, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag i statsbudsjettet for 2003 om skatteendringer for å styrke tilgangen på risikokapital til næringslivet og å bedre forholdene for nyskaping, jf. merknadene i Innst. S. nr. 264 (2001-2002).

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om:

- I. å utrede og fremme forslag om en utvidelse av Folketrygdfondets plasseringsmuligheter til også å omfatte land utenom Norden.
- II. å legge frem en vurdering av en oppdeling av Folketrygdfondet i flere fond. Vurderingen må også omfatte muligheten for å plassere midler i private aksje- og venturefond.
- III. å legge frem en vurdering om en ved salg av statlige aksjer bør tilføre fondene under punkt II statlige aksjer direkte.
- IV. å komme tilbake til Stortinget med forslag i den varslede virkemiddelmeldingen eller senest ved utgangen av 2002.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.29.08)

Presidenten: Presidenten vil så la votere over forslag nr. 5, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å ikke selge flere aksjer i Telenor ASA.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 75 mot 21 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.29.26)

Presidenten: Forslag nr. 4, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, er trukket.

Det voteres så over forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

- «1. Stortinget gir Regjeringen fullmakt til et nedsalg av statens eierinteresser i Telenor ASA til 51,0 pst.
2. Stortinget gir Regjeringa fullmakt til å godkjenne oppkjøp eller fusjonar der Telenor ASA sine aksjar vert nytta som byttemiddel i transaksjonen. Staten sin del av selskapet skal etter ein slik transaksjon vera på minst 34 pst.»

Det votes først over punkt 1. Presidenten har forstått det slik at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er imot, mens Sosialistisk Venstreparti støtter forslaget subsidiært.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, punkt 1, bifaltes med 57 mot 39 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 00.30.12)

Presidenten: Det votes så over punkt 2. Her har presidenten forstått det slik at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre støtter forslaget subsidiært, mens SV er imot.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, punkt 2, bifaltes med 74 mot 22 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 00.30.48)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 1, fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2003 fremme forslag om å utvide Folkestrygdfondets plasseringsmuligheter til også å omfatte plasseringer i unoterte aksjer.»

Her har Senterpartiet gjort oppmerksom på at de ønsker å støtte forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti bifaltes med 68 mot 25 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 00.31.18)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 2, fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til hvordan SNDs virkemidler for å bedre kapitaltilgangen til norsk næringsliv kan styrkes.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti bifaltes med 69 mot 25 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 00.31.39)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 11, fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

«Stortinget ber Regjeringa setja ned eit hurtigarbeidande utval for å få ein brei gjennomgang med sikte på ei betre organisering og forvaltning av det statlege eigarskapet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet bifaltes enstemmig.

Komiteen hadde innstillet:

I

Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med den bebudede virkemiddelmeldingen eller i forbindelse med statsbudsjettet 2003 fremme forslag om å etablere nye landsdekkende såkornfond.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

II

Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2003 fremme forslag om å øke bevilgningen til Argentum fondsinvesteringer som et virkemiddel for å øke tilgangen på risikokapital for norsk næringsliv.

Presidenten: Presidenten regner med at Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 53 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.33.07)

Videre var innstillet:

III

Stortinget ber Regjeringen om å utrede behovet for og organiseringen av regionale fond av betydelig størrelse knyttet til hver landsdel som kan bidra til økt kapitaltilgang for private bedrifter i distriktene og i næringssvake områder. Saken bes lagt fram for Stortinget innen 1. februar 2003.

Presidenten: Her regner presidenten med at Fremskrittspartiet ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 80 mot 15 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 00.33.32)

Videre var innstillet:

IV

Stortinget ber Regjeringen utrede behovet for og organiseringen av et statlig strukturfond av betydelig størrelse som på kommersielle vilkår kan bidra når norske be-

drifter trenger økt kapitalstyrke, jf. komiteens merknader i Innst. S. nr. 264 (2001-2002). Utredningen bes lagt fram i forbindelse med den bebudede virkemiddelmeldingen.

Presidenten: Presidenten regner med at Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 53 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.34.00)

Videre var innstillet:

V

Stortinget ber Regjeringa kome attende til Stortinget med ei eiga sak om ulike modellar for ei meir profesjonell utøving av statens eigarskap.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

VI

St.meld. nr. 22 (2001-2002) – om et mindre og bedre statlig eierskap – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

S a k n r . 1 0

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 00.35.
